

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา
ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ชุตินา ทศโร

คู่มือฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต

สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

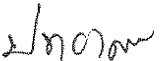
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

มิถุนายน 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

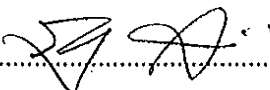
คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุณภาพนิพนธ์ ได้พิจารณา
คุณภาพนิพนธ์ของ ชุตติมา หัศโร ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาคุณภาพบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

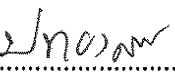
คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน)

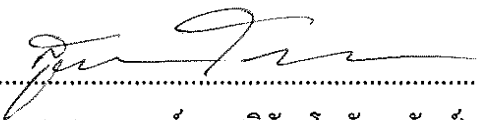

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎาญู ชีระวณิชตระกูล)

คณะกรรมการสอบคุณภาพนิพนธ์

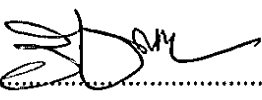

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่ง เจนจิต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎาญู ชีระวณิชตระกูล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัยยะวัฒน์)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับคุณภาพนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษาคุณภาพบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ ...23... เดือน ...พฤษภาคม... พ.ศ. 2561

การวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนปริญญาเอก
จากมหาวิทยาลัยมหาดไทย ปีการศึกษา 2558

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีด้วยความกรุณา และความช่วยเหลืออย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา ทองสอน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สฎายุ ธีระวิชิตระกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องของคุษฎีนิพนธ์ ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ด้วยความเมตตาและเอาใจใส่อย่างดีมาตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่ง เชนจิต ประธานคณะกรรมการสอบ คุษฎีนิพนธ์และ รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิชัย โกศัลยะวัฒน์ ผู้แทนคณะศึกษาศาสตร์ ที่กรุณา ให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะและแก้ไขข้อบกพร่องจนกระทั่งคุษฎีนิพนธ์สำเร็จอย่างสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ทิพย์รัตน์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาวาตรี พงศ์เทพ จิระโร ดร.วิภาฤดี วิภาวิน ดร.สมศิริ สิงห์ลพ ดร.ฤชชดา เทพยากุล และ ดร.นิยอ บำฮา ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และ ขอขอบพระคุณ อาจารย์มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวก ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจนเสร็จสมบูรณ์ด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อชาญชัย ทศโร คุณแม่คล่อง ทศโร สามิ น้องชาย ที่คอยเป็น กำลังใจให้กับข้าพเจ้าตลอดมา และกำลังใจสำคัญของข้าพเจ้าเด็กหญิงพิชญา เด็กหญิงชนาภาและ เด็กชายชุตติพงษ์ แก้วขาว ตลอดทั้งญาติผู้มีไ้ไ้เอ่ยนาม

ขอขอบพระคุณท่านอธิการบดี มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่อนุญาตให้ศึกษาต่อและให้ทุน สนับสนุนการศึกษาตลอดหลักสูตร

ขอขอบคุณ ดร.พิมพ์วิมล สุวรรณ โฉ อาจารย์อรุชา พึ่งอินทร์และเพื่อน ๆ น้อง ๆ พี่ ๆ ทุกคน กัลยาณมิตรที่คอยเกื้อกูลและให้กำลังใจที่ดีเสมอมา

คุณค่าและประโยชน์ของคุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูแก่เวทีแม่บู่การี บุรพาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ทำให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จมีความก้าวหน้าทางการศึกษา

ชุตติมา ทศโร

58810120: สาขาวิชา: หลักสูตรและการสอน; กศ.ด. (หลักสูตรและการสอน)

คำสำคัญ: รูปแบบการจัดการเรียนรู้/ ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม/ หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
ชุตินา ทศโร: การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม
พหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
(THE DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL TO PROMOTE RECONCILIATION
IN MULTICULTURAL SOCIETY IN BEING PROFESSIONAL TEACHERS COURSE, BACHELOR OF
EDUCATION STUDENT AT HATYAI UNIVERSITY) คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์: ปริญญา ทองสอน,
ศษ.ด., สภาฯ ชีระวิชิตระกูล, กศ.ด. 305 หน้า, ปี พ.ศ. 2561.

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลัก เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์
ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ การดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน โดย
การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาปัจจุบัน หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์
มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น
โดยกลุ่มตัวอย่างคือ นักศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (หลักสูตร 5 ปี) ได้มาโดยวิธีการ
สุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) และทำการสุ่มเพื่อให้ได้เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุมอีก
1 กลุ่ม ได้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 2 กลุ่มเรียน จำนวนเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่ม
ควบคุม จำนวน 30 รวม 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 2) แบบประเมิน
คุณลักษณะความสมานฉันท์ จากผู้ประเมิน 4 ส่วน คือ ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง และอาจารย์ที่ปรึกษา
3) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการเรียนการสอน สถิติที่ใช้ได้แก่
ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของ
รูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน 4) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล และรูปแบบ
มีประสิทธิภาพโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, $SD = .31$)

2. ผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่า

2.1 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการจัดการ
การเรียนรู้สูงกว่าผู้เรียนกลุ่มควบคุมที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สูงกว่านักศึกษา
ที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 ผู้เรียนกลุ่มทดลองมีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม
พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.41$)

58810120: MAJOR: CURRICULUM AND INSTRUCTION; Ed.D. (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

KEYWORDS: A LEARNING MANAGEMENT MODEL/ RECONCILIATION IN MULTICULTURAL SOCIETY/ BACHELOR OF EDUCATION STUDENT

CHUTIMA THUTSARO: THE DEVELOPMENT OF A LEARNING MANAGEMENT MODEL TO PROMOTE RECONCILIATION IN MULTICULTURAL SOCIETY IN BEING PROFESSIONAL TEACHERS COURSE, BACHELOR OF EDUCATION STUDENT AT HATYAI UNIVERSITY.

ADVISORY COMMITTEE: PARINYA THONGSON, Ph.D., SADAYU TEERAVANITRAKUL, Ed.D. 305 P. 2018.

The aims of this research were to: develop a learning management model to promote reconciliation for a society in being professional teachers course for Bachelor of Education student at Hatyai university. The research was divided into 2 phases: first, development of learning management model by analyzing basic information, principle current issue, and, theories involved. The results of the analysis were used to develop the teaching model. Second phase, trial and evaluation of the developed model. The sample were Thai language students, Bachelor of Education program (5 years). The sample were selected by cluster random sampling one group for the experimental group, another for the control group 30 students for each group. The instruments used in this study were: 1) lesson plan, 2) evaluation form of reconciliation for the 4 assessors: the instructor, the learner, the parent and the mentor, 3) the achievement test, 4) the attitude test on the teaching model. The statistics used were mean, standard deviation and t-test.

The findings of this study were as follows:

1. The developed learning management model comprised of five major components, they were; 1) principles of the model, 2) objectives of the model, 3) teaching process, 4) the content of the learning, 5) measurement and evaluation . The quality of the model was rated, at the highest level. ($\bar{X} = 4.78$, $SD = .31$)
2. The results of the study using the development teaching model were as follows:
 - 2.1 The experimental group had the characteristics of reconciliation in the multicultural society after learning management, with the model higher than the control group. Statistically significant at the .05 level.
 - 2.2 The experimental group had higher learning achievement post-test score than the pre-test score statistically significant at the .05 level.
 - 2.3 The experimental group had learning achievement in professional teaching course higher than the control group statistically significant at the .05 level.
 - 2.4 The experimental group had attitude towards the learning management model to promote reconciliation in multicultural society in being professional teachers course at the high level ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.41$)

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	จ
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตการวิจัย.....	6
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
กฎหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับศึกษา.....	13
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พ.ศ. 2557.....	16
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการเรียนรู้.....	23
การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	51
แนวคิดเกี่ยวกับความเสมอภาค.....	67
แนวคิดเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรม.....	80
หลักการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ.....	96
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน.....	104
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	107
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	123
การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน.....	126
การวิจัยระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	151

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	164
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	164
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	164
ระยะที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	164
ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้.....	171
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเรียนระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการใช้รูปแบบ จัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.....	185
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	193
สรุปผลการวิจัย.....	193
อภิปรายผล.....	194
ข้อเสนอแนะ.....	204
บรรณานุกรม.....	207
ภาคผนวก.....	219
ภาคผนวก ก.....	220
ภาคผนวก ข.....	230
ภาคผนวก ค.....	245
ภาคผนวก ง.....	265
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	305

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น.....	62
2 ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความสมานฉันท์โดยผู้วิจัย.....	71
3 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ.....	141
4 แผนการจัดการเรียนรู้และจำนวนคาบเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ.....	145
5 ตารางวิเคราะห์โครงสร้างของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชา.....	155
6 แบบแผนการทดลอง.....	159
7 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ก่อนเรียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนแบบปกติ.....	171
8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสมานฉันท์ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม.....	172
9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสมานฉันท์ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ	173
10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสมานฉันท์ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม รายด้านและภาพรวม จำแนกตามแหล่งผู้ให้ข้อมูล.....	174
11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสมานฉันท์ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบปกติ รายด้านและภาพรวม จำแนกตามแหล่งผู้ให้ข้อมูล.....	176
12 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังเรียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนแบบปกติ (ประเมินตนเอง)	177

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
13 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมหลังเรียน ระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนรู้แบบปกติ (ประเมินด้วยผู้ปกครอง)	178
14 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมหลังเรียน ระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนรู้แบบปกติ (ประเมินด้วยอาจารย์ผู้สอน)	178
15 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมหลังเรียน ระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนรู้แบบปกติ (ประเมินด้วยอาจารย์ที่ปรึกษา)	179
16 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ก่อนเรียน และหลังเรียน ของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม.....	179
17 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หลังเรียน ระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ ในสังคมพหุวัฒนธรรมกับนักศึกษาที่เรียนแบบปกติ.....	180
18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม รายชื่อและภาพรวม.....	180
19 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เพื่อ ส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ.....	292
20 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผน โดยผู้เชี่ยวชาญ	293
21 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชา จำนวน 60 ข้อ.....	300
22 ค่าอำนาจจำแนกแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัด การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม.....	303
23 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ใน สังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	304

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	8
2 ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์.....	125
3 กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์.....	134
4 การสังเคราะห์หลัก การของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์.....	136
5 ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น..	170

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม คือแนวคิดและแนวปฏิบัติทางการศึกษา ที่ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความแตกต่าง ด้านวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจ มีความเท่าเทียม ความเสมอภาคและเสรีภาพ รัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 1, 4 และ 27 กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ของมนุษย์ภายใต้ราชอาณาจักรไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 และ 23 มีเนื้อหาสาระการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมอันหลากหลาย โดยเฉพาะพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรม หรือที่ เรียกว่า “พหุวัฒนธรรม” ดังที่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2550, หน้า 2-4) กล่าวคือ กระบวนการพัฒนาและแก้ไขปัญหาซึ่งขาดความร่วมมือของคนในท้องถิ่น ทำให้ปัญหา ยังคงอยู่และยากต่อการแก้ไข โดยปัญหาที่ชัดเจนที่สุดใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ คือ ปัญหาการจัดการศึกษาของรัฐ

ทั้งนี้ จงรัก พลาศัย (2552, หน้า 5) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ ได้สะท้อนแนวทางที่ควรแก้ไขด้านการศึกษา กล่าวคือ รัฐจำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์ระดับ นโยบายด้านการศึกษาสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้อันนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยอยู่ในกรอบ การมองสังคมพหุวัฒนธรรมของท้องถิ่น การพิจารณาระดับนโยบายเฉพาะการแก้ไขปัญหา โดยการส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่เพื่อให้ผู้คนยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การจัด ความเข้าใจที่ผิดพลาดระหว่างรัฐและชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาในพื้นที่ และการสร้างให้เกิดความยุติธรรมทางการศึกษา คือ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่าง เท่าเทียมกัน ดังที่ ไช่มุก อุตยาวลี (2552, หน้า 51) ที่กล่าวว่า พื้นฐานทางสังคมไทยพหุลักษณะ ที่มีลักษณะการใช้ชีวิตของคนหลากหลายวัฒนธรรมในสังคมเดียวกัน ดังนั้น การอาศัยอยู่ร่วมกัน ในท้องถิ่นเดียวกัน และการรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องอาศัยการยอมรับความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม และแนวทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมในพื้นที่ต้องมีการยึดหลักการบูรณาการ ทางสังคมพหุวัฒนธรรมในการจัดการศึกษาเพื่อไปสู่การยอมรับความหลากหลายในเอกลักษณ์ ของชาติ นอกจากนี้ปัญหาการส่งเสริมบทบาทของชุมชน ท้องถิ่นในการจัดการศึกษา

และปัญหาด้านผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ซึ่งปัญหา ดังกล่าวนี้อาจเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งแก้ไข แนวทางแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของ แผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างสันติสุขและเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยกำหนดหลักสูตรและจัดการเรียน การสอน หรือจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ไม่กีดกันกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้ อัมมาร สยามวาลา (2550, หน้า 30) ได้กล่าวสรุปปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันด้านการศึกษา เศรษฐกิจ ความไม่เข้าใจ ซึ่งกันและกันด้านแนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ซึ่งมีการสะสมของปัญหาขึ้นมาจนาน สิ่งหนึ่งที่สามารถคลี่คลายปัญหาความขัดแย้ง ดังกล่าวได้ คือ การศึกษา

ฉะนั้น การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม คือแนวคิดและแนวปฏิบัติทางการศึกษา ที่ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งครู นักเรียน และบุคลากรทางการศึกษาที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจ มีความเท่าเทียม ความเสมอภาคและเสรีภาพ มีความร่วมมือรวมใจกันมองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงในการพึ่งพา อาศัยกัน การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกสถาบันการศึกษา ไม่ใช่เฉพาะ สถาบันการศึกษาที่มีเด็กหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม มากเท่านั้นเพราะทั้งผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ คน จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทาง วัฒนธรรมในชาติเดียวกันเพื่อความเข้าใจกันและพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้น สถาบันการศึกษาจึงควรเปิด โอกาสให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ขยายขอบเขตของความหลากหลายทาง วัฒนธรรมจากสิ่งที่ใกล้ชิดตัวออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม คือ การปรองดองประสานกลมกลืนของคนในโลกด้วยการสำนึก เข้าใจและยอมรับนับถือในธรรมชาติ ของความแตกต่างละคล้ายคลึงในระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ รู้ถึงความแตกต่างที่มีอยู่ภายในกลุ่ม ครอบครัวต่าง ๆ ที่มีความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมพัฒนาความเข้าใจที่ดีต่อ ธรรมชาติและผลกระทบของชาตินิยมรวมไปถึงผลของชาตินิยมทั้งทางบวกและทางลบการพัฒนา เจตคติที่ดีต่อเชื้อสายของบุคคล ยอมรับและใช้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นแรงจูงใจเกื้อหนุน ให้ความสำคัญต่อสังคม การจัดและพัฒนาประสบการณ์ที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เด็ก ๆ มีการพัฒนา ที่ดีขึ้นทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมที่มีเชื้อสาย และวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cortes, 1996, p. 17) เช่นเดียวกับ พงษ์พัชรินทร์ พุฒวัฒนะ (2550, หน้า 121) ได้เสนอแนะว่า “การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัด ชายแดนภาคใต้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่” การจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของผู้คนในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันจึงเป็นประเด็นที่ ทำทนายสำหรับ

นักการศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความต้องการ และวิถีชีวิตของผู้คนที่ประกอบไปด้วยชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาและระดับของศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งแนวทางหนึ่งที่จะนำมาใช้แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ คือ “การสร้างความสมานฉันท์” เพื่อนำความสันติสุขมาสู่สังคม โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทยซึ่งเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อมาเป็นเวลานานเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังที่ อามัดไญนี คาโอะ (2553, หน้า 3) ได้กล่าวว่า ปัจจัยหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามและหลายคนคงเห็นด้วย คือ วัฒนธรรม จะเห็นว่าประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรม หรือที่เรียกว่าพหุวัฒนธรรม ในเมื่อสังคมในสามจังหวัด ชายแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมเราจะมีวิธีการจัดการศึกษาอย่างไรให้เหมาะสมเพื่อความปรองดองความเข้าใจและความสงบสุขของสังคมการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรมหลายปีที่ผ่านมา นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้พูดถึงความสำคัญและความหลากหลายของวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามเพื่อความปรองดองในสังคม

จากสภาพปัญหาและความสำคัญ การศึกษาจึงเป็นเรื่องมีอสำคัญในการพัฒนาประชากรของประเทศให้เป็นคนดีที่มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพอย่างครบถ้วน การจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมมีส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน การปฏิรูปการศึกษาจึงควรบูรณาการทั้งหลักการของสังคมและวัฒนธรรม เพื่อนำมาซึ่งการยอมรับในหลากหลายของอัตลักษณ์ภาษา ศาสนา และ วัฒนธรรม และเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเครื่องบ่งชี้ความเจริญของประเทศ ดังที่ บรรจง ฟ้ารุ่งแสง, ไช้มุก อุทยาวลี และ เอกรินทร์ สังข์ทอง (2549, หน้า 22) ได้เสนอแนะแนวทางในการจัดการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ไว้ว่า ควรมีการศึกษาปัญหาเกี่ยวกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมที่นำไปใช้ในการสร้างองค์ความรู้ในพหุวัฒนธรรมศึกษาเนื่องจากปัญหาในชายแดนภาคใต้ เกิดจากหลายปัจจัยที่มีความซับซ้อนทั้งในด้านประวัติศาสตร์ การเมือง เชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ฯลฯ การมองสังคมพหุลักษณะ ในการแก้ไขปัญหาจำเป็นต้องอาศัยองค์ความรู้ที่เข้าถึงความเป็นจริงของสถานการณ์และปราศจากอคติ เข้าถึงสภาพความเป็นจริง การศึกษาองค์ความรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่ถูกต้อง ด้านชาติพันธุ์ทุกกลุ่มทั้งชุมชนไทยมุสลิม ชุมชนไทยพุทธ ชุมชนเชื้อสายจีน ฯลฯ การสร้างความเข้าใจในสังคมไทย ยอมรับ ความหลากหลาย ทั้งด้านภาษาชาติพันธุ์ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขการส่งเสริมการเรียนรู้ลักษณะเฉพาะทางสังคมวัฒนธรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้

เพื่อสร้างความเข้าใจแก่สังคมทุกระดับว่าความแตกต่างทางวัฒนธรรมเป็นต้นทุนในการพัฒนาประเทศ

จากการที่ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของความสำคัญและปัญหาของความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม จึงมีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ ในบริบทของกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ซึ่งนักศึกษามีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพื่อนำให้นักศึกษามีความสมานฉันท์สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน เพื่อแก้ปัญหาด้านการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ในสถานศึกษา ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในอนาคต โดยมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ทั้งนี้ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาจะครอบคลุมที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นการยอมรับความแตกต่าง ทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยการพยายามหลอมรวมเพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม

ดังนั้น การพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภายใต้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นเพราะครูคือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ฉะนั้นครูจำเป็นต้องมีความคิดในเชิงบวกและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเชื้อชาติและวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลายของแต่ละคน (Titus, 1998, p. 40) ดังที่ สุเมธ เข้มมนต์ (2550, หน้า 2) ได้กล่าวว่า ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ครูมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการสร้างเจตคติในเรื่องการยอมรับในบุคคลที่มีความแตกต่างจากตนเอง ไม่ว่าจะแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และความคิด ให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ดังนั้น ครูเองจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดดี เข้าอกเข้าใจและยอมรับในแนวคิดเรื่อง ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ของผู้เรียน นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีความรับผิดชอบทางสังคม ทั้งการให้ บริการทางวิชาการ งานวิจัย ขณะเดียวกันสถานศึกษาควรเป็นตัวอย่างของการเป็นผู้สร้างสังคมสมานฉันท์ ในฐานะที่เราเป็นผู้สร้างและปลูกฝังเยาวชน โดยสถานศึกษาจะต้องสร้างให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม

ยึดมั่น ในการสร้างสันติ ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่เป็นจุดเด่นคุณลักษณะของความเป็นครู ครูดี ครูเก่ง พัฒนาสังคม ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาดไทย เพื่อเป็นอีกแนวทาง ในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีความสามารถนำพาวิชาชีพไปสู่การเปลี่ยนแปลงไม่มีอคติต่อกัน ไม่เกิดการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ เพื่อความสมานฉันท์ ลดความขัดแย้งระหว่างกัน สนับสนุน ความเข้าใจและเคารพในความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นกับการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมใน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ของนักศึกษา หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติ
4. เพื่อประเมินเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตร ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย

สมมติฐานของการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มีสมมติฐานการวิจัยดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการจัดการ เรียนรู้สูงกว่านักเรียนที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ใน สังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้เนื้อหาวิชาหลังการจัดการเรียนรู้ สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านความรู้เนื้อหารายวิชาหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ขอบเขตการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ลงทะเบียนรายวิชาความเป็นครูมืออาชีพ หมวดวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปีการศึกษา 2560 สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 5 ห้องเรียน ๆ ละ 30 คน รวมเป็น 150 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาความเป็นครูมืออาชีพ หมวดวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 2 ห้อง ได้โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) และทำการสุ่มโดยการจับฉลาก เพื่อให้ได้เป็นกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ตัวแปรตาม (Dependent variables) ได้แก่ ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ประกอบด้วย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ
2. คุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
3. เจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

สังคมพหุวัฒนธรรม

ขอบเขตเนื้อหา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ใช้เนื้อหาในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งเป็นรายวิชากลุ่มวิชาการศึกษา หมวดวิชาชีพครู ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประกอบด้วยเนื้อหา 10 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาทหน้าที่และภาระงานของครู พัฒนาการของวิชาชีพครู คุณลักษณะของครูที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การเสริมสร้าง

ศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ
เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จรรยาบรรณของวิชาชีพครูและ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

ระยะเวลาการทดลอง

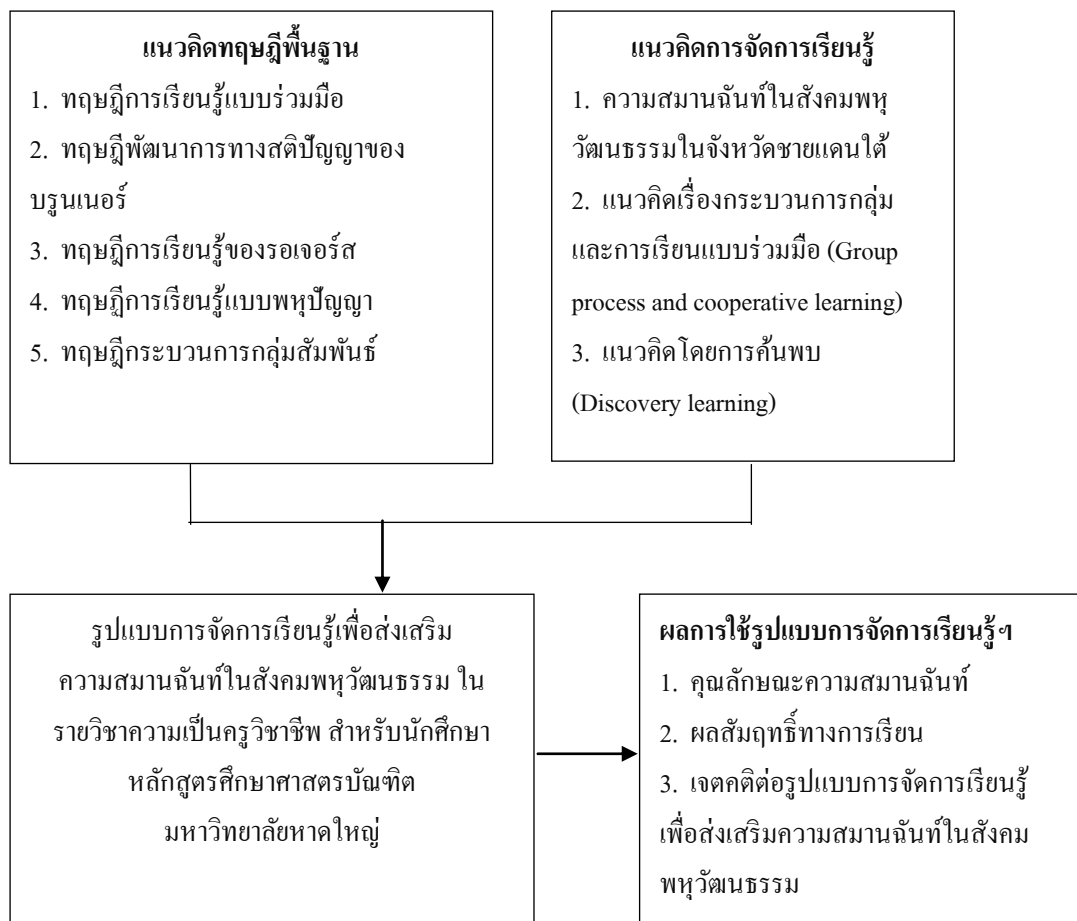
ดำเนินการทดลองสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ใช้เวลาในการทดลอง
จัดการเรียนการสอน 15 แผน รวม 45 ชั่วโมง

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย
หาดใหญ่ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมใน
รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
2. นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและมีเจตคติต่อพหุวัฒนธรรมเชิงบวกสูงขึ้น
3. นักศึกษาได้ทราบและเข้าใจความแตกต่าง การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม
เชื้อชาติ และศาสนา บรรยายภาพพหุวัฒนธรรม ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ความตระหนักรู้
ทางวัฒนธรรม
4. ครูผู้สอนได้ทราบและเข้าใจกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์
ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร
บัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ในคราวต่อไป

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง สภาพลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่มีการจัดความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบสำคัญของรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้จัดกระทำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์เฉพาะที่รูปแบบนั้นมุ่งหวัง

2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง แบบแผนของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นระบบ โดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ประกอบด้วย

- 2.1 หลักการของรูปแบบ
- 2.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
- 2.3 กระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้น ดังนี้ คือ
 - 2.3.1 ขั้นสานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์
 - 2.3.2 ขั้นเสริมพลังการเรียนรู้
 - 2.3.3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์
 - 2.3.4 ขั้นเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
 - 2.3.5 ขั้นสรุปและประเมินผล
- 2.4 เนื้อหาสาระ
- 2.5 การวัดผลและประเมินผล

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม

พหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ หมายถึง การนำทฤษฎีแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส แนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ หลักการ และความเชื่อต่าง ๆ ซึ่งมีกระบวนการหรือขั้นตอนและเทคนิคพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนส่งเสริมความสมานฉันท์ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้และนำไปใช้ทดลองเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนด ถ้าการประเมินผล พบว่า จุดใดควรปรับปรุงเปลี่ยนแปลงก็ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้มีประสิทธิภาพในการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมให้ดียิ่งขึ้นไป

4. รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หมายถึง รายวิชากลุ่มวิชาการศึกษา หมวดวิชาชีพ

บังคับ ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ การศึกษา ความสำคัญ บทบาทและหน้าที่ สภาพงานครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู ลักษณะของครูที่ดี การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและวิชาชีพครู รวมทั้งการจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และผู้นำทางวิชาการ แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

5. การจัดการศึกษาแนวพหุวัฒนธรรม หมายถึง การจัดการเรียนการสอนดำเนินการในลักษณะองค์รวม คือ จัดกิจกรรมพร้อม ๆ กันทั้ง 5 แนวทาง คือ ด้านการบูรณาการเนื้อหา การสร้างความรู้ใหม่ การลดอคติ การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม และการปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาแนวพหุวัฒนธรรม นั่นคือการปลูกฝังเยาวชนของชาติที่มีความต่างกัน ทั้งด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาขนบธรรมเนียม ประเพณี และวิถีชีวิต ให้มีโอกาสร่วมความสำเร็จในการเรียนโดยเสมอภาคกันและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย ยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม และดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมพหุวัฒนธรรมได้อย่างมีความสุข

6. ความสมานฉันท์ หมายถึง คุณลักษณะในตัวบุคคลที่สะท้อนการมีส่วนร่วมมีรวมใจกันมีความสามัคคี พอใจร่วมกัน พร้อมใจกัน การเคารพซึ่งกันและกัน การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม มีความเอื้ออาทร และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักการประนีประนอม การทำให้ปรองดอง โดยมีความเห็นพ้องกันทำให้เกิดความเข้าใจ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเพื่อลดความขัดแย้งของสังคมในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง โดยมีองค์ประกอบคุณลักษณะความสมานฉันท์ ได้ดังต่อไปนี้

6.1 ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี หมายถึง ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกันของนักศึกษาโดยร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ ปราศจากการทะเลาะวิวาทร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ร่วมกันและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม

6.2 ความพอใจร่วมกัน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการยอมรับกฎ กติกา ระเบียบ และการอยู่ร่วมกันในความแตกต่างทางด้านศาสนา เชื้อชาติ และประเพณี วัฒนธรรม

6.3 การเคารพซึ่งกันและกัน หมายถึง การอยู่ร่วมกันของนักศึกษาท่ามกลางความแตกต่าง และการปรับตัวให้เข้ากับคนทุกเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม มีความระมัดระวังในการกระทำและคำพูด ที่อาจนำมาซึ่งความแตกแยกขัดแย้ง ตลอดจนเคารพในหน้าที่ สิทธิเสรีภาพของกันและกัน

6.4 การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง การเห็นอกเห็นใจ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่นและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

6.5 การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม หมายถึง การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม รู้จักช่วยเหลือผู้อื่น อาจจะต้องเสียสละทรัพย์ แรงงาน และเวลา เพื่อทำประโยชน์แก่ส่วนรวม

6.6 ความเห็นพ้องต้องกัน หมายถึง มีความเห็นตรงกันหรือเป็นไปในแนวทางเดียวกัน หรือข้อตกลงร่วมกันที่มีลักษณะเป็นการยอมรับ โดยทุกคนมีสิทธิในการแสดงความคิดเห็น

6.7 การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมสานเสวนาระหว่างกันของนักศึกษา โดยการเรียนรู้ศาสนาพุทธและอิสลาม ทั้งแนวปฏิบัติและหลักธรรมคำสอน ทั้งนี้โดยถือว่าสานเสวนาระหว่างศาสนา โดยเคารพความเชื่อของผู้อื่นพร้อมกันไป เป็นปัจจัยเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทย บนฐานแห่งความหลากหลายทางวัฒนธรรม

7. สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มนักศึกษาที่มีชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิมที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถีชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน

8. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ของนักศึกษาที่เกิดจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ต (Likert) ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น โดยประกอบด้วยคุณลักษณะความสมานฉันท์ทั้ง 7 ด้าน ดังกล่าวในข้อ 6

9. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ความรู้ ความสามารถของนักศึกษาในความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และ การประเมินค่า ในเนื้อหาวิชาที่ได้เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่

10. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ประเมินความรู้ ความเข้าใจการนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์และการประเมินค่า ของนักศึกษาที่เกิดจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ โดยเป็นแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

11. เจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้สึกรู้สึกนึกคิดที่ผู้เรียนมีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่

12. แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคี
ในสังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง เครื่องมือวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้สึกรู้สึก ความคิดเห็น
ที่แสดงออกต่อเนื้อหาหรือกิจกรรมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีใน
สังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบลิเคิร์ต (Likert)
จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย หาดใหญ่ ครั้งนี้ ผู้วิจัย ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภูมิหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับศึกษา
2. หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พ.ศ. 2557
3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้
4. การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้
5. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะความสมานฉันท์
6. แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม
7. หลักการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ
8. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กฎหมายและแผนพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฯ ได้กำหนดหลักการ สิทธิ เสรีภาพขั้นพื้นฐานของ มนุษย์ภายใต้ราชอาณาจักรไทย ดังมาตราต่อไปนี้

มาตรา 4 ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน

มาตรา 25 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะ ในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิ และเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพ เช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคง ของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดี ของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของ บุคคลอื่น สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตาม

หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีมาตรการกฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติ แห่งรัฐธรรมนูญ เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพหรือจากการกระทำความผิดอาญา ของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยาหรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 26 การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าว ต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุดูผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิ และเสรีภาพไว้ด้วย กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใด กรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง

มาตรา 27 บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำ มิได้ มาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคลสามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพ ได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่น หรือเพื่อคุ้มครองหรืออำนวยความสะดวกให้แก่เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ หรือผู้ด้อยโอกาส ย่อมไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมตามวรรคสาม บุคคลผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐ และพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรม (สำนักงานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ, 2560, หน้า 4-8)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฯ ได้กำหนดหลักการในการจัดการศึกษาที่สำคัญในส่วนของการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542, หน้า 3-8)

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติ ปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

มาตรา 7 กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและ ส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้ง ส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้ อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบ อาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนา ตนเองได้และ ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน มีความสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา ตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ ตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ 1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และ ความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้ เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน 3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา 4) ความรู้ และทักษะ ด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง 5) ความรู้ และทักษะ ในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมสอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของ ผู้เรียน โดย คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล มีการฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน ได้เรียนจากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติ ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น

แนวทางการปฏิรูปการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นเร่งด่วน ในการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาที่เด่นชัดซึ่งครุยุคใหม่ทุกคนควรรู้ (สุคนธ์ สิ้นธพานนท์, 2554, หน้า 5) ดังนี้ คือ

วิสัยทัศน์ คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ
เป้าหมายภายในปี พ.ศ. 2561 มีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ
ประเด็นหลักของเป้าหมายปฏิรูปการศึกษา พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาและ
การเรียนรู้ของคนไทย โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริม
การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษา

กรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ พัฒนาคุณภาพคน
ไทยยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ และพัฒนา
คุณภาพการบริหารจัดการใหม่

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย พ.ศ. 2557

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย พ.ศ. 2557 มีหลักการความสำคัญ
ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาไทย มีคุณธรรม จริยธรรม และ
มีคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยคือ รู้คิด รู้ธรรม รู้สำเร็จ
เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นความสำคัญในการพัฒนาคน
พัฒนาสังคม และพัฒนาสภาพแวดล้อม

วัตถุประสงค์ของหลักสูตร เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติดังนี้

1. มีอุดมการณ์และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีบุคลิกลักษณะแห่งความเป็นครูที่ดี
และมีจิตสาธารณะ
2. มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา มีความรับผิดชอบต่อวิชาการ วิชาชีพเพื่อ
การพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและภูมิภาคอย่างยั่งยืน
และแสดงออกอย่างมีจิตสำนึก
3. รอบรู้และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎี วิธีการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ที่เป็น
ประโยชน์ต่อสังคมและพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการสื่อสาร
การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและ
การพัฒนาวิชาชีพด้วยการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อเสริม สร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน
4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทย มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดีและมี
ทักษะการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาองค์ความรู้
ด้านภาษาไทยเพื่อใช้ถ่ายทอด บูรณาการ และแลกเปลี่ยนความรู้ศาสตร์ด้านการสอนภาษาไทย
เพื่อสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นครูที่มีคุณภาพของสังคม

โครงสร้างหลักสูตร

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาไถ่ใหญ่ กำหนดโครงสร้างของหลักสูตร ให้ผู้เรียนศึกษาตลอดหลักสูตร ไม่น้อยกว่า 171 หน่วยกิต ประกอบด้วย หมวดวิชาศึกษาทั่วไป ต้องเรียนไม่น้อยกว่า 30 หน่วยกิต หมวดวิชาชีพครู เรียนไม่น้อยกว่า 54 หน่วยกิต หมวดวิชาเฉพาะ ด้านเรียนไม่น้อยกว่า 135 หน่วยกิต และหมวดวิชาเลือกเสรีเรียนไม่น้อยกว่า 6 หน่วยกิต สำหรับ หมวดวิชาชีพครูเป็นหมวดวิชาที่นักเรียนทุกคนต้องเรียนเพื่อให้มีความรู้อย่างกว้างขวางลึกซึ้ง ทั้งด้านวิชาการและทักษะปฏิบัติในวิชาชีพครู เพื่อพัฒนาศักยภาพและเสริมสร้างคุณลักษณะ ความเป็นครูที่รู้ลึก รู้กว้าง และรู้รอบ พร้อมทั้งจะออกไปเป็นครูที่มีความรู้ความสามารถปรับตัว ได้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

หมวดวิชาชีพครูแบ่งเป็น 2 กลุ่ม

1. กลุ่มวิชาครูบังคับ เรียนไม่น้อยกว่า 36 หน่วยกิต โดยมีรายวิชา ดังต่อไปนี้

600-104 จิตวิทยาสำหรับครู (Psychology for teacher) 3 (3-0-6)

600-105 ภาษาและวัฒนธรรมสำหรับครู (Language and culture for teacher) 3 (3-0-6)

600-212 ความเป็นครูวิชาชีพ (Being professional teachers) 3 (3-0-6)

600-213 ปรัชญาและทฤษฎีทางการศึกษา (Philosophy and theories in education)

3 (3-0-6)

600-214 การพัฒนาหลักสูตร (Curriculum development) 3 (3-0-6)

600-215 การประกันคุณภาพเพื่อการจัดการการศึกษา (Quality assurance for educational management) 3 (3-0-6)

600-309 การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน (Learning management and classroom management) 3 (2-2-5)

600-310 ภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู (English for professional development)

3 (2-2-5)

600-311 คุณธรรมจริยธรรมในการเป็นครู (Ethics and morals in teaching profession)

3 (2-2-5)

600-312 นวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อสารการศึกษา (Innovation information technology and communication for education) 3 (2-2-5)

600-313 การวัดผลและประเมินทางการศึกษา (Educational measurement and evaluation) 3 (2-2-5)

600-422 การวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ (Research for learning development) 3

(2-2-5)

2. กลุ่มวิชาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู 18 หน่วยกิต โดยมีรายวิชา ดังต่อไปนี้

600-423 การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน 1 (Professional practicum I) 3 (2-2-5)

600-424 การฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูระหว่างเรียน 2 (Professional practicum II) 3 (2-2-5)

600-500 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 (Internship in education I) 6 (0-12-6)

600-501 การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 2 (Internship in Education II) 6 (0-12-6)

การประกันคุณภาพของหลักสูตรที่เกี่ยวกับการเรียนการสอน

หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต 5 ปี เป็นหลักสูตรที่เน้นผลลัพธ์ (Outcome-based) โดยมุ่งพัฒนาวิชาสามารถของนักศึกษาครูให้เป็นครูชั้นวิชาชีพที่มีความสามารถจัดการเรียนรู้พัฒนาผู้เรียนตามความแตกต่างระหว่างบุคคล และสามารถพัฒนาตนเองให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลง อยู่เสมอ การประกันคุณภาพของหลักสูตรด้านการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาผู้เรียน โดยดำเนินการดังนี้

1. จัดการเรียนเน้นผลลัพธ์การเรียนรู้แต่ละรายวิชา ยึดหลักสำคัญ คือ ให้ผู้เรียนเรียนรู้จากสถานการณ์จริง โดยการผสมผสานภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเข้าด้วยกัน การแก้ปัญหาและการสร้างองค์ความรู้โดยการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมใช้ฐานการเรียนรู้จากทีม ฐานจากการทำงาน และฐานจากการเรียนรู้ด้วยการแก้ปัญหา

2. การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะและคุณลักษณะของความเป็นครู โดยนำความรู้ความสามารถทางด้านทฤษฎี ไปฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสม ด้วยการบูรณาการกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนานักศึกษา และกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชนเข้าด้วยกัน เพื่อพัฒนานักศึกษาทั้งด้านความรู้และคุณลักษณะของการเป็นครูดี ครูเก่ง

3. การจัดกิจกรรมพัฒนาเสริมทักษะ เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตวิญญาณความเป็นครู นอกเหนือจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา โดยให้ผู้เรียนเรียนรู้ภาระงานในหน้าที่ครู และการประพฤติปฏิบัติตนจากครูแกนนำ ครูต้นแบบ ครูแห่งชาติ หรือครูภูมิปัญญาท้องถิ่น

4. การปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา 1 ปี นักศึกษาต้องปฏิบัติการสอนในสถานศึกษา ที่มีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการสภาวิชาชีพครูกำหนดในปีที่ 5 เป็นเวลา 1 ปี ภายใต้การนำของผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิชาชีพครู เช่น อาจารย์นิเทศ อาจารย์พี่เลี้ยง ครูแกนนำ ครูชำนาญการ และครูแห่งชาติ ฯลฯ

5. การฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู กำหนดให้นักศึกษาฝึกประสบการณ์ในสถานการณ์จริง โดยจัดทั้งในกิจกรรมการเรียนตามรายวิชา และกระบวนการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

เป็นเวลา 1 ปี โดยเน้นการปฏิบัติการสอนในกลุ่มสาระที่เลือก 1-2 กลุ่ม สาระการวิจัยในชั้นเรียน การปรับปรุงการสอน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตร การทำหน้าที่ สนับสนุนด้านการเรียน การสอนภายใต้การดูแลของครูพี่เลี้ยงที่มีประสบการณ์ มีความพร้อมที่จะร่วมพัฒนาความเป็นครู ให้กับนักศึกษา และมีความเป็นครูที่ยอมรับของบุคคลทั่วไป โดยอาศัยความร่วมมือทั้งสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ชุมชน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เน้นผลลัพธ์ ดังนี้

1. ความรู้และปัญญาในการเป็นครูชั้นวิชาชีพ
2. การเสริมสร้างบุคลิกภาพ
3. ความตื่นตัวในการเรียนรู้และการแก้ปัญหา
4. การทำงานเป็นทีม
5. ความเป็นผู้นำ
6. คุณธรรมจริยธรรมแห่งวิชาชีพครู
7. การดำเนินชีวิตด้วยปัญญา

หลักสูตรรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ (มหาวิทยาลัยหาดใหญ่, 2557, หน้า 124)

หลักสูตรรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ กลุ่มวิชาชีพครูบังคับ หมวดวิชาชีพครู

เป็นหลักสูตรรายวิชาที่เตรียมความพร้อมและศักยภาพความเป็นครูวิชาชีพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาความสำคัญ บทบาทและหน้าที่ สภาพงานครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู ลักษณะของครูที่ดี การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและ วิชาชีพครู รวมทั้งการจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครู อย่างต่อเนื่อง การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และผู้นำทางวิชาการ แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลความรู้ ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ ตลอด จนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับ ผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและ มีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านความเป็นครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

2. วัตถุประสงค์รายวิชาในการพัฒนา/ ปรับปรุงรายวิชา

เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ขั้นพื้นฐาน เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครู โดยการนำ ความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการศึกษาไทย ความสำคัญของวิชาชีพครู จรรยาบรรณครู ลักษณะและความสำคัญของครู เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และผู้นำทางวิชาการ แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลความรู้ ที่ทันต่อ การเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน

3. ปรัชญาหลักสูตร

ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ที่มีความรู้ความสามารถทางภาษาไทย มีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยคือ รู้คิด รู้ธรรม รู้สำเร็จ วัตถุประสงค์ของหลักสูตร และคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์

1. มีอุดมการณ์และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีบุคลิกลักษณะแห่งความเป็นครูที่ดีและมีจิตสาธารณะ

2. มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา มีความรับผิดชอบต่อวิชาการ วิชาชีพ เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและภูมิภาค อย่างยั่งยืนและแสดงออกอย่างมีจิตสำนึก

3. รอบรู้และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎี วิธีการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและพัฒนาระบบการเรียนการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนา วิชาชีพด้วยการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อเสริม สร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน

4. มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษาไทย มีทักษะในการใช้ภาษาไทยได้เป็นอย่างดี และมีทักษะการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้อย่างมีคุณภาพ และพัฒนาองค์ความรู้ด้านภาษาไทยเพื่อใช้ถ่ายทอด บูรณาการ และแลกเปลี่ยนความรู้ศาสตร์ด้านการสอน ภาษาไทยเพื่อสร้างสรรค์สังคมแห่งการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นครูที่มีคุณภาพของสังคม

การพัฒนาการเรียนรู้นักศึกษามหาวชิพครู มี 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม

1.1 คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพครูที่กำหนด โดยองค์กรวิชาชีพ คือ ครูสภา พัฒนาตนเองตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง ดำรงตนในสังคมพหุวัฒนธรรมและร่วมสร้างสังคมปรองดองเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

1.2 วิธีการสอน อาจารย์ผู้สอนมีวัฒนธรรมองค์การตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ นักศึกษามีความรู้ ความเข้าใจและปฏิบัติได้ตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู อาจารย์ผู้สอนได้สอดแทรกเรื่องคุณธรรม จริยธรรมตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู แนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง การอยู่ร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรม ในการสอนทุกรายวิชา เน้นเรื่องศรัทธา ต่อวิชาชีพ ตั้งใจถ่ายทอดวิชาการ ส่งเสริมการเรียนรู้ และทำตนเป็นแบบอย่างที่ดี

1.3 วิธีการประเมินผล มีการประเมินระหว่างเรียนควบคู่ไปกับการประเมิน ในทุกรายวิชา โดยผู้เรียนประเมิน ตนเอง กลุ่มเพื่อน อาจารย์และใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย ได้แก่ การสังเกต การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม แบบประเมินตนเอง ประเมินจากการจัดกิจกรรม เสริมคุณธรรม จริยธรรม

2. ด้านความรู้

2.1 ความรู้ที่ต้องได้รับ ความรู้เรื่องวิชาชีพครู บทบาท หน้าที่ของครู คุณลักษณะ ของครูที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การสร้างเสริมศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ การเป็นผู้นำทางวิชาการ จรรยาบรรณของวิชาชีพครู กฎหมาย การศึกษา และการศึกษาตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนา/เปลี่ยนแปลงของกฎหมาย มาตรฐานการศึกษา การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และผู้นำทางวิชาการ แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูล ความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน

2.2 วิธีการสอน การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การสอนบรรยายร่วมกับการสื่อสารสองทาง โดย เน้นให้นักศึกษาหาทางค้นคว้าหาข้อมูลเพิ่มเติม การสอนแบบร่วมมือกัน เรียนรู้ (Co-operative learning) การสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง การค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต การสอนแบบ E-learning เป็นต้น เพิ่มการสอนนอกห้องเรียน โดยศึกษาจากประสบการณ์จริง ในเรื่องที่ต้องสร้างความเข้าใจ

2.3 วิธีการประเมินผล การสอบย่อย สอบกลางภาค และสอบปลายภาค ทำรายงาน รายบุคคล การนำเสนอหน้าชั้นเรียน ประเมินจากรายงานการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษา ประเมิน จากการวิเคราะห์กรณีศึกษา ประเมินจากพฤติกรรมการทำงานอื่น ๆ

3. ด้านทักษะทางปัญญา

3.1 พัฒนาทักษะทางปัญญา แสดงออกถึงความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ในการนำความรู้ด้านวิชาชีพครูไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ แสดงออกถึงความสามารถในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และพัฒนานวัตกรรมในการจัดการ เรียนรู้ เพื่อพัฒนาผู้เรียน

3.2 วิธีการสอน จัดกระบวนการเรียนการสอนที่ฝึกทักษะการคิด ทั้งในระดับบุคคล และกลุ่ม เช่น สะท้อนความคิด อภิปรายกลุ่ม การทำกรณีศึกษา ฯลฯ ฝึกตอบปัญหาในชั้นเรียนและการแสดงความคิดเห็นต่อปัญหา และระดมสมองในการแก้ไข ปัญหา จากกรณีศึกษาตามประเด็น ปัญหาที่กำหนดไว้แล้ว โดยแบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่ม ภายในกลุ่มจะต้องกำหนดแนวทางไปสู่ การแก้ปัญหาหรือเสนอแนวทางปฏิบัติที่มีความน่าเชื่อถือและความเป็นไปได้ จัดกิจกรรม ให้นักศึกษา มีโอกาสปฏิบัติงานจริง

3.3 วิธีการประเมินผล ประเมินจากการตอบปัญหาและการแสดงความคิดเห็นในชั้นเรียน ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม รายงานกลุ่ม การสอบย่อย การสอบข้อเขียนกลางภาคและปลายภาค

4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

4.1 ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องพัฒนา มีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายทั้งรายบุคคลและงานกลุ่ม สามารถปรับตัวในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในทุกสถานภาพ วางตัวและร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่มได้อย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

4.2 วิธีการสอน จัดกิจกรรมเสริมในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนที่นักศึกษามีโอกาส ปฏิสัมพันธ์กับนักศึกษาอื่น และบุคคลภายนอก มอบหมายงานกลุ่มและมีการเปลี่ยนกลุ่มทำงานตามกิจกรรมที่มอบหมาย เพื่อให้นักศึกษา ทำงานได้กับผู้อื่น โดยไม่ยึดติดกับเฉพาะเพื่อนที่ใกล้ชิด กำหนดความรับผิดชอบของนักศึกษาแต่ละคนในการทำงานกลุ่ม อย่างชัดเจน

4.3 วิธีการประเมินผล ประเมินการมีส่วนร่วมในชั้นเรียน ประเมินความรับผิดชอบจากรายงานกลุ่มของนักศึกษา ให้นักศึกษาประเมินสมาชิกในกลุ่ม ทั้งด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและด้านความ รับผิดชอบ ให้นักศึกษาประเมินนักศึกษาอื่น ๆ ในรายวิชาด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

5. ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี

5.1 ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ต้องพัฒนาสามารถใช้ Power point ในการนำเสนองานที่ได้รับมอบหมาย สามารถคัดเลือกแหล่งข้อมูล สามารถค้นคว้าหาข้อมูล/ ติดตามการเปลี่ยนแปลงทางอินเทอร์เน็ต สามารถใช้ภาษาไทยในการนำเสนอด้วยการเขียนและการพูดได้อย่างเหมาะสม

5.2 วิธีการสอนใช้ Power point ที่น่าสนใจ ชัดเจน ง่ายต่อการติดตามทำความเข้าใจ ประกอบการสอนในชั้นเรียน การสอนโดยมีกรณีศึกษา เสนอข้อมูลจากการค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต เพื่อเป็นตัวอย่างกระตุ้นให้ นักศึกษาเห็นประโยชน์จากการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ในการนำเสนอและสืบค้นข้อมูล การแนะนำ เทคนิคการสืบค้นข้อมูลและแหล่งข้อมูล การมอบหมายงานที่ต้องมีการสืบค้นข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ การมอบหมายงานที่ต้องมีการนำเสนอทั้งในรูปเอกสารและด้วยวาจาประกอบสื่อเทคโนโลยี

5.3 วิธีการประเมินผล ประเมินทักษะการใช้ภาษาเขียนจากเอกสารรายงาน ประเมินทักษะการใช้สื่อและการใช้ภาษาพูดจากการนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน ประเมินรายงานการสืบค้นข้อมูลด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ

6. ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

6.1 ผลการเรียนรู้ มีความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่มีรูปแบบหลากหลาย
อย่างสร้างสรรค์ ทั้งที่เป็นทางการ กึ่งทางการ และไม่เป็นทางการ

6.2 วิธีการสอน การเข้าร่วมกิจกรรมเสริมทักษะการเป็นครูมืออาชีพ

6.3 วิธีการประเมินผล วัดและประเมินจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ประเมินการมีส่วนร่วม
ในชั้นเรียนประเมินความรับผิดชอบจากงานมอบหมายรายบุคคล

กล่าวโดยสรุป หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีจุดมุ่งหมายของ
หลักสูตรรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีความมุ่งหวังพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์
ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล
และความรับผิดชอบ ด้านทักษะการคิดวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี และ
ด้านทักษะการจัดการเรียนรู้

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์
ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร
บัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อเตรียมความพร้อมของบัณฑิตวิชาชีพครูในการปฏิบัติ วิชาชีพ
ให้เป็นผู้ที่มีความรู้และความสามารถในการสร้างความเข้าใจหรือความตระหนักรู้ในความแตกต่าง
ทาง วัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา จะช่วยให้เกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น ซึ่งบัณฑิตวิชาชีพ
ครูสามารถเป็นตัวกลางประสานรอยร้าวของความรุนแรงในชายแดนได้และทำให้เกิดความสงบสุข
ในสังคมได้ การที่จะสร้างความสงบสุขและสันติภาพได้อย่างยั่งยืน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้

ความหมายของการเรียนรู้

การเรียนรู้ นั้น ถือว่าเป็นขั้นตอนกระบวนการที่สำคัญของมนุษย์ ในการรับรู้เรื่องราว
หรือเนื้อหาข้อมูล ที่เกิดขึ้นรอบข้าง โดยมีนักวิชาการและนักการศึกษาหลายท่าน ได้ให้ความหมาย
ไว้อย่างหลากหลาย และแตกต่างกัน ออกไป ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

Lefrancois (2000, p. 5) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง ความสัมพันธ์ของ
การเปลี่ยนแปลงขีดความสามารถที่แสดงออกเป็นพฤติกรรมที่เป็น ผลลัพธ์มาจากการได้รับ
ประสบการณ์

Morris (1990, p. 178) กล่าวว่า การเรียนรู้คือกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
อย่างถาวร อันเนื่องมาจากประสบการณ์ และการปฏิบัติฝึกฝน

Kolb (1984, p. 39 อ้างถึงใน ไชยรัตน์ ปราณี, 2549, หน้า 35) ได้สรุปเป็นนิยามหรือความหมายของการเรียนรู้ว่า “เป็นกระบวนการซึ่งความรู้ถูกสร้างขึ้นโดยการเปลี่ยนรูป (transformation) จากประสบการณ์”

ชนาธิป พรกุล (2554, หน้า 53) กล่าวว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างต่อเนื่อง หรือการเปลี่ยนแปลงความสามารถในการแสดงพฤติกรรมในสถานการณ์ใด ซึ่งเป็นผลมาจากการฝึกปฏิบัติหรือได้รับประสบการณ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 7) ให้ความหมายของการเรียนรู้ หมายถึง การปรับเปลี่ยนทัศนคติ แนวคิดและพฤติกรรม อันเนื่องมาจากการได้รับประสบการณ์ ซึ่งควร ปรับเปลี่ยนไปในทางที่ดี

ประดิษฐ์ เอกทัศน์ (2537, หน้า 57) ได้ให้ความหมายการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ หรือ ความสามารถใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากการประสบการณ์ หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลมาจากการตอบสนองตามธรรมชาติ วุฒิภาวะ พืชยาต่าง ๆ อุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ

ประกอบ ประพันธ์วิทยา (2527, หน้า 3) ได้อ้างถึงคำจำกัดความเกี่ยวกับความหมายของการเรียนที่นักศึกษานักจิตวิทยากล่าวไว้ดังนี้ John Dewey กล่าวว่า การเรียนรู้ คือผลบวกอันเป็นรายละเอียดของสิ่งที่รู้อันเหลืออยู่หลังจากการล้มเหลวแล้ว Good กล่าวว่า การเรียนรู้ คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม หรือพฤติกรรมอันเป็นผลเนื่องมาจากบุคคลได้มีประสบการณ์

วิชัย แหวนเพชร (2530, หน้า 132) ได้ให้ความรู้ของการเรียนรู้ว่า การที่ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงพฤติกรรมไปจากเดิม โดยพฤติกรรมนั้นเป็นไปในทางที่เจริญงอกงามก้าวหน้าทั้งด้านสมอง จิตใจและด้านการเคลื่อนไหวของร่างกาย โดยผ่านประสบการณ์ทั้งทางตรงและอ้อม

อารี พันธุ์ณี (2546, หน้า 176) ได้สรุปความหมายของการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเดิมสู่พฤติกรรมใหม่ ที่ค่อนข้างถาวรและเป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติ สัญชาตญาณ วุฒิภาวะ พืชยาต่าง ๆ อุบัติเหตุหรือความบังเอิญ

จากความหมายและแนวคิดของนักวิชาการ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาต่าง ๆ ดังได้กล่าวแล้วข้างต้น พอสรุปความหมายการเรียนรู้ได้ว่า การเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น โดยมีความเจริญงอกงาม ในด้านสติปัญญา จิตใจและทางด้านร่างกาย อันเป็นผลจากการได้รับมาจากการประสบการณ์หรือกิจกรรม

ธรรมชาติการเรียนรู้

ธรรมชาติการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวผู้เรียน Cronbach ได้อธิบายธรรมชาติการเรียนรู้เอาไว้ดังนี้ (ประดิษฐ์ เอกทัศน์, 2537, หน้า 58)

1. จุดมุ่งหมายของผู้เรียน (Goal) หมายถึง สิ่งที่ผู้เรียนมุ่งหวัง หรือต้องการ จากการเรียน หากการเรียนไม่มีจุดมุ่งหมาย ก็ไม่ทราบว่าจะเรียนไปทำไม ลักษณะเช่นนี้จะไม่เกิดประโยชน์ จากการเรียนแต่ละครั้ง ทางออกที่ดีครูควรชี้แจงให้ผู้เรียนเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายและประโยชน์ที่ได้ จากการเรียน

2. ความพร้อม (Readiness) เป็นลักษณะที่เอื้อต่อการเรียน ก่อนเรียนผู้เรียนจะต้องมีความพร้อมทุกด้านไม่ว่าจะเป็นวุฒิภาวะความพร้อมทางด้านจิตใจสิ่งแวดล้อมหรืออุปกรณ์ การเรียนอื่น ๆ ที่นำมาประกอบการเรียนจะต้องเตรียมให้พร้อม การเรียนรู้จึงจะประสบผลสำเร็จ

3. สถานการณ์ (Situation) หมายถึง สิ่งแวดล้อมหรือสิ่งเร้าต่าง ๆ ที่มากระทำต่อผู้เรียน เช่นวิธีสอน สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาเสริมประสบการณ์ ในการเรียนของผู้เรียน

4. การแปลความหมาย (Interpretation) หมายถึง การพิจารณานำสิ่งแวดล้อมหรือ สถานการณ์มาใช้ให้เป็นประโยชน์การที่จะทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายการเรียน อาจจะมีหลายวิธี แต่อาจจะมีวิธีที่ดีที่สุดหลายวิธีนั้นที่จะเลือกมาใช้

5. ลงมือกระทำ (Action) หมายถึง การที่ผู้เรียนได้ลงมือกระทำด้วยตัวเอง จะทำให้ ผู้เรียนเข้าถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เร็วขึ้นและถาวรมากขึ้น

6. ผลที่ตามมา (Consequence) หลังจากที่ทำตอบสนองสิ่งเร้าหรือสถานการณ์แล้ว ผลที่ตามมาคือ อาจจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จะเกิดความพอใจ (Confirm) ถ้าไม่ประสบความสำเร็จย่อมไม่พอใจผิดหวัง (Contradict) ถ้าประสบความสำเร็จก็จะเป็นแรงจูงใจ ให้ทำกิจกรรมอย่างเดิมอีก ถ้าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายอาจหมดกำลังใจ ท้อแท้ที่จะตอบสนองหรือ ทำพฤติกรรมต่อไป

7. ปฏิกริยาต่อความผิดหวัง (Contradicts) ซึ่งจะกระทำใน 2 ลักษณะ คือ ปรับปรุง การกระทำของตนใหม่เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย โดยย้อนไปพิจารณาหรือแปลสถานการณ์ หรือสิ่งเร้าใหม่แล้วหาวิธีกระทำพฤติกรรมที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายหลายทางให้ได้ อีกประการหนึ่งอาจไม่เลิกทำกิจกรรมนั้นอีกหรืออาจกระทำซ้ำ ๆ อย่างเดิมโดยไม่เกิดผลอะไร

ลักษณะของการเรียนรู้

การเรียนรู้จะเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่ค่อนข้างถาวร อันเป็นผลจากการฝึกหรือ จากประสบการณ์ การเรียนรู้มีองค์ประกอบใหญ่ ๆ 3 องค์ประกอบ (อรนุช ลิ้มตศิริ, 2555, หน้า 18-19) คือ

1. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้นั้นจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม พฤติกรรมนั้นอาจเป็นการแสดงออกทางด้านการพูด การเขียน หรือการแสดงท่าทางก็ได้ ซึ่งพฤติกรรมที่แสดงออกก่อนการเรียนรู้และหลังการเรียนรู้จะแตกต่างกัน เช่น เด็กที่ไม่เคยหัดว่ายน้ำมาก่อนเมื่อมีการเรียนรู้เกิดขึ้น เด็กสามารถว่ายน้ำได้ ทำนองเดียวกันกับการถีบจักรยาน การบวก การลบ การคิดแก้โจทย์ปัญหา หรือการท่องจำสูตรคูณ การที่เด็กเลียนแบบพ่อแม่ เลียนแบบเพื่อน หรือการรับรู้สิ่งใหม่ ๆ ของเด็ก ก็ล้วนแต่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทั้งสิ้น ส่วนพฤติกรรมที่เกิดขึ้นโดยอัตโนมัติไม่ถือว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ เช่น การกระพริบตา หรือการหายใจ เป็นต้น พฤติกรรมเหล่านี้ถือว่าเป็นปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) ของร่างกายที่มีต่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น

2. พฤติกรรมที่เปลี่ยนนั้น เกิดจากได้รับประสบการณ์หรือการฝึกฝน และต้องมีการฝึกซ้ำ ๆ เป็นระยะเวลาหนึ่ง ส่วนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เกิดจากการบรรลุวุฒิภาวะ เช่น การเปลี่ยนแปลงของร่างกายในวัยต่าง ๆ นั้น ถือเป็นไปตามธรรมชาติ ไม่ได้เกิดจากการฝึกหัด จึงไม่เรียกว่าเป็นพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้

3. พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้น จะเปลี่ยนแปลงลักษณะค่อนข้างถาวร อันเป็นผลที่เกิดจากการฝึกหัดนั่นเอง แสดงว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปจะต้องอยู่กับบุคคลเป็นระยะเวลาที่ยาวนาน ภายหลังจากที่บุคคลนั้นได้เกิดการเรียนรู้แล้ว ตัวอย่างเช่น การที่เด็กได้เรียนสิ่งใดสิ่งหนึ่งในโรงเรียน เช่น ภาษาต่างประเทศ และเมื่อโตขึ้นจำสิ่งที่เรียนไม่ได้เลย แต่เมื่อมาเรียนซ้ำอีกครั้ง เด็กนั้นสามารถเรียนได้เร็วกว่าเด็กที่ไม่เคยมีประสบการณ์การเรียนในสมัยเด็กมาก่อนนั้น แสดงว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมัยที่เป็นเด็กนั้น ยังคงอยู่ในลักษณะที่ค่อนข้างจะถาวร สภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ชาอุชัย อาจินสมาจาร (2547) ได้เสนอแนะเกี่ยวกับสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ไว้ดังนี้

1. การเรียนรู้เกิดขึ้นในบรรยากาศที่สนับสนุนให้ผู้เรียน เรียนแบบกระฉับกระเฉงและมีส่วนร่วม
2. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง
3. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ผู้เรียน สามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้ แต่ไม่จำเป็นต้องยอมรับ
4. การเรียนรู้จะเกิดในบรรยากาศที่ยอมรับสิทธิในความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของปัจเจกบุคคล
5. การเรียนรู้จะเกิดในบรรยากาศที่การประเมินผลเป็นกระบวนการของความร่วมมือ โดยผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและประเมินโดยกลุ่ม

6. การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ผู้เรียนรู้รู้สึกว่า ตนได้รับการยอมรับและเป็นผู้ที่มีคุณค่า

ทฤษฎีการเรียนรู้

แนวคิดหรือทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่าง ๆ ทำให้การเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา มีความหลากหลายเป็นอย่างมาก ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2545, หน้า 41) ได้แบ่งได้เป็นกลุ่มใหญ่ ๆ อาทิ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) ซึ่งเป็นการยากที่จะเลือกใช้หลักการแนวคิดทฤษฎีอย่างใดอย่างหนึ่งเป็นการเฉพาะในการวิจัยในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส และทฤษฎีพุทธิปัญญา โดยทฤษฎีในการวิจัยครั้งนี้ อยู่ในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม (Cognitivism) ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) และทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) ทั้งสิ้น โดยนำมาปรับใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามัคคีกันทั้งในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Slavin (1995, p. 12) ได้กล่าวถึงการร่วมมือกันเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอน กำหนดให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้ความสามารถและคุณลักษณะที่สำคัญอื่น ๆ เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมกลุ่มร่วมมือกันเรียนรู้อันนี้ ผู้เรียนแต่ละคนต่างได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นผู้ให้การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน มีการอภิปรายด้วยเหตุผลระหว่างกัน ให้การประเมินความรู้อันของสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจแก่เพื่อนในกลุ่ม

Johnson and Johnson (1987, p. 44) กล่าวว่า การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความแตกต่างกันทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนร่วม มีการฝึกและใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกัน ผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม สมาชิกต่างได้รับความสำเร็จร่วมกัน

Raffini (1993, p. 208) ให้ความหมายการเรียนการสอนแบบร่วมมือ หมายถึง วิธีการและกระบวนการสอนอย่างเป็นระบบที่มีความหลากหลาย มีการแบ่งกลุ่มผู้เรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละ 2-5 คน ซึ่งมีระดับความสามารถแตกต่างกัน ทำงานร่วมกันเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

อาภรณ์ ใจเที่ยง (2553, หน้า 124) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถต่างกัน ได้ร่วมมือกันทำงานกลุ่มด้วยความตั้งใจและเต็มใจ รับผิดชอบในบทบาทหน้าที่ในกลุ่มของตน ทำให้งานของกลุ่มดำเนินไปสู่เป้าหมายของงานได้ ดังนั้น การจัดกิจกรรมแบบร่วมแรงร่วมใจจึงมีลักษณะ ดังนี้

1) มีการทำงานกลุ่มร่วมกัน มีปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม 2) สมาชิกในกลุ่มมีจำนวนไม่ควรเกิน 6 คน 3) สมาชิกในกลุ่มมีความสามารถแตกต่างกันเพื่อช่วยเหลือกัน 4) สมาชิกในกลุ่มต่างมีบทบาทรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย 5) สมาชิกในกลุ่มมีความรับผิดชอบร่วมกัน ยึดหลักว่า “ความสำเร็จของแต่ละคน คือ ความสำเร็จของกลุ่ม คือ ความสำเร็จของทุกคน”

จากความหมายการเรียนรู้อย่างร่วมมือ ดังกล่าวสรุปได้ว่า การเรียนรู้แบบร่วมมือ หมายถึง ผู้เรียนช่วยกันในการเรียนรู้ โดยมีกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาอาศัยกันในการเรียนรู้ มีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิด มีการสัมพันธ์กัน มีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มมีการวิเคราะห์กระบวนการของกลุ่ม และมีการแบ่งหน้าที่รับผิดชอบงานร่วมกัน ส่วนการประเมินผลการเรียนรู้ควรมีการประเมินทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยวิธีการที่หลากหลายและควรให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินและครูควรจัดให้ผู้เรียนมีเวลาในการวิเคราะห์การทำงานกลุ่มและพฤติกรรมของสมาชิกกลุ่ม เพื่อให้กลุ่มมีโอกาสที่จะปรับปรุงส่วนบกพร่องของกลุ่ม

หลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1987, pp. 45-46) ได้สรุปว่า Cooperative learning มีองค์ประกอบของหลักการ ที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive interdependent) หมายถึง การพึ่งพากันในทางบวก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การพึ่งพากันเชิงผลลัพธ์ คือการพึ่งพากันในด้าน การได้รับผลประโยชน์จากความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน ซึ่งความสำเร็จของกลุ่มอาจจะเป็นผลงาน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม ในการสร้างการพึ่งพากันในเชิงผลลัพธ์ได้คตินั้น ต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำงาน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน จึงจะเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียนมีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน สามารถร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ และการพึ่งพาในเชิงวิธีการ คือ การพึ่งพากันในด้านกระบวนการทำงานเพื่อให้งานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย ซึ่งต้องสร้างสภาพการณ์ให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มในการสร้างสภาพการพึ่งพากันในเชิงวิธีการ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การทำให้เกิดการพึ่งพาทรัพยากรหรือข้อมูล (Resource interdependence) คือ แต่ละบุคคลจะมีข้อมูลความรู้เพียงบางส่วนที่เป็นประโยชน์ต่องานของกลุ่ม ทุกคนต้องนำข้อมูลมารวมกันจึงจะทำให้งานสำเร็จได้ ในลักษณะที่เป็นการให้งานหรืออุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน

1.2 ทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงบทบาทของสมาชิก (Role interdependence) คือ การกำหนดบทบาทของการทำงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่ม และการทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงภาระงาน (Task interdependence) คือ แบ่งงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่มมีทักษะที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าสมาชิกคนใดคนหนึ่งทำงานของตนไม่เสร็จ จะทำให้สมาชิกคนอื่นไม่สามารถทำงานในส่วนที่ต้องเนื่องได้

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to face promotive interdependence) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กัน การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกภายในกลุ่ม จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้เรียน ได้รู้จักการทำงานร่วมกันทางสังคม จากการช่วยเหลือสนับสนุนกัน การเรียนรู้เหตุผลของกันและกัน ทำให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ การทำงานของตนเองจากการตอบสนองทางวาจา และท่าทางของเพื่อนสมาชิกช่วยให้รู้จักเพื่อนสมาชิกได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual accountability) หมายถึง ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน โดยต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิก ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับ มีการตรวจสอบเพื่อความแน่ใจว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือไม่ โดยประเมินผลงานของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งรวมกันเป็นผลงานของกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งกลุ่มและรายบุคคลให้สมาชิกทุกคนรายงานหรือมีโอกาสแสดงความคิดเห็นโดยทั่วถึง ตรวจสอบผลการเรียนเป็นรายบุคคลหลังจบบทเรียน เพื่อเป็นการประกันว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มรับผิดชอบทุกอย่างร่วมกับกลุ่ม ทั้งนี้สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and small group skills) หมายถึง การมีทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คือ มีความเป็นผู้นำ รู้จักตัดสินใจ สามารถสร้างความไว้วางใจ รู้จักติดต่อสื่อสาร และสามารถแก้ไขปัญหาคัดแย้งในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการทำงานของกลุ่ม (Group processing) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด มีความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงาน และความรับผิดชอบร่วมกันจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ การที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายนั้น กลุ่มจะต้องมีหัวหน้าที่ดี สมาชิกดีและกระบวนการทำงานดี นั่นคือ มีการเข้าใจในเป้าหมายการทำงานร่วมกัน

จากหลักการพื้นฐานข้างต้นสามารถกล่าวได้ว่า การเรียนแบบร่วมมือมีหลักการพื้นฐานที่สำคัญด้วยกัน 5 ประการ ซึ่งสมาชิกในกลุ่มมีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันมีบทบาทหน้าที่ที่รับผิดชอบแตกต่างกันไปตามความสามารถโดยมีความรับผิดชอบร่วมกันมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม ทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข คือ มีความเป็นผู้นำ รู้จักตัดสินใจ สามารถสร้างความไว้วางใจ รู้จักติดต่อสื่อสาร และสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน สามารถร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้

หลักการออกแบบบทเรียนการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Ledlow (1999, p. 4) ได้เสนอการออกแบบบทเรียนการเรียนรู้แบบร่วมมือการออกแบบตามหลัก 4 ประการ ดังนี้

1. การพึ่งพาซึ่งกันและกันในเชิงบวก ความสำเร็จของทุกคนในทีมที่มีการเชื่อมโยงผ่านเป้าหมายวัตถุประสงค์หรือรางวัล นักศึกษาจะตระหนักว่า “เราจมลงหรือว่ายน้ำด้วยกัน”
2. ความรับผิดชอบแต่ละบุคคล ในกระบวนการผู้สอนต้องสามารถตรวจสอบได้ว่านักเรียนทุกคนมีส่วนร่วมและการเรียนรู้แต่ละจุดต่าง ๆ ที่บ่อยครั้งนี้สามารถทำได้โดยผลการดำเนินงานส่วนรวมของแต่ละบุคคลหรืองานของแต่ละบุคคลที่เป็นส่วนหนึ่งของทีมที่ได้รับมอบหมาย
3. การมีส่วนร่วมเท่ากัน การกำหนดโครงสร้างดังกล่าวควรจะให้ให้นักเรียนทุกคนต้องเข้าร่วมและมีกลไกเพื่อให้มั่นใจว่าการมีส่วนร่วมเป็นอย่างไรเท่าเทียมกันอย่างเป็นธรรมชาติ ผู้สอนอาจลองกำหนดบทบาทที่เพิ่มขึ้นตอนในการเรียนที่จำเป็นต้องมีการป้อนข้อมูลจากสมาชิกทุกคนในทีมงาน
4. การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หลายจุดในบทเรียนที่ผู้สอนควรให้แน่ใจว่าอย่างน้อยว่านักเรียนคนหนึ่งจะทำงานอย่างเข้มข้นตลอดเวลา การเพิ่มขึ้นตอนที่นักเรียนทำงานร่วมกับความสัมพันธ์ภายในทีมเป็นสองเท่าของการมีส่วนร่วมให้นักเรียนทุกคนเขียนความคิดเห็นที่เกี่ยวข้องของแต่ละบุคคลทั้งหมดก่อนที่จะมีส่วนร่วมในการอภิปรายในทีมงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดพร้อมกัน

สรุปหลักการออกแบบบทเรียนการเรียนรู้แบบร่วมมือ เน้นการการพึ่งพาซึ่งกันและกัน การดำเนินงานส่วนรวมของแต่ละบุคคลหรืองานของแต่ละบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของทีมที่ได้รับมอบหมาย ทั้งนี้กิจกรรมของบทเรียนส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

เทคนิคที่ใช้ในการเรียนแบบร่วมมือ

เทคนิคการเรียนแบบร่วมมือมีอยู่ 2 แบบ คือ เทคนิคที่ใช้ตลอดกิจกรรมการเรียน การสอนและเทคนิคที่ไม่ได้ใช้ตลอดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีเทคนิควิธีเรียนแบบร่วมมือที่มีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (Kagan, 1994, pp. 40-42)

1. เทคนิคการพูดเป็นคู่ (Rally robin) เป็นเทคนิควิธีเรียนแบบร่วมมือที่นักเรียนแบ่งเป็นกลุ่มย่อย แล้วครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้พูด ตอบ แสดงความคิดเห็นเป็นคู่ ๆ แต่ละคู่จะผลัดกันพูด และฟังโดยใช้เวลาเท่า ๆ กัน

2. เทคนิคการเขียนเป็นคู่ (Rally table) เป็นเทคนิคคล้ายกับการพูดเป็นคู่ ต่างกันเพียงแต่ละคู่ผลัดกันเขียนหรือวาดแทนการพูด

3. เทคนิคการพูดรอบวง (Round robin) เป็นเทคนิคที่เปิดโอกาสให้นักเรียนในกลุ่มผลัดกันพูด ตอบ อธิบาย ซึ่งเป็นการพูดที่ผลัดกันทีละคนตามเวลาที่กำหนดจนครบ 4 คน

4. เทคนิคการเขียนรอบวง (Round table) เป็นเทคนิคที่เหมือนกับการพูดรอบวง แตกต่างกันที่เน้นการเขียนแทนการพูด เมื่อครูถามปัญหาหรือให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น นักเรียนจะผลัดกันเขียนลงในกระดาษที่เตรียมไว้ทีละคนตามเวลาที่กำหนด

5. เทคนิคการเขียนพร้อมกันรอบวง (Simultaneous round table) เทคนิคนี้เหมือนการเขียนรอบวง แตกต่างกันที่เน้นให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มเขียนคำตอบพร้อมกัน

6. เทคนิคคู่ตรวจสอบ (Pairs check) เป็นเทคนิคที่ให้สมาชิกในกลุ่มจับคู่กันทำงาน เมื่อได้รับคำถามหรือปัญหาจากครู นักเรียนคนหนึ่งจะเป็นคนทำและอีกคนหนึ่งทำหน้าที่เสนอแนะ หลังจากที่ทำข้อที่ 1 เสร็จ นักเรียนคู่นั้นจะสลับหน้าที่กัน เมื่อทำเสร็จครบแต่ละ 2 ข้อ แต่ละคู่จะนำคำตอบมาและเปลี่ยนและตรวจสอบคำตอบของคู่อื่น

7. เทคนิคร่วมกันคิด (Numbered heads together) เทคนิคนี้แบ่งนักเรียนเป็นกลุ่มด้วยกลุ่มละ 4 คน ที่มีความสามารถคละกัน แต่ละคนมีหมายเลขประจำตัว แล้วครูถามคำถาม หรือมอบหมายงานให้ทำ แล้วให้นักเรียนได้อภิปรายในกลุ่มย่อยจนมั่นใจว่าสมาชิกในกลุ่มทุกคนเข้าใจคำตอบ ครูจึงเรียนหมายเลขประจำตัวผู้เรียน หมายเลขที่ครูเรียกจะเป็นผู้ตอบคำถามดังกล่าว

8. เทคนิคการเรียงแถว (Line-ups) เป็นเทคนิคที่ง่าย ๆ โดยให้นักเรียนยืนแถวเรียงลำดับภาพคำ หรือสิ่งที่ครูกำหนดให้ เช่น ครูให้ภาพต่าง ๆ แก่ นักเรียน แล้วให้นักเรียนยืนเรียงลำดับภาพขั้นตอนของวงจรชีวิตของแมลง ห่วงโซ่อาหาร เป็นต้น

9. เทคนิคการแก้ปัญหาด้วยจิ๊กซอ (Jigsaw problem solving) เป็นเทคนิคที่สมาชิกแต่ละคนคิดคำตอบของตนไว้ แล้วนำคำตอบของแต่ละคนมารวมกัน เพื่อแก้ปัญหาให้ได้คำตอบที่สมบูรณ์เหมาะสมที่สุด
10. เทคนิควงกลมซ้อน (Inside-outside circle) เป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนนั่งหรือยืนเป็นวงกลมซ้อนกัน 2 วง จำนวนเท่ากัน วงในหันหน้าออก วงนอกหันหน้าเข้า นักเรียนที่อยู่ตรงกับจับคู่กันเพื่อสัมภาษณ์ซึ่งกันและกัน หรืออภิปรายปัญหาาร่วมกัน จากนั้นจะหมุนเวียนเพื่อเปลี่ยนคู่ใหม่ไปเรื่อย ๆ ไม่ซ้ำคู่กัน โดยนักเรียนวงนอกและวงในเคลื่อนไปในทิศทางตรงข้ามกัน
11. เทคนิคแบบมุมสนทนา (Corners) เป็นเทคนิควิธีที่ครูเสนอปัญหา และประกาศมุมต่าง ๆ ภายในห้องเรียนแทนแต่ละข้อ แล้วนักเรียนแต่ละกลุ่มย่อยเขียนหมายเลขข้อที่ชอบมากกว่า และเคลื่อนเข้าสู่มุมที่เลือกไว้ นักเรียนร่วมกันอภิปรายภายในกลุ่มตามมุมต่าง ๆ หลังจากนั้นจะเปิดโอกาสให้นักเรียนในมุมใดมุมหนึ่งอภิปรายเรื่องราวที่ได้ศึกษาให้เพื่อนฟัง
12. เทคนิคการอภิปรายเป็นคู่ (Pair discussion) เป็นเทคนิคที่ครูกำหนดหัวข้อหรือคำถาม แล้วให้สมาชิกที่นั่งใกล้กันร่วมกันคิดและอภิปรายเป็นคู่
13. เทคนิคเพื่อนเรียน (Partners) เป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนในกลุ่มจับคู่เพื่อช่วยเหลือ นักเรียนในบางครั้งคู่หนึ่งอาจไปขอคำแนะนำ คำอธิบายจากคู่อื่น ๆ ที่คาดว่าจะมีความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องดังกล่าวดีกว่าและเช่นเดียวกันเมื่อนักเรียนคู่หนึ่งเกิดความเข้าใจที่แจ่มชัดแล้ว ก็จะเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้นักเรียนคู่อื่น ๆ ต่อไป
14. เทคนิคการคิดเดี่ยว คิดคู่ ร่วมกันคิด (Think-pair-share) เป็นเทคนิคที่เริ่มจากปัญหาที่ครูผู้สอนกำหนดให้นักเรียนแต่ละคนคิดหาคำตอบด้วยตนเองก่อนแล้วนำคำตอบไปอภิปรายกับเพื่อนที่เป็นคู่ จากนั้นจึงนำคำตอบของแต่ละคู่มาอภิปรายพร้อมกัน 4 คน เมื่อมั่นใจว่าคำตอบของตนถูกต้องหรือดีที่สุดในที่สุด จึงนำคำตอบเล่าให้เพื่อนทั้งชั้นฟัง
15. เทคนิคการทำเป็นกลุ่ม ทำเป็นคู่ และทำคนเดียว (Team-pair-solo) เป็นเทคนิคที่ครูกำหนดปัญหาหรืองานให้แล้วนักเรียนทำงานร่วมกันทั้งกลุ่มจนงานสำเร็จ จากนั้นจะแยกทำงานเป็นคู่จนงานสำเร็จ สุดท้ายนักเรียนแต่ละคนแยกมาทำเองจนสำเร็จได้ด้วยตนเอง
16. เทคนิคการอภิปรายเป็นทีม (Team discussion) เป็นเทคนิคที่ครูกำหนดหัวข้อหรือคำถาม แล้วให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มร่วมกันระดมความคิด และพูดอภิปรายพร้อมกัน
17. เทคนิคโครงการเป็นทีม (Team project) เป็นเทคนิคที่เหมาะสมกับวิชาวิทยาศาสตร์มาก เทคนิคนี้เริ่มจากครูอธิบายโครงการให้นักเรียนเข้าใจก่อนและกำหนดเวลา และกำหนดบทบาทที่เท่าเทียมกันของสมาชิกในกลุ่ม และมีการหมุนเวียนบทบาท แจกอุปกรณ์ต่าง ๆ

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันทำโครงการที่ได้รับมอบหมาย จากนั้นจะมีการนำเสนอโครงการของแต่ละกลุ่ม

18. เทคนิคสัมภาษณ์เป็นทีม (Team-interview) เป็นเทคนิคที่มีการกำหนดหมายเลขของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม แล้วครูผู้สอนกำหนดหัวข้อและอธิบายหัวข้อให้นักเรียนทั้งชั้นรู้หมายเลขของนักเรียนในกลุ่มขึ้นขึ้นแล้วให้เพื่อน ๆ ร่วมทีมเป็นผู้สัมภาษณ์และผลัดกันถาม โดยเรียงลำดับเพื่อนให้ทุกคนมีส่วนร่วมเท่า ๆ กัน เมื่อหมดเวลาตามที่กำหนด คนที่ถูกสัมภาษณ์นั่งลงและนักเรียนหมายเลขต่อไปจะถูกสัมภาษณ์หมุนเวียนเช่นนี้เรื่อยไปจนครบทุกคน

19. เทคนิคบัตรคำช่วยจำ (Color-coded co-op cards) เป็นเทคนิคที่ฝึกให้นักเรียนจดจำข้อมูลจากการเล่นเกมที่ใช้บัตรคำถาม บัตรคำตอบ ซึ่งนักเรียนแต่ละกลุ่มที่เตรียมบัตรมาเป็นผู้ถามและมีการให้คะแนนกับกลุ่มที่ตอบได้ถูกต้อง

20. เทคนิคการสร้างแบบ (Formations) เป็นเทคนิคที่ครูผู้สอนกำหนดวัตถุประสงค์หรือสิ่งที่ต้องการให้นักเรียนสร้าง แล้วให้นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและทำงานร่วมกันเพื่อสร้างชิ้นงาน หรือสาธิตงานที่ได้รับมอบหมาย เช่น ให้นักเรียนสาธิตว่าฤดูกาลเกิดขึ้นได้อย่างไร สาธิตการทำงานของกังหันลม สร้างวงจรของห่วงโซ่อาหาร หรือสายใยอาหาร

21. เทคนิคเกมส่งปัญหา (Send-a-problem) เป็นเทคนิคที่นักเรียนสนุกกับเกมโดยนักเรียนทุกคนในกลุ่มตั้งปัญหาด้วยตัวเองคนละ 1 คำถามไว้ด้านหลังของบัตรและคำตอบซ่อนอยู่หลังบัตร นักเรียนแต่ละคนในกลุ่มกำหนดหมายเลขประจำตัว 1-4 เริ่มแรกนักเรียนหมายเลข 4 ส่งปัญหาของกลุ่มให้หมายเลข 1 ในกลุ่มถัดไป ซึ่งจะเป็นผู้อ่านคำถามและตรวจสอบคำตอบ ส่วนสมาชิกคนอื่นในกลุ่มตอบคำถามในข้อถัดไปจะหมุนเวียนให้สมาชิกหมายเลขอื่นตามลำดับคือ นักเรียนหมายเลข 2 เป็นผู้อ่านคำถาม และตรวจคำตอบจนครบทุกคนในกลุ่ม แล้วเริ่มใหม่ในลักษณะเช่นนี้ไปเรื่อย ๆ ในรอบต่อ ๆ ไป

22. เทคนิคแลกเปลี่ยนปัญหา (Trade-a-problem) เป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนแต่ละคู่ตั้งคำถามเกี่ยวกับหัวข้อที่เรียนและเขียนคำตอบเก็บไว้ จากนั้นให้นักเรียนแต่ละคู่แลกเปลี่ยนคำถามกับเพื่อนคู่อื่น แต่ละคู่จะช่วยกันแก้ปัญหานั้นเสร็จ แล้วนำมาเปรียบเทียบกับวิธีการแก้ปัญหามาของเพื่อนเจ้าของปัญหานั้น

23. เทคนิคแบบเล่นเลียนแบบ (Match mine) เป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนกลุ่มหนึ่งเรียงวัตถุที่กำหนดให้เหมือนกัน โดยผลัดกันบอกซึ่งแต่ละคนจะทำตามคำบอกเท่านั้นห้ามไม่ให้ดูกัน วิธีนี้ใช้ประโยชน์ในการฝึกทักษะด้านการสื่อสารให้แก่กันได้

24. เทคนิคเครือข่ายความคิด (Team word-webbing) เป็นเทคนิคที่ให้นักเรียนเขียนแนวคิดหลักและองค์ประกอบย่อยของความคิดหลักพร้อมกับแสดงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดหลักกับองค์ประกอบย่อยบนแผ่นกระดาษลักษณะของแผนภูมิความรู้

ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ

การเรียนแบบร่วมมือเป็นวิธีการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทำให้นักเรียนได้ทำงานร่วมกัน มีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน ซึ่งจะทำให้มีทักษะในการทำงานกลุ่ม ซึ่งมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้ ดังนี้

Johnson and Johnson (1987, p. 27) กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้สรุปได้ 9 ประการ ดังนี้

1. นักเรียนเก่งที่เข้าใจคำสอนของครูได้ดี จะเปลี่ยนคำสอนของครูเป็นภาษาพูดของนักเรียน แล้วอธิบายให้เพื่อนฟังได้และทำให้เพื่อนเข้าใจได้ดีขึ้น
2. นักเรียนที่ทำหน้าที่อธิบายบทเรียนให้เพื่อนฟัง จะเข้าใจบทเรียนได้ดีขึ้น
3. การสอนเพื่อนเป็นการสอนแบบตัวต่อตัวทำให้นักเรียน ได้รับความเอาใจใส่และมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
4. นักเรียนทุกคนต่างก็พยายามช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพราะครูคิดคะแนนเฉลี่ยของทั้งกลุ่มด้วย
5. นักเรียนทุกคนเข้าใจดีว่าคะแนนของตน มีส่วนช่วยเพิ่มหรือลดค่าเฉลี่ยของกลุ่ม ดังนั้น ทุกคนต้องพยายามปฏิบัติหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้กลุ่มประสบความสำเร็จ
6. นักเรียนทุกคนมีโอกาสฝึกทักษะทางสังคมมีเพื่อนร่วมกลุ่มและเป็นการเรียนรู้วิธีการทำงานเป็นกลุ่ม ซึ่งจะเป็นประโยชน์มากเมื่อเข้าสู่ระบบการทำงานอันแท้จริง
7. นักเรียนได้มีโอกาสเรียนรู้กระบวนการกลุ่ม เพราะในการปฏิบัติงานร่วมกันนั้นก็ต้องมีการทบทวนกระบวนการทำงานของกลุ่มเพื่อให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน หรือคะแนนของกลุ่มดีขึ้น
8. นักเรียนเก่งจะมีบทบาททางสังคมในชั้นมากขึ้น เขาจะรู้สึกว่าเขาไม่ได้เรียนหรือหลบไปท่องหนังสือเฉพาะตน เพราะเขาต้องมีหน้าที่ต่อสังคมด้วย
9. ในการตอบคำถามในห้องเรียน หากตอบผิดเพื่อนจะหัวเราะ แต่เมื่อทำงานเป็นกลุ่มนักเรียนจะช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ถ้าหากตอบผิดก็ถือว่าผิดทั้งกลุ่ม คนอื่น ๆ อาจจะทำให้ความช่วยเหลือบ้าง ทำให้นักเรียนในกลุ่มมีความผูกพันกันมากขึ้น

Buroody (1993, p. 3) ได้กล่าวถึงประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือไว้ว่า การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เนื้อหาได้ดี การเรียนแบบร่วมมือช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามารถในการแก้ปัญหาและการให้เหตุผล เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหา และช่วยให้เกิดการช่วยเหลือกันในกลุ่มเพื่อน เช่น การอภิปรายร่วมกันกับเพื่อนในกลุ่มย่อยให้นักเรียนได้แก้ปัญหาโดยคำนึงถึงบุคคลอื่น ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ตรวจสอบและปรับปรุงแนวคิดและคำตอบ การช่วยให้เข้าใจปัญหาของแต่ละคนในกลุ่ม เนื่องจากพื้นฐานความรู้ของแต่ละคนต่างกัน นักเรียนเข้าใจการแก้ปัญหาจากการทำงานกลุ่ม เป็นต้น อีกทั้งในการเรียนแบบร่วมมือส่งเสริมความมั่นใจในตนเอง และการเรียนแบบร่วมมือส่งเสริมทักษะทางสังคมและทักษะการสื่อสาร

Arends (1994, pp. 345-346) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือไว้สรุปได้ 5 ประการ ดังนี้

1. ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนแบบร่วมมือนี้เป็นการเรียนที่จัดให้นักเรียนได้ร่วมมือกันเรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 2-6 คน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียนร่วมกันนับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็น และแสดงออกตลอดจนลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น นักเรียนที่เก่งช่วยนักเรียนที่ไม่เก่ง ทำให้นักเรียนที่เก่งมีความรู้สึกภาคภูมิใจ รู้จักสละเวลา และช่วยให้เข้าใจในเรื่องที่ดีขึ้น ส่วนนักเรียนที่ไม่เก่งก็จะซาบซึ้งในน้ำใจเพื่อน มีความอบอุ่น รู้สึกเป็นกันเอง กล้าซักถามในข้อสงสัยมากขึ้น จึงง่ายต่อการทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียน ที่สำคัญในการเรียนแบบร่วมมือนี้คือนักเรียนในกลุ่มได้ร่วมกันคิด ร่วมกันทำงาน จนกระทั่งสามารถหาคำตอบที่เหมาะสมที่สุดได้ ถือว่าเป็นการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ความรู้ที่ได้รับเป็นความรู้ที่มีความหมายต่อนักเรียนอย่างแท้จริง จึงมีผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนสูงขึ้น

2. ด้านการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล การเรียนแบบร่วมมือเปิดโอกาสให้นักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันได้มาทำงานร่วมกัน ฟังซึ่งกันและกัน มีการรับฟังความคิดเห็นกัน เข้าใจและเห็นใจสมาชิกในกลุ่ม ทำให้เกิดการยอมรับกันมากขึ้น เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ซึ่งจะส่งผลให้มีความรู้สึกที่ดีต่อผู้อื่นในสังคมมากขึ้น

3. ด้านทักษะในการทำงานร่วมกันให้เกิดผลสำเร็จที่ดี และการรักษาความสัมพันธ์ที่ดีทางสังคม การเรียนแบบร่วมมือช่วยปลูกฝังทักษะในการทำงานเป็นกลุ่มทำให้นักเรียนไม่มีปัญหาในการทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งผลให้งานกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกันทักษะทางสังคมที่นักเรียนจะเกิดการเรียนรู้ได้แก่ ความเป็นผู้นำ การสร้างความไว้วางใจกัน การตัดสินใจ การสื่อสาร การจัดการกับข้อขัดแย้ง ทักษะเกี่ยวกับการจัดกลุ่มสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นต้น

4. ด้านทักษะการร่วมมือกันแก้ปัญหา ในการทำงานกลุ่มสมาชิกกลุ่มจะได้รับ ทำความเข้าใจในปัญหาาร่วมกัน จากนั้นก็ระดมความคิดช่วยกันวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหา เมื่อทราบสาเหตุของปัญหาสมาชิกในกลุ่มก็จะแสดงความคิดเห็นเพื่อหาวิธีการแก้ไขปัญหา อภิปราย ให้เหตุผลซึ่งกันและกัน จนสามารถตกลงร่วมกันได้ว่า จะเลือกวิธีการใดในการแก้ปัญหา จึงเหมาะสมพร้อมทั้งลงมือร่วมกันแก้ปัญหาตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ ตลอดจนทำการประเมิน กระบวนการแก้ปัญหาของกลุ่มด้วย

5. ด้านการทำให้รู้จักและตระหนักในคุณค่าของตนเอง ในการทำงานกลุ่มสมาชิกกลุ่ม ทุกคนจะได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน การที่สมาชิกในกลุ่มยอมรับในความคิดเห็นของเพื่อน สมาชิกด้วยกัน ย่อมทำให้สมาชิกในกลุ่มนั้นมีความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองและคิดว่าตนเอง มีคุณค่าที่สามารถช่วยให้กลุ่มประสบผลสำเร็จได้

ทิสนา เขมมณี (2559, หน้า 101) กล่าวถึงประโยชน์ที่สำคัญของการเรียนแบบร่วมมือ สรุปได้ดังนี้

1. มีความพยายามที่จะบรรลุเป้าหมายมากขึ้น (Greater efforts to achieve)

การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีความพยายามที่จะเรียนรู้ให้บรรลุเป้าหมาย เป็นผลทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีผลงานมากขึ้น การเรียนรู้มีความคงทนมากขึ้น (Long term retention) มีแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีการใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ใช้เหตุผลดีขึ้น และคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนดีขึ้น (More positive relationships among students)

การเรียนรู้แบบร่วมมือช่วยให้ผู้เรียนมีน้ำใจนักกีฬามากขึ้น ใส่ใจในผู้อื่นมากขึ้น เห็นคุณค่าของความแตกต่าง ความหลากหลาย การประสานสัมพันธ์และการรวมกลุ่มมากขึ้น

3. มีสุขภาพจิตดีขึ้น (Greater psychological health)

การเรียนรู้แบบร่วมมือ ช่วยให้ผู้เรียนมีสุขภาพจิตดีขึ้น มีความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับตนเอง และมีความเชื่อมั่นในตนเองมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยพัฒนาทักษะทางสังคมและความสามารถในการเผชิญกับความเครียดและความผันแปรต่าง ๆ

จากการศึกษาประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือสรุปได้ว่า ประโยชน์ของการเรียน แบบร่วมมือต่อผู้เรียน มีทั้งในด้านการมีส่วนร่วมในการเรียน การมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและการทำให้ ผู้เรียนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสังคม เพราะการเรียนแบบร่วมมือในห้องเรียนเป็นการฝึกให้นักเรียน มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหาซึ่งจะทำให้นักเรียน เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในการช่วยพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต

ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

Good (1973, p. 356) กล่าวถึง ความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ (Group dynamics) และ กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ (Group process) กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง รูปแบบการปะทะสังสรรค์ในกลุ่มหรือวิธีดำเนินงานของกลุ่ม และ Tiansame (1972, p. 158) ได้สรุปว่าเป็นกระบวนการที่กลุ่มใช้ในการแก้ปัญหาหรือกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดร่วมกัน เพื่อเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ผู้เรียนจะเป็นผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง และใช้วิธีวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้เรียน ซึ่งเกิดขึ้นในขณะที่เรียน เป็นกระบวนการที่สำคัญของการเรียน นอกจากนี้ ทิศนา แคมมณี (2545, หน้า 6) ได้อธิบายถึง กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้เป็นวิทยาการแนวใหม่แนวหนึ่งที่จะช่วยเสริมความเข้าใจในเรื่องกลุ่ม วิทยาการแขนงนี้ครอบคลุมเนื้อหาในเรื่องพฤติกรรมมนุษย์ ลักษณะของกลุ่ม การรวมกลุ่ม กระบวนการในการทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสร้างเสริมสัมพันธภาพอันดีในกลุ่ม ตลอดจนพิจารณาความเข้าใจตนเองและผู้อื่น

นอกจากนี้ กลุ่มสัมพันธ์ หมายถึง เนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของกลุ่มคนที่มีผลกระทบต่อกันและกัน โดยเฉพาะสถานการณ์ที่ต้องทำงานร่วมกันการศึกษาเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ จึงเน้นการศึกษาความรู้ที่จะช่วยให้คนสามารถที่จะทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งปัจจุบันความรู้ที่จะช่วยให้คนสามารถที่จะงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งปัจจุบันความรู้จำนวนมากเหล่านี้ได้มาจากข้อความรู้ในศาสตร์ สาขาพฤติกรรมศาสตร์ เช่น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติกลุ่ม พฤติกรรมการรวมกลุ่ม ลักษณะและบทบาทของผู้นำ ลักษณะและบทบาทของสมาชิกในกลุ่ม ปฏิสัมพันธ์ในกลุ่ม รูปแบบของการสื่อสาร ระบบการทำงานและยุทธวิธีการแก้ปัญหาความขัดแย้ง เป็นต้น ความรู้เหล่านี้หากผู้ศึกษามีความเข้าใจแล้วจะมีส่วนช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและพฤติกรรมต่าง ๆ ให้เป็นไปในทางที่เป็นประโยชน์ต่อการอยู่และทำงานร่วมกัน ส่วนการทำงานกลุ่มสัมพันธ์หมายถึง กระบวนการ ขั้นตอน และปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นตอนและปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งหากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกลุ่มสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกลุ่ม ซึ่งหากบุคคลมีความรู้ความเข้าใจเรื่องกลุ่มสัมพันธ์อย่างดีแล้วย่อมแสดงพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยให้กลุ่มเกิดกระบวนการที่ดีในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย (ทิศนา แคมมณี, 2531, หน้า 16)

ชัยญา อภิบาลกุล (2542, หน้า 5) ได้ให้ความหมายของคำว่า “กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์” ไว้ว่า การศึกษาเรื่องเกี่ยวกับกลุ่มคนเพื่อเพิ่มสร้างความเข้าใจในเรื่องทัศนคติ พฤติกรรม และความสัมพันธ์ของคนและกลุ่มอันจะเป็นประโยชน์ต่อความเป็นอยู่ และการทำงานร่วมกันของกลุ่มคนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

กาญจนา ไชยพันธุ์ (2549, หน้า 3) กล่าวว่า กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ คือ การที่บุคคล มา รวมกันเพื่อศึกษาประสบการณ์ของกลุ่มหลาย ๆ ฝ่าย ศึกษาพฤติกรรมความเป็นผู้นำผู้ตาม ความคิด ฝึกปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และมีการศึกษาจากประสบการณ์ โดยผู้ศึกษาจะต้องเข้าไป มีส่วนร่วมในประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดขึ้น

ทิตินา แคมมณี (2545, หน้า 123) ได้กล่าวว่า กลุ่มสัมพันธ์ เป็นเรื่องเกี่ยวกับ ความสัมพันธ์ของคนและกลุ่มคน โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ทำงานร่วมกัน เนื้อหาของกลุ่ม สัมพันธ์มีจำนวนมาก ครอบคลุมองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการทำงานร่วมกัน เช่น เรื่องผู้นำกลุ่ม บทบาทสมาชิกกลุ่ม กระบวนการทำงานกลุ่ม กระบวนการแก้ปัญหา การตัดสินใจ กระบวนการสื่อความหมาย รวมไปถึงเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล ธรรมชาติของมนุษย์ เป็นต้น เรื่องต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนเป็นเรื่องที่ให้ความรู้ความเข้าใจที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงาน ร่วมกันทั้งสิ้น ความรู้เหล่านี้ได้รับการถ่ายทอดผ่านทางกิจกรรมการเรียนรู้ที่เรียกว่า “กิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์” ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในแนวคิดและเนื้อหาสาระต่าง ๆ เกี่ยวกับ การทำงานร่วมกัน

นิรันดร์ จุลทรัพย์ (2544, หน้า 97-98) ได้สรุป คำว่า กลุ่มสัมพันธ์ มีความหมาย เช่นเดียวกับกระบวนการกลุ่ม โดยกระบวนการกลุ่มเป็นกระบวนการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันของ บุคคลภายในกลุ่มทั้งกาย วาจา อารมณ์ ความรู้สึก กิริยาท่าทาง และบรรยากาศภายในกลุ่ม ซึ่งจะมีการเปลี่ยนแปลง มีการปรับตัวปรับความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะที่ต่อเนื่องกันเสมอ ส่วนกลุ่ม สัมพันธ์จะเกี่ยวข้องกับสาเหตุเบื้องหลังของพฤติกรรมในกลุ่ม จะช่วยอธิบายถึงการเปลี่ยนแปลง ภายในกลุ่มศึกษาถึงพลังหรือเงื่อนไขต่าง ๆ เกี่ยวกับธรรมชาติและพฤติกรรมของบุคคลที่มีอิทธิพล ต่อกลุ่มโดยส่วนรวมเพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้และถ่ายทอดวิธีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มอย่าง มีประสิทธิภาพ โดยผู้ถ่ายทอดต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของกลุ่มสัมพันธ์ และกระบวนการ กลุ่มเป็นอย่างดีเพราะในทางปฏิบัติจะต้องใช้หลักและวิธีการทั้งสองควบคู่กันตลอดเวลา

แนวทางในการวิเคราะห์ถึงสาเหตุที่อยู่เบื้องหลังของพฤติกรรมวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหา ต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทำไมจึงเกิดเหตุการณ์เช่นนั้นในกลุ่ม
2. ทำไมจึงต้องแสดงพฤติกรรมเหล่านั้นออกมา
3. ทำไมสมาชิกในกลุ่มจึงมีพฤติกรรมเช่นนั้น
4. ทำไมกลุ่มบางกลุ่มจึงดำเนินกิจกรรมได้สำเร็จและบางกลุ่มทำไม่สำเร็จ

สรุปความหมายของกลุ่มสัมพันธ์ได้ว่า เป็นกระบวนการเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์กันของบุคคลภายในกลุ่มจะช่วยให้คนสามารถที่จะทำงานร่วมกันให้เกิดประสิทธิผลบรรลุเป้าหมาย โดยการแสดงพฤติกรรมที่เอื้ออำนวยให้กลุ่มเกิดกระบวนการที่ดีในการดำเนินงานในการแก้ปัญหา การตัดสินใจ การสร้างเสริมสัมพันธ์ภาพอันดีในกลุ่ม

หลักการของกลุ่มสัมพันธ์

ทิสนา เขมมณี (2545, หน้า 124) กล่าวถึงหลักการของกลุ่มสัมพันธ์ไว้ดังนี้

1. ให้ผู้เรียนมีโอกาสร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนอย่างมีชีวิตชีวา
2. ให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กัน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่กว้างขวาง
3. ให้ผู้เรียนได้ค้นพบข้อเรียนรู้ด้วยตนเอง แทนที่จะใช้วิธีการบอกกล่าว เพื่อให้การเรียนรู้ที่มีความหมายแก่ผู้เรียนมากขึ้น
4. ให้ผู้เรียนได้วิเคราะห์หรืออภิปรายในเรื่องที่เรียน เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน
5. ให้มีการโยงสิ่งที่เรียนรู้จากกิจกรรมไปสู่การนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อช่วยให้การเรียนรู้เกิดประโยชน์

พฤติกรรมของบุคคลในขณะที่มีปฏิสัมพันธ์เกิดขึ้นในกลุ่มนั้น จะขึ้นอยู่กับสถานการณ์เป็นตัวกำหนดซึ่งยากแก่การทำนาย แต่ใช้ประมาณการล่วงหน้าจากบุคลิกลักษณะเท่านั้น การติดต่อกันภายในกลุ่มของสมาชิกนั้น แต่ละกลุ่มจะมีสัญลักษณ์เฉพาะเป็นของกลุ่มตน สัญลักษณ์หรือลักษณะนี้จะเป็นที่ยอมรับกันของสมาชิก ดังนั้นเมื่อสมาชิกคนใดจะแสดงพฤติกรรมออกมา จึงมักแสดงออกตามที่บุคคลในกลุ่มคาดหวังว่า ควรจะเกิดขึ้นตามฐานะตำแหน่งของตนในกลุ่มนั่นเอง จากการศึกษาของ Lewin พบว่า พฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มจะมีลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ (นิรันดร์ จุลทรัพย์, 2544, หน้า 107-108)

1. การศึกษาพฤติกรรมของเด็กที่อยู่ในการปกครอง 3 แบบ คือ แบบอัตตาธิปไตย แบบประชาธิปไตย และแบบเสรีนิยม เลวิน พบว่า เด็กที่อยู่ในการปกครองแบบอัตตาธิปไตย จะไม่มีความคิดริเริ่มและอิสระภาพ แต่จะก้าวร้าวรุนแรง เห็นตนเองมีความสำคัญมากกว่าคนอื่น ส่วนการปกครองแบบเสรีนิยม เด็กจะขาดระเบียบวินัย ไม่มีกฎเกณฑ์แน่นอนในชีวิต นั้นหมายความว่า การปกครองแบบประชาธิปไตยจะเหมาะสมที่สุด
2. การศึกษากลุ่มทางจิตวิทยาในด้านอุตสาหกรรม เลวิน พบว่า การใช้แรงจูงใจเพียงเล็กน้อยจะไม่ตอบสนองความต้องการของสมาชิก ทำให้เกิดการล้มเหลวในการทำงานหรือกลุ่มที่มีระบบการทำงานใช้อำนาจจะทำให้สมาชิกเกิดความคับข้องใจผลผลิตของกลุ่มจะออกมาไม่ดีและ

เป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพในการทำงานในทางตรงข้าม ถ้าคนงานได้รับอนุญาตให้แสดงความคิดเห็นเสนอแนะเรื่องต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานได้ เขาจะรู้สึกว่างานนั้นเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงงานนั้น ซึ่งมีผลให้ผลิตผลต่าง ๆ ของโรงงานเพิ่มขึ้นด้วย

3. การศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจของกลุ่มในเรื่องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ เลวิน พบว่า ถ้าสมาชิกมีโอกาสรับฟังคำชี้แจงหรือได้รับความจริงจากปัญหาที่เกิดขึ้นกับกลุ่ม เขาพยายามช่วยแก้ปัญหา โดยไม่โยนให้ผู้นำเพียงคนเดียวการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหานี้จะยอมรับผลของการแก้ปัญหาด้วย เพราะเกิดจากผลการแก้ปัญหาของพวกเขาเอง นอกจากนี้คนส่วนใหญ่จะเชื่อและยอมรับความจริงในการเปลี่ยนแปลง เพราะมีโอกาสศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ก็เพราะบุคคลมีความเชื่อมั่นในตนเองอยู่ในตัวเขา

ทฤษฎีของกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ที่ใช้สำหรับการสอน

ทิสนา แคมมณี (2545, หน้า 151) ได้กล่าวถึงหลักการสอนตามหลักการเรียนรู้ของทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์มีดังนี้ คือ

1. หลักการยึดผู้เรียนเป็นจุดศูนย์กลาง ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ให้ทั่วถึงกันมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพราะการที่ผู้เรียนได้มีบทบาทต่าง ๆ จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความพร้อม ความกระตือรือร้นที่จะเรียนและเรียนอย่างมีชีวิตชีวา
2. หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็นแหล่งความรู้ที่สำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคม จำเป็นต้องอาศัยอยู่ร่วมกับผู้อื่น
3. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบด้วยตนเองเป็นกระบวนการสำคัญ ซึ่งเน้นให้ครูพยายามจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นพบคำตอบด้วยตนเองทั้งนี้เพราะการค้นพบความจริงใด ๆ ด้วยตนเองนั้นผู้เรียนมักจะจดจำได้ดี และมักจะมีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้มากกว่าการเรียนรู้ที่ได้รับจากการบอกเล่าจากผู้อื่น
4. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของกระบวนการเรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่าง ๆ ดังนั้นครูจึงควรพยายามเน้นให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ถึงกระบวนการต่าง ๆ ในการแสวงหาคำตอบด้วย ไม่ใช่มุ่งที่คำตอบแต่เพียงอย่างเดียว
5. หลักการสอนที่ยึดความสำคัญของการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันว่าเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายยิ่งขึ้น ดังนั้น ครูจึงควรพยายามจัดกระบวนการเรียนการสอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสศึกษาค้นหาแนวทางที่จะนำความเข้าใจที่ได้รับจากการเรียนไปใช้ในชีวิตประจำวันรวมทั้งพยายามติดตามผลการปฏิบัติของผู้เรียนด้วย

หลักการทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ด้านการประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินผลได้ 2 ลักษณะ คือ

1. การประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่ม (Group achievement) ผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มจะประกอบด้วยผลการทำงานของกลุ่ม (Group productivity) ความสามัคคี (Cohesion) หรือความเป็นอันหนึ่งอันเดียวของกลุ่ม (Group productivity) และคุณธรรมหรือค่านิยม (Moral) ของกลุ่ม จากการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกลุ่มก็จะช่วยให้เข้าใจผลสัมฤทธิ์และการทำงานของสมาชิกแต่ละบุคคลได้

2. การประเมินผลความสัมพันธ์ในกลุ่ม (Intergroup relation) จากการให้สมาชิกให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) หรือข้อวิจารณ์แก่กัน โดยปราศจากอคติ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินผลพฤติกรรมของตนเองและความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้อื่นได้ และผลจากการให้ผู้เรียนประเมินผลตนเองจะช่วยให้ผู้สอนสามารถเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นแนวทางที่ครูผู้สอนจะหาทางช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหา และนำไปพิจารณาในการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่สติปัญญาและความสามารถของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม เพื่อช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการไปได้อย่างเต็มความสามารถอีกด้วย

การเรียนตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้ (เยาเวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 163-166)

1. ระยะการมีส่วนร่วม (Participation หรือ Involvement stage) การเรียนรู้จะเริ่มต้นจากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ที่เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา ใฝ่ใจ เชื้อขงา (Active-learning) นอกจากนี้ การเรียนรู้จะเป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าและมีความหมายต่อตัวผู้เรียนมากขึ้น ถ้าผู้เรียนเข้ามามีบทบาทหรือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในฐานะสมาชิกคนหนึ่งของกลุ่ม (Group participation) ระยะมีส่วนร่วมนี้ ผู้เรียนจะเข้ามีส่วนร่วมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งในกลุ่มและเป็นผู้ลงมือปฏิบัติหรือคิดค้นแสวงหา (Inquiry) สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง อาจกล่าวได้ว่า ผลของการเรียนรู้จะเกิดจากตัวผู้เรียนโดยตรง ซึ่งถ้าใครมีส่วนร่วมมากเท่าใดก็จะรับผลจากการเรียนรู้มากขึ้น

การมีส่วนร่วมของผู้เรียนในการทำกิจกรรมการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน (Self-involvements) ดังนี้ คือ

1.1 การมีส่วนร่วมทางด้านร่างกาย (Physical involvement) การมีส่วนร่วมในด้านนี้ได้แก่ การที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติหรือกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง (Learning by doing) รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น หรือการค้นคว้าสืบสวน

สิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะต้องอาศัยการแสดงของทางกาย วาจา ในการสื่อความหมาย กับผู้อื่น เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 การมีส่วนร่วมทางด้านจิตใจ (Ego or emotional involvement) การเรียนที่ ประสบผลสำเร็จนั้น ผู้เรียนจะต้องเกิดความรู้สึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ลงมือปฏิบัตินั้นอย่างแท้จริง ความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับสิ่งที่กระทำนั้นจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในกลุ่ม ความรู้สึกที่เกิดขึ้นนี้จะนำไปสู่การรับรู้แนวคิดและการเรียนรู้ทางด้านเนื้อหาวิชาได้เป็นอย่างดีและ จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถจดจำเนื้อหาวิชาได้นานอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมทางด้านปัญญาหรือสมอง (Intellectual or mental involvement) การมีส่วนร่วมทางด้านนี้ คือ การที่ผู้เรียนเกิดเห็นจริงหรือประจักษ์แจ้ง มีการค้นพบสิ่งที่ต้องการ เรียนรู้และการสร้างแนวคิดจากสิ่งที่ได้รับรู้นั้น ซึ่งจะทำให้การเรียนมีความหมายต่อตัวผู้เรียน มากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนาความคิดสติปัญญาของผู้เรียน เพราะผู้เรียนได้ใช้ ความความคิดและเหตุผลในการพิจารณาไตร่ตรองในการทำงาน การตัดสินใจ การวิเคราะห์และ สรุปสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง

1.4 การมีส่วนร่วมทางสังคม (Social involvement) การเรียนรู้โดยการแบ่งกลุ่มย่อย ตามหลักกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์นี้ เมื่อผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในกลุ่ม หรือเป็นสมาชิกของกลุ่ม ก็จะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น กล่าวคือ จะเกิดปฏิสัมพันธ์ (Interaction) หรือการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นไปอย่าง กว้างขวางและเกิดผลอีกด้วย

2. ระยะเวลาวิเคราะห์ (Analysis stage) เมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วระยะต่อไปเป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ นั้นทันทีซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง และยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมิน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลของการเรียนรู้ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จัก ตนเองดียิ่งขึ้น

3. ระยะเวลาสรุปและประยุกต์หลักการ (Generalization and application stage) เมื่อผู้เรียน ค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนด้วยตนเอง ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบและแนวคิดที่ได้จาก การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น แล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง การเรียนรู้ที่นอกจาก เราจะเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบันแล้ว เรายังเรียนเพื่อแก้ปัญหาและเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น ในอนาคต หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ การประยุกต์นั้นจะทำได้ใน 2 ลักษณะ คือ

3.1 การประยุกต์เพื่อการปรับปรุงบุคลิกภาพหรือการพัฒนาตนเอง (Self-development) ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น รวมทั้งการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ตลอดจนการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Interpersonal relations) หรือการมีมนุษยสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น

3.2 การประยุกต์เพื่อใช้ในการแก้ปัญหา (Problem solving) ต่าง ๆ ในอนาคต และเพื่อใช้ในการปรับปรุงและควบคุมธรรมชาติและสังคมให้ดีขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนช่วยในการคิดค้นและประดิษฐ์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้น

4. ระยะเวลาประเมินผล (evaluation stage) จากหลักการที่กล่าวมาแล้วทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการเรียนรู้เกิดจากตัวผู้เรียน โดยตรงและเกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย ดังนั้นผู้เรียนย่อมจะทราบการเรียนรู้ของตนและของกลุ่มได้เป็นอย่างดี การประเมินผลการเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ถือว่าผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนและของกลุ่มจากการอภิปรายให้ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม หลักการเรียนรู้การสอนตามหลักการทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ตลอดจนการพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Manhood) คือ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน และความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชามีโอกาสพัฒนาสติปัญญา และอารมณ์โดยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมายและใกล้เคียงกับความเป็นจริง (Self and social reality)

ประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

Lewin (1959, pp. 271-273) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับพลังกลุ่มหลักการไปใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมปฏิบัติการทางสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในด้านการพัฒนาตัวเอง พัฒนาสังคมและการแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ลุล่วงไปด้วยดี ซึ่งประโยชน์เหล่านั้นสรุปได้ดังนี้ คือ

1. มีประโยชน์ในทางด้านการพัฒนาการ กลุ่มจะสามารถสร้างพัฒนาการให้แก่บุคคลได้เป็นอย่างดี ประโยชน์ที่เกิดขึ้นมีดังนี้ คือ

1.1 สนองความต้องการพื้นฐานของบุคคล ซึ่งคนต้องการทั้งทางร่างกายและจิตใจ และจะต้องได้รับให้สมดุลกัน ซึ่งความต้องการบางประการก็ตอบสนองได้ด้วยกิจกรรมกลุ่ม เช่น ความต้องการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่ม ความต้องการความปลอดภัย และความต้องการการยอมรับจากหมู่คณะ

1.2 สร้างพัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ เมื่อคนเข้ากลุ่มก็จะเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติตัวในสังคม และรู้จักควบคุมอารมณ์ในการแสดงออกเพราะได้รับประสบการณ์จากสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ทำให้รู้และเห็นว่าสิ่งไหนควรหรือไม่ควรปฏิบัติ ทำให้เกิดการพัฒนาการทางด้านสังคม และอารมณ์ขึ้นในตัวสมาชิก

1.3 สร้างพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ความสนใจและความสามารถมีโอกาสได้เข้าร่วมกลุ่มในการทำงานจะได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวให้เด่นชัดขึ้น

1.4 พัฒนาคุณค่าทางด้านอาชีพ ถ้าได้เข้าร่วมกลุ่มบางประเภท เช่น คนตรี ศิลปะ ทำให้คนมีประสบการณ์ทางด้านนี้ และสามารถนำความรู้ไปประกอบอาชีพได้ เป็นต้น

1.5 พัฒนาการทางด้านความรู้และทักษะต่าง ๆ ขณะที่คนได้มีโอกาสทำงานเป็นกลุ่ม จะได้รับความรู้และทักษะ เช่น การพูด อภิปราย การร่วมมือในการทำงานกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของกลุ่มเพิ่มขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ทำให้คนสามารถพัฒนาบุคลิกลักษณะของตัวเองให้ดีขึ้นด้วย

2. มีประโยชน์ในการวินิจฉัย

มีประโยชน์มากสำหรับผู้นำกลุ่มที่จะได้มีโอกาสสังเกตดูสมาชิกในกลุ่มทำให้เข้าใจตัวสมาชิก และทำให้ทราบว่าใครควรได้รับการช่วยเหลืออย่างไรบ้าง ซึ่งถ้าอยู่ในสถานการณ์ธรรมดาจะดูไม่ออกนอกจากนี้การทำงานกลุ่มยังเปิดโอกาสให้สมาชิกได้ประเมินค่าของตนเอง สำนึกในขอบเขตความสามารถของตนเองในด้านต่าง ๆ เช่น มีความเข้าใจตัวเอง และรู้จักตัวเองดีขึ้น รู้จักคิดหาเหตุผล รู้จักผู้อื่นมากขึ้น ส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้แบบประชาธิปไตย ได้แก่การร่วมมือในการทำตน และการแก้ปัญหาส่งเสริมความเข้าใจอันดีงามระหว่างบุคคล

3. มีประโยชน์ในการบำบัด

ในวงการแพทย์ได้มีผู้นำเอาวิธีการของกลุ่มไปใช้เพื่อบำบัดผู้ป่วยทางจิต โดยอาศัยหลักการวิเคราะห์ทางจิตของซิกมันด์ ฟรอยด์ ดังที่เขาเขียนไว้ในหนังสือ “Group psychotherapy” และ “The analysis of ego” ซึ่ง ฟรอยด์เป็นผู้ริเริ่มนำเอาขบวนการกลุ่มไปใช้ในการทำจิตบำบัดหมู่ (Group psychotherapy) และต่อมาก็ได้มีผู้นำเอาวิธีการบำบัดหมู่ไปใช้วิเคราะห์จิตใจให้แก่บุคคลปกติที่ไม่มีความผิดปกติทางจิต ในวงการต่าง ๆ เช่น วงการทหาร วงการธุรกิจ การแนะแนว เป็นต้น โดยใช้สังคมนิติ

4. มีประโยชน์ในวงการบริหาร เรื่องการบริหารเป็นเรื่องที่จะต้องทำความเข้าใจกับแผนงาน การประสานงานและมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากผู้บริหารต้องทำงานเกี่ยวกับกลุ่มและบุคคลในวงกว้างเมื่อมีการค้นคว้าเกี่ยวกับกลุ่มขึ้นก็ได้มีผู้นำเอาผลการค้นคว้าไปใช้ในวงการบริหาร เพื่อให้เห็นความสำคัญของการรวมกลุ่มความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ตลอดจนสิ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม ทัศนคติและแรงจูงใจของสมาชิกในการทำงานร่วมกัน

5. มีประโยชน์ต่อโรงเรียน ชุมชนและสังคม เรื่องของกลุ่มเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เมื่อ John Dewey นักการศึกษาของสหรัฐอเมริกาได้ให้หลักการว่า “โรงเรียนควรมีหน้าที่ในการเตรียมเด็กให้สามารถเผชิญชีวิตในสังคมได้ ไม่ใช่มีหน้าที่แต่เพียงการถ่ายทอดความรู้เท่านั้น” และจากคำพูดที่สำคัญของเขาคือ “Learning by doing” ได้กลายมาเป็นหลักการใน

การศึกษาที่สำคัญ ที่เน้นการรวมกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ การรวมกลุ่มเพื่อการทำงานการจัดกิจกรรมนักเรียน การให้นักเรียนปกครองตัวเอง เรื่องของขบวนการกลุ่มจะช่วยให้ครูส่งเสริมผู้เรียนในการฝึกทักษะการทำงานร่วมกัน ความร่วมมือในการทำงาน ความเป็นผู้นำ ผู้ตาม การเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม รวมทั้งทักษะในการมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ได้เป็นอย่างมากซึ่งผลมาจากการที่เด็กได้มีการพัฒนาตัวเองขึ้นนี้สามารถแบ่งเบาภาระ บางอย่างทาง โรงเรียนที่ต้องรับผิดชอบได้ และส่งผลไปถึงชุมชนและสังคมด้วย

กระบวนการกลุ่มมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยส่งเสริมให้มนุษย์ได้พัฒนาทักษะต่าง ๆ โดยเฉพาะทักษะทางสังคมและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ประโยชน์ของกระบวนการกลุ่มทำให้เกิดการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ดังนี้ (เตื่อนใจ แวงงาม, 2534, หน้า 20-21)

1. ทักษะทางสังคม (Social skill) เป็นทักษะที่จะช่วยให้อยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างราบรื่น เช่น ทักษะการเป็นผู้ให้และผู้รับ การปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม การควบคุมตนเอง การยอมรับความสามารถของตนเองและผู้อื่น

2. ทักษะในการศึกษาค้นคว้า (Study skill) เป็นทักษะในการค้นคว้าหาความรู้ เช่น ทักษะในการเก็บรวบรวมข้อมูล การพูด การฟัง การอ่านและการรายงาน

3. ทักษะทางปัญญา (Intellectual skill) ได้แก่ ทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิพากษ์วิจารณ์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์และการคิดอย่างมีเหตุผล

4. ทักษะในการทำงานกลุ่ม (Group work skill) เป็นทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เช่น ทักษะในการวางแผน การเป็นผู้นำแสดงความคิดเห็นด้วยการอภิปราย การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กระบวนการกลุ่มที่นำมาใช้ในการเรียนการสอน เช่น การสอนโดยการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนเป็นทีม จะแตกต่างกันในเรื่องของวิธีการ แต่จะเหมือนกันในเรื่องของการคิดร่วมกัน จะฝึกการคิดให้เป็นระบบ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

Bruner (1963, p. 24) ได้เสนอแนวคิดว่ามนุษย์เราสามารถเรียนรู้ รับรู้ เกิดจากกระบวนการคิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ทดลองและหาสาเหตุด้วยตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอน ควรให้ผู้เรียนได้คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ครูควรเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือ และแนะนำเท่านั้น ครูสามารถจัดเตรียมประสบการณ์ที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมได้ โดยไม่ต้องรอให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมขึ้นเองทั้งตามธรรมชาติ ถ้าการกระตุ้นหรือนำเสนอ ตรงกับการรับรู้ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม และในการเรียนรู้ นั้นผู้เรียนเกิดกระบวนการ 3 อย่าง เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ได้แก่

1. การได้มาของข้อมูลใหม่ โดยข้อมูลเหล่านั้นได้มาจากสิ่งที่ผู้เรียนรับรู้มาก่อน ทั้งทางตรงและทางอ้อม
2. การเกิดการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการกับความรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ใหม่
3. การประเมินผล เพื่อประเมินว่าการจัดการกับข้อมูลมีความเหมาะสมกับข้อมูลหรือไม่

การเรียนรู้ตามแนวคิดของบรูเนอร์ แบ่งเป็น 3 ชั้น ดังนี้

1. ชั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive stage) คือ ชั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ดี การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ
2. ชั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic stage) เป็นชั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้
3. ชั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic stage) เป็นชั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

จากแนวคิดของ บรูเนอร์ เกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery learning) โดยยึดหลักการสอน ดังนี้

1. แรงจูงใจภายใน (Self-motivation) ควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นในผู้เรียนให้มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากค้นพบสิ่งรอบตนเอง
2. โครงสร้างของบทเรียน (Structure) ควรจัดโครงสร้างของบทเรียนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน
3. การจัดลำดับความยากง่าย (Sequence) โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน
4. แรงเสริมด้วยตนเอง (Self-reinforcement) ควรให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อให้ทราบ ว่าทำผิด หรือถูก เป็นการสร้างแรงเสริมด้วยตนเอง

กระบวนการสอนตามทฤษฎีหลักการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (ทิสนา แจมมณี, 2545, หน้า 66-68)

1. ครูผู้สอนควรวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหา สาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน
2. ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3. ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน

4. ครูผู้สอนควรสอนเด็กให้เกิดความคิดรวบยอด

5. ครูผู้สอนสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้ จากแนวคิดของบรูเนอร์ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเชาวน์ปัญญา โดยเน้นปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้ โดยผู้สอนเลือกกระบวนการสอนที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ ผู้สอนเลือกกระบวนการสอนที่เหมาะสมมาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ผู้สอนมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนได้รับเนื้อหาสาระจะทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้ใหม่ โดยคำนึงถึงความสามารถและ พัฒนาการของผู้เรียน ปรับเนื้อหาสาระให้เหมาะสมกับวัยผู้เรียนจัดลำดับเนื้อหาและทักษะจากง่าย ไปยาก และนอกจากนี้ผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้หลาย ๆ วิธีเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และ ส่งเสริมกระบวนการคิด เพื่อพัฒนาเชาวน์ปัญญาของผู้เรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส

Rogers กล่าวถึงพื้นฐานระบบการทำงานของสิ่งมีชีวิตที่มีวิวัฒนาการเปลี่ยนแปลง ทีละน้อยจากสิ่งมีชีวิตแบบดั้งเดิมสืบต่อกันมาเป็นเวลานาน ซึ่งเป็นคุณค่าของระบบสิ่งมีชีวิต (Organismic valuing) การประเมินเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องเป็นการมองในแง่ดี (Positive regard) เป็นการประเมินของคนเราที่เป็นการมองตนเองในแง่ดี (Positive self-regard) เป็นการประเมินของคนเราที่เป็นการมองตนเองในแง่ดี (Positive self-regard) สังคมของคนเรา ต้องการอยู่กับสภาพแวดล้อมที่มีประโยชน์ (Conditions of worth) บนเงื่อนไขที่ว่าเป็น สภาพแวดล้อมที่มีประโยชน์ (Conditional positive regard) และนำไปสู่สภาพแวดล้อมที่ดีสำหรับตนเอง (Conditional ositive self-regard) (Boeree, 2006, p. 5) หมายความว่า มนุษย์จะสามารถ พัฒนาดตนเองได้ดีหากอยู่ในสภาพการณ์ที่ผ่อนคลายและเป็นอิสระ การจัดบรรยากาศการเรียน ที่ผ่อนคลายและเอื้อต่อการเรียนรู้ (Supportive atmosphere) และเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (Student-centered teaching) โดยครูเป็นที่ปรึกษาและทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้แก่ผู้เรียน (Facilitator) และการเรียนรู้จะเน้นกระบวนการ (Process learning) (Schunk, 1996, p. 404 อ้างถึงใน ทิศนา แคมมณี, 2552, หน้า 70) นอกจากนี้ Boeree (2006, p. 7) ได้กล่าวว่า ลักษณะผู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส ควรเป็นผู้ที่มีความเชื่อตรงต่อประสบการณ์ที่ได้รับ (Openness to experience) มีการดำรงชีวิตที่เหมาะสม (Existential living) เป็นบุคคลที่เชื่อถือได้ (Organismic trusting) มีอิสระในการทำงาน (Experiential freedom) และมีความสามารถในการสร้างสรรค์ (Creativity)

การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส ได้เน้นเกี่ยวกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสำคัญต่อไปนี้ มีอิสระในการทำงาน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และมีสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ดังนั้น แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส ด้านการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนต้องให้ความอบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่ากลัว จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนมีความสำคัญ ผู้สอนช่วยแนะนำ อำนวยความสะดวกเข้าใจ ผู้เรียนตลอดเวลา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง (ทิสนา เขมมณี, 2554, หน้า 70)

ทฤษฎีพหุปัญญา

Garner (1983, p. 88) ได้เสนอแนวคิดในด้านสติปัญญาของมนุษย์โดยคนเราทุกคนมีความสามารถทางด้านสติปัญญา หรือเชาวน์ปัญญามีอย่างน้อย 8 ด้าน และสามารถนำสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยสติปัญญาแต่ละด้านเป็นอิสระซึ่งกันและกัน ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยสติปัญญาแต่ละ ด้านเป็นอิสระซึ่งกันและกัน ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ โดยมีรายละเอียด พหุปัญญา 8 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านภาษา (Linguistic intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้ดี ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ดู จดจำสิ่งต่าง ๆ นำมาถ่ายทอดได้
2. ด้านการใช้เหตุผล (Logical intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้เหตุผลทั้งในด้านการคิดคำนวณ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และเหตุผลเชิงตรรกะ (Logic)
3. ด้านการเคลื่อนไหว (Kinesthetic intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการลงมือปฏิบัติ กระทำกิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ด้วยการใช้สัมผัสต่าง ๆ การเคลื่อนที่ เคลื่อนไหว ร่างกายอย่างคล่องแคล่ว คิดค้น สร้างสรรค์ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ
4. ด้านดนตรี (Musical intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้ วิเคราะห์ วิวิจารณ์สนองตอบต่อดนตรี เสียงเพลงต่าง ๆ ได้ สร้างงานด้านดนตรี ถ่ายทอดออกมาได้
5. ด้านการมองเห็นมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการมอง เข้าใจ กำหนดตำแหน่งทิศทาง ขนาด ระยะทาง พื้นที่ มิติของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และอย่างถูกต้องมีจินตนาการ และสร้างสรรค์งานที่เกี่ยวกับมิติสัมพันธ์เหล่านี้ได้
6. ด้านการเข้ากับผู้อื่น (Interpersonal intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น ปรับตัวได้ดี รักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ แม้จะแตกต่างจากตน

7. ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการควบคุมตนเอง ทั้งอารมณ์ ความคิด รู้จักข้อดี ข้อด้อยของตน เห็นคุณค่าของตน พัฒนาบุคลิกภาพของตน แสดงออกได้อย่างเหมาะสม ทำอะไรได้ด้วยตนเอง

8. ด้านความเข้าใจในธรรมชาติ (Naturalist intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงความสามารถในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่อยู่ในธรรมชาติ และเข้าใจว่าสิ่งเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันและกันอย่างไร

ทิสนา แคมมณี (2552, หน้า 35) ได้กล่าวว่า เนื่องจากเขาวนปัญญาแต่ละด้านถูกควบคุมโดยสมองส่วนต่าง ๆ กัน ดังนั้นหากสมองส่วนใดถูกทำลาย ความสามารถในด้านที่สมองส่วนนั้นควบคุมก็จะได้รับความกระทบกระเทือนหรือเสียไปด้วย สำหรับสมองส่วนที่ไม่ถูกทำลาย ความสามารถในส่วนที่สมองนั้นควบคุมก็จะยังเป็นปกติ อย่างไรก็ตามเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่ได้ทำงานแยกจากกัน แต่มักจะทำงานในลักษณะผสมผสานกันไปแล้วแต่กิจกรรมที่ทำอยู่ว่าต้องการสติปัญญาส่วนใดบ้าง การ์ดเนอร์ เชื่อว่า ในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แม้จะดูเหมือนว่าใช้เขาวนปัญญาด้านหนึ่งด้านใดอย่างชัดเจน แต่แท้จริงแล้วต้องอาศัยเขาวนปัญญาหลาย ๆ ด้านผสมผสานกัน เช่น นักดนตรีที่ประสบความสำเร็จ แม้จะดูเหมือนว่าต้องอาศัยเขาวนปัญญาด้านดนตรี แต่จริง ๆ แล้ว การประสบความสำเร็จ ยังอาจต้องอาศัยเขาวนปัญญาด้านการสัมพันธ์กับผู้อื่น ด้านภาษา และด้านการเข้าใจตนเองด้วย

เนื่องจากเขาวนปัญญาทุกด้านเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ เขาวนปัญญาแต่ละด้านจึงแสดงออกในระดับพื้นฐานเหมือน ๆ กันทุกแห่ง โดยเป็นอิสระจากอิทธิพลทางการศึกษาและวัฒนธรรม ซึ่งความสามารถนี้จะแสดงอย่างเด่นชัดในช่วงปีแรกของชีวิต และต่อ ๆ มาจะค่อย ๆ พัฒนาโดยการสัมพันธ์กับระบบสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น แสดงออกทางเสียงเพลง การวาดภาพ ข้อเขียน เรื่องราว เป็นต้น โดยเพิ่มระดับความซับซ้อนขึ้นเรื่อย ๆ และในช่วงวัยรุ่นและผู้ใหญ่ จะแสดงออกผ่านทางกิจกรรมและการประกอบอาชีพต่าง ๆ การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในการเรียนการสอน

การมองและเข้าใจเขาวนปัญญาในความหมายที่ต่างกัน ย่อมก่อให้เกิดการกระทำที่แตกต่างกัน ทฤษฎีพหุปัญญา ได้ขยายขอบเขตของความหมายของคำว่าปัญญาออกไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นจากเดิม ส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนขยายขอบเขตไปอย่างกว้างขวางเช่นกัน แนวทางการนำทฤษฎีพหุปัญญามาใช้ในการเรียนการสอนมีหลากหลาย (ทิสนา แคมมณี, 2551, หน้า 37) ดังนี้

1. เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่เหมือนกัน ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถส่งเสริมเขาวนปัญญาหลาย ๆ ด้าน มิใช่มุ่งพัฒนาแต่เพียงเขาวนปัญญาด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น ดังเช่นในอดีต เรามักจะมีการเน้น

การพัฒนาด้านภาษาและด้านคณิตศาสตร์หรือด้านการใช้เหตุผลเชิงตรรกะอันเป็นการพัฒนาสมอง ซึ่กซ่ายเป็นหลัก ทำให้ผู้เรียนไม่มีโอกาสพัฒนาเขาวนปัญญาด้านอื่น ๆ เท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้เรียนที่มีเขาวนปัญญาด้านอื่นสูง จะขาดโอกาสที่จะเรียนรู้และพัฒนาในด้านที่ตนมีความสามารถหรือถนัดเป็นพิเศษ การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของสติปัญญาหลาย ๆ ด้าน จะช่วยให้ผู้เรียนทุกคนมีโอกาสที่จะพัฒนาตนเองอย่างรอบด้าน พร้อมทั้งช่วยส่งเสริมอัจฉริยภาพ หรือความสามารถเฉพาะตนของผู้เรียน ไปในตัว

2. เนื่องจากผู้เรียนมีระดับพัฒนาการในเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่เท่ากัน ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการในแต่ละด้านของผู้เรียน ตัวอย่างเช่น เด็กที่มีเขาวนปัญญาด้านดนตรีสูงจะพัฒนาปัญญาด้านดนตรีของตนไปอย่างรวดเร็ว ต่างจากเด็กคนอื่น ๆ ดังนั้น การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเด็กที่มีขั้นพัฒนาการด้านใดด้านหนึ่งสูง ควรต้องแตกต่าง ไปจากเด็กที่มีขั้นพัฒนาการในด้านนั้นต่ำกว่า

3. เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่เหมือนกัน การผสมผสานของความสามารถด้านต่าง ๆ ที่มีอยู่ไม่เท่ากันนี้ ทำให้เกิดเป็นเอกลักษณ์ (Uniqueness) หรือ ลักษณะเฉพาะของแต่ละคนซึ่งไม่เหมือนกัน หรืออีกนัยหนึ่งเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลทำให้แต่ละคนแตกต่างกัน และความแตกต่างที่หลากหลาย (Diversity) นี้สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม ดังนั้นระบบความคิดที่ว่าคนนี้ โง่ ฉลาด หรือเก่งกว่าคนนั้นคนนี้จึงควรจะเปลี่ยนไป การสอนควรเน้นการส่งเสริมความเป็นเอกลักษณ์ของผู้เรียน ครูควรสอน โดยเน้นให้ผู้เรียนค้นหาเอกลักษณ์ของตน ภาควุมิใจในเอกลักษณ์ของตนเองและเคารพในเอกลักษณ์ของผู้อื่น รวมทั้งเห็นคุณค่าและเรียนรู้ที่จะใช้ความแตกต่างของแต่ละบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม เช่นนี้ ผู้เรียนก็จะเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง ในขณะที่เดียวกันก็มีความเคารพในผู้อื่น และอยู่ร่วมกันอย่างเกื้อกูลกัน

4. ระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนไปจากแนวคิดเดิมที่ใช้การทดสอบเพื่อวัดความสามารถทางเขาวนปัญญาเพียงด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น และที่สำคัญคือ ไม่สัมพันธ์กับบริบทที่แท้จริงที่ใช้ความสามารถนั้น ๆ ตามปกติ วิธีการประเมินผลการเรียนการสอนที่ดี ควรมีการประเมินหลาย ๆ ด้าน และในแต่ละด้านควรเป็นการประเมินในสภาพการณ์ของปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยอุปกรณที่สัมพันธ์กับเขาวนปัญญาด้านนั้น ๆ การประเมินจะต้องครอบคลุมความสามารถในการแก้ปัญหาหรือการสร้างสรรค์ผลงาน โดยใช้อุปกรณที่สัมพันธ์กับเขาวนปัญญาด้านนั้น ๆ อีกวิธีหนึ่งคือการให้ผู้เรียนอยู่ในสภาพการณ์ที่ซับซ้อนซึ่งต้องใช้สติปัญญาหลายด้าน หรือการให้อุปกรณที่สัมพันธ์กับเขาวนปัญญาหลาย ๆ ด้าน และสังเกตดูว่า

ผู้เรียนเลือกใช้เขาวนปัญญาด้านใดหรือศึกษาและใช้อุปกรณ์ซึ่งสัมพันธ์กับเขาวนปัญญาด้านใดมากเพียงไร

จากทฤษฎีพหุปัญญาสรุปได้ว่า คนเราทุกคนมีความสามารถทางเขาวนปัญญาอย่างน้อย 8 ด้าน คือ ด้านภาษา ด้านการใช้เหตุผล ด้านการเคลื่อนไหว ด้านดนตรี ด้านการมองเห็นมิติสัมพันธ์ ด้านการเข้ากับผู้อื่น ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง และด้านความเข้าใจในธรรมชาติ ซึ่งผู้เรียนแต่ละคนมีเขาวนปัญญาแต่ละด้านไม่เหมือนกัน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนควรมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายที่สามารถส่งเสริมเขาวนปัญญาหลาย ๆ ด้าน มิใช่มุ่งพัฒนาแต่เพียงเขาวนปัญญาด้านใดด้านหนึ่งเท่านั้น จึงจำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับขั้นพัฒนาการในแต่ละด้านของผู้เรียนและในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการประเมินผลการเรียนการสอนที่ดี โดยมีการประเมินหลาย ๆ ด้าน และในแต่ละด้านควรเป็นการประเมินในสภาพการณ์ของปัญหาที่สามารถแก้ปัญหาได้ด้วยอุปกรณ์ที่สัมพันธ์กับเขาวนปัญญาด้านนั้น ๆ

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ความหมายของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

Saylor, Alexander and Lewis (1981, p. 3) ได้กล่าวว่า รูปแบบการสอน (Teaching model) หมายถึง แบบหรือแผน (Pattern) ของการสอนที่มีการจัดกระทำขึ้นจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีความแตกต่างกันเพื่อจุดหมายหรือจุดเน้นเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่ง Joyce, Weil and Calhoun (2004) ได้ให้ความหมายของรูปแบบการสอนไว้ว่า เป็นแผน หรือแบบซึ่งสามารถใช้เพื่อการสอนในห้องเรียนทางตรง หรือการสอนเป็นกลุ่มย่อยเพื่อจัดสื่อการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งรวมทั้งหนังสือ ภาพยนตร์ เทปบันทึกเสียง โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และหลักสูตรรายวิชา แต่ละรูปแบบ จะให้แนวทางในการออกแบบการสอนที่จะช่วยให้ผู้เรียนบรรลุวัตถุประสงค์แตกต่างกัน

ชรินทร์ มั่งคั่ง (2549, หน้า 31) ได้สรุปว่า รูปแบบการสอน หมายถึง แบบ แผน หรือ โครงสร้างที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่าง องค์ประกอบของรูปแบบการสอน ได้แก่ หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ขั้นตอนการสอน การประเมินผล โดยผ่านขั้นตอนการสร้างอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตาม เป้าหมายที่กำหนด

ทิศนา ขัมมณี (2552, หน้า 221) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอน

สำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎีหลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือรูปแบบการเรียนการสอนจะต้องได้รับการพิสูจน์ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสามารถใช้เป็นแบบแผนในการจัดการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ

จากแนวคิดเกี่ยวกับความหมายของรูปแบบการสอนที่กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ หมายถึง แบบแผนของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญ โดยมีความสัมพันธ์และสอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมิน เพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการสอนมีหลากหลายรูปแบบขึ้นอยู่กับผู้ออกแบบดำเนินการเพื่อสนองจุดมุ่งหมาย การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้พิจารณารูปแบบการสอนที่นักการศึกษาได้ เสนอไว้เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยมีสาระที่สำคัญของรูปแบบการสอนที่ประกอบด้วย การกำหนดเป้าหมายของการเรียน เนื้อหา กิจกรรมการเรียน การสอน การวัดและประเมินผลการเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Dick, Carey and Carey (2001) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนการสอนไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. การกำหนดเป้าหมายของการเรียนการสอน เป็นการตั้งความคาดหวังกับผู้เรียนเมื่อจบการเรียนการสอนแล้วต้องการให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร การกำหนดความคาดหวังนั้นมาจากข้อมูลที่หลากหลาย เช่น การประเมินจุดประสงค์ของหลักสูตรที่ระบุไว้ การประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้เรียนในห้องเรียน เป็นต้น

2. การวิเคราะห์เป้าหมายการเรียนการสอน เป็นการพิจารณาเกี่ยวกับความสามารถของผู้เรียนว่าจะต้องมีความสามารถอะไรบ้าง มีทักษะและพฤติกรรมอย่างไรเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน

วารินทร์ รัชมีพรหม (2542, หน้า 22) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการสอนที่ควรคำนึงถึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. หลักการของรูปแบบการสอน เป็นส่วนที่กล่าวถึงความเชื่อและแนวคิด ทฤษฎีที่เป็นพื้นฐานของรูปแบบการสอน หลักการของรูปแบบการสอนที่จะเป็นตัวชี้นำ การกำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินงานในรูปแบบการสอน

2. จุดประสงค์การสอน เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการให้เกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบการสอน

3. เนื้อหาเป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหาและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการเรียนการสอน เพื่อให้ บรรลุจุดประสงค์ของรูปแบบการสอน
 4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินงาน เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอนต่าง ๆ เมื่อนำรูปแบบการสอนไปใช้
 5. การวัดและประเมินผลเป็นส่วนที่ประเมินถึงประสิทธิผลของรูปแบบการสอน
- Joyce et al. (2004, p. 21-22) กล่าวว่า องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย

1. หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ คือ การกล่าวถึงความเชื่อ และแนวคิดของ ทฤษฎีที่รองรับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้จะเป็นตัวชี้ นำ กำหนดจุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และขั้นตอนการดำเนินการในรูปแบบการจัดการเรียนรู้
2. จุดประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นส่วนที่ระบุถึงความคาดหวังที่ต้องการ ให้เกิดขึ้น จากการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. เนื้อหา เป็นส่วนที่ระบุถึงเนื้อหา และกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะใช้ในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
4. กิจกรรมและขั้นตอนการดำเนินการ เป็นส่วนที่ระบุถึงวิธีการปฏิบัติในขั้นตอน หนึ่ง ๆ เมื่อนำรูปแบบไปใช้
5. การวัดและประเมินผลเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ การจัดการเรียนรู้

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามที่นักวิชาการได้นำเสนอจาก แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการ เรียนการสอน 4) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ

การจัดกลุ่มรูปแบบการเรียนการสอนนั้น มีนักการศึกษาและนักวิชาการด้านการเรียน การสอน ได้จัดกลุ่มและแบ่งเกี่ยวกับรูปแบบการสอนไว้ดังนี้

Joyce et al. (2009, pp. 25-34) ได้จัดกลุ่มรูปแบบการสอนเป็น 4 กลุ่ม ประกอบด้วย

1. กลุ่มที่เน้นการประมวลผลข้อมูล (The information processing family) รูปแบบ การสอนในกลุ่มนี้เน้นการค้นหาและประมวลผลข้อมูล ให้รู้ปัญหาและหาคำตอบของปัญหาและ ให้ผู้เรียน ได้พัฒนาความคิดเห็นและสร้างมโนทัศน์ รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้บางรูปแบบเน้นให้ ผู้เรียนสร้างมโนทัศน์และทดสอบสมมติฐาน บางรูปแบบมุ่งที่การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

บางรูปแบบมุ่งส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญาโดยทั่วไป ตัวอย่างการสอนในรูปแบบนี้ เช่น รูปแบบการสอนมโนทัศน์ (Concept attainment model) รูปแบบการสอนแบบสืบสอบทางวิทยาศาสตร์ (Scientific inquiry model) รูปแบบการจำ (Memory model)

2. กลุ่มที่เน้นตัวบุคคล (The personal family) รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนาตัวบุคคล พัฒนาทัศนคติและค่านิยมที่ดีงาม เพื่อให้บุคคลมีความเข้าใจในตนเองดีขึ้น มีความรับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง มีความสามารถสร้างสรรค์เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้น ตัวอย่างของรูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการสอนไม่สั่งการ (Non directive teaching model)

3. กลุ่มที่เน้นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (The social family) รูปแบบการสอนในกลุ่มนี้มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นและยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เน้นการใช้กระบวนการประนีประนอมในการแก้ปัญหา เน้นการมีส่วนร่วมกับผู้อื่นโดยใช้หลักประชาธิปไตย ตัวอย่างรูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ เช่น รูปแบบการสอนแบบสืบสอบทางสังคมศาสตร์ (Social science inquiry model) และรูปแบบการสอนให้ค้นคว้าเป็นกลุ่ม (Group investigation model)

4. กลุ่มที่เน้นการปรับพฤติกรรม (The behavioral systems family) รูปแบบการสอนกลุ่มนี้ มุ่งพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียนและทักษะการปฏิบัติ ทฤษฎีพื้นฐานที่รองรับรูปแบบการสอนในกลุ่มนี้ ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในนามการปรับพฤติกรรม (Behavioral modification) การรักษาเยียวยาพฤติกรรม (Behavioral therapy) การกำหนดงานและแจ้งผลความก้าวหน้าให้ผู้เรียนทราบอย่างชัดเจน ตัวอย่างเช่น รูปแบบการฝึก ความกล้าแสดงออก (Assertive training model) และรูปแบบการเรียนรู้เงื่อนไข (Contingency management model)

Saylor et al. (1981) ได้จัดกลุ่มของรูปแบบการสอนตามหลักสูตรไว้ 5 แบบ โดยพิจารณาความเกี่ยวข้องสอดคล้องกับหลักสูตรแต่ละประเภท ซึ่งรูปแบบการสอน ตามแนวคิดนี้ได้จัดแบ่งไว้ดังนี้ คือ

1. รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นเนื้อหา (Subject matter discipline) เช่น การบรรยาย การอภิปราย การถามคำถาม เป็นต้น
2. รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นสมรรถภาพ (Specific competencies/ Technology) เช่น การทำแบบฝึกหัด การฝึกฝน เป็นต้น
3. รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นคุณลักษณะ (Human traits/ Process) เช่น การค้นคว้าเป็นกลุ่ม การเรียนแบบสืบสวนสอบสวน เป็นต้น

4. รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เป็นกิจกรรมและปัญหาสังคม (Social function/ Activities) เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมในชุมชน การปฏิบัติกิจกรรม บริการสังคม เป็นต้น

5. รูปแบบการสอนที่เหมาะสมกับหลักสูตรที่เน้นความต้องการและความสนใจของผู้เรียน (Interests and needs/ Activities) เช่น การเรียนแบบเอกเทศ หรือการเรียนด้วยตนเอง การศึกษาค้นคว้าอิสระ เป็นต้น

Cole (1994) จัดรูปแบบการสอนโดยพิจารณาในแง่การสอนที่มีผลต่อผู้สอนและผู้เรียน ในลักษณะต่างกัน โดยสังเคราะห์มาจากรูปแบบการสอนตามแนวคิดของนักการศึกษา ทางด้านการสอนซึ่งได้รูปแบบการสอนดังนี้

1. รูปแบบการสอนที่เน้นคุณลักษณะ (The personality characteristic model) รูปแบบนี้จะเน้นที่บุคลิกภาพของผู้สอนนั้นจะต้องมีบุคลิกลักษณะที่ดี เช่น ความเมตตา มีคุณธรรม เป็นตัวอย่างให้กับผู้เรียนได้ ซึ่งเป็นรูปแบบการสอนที่มุ่งให้ผู้สอนปรับบุคลิกภาพ

2. รูปแบบแนวพฤติกรรมนิยม (The behaviorist model) เป็นรูปแบบที่นำแนวคิดในการวางเงื่อนไข ตามแนวพฤติกรรมนิยมของผู้เรียนในห้องเรียน โดยผู้สอนเป็นผู้กำหนดและวางเงื่อนไขต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น การจัดสภาพแวดล้อม การให้รางวัล การลงโทษ เป็นต้น ข้อดีของรูปแบบนี้คือ จะใช้ได้กับผู้เรียนที่มีความสามารถระดับต่ำ เหมาะกับทักษะการสอนให้อ่านออก เขียนได้ ซึ่งเป็นทักษะพื้นฐาน ๆ สำหรับข้อจำกัด คือ มีลักษณะกำหนดตายตัวยืดหยุ่นน้อย ผู้สอน จะปรับให้เข้ากับลักษณะการสอนของตนเองได้ยากและไม่เหมาะกับการสอนเพื่อพัฒนาทักษะ การคิดในระดับสูง เช่น การคิดเชิงวิจารณ์ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นต้น

3. รูปแบบที่เน้นการฝึกทักษะการสอน (The teaching skill model) บางครั้งเรียกว่า การสอนแบบจุลภาค (Micro-teaching) เป็นการเน้นฝึกทักษะการสอน เหมาะสำหรับการสอน นักศึกษาคณะครู เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้สอน เช่น การอธิบาย การตั้งคำถาม การจัดชั้นเรียน เป็นต้น เป็นการฝึกกลุ่มย่อยในห้องปฏิบัติการสอน ข้อจำกัดคือ ขาดการบูรณาการเพื่อนำไปใช้ในสถานการณ์จริงเพราะมีการแบ่งฝึกเป็นทักษะย่อยและสภาพของการฝึกในห้องปฏิบัติการมักแตกต่างจากสภาพความเป็นจริงในห้องเรียน

4. รูปแบบที่เน้นการแสดงบทบาท (The role model) รูปแบบนี้มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีทางด้านจิตวิทยาและสังคมวิทยา ที่เน้นเรื่องการรับบทบาทต่าง ๆ ในสังคมมาใช้ปรับบุคลิกลักษณะทัศนคติ และพฤติกรรมที่แสดงออกในการสอน ผู้สอนอาจจะต้องแสดงหลายบทบาท เช่น เป็นผู้ช่วยเหลือ ผู้แนะนำ ผู้บริหาร ผู้นำกลุ่ม ขึ้นอยู่กับสถานการณ์ การสอน จุดอ่อน คือ บทบาทอาชีพที่ผู้สอนนำมาใช้อาจไม่เหมือนบทบาทจริงทั้งหมด ผู้สอนจึงต้องปรับให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในห้องเรียน

5. รูปแบบที่เน้นกลวิธีหรือเทคนิควิธี (The subject method or techniques model)

รูปแบบนี้เชื่อว่าหัวข้อต่าง ๆ ของเนื้อหาวิชาแต่ละเนื้อหาวิชาจะต้องใช้เทคนิคเฉพาะหรือวิธีการที่มีลำดับขั้นตอนที่แน่นอน เป็นขั้นตอนเฉพาะวิชานั้น ๆ ทำให้มีข้อจำกัด คือ ผู้สอนจะมุ่งเน้นติดอยู่กับลำดับขั้นตอนการสอนที่ใช้อยู่ไม่สามารถปรับไปใช้กับเนื้อหาได้และมักละเลยไม่สนใจในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดในตัวผู้เรียน หรือแม้แต่การจัดสภาพชั้นเรียน รูปแบบนี้ไม่สอดคล้องกับความต้องการในเชิงวิชาชีพของผู้สอน

6. รูปแบบที่เน้นหลักการสอน (The teaching principle model) รูปแบบนี้มีความเชื่อ

พื้นฐานว่าในการสอนเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพตามสถานการณ์ที่แตกต่างกันนั้นมีหลักการสอนที่ช่วยกำหนดชี้แนะการสอน หลักการสอนเหล่านั้นจะช่วยครูให้ตัดสินใจเลือกยุทธศาสตร์การสอน เลือกวิธีการ และเทคนิคการสอนให้เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ได้รูปแบบการสอนดังกล่าวข้างต้นนี้จะมีลักษณะแตกต่างไปจากแนวคิดของผู้อื่น ตรงที่มีมิติ กว้างออกไปถึงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนทั้งหมด เช่น ตัวครู บทบาทครู การฝึกครู ซึ่งต่างจากผู้อื่น ที่มีมุมมองรูปแบบการสอนในเทคนิควิธีสอนต่าง ๆ เท่านั้น

ทิสนา แคมมณี (2545, หน้า 25) ได้จัดหมวดหมู่ของรูปแบบการสอนตามลักษณะของวัตถุประสงค์เฉพาะ หรือเจตนาธรรมณ์ของรูปแบบ โดยจัดกลุ่มได้ 5 หมวดพอสรุปได้ดังนี้

1. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาพุทธิพิสัย (Cognitive domain) เช่น

รูปแบบการสอนมโนทัศน์ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดของ Gagne รูปแบบการเรียนการสอนโดยการนำเสนอมนทัศน์ล่วงหน้า รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นความจำ และรูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้ผังกราฟิก เป็นต้น

2. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย (Affective domain) เช่น

รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาด้านจิตพิสัยของ Bloom รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้การชักจูง รูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทบาทสมมติ และ รูปแบบการเรียนการสอนโดยวิธีทำความกระจ่างในค่านิยม เป็นต้น

3. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย (Psychomotor domain)

เช่น รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของ Simpson รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของ Harrow และรูปแบบการเรียนการสอนทักษะการปฏิบัติของ Davis เป็นต้น

4. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะกระบวนการ (Process skills) เช่น

รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการสืบสอบและแสวงหาความรู้เป็นกลุ่ม รูปแบบการเรียน

การสอนกระบวนการคิดอุปนัย รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดสร้างสรรค์ และรูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการแก้ปัญหาขนาดตามแนวคิดของ Torrance เป็นต้น

5. รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการ (Integration) เช่น รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง รูปแบบการเรียนการสอนโดยการสร้างเรื่อง (Story line) รูปแบบการเรียนการสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ (4 MAT) และรูปแบบการเรียนการสอนแบบร่วมมือเรียนรู้ เป็นต้น

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนมีจุดมุ่งหมายเพื่อนำรูปแบบที่ได้พัฒนาขึ้นไปใช้พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ ในการพัฒนา รูปแบบการสอนจะต้องคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการเลือกเพื่อให้บรรลุผลตามที่ต้องการ ดังที่ Saylor et al. (1981, p. 43) ได้เสนอแนวทางการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน พอสรุปได้ ดังนี้

1. เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ผู้พัฒนา รูปแบบการสอนต้องคำนึงถึงการกำหนดวัตถุประสงค์ในการกำหนดจุดประสงค์ของกิจกรรมที่มอบหมายให้ผู้เรียนปฏิบัติจะช่วยให้บรรลุเป้าหมายโดย ทัวไปของการสอนมากที่สุด ดังนั้นรูปแบบที่จะพัฒนาขึ้นจะต้องสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และ เป้าหมายโดยทัวไป

2. ความมีโอกาสูงในการบรรลุเป้าหมาย ผู้พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการที่จะบรรลุเป้าหมาย ระดับความเป็นไปได้ขึ้นอยู่กับความสอดคล้องระหว่างกิจกรรมการฝึกในรูปแบบกับวัตถุประสงค์ในการสอน

3. แรงจูงใจของผู้เรียน ความมีประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนการสอนขึ้นอยู่กับระดับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนของผู้เรียน ผู้พัฒนา รูปแบบจึงควรจัดให้มีกิจกรรมที่จะสร้างแรงจูงใจในการเรียนให้กับผู้เรียน อาจจะทำให้ได้โดยการจัดให้มีสื่อใหม่ ๆ ที่ท้าทายผู้เรียนเพื่อไม่ให้ผู้เรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน

4. หลักการเรียนรู้ การพัฒนา รูปแบบการสอนไม่ควรยึดมั่นกับทฤษฎีหรือหลักการเรียนรู้เพียงอย่างเดียว แต่ควรนำหลักการเรียนรู้หลาย ๆ อย่างมาปรับใช้ในทางปฏิบัติด้วย เช่น พัฒนาการ ทางด้านสติปัญญา แรงจูงใจ การเสริมแรง พัฒนาการด้านเจตคติและค่านิยม ความต้องการพื้นฐาน ของมนุษย์

5. สิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือและทรัพยากร ผู้พัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนจะต้องคำนึงถึงความพร้อมในด้านเครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก และทรัพยากรที่จำเป็นต่อ

Joyce et al. (1996, pp. 11-25) ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา รูปแบบการสอนซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ เช่น ทฤษฎีจิตวิทยาการเรียนรู้ ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ เป็นต้น
2. รูปแบบการสอนที่พัฒนาแล้วก่อนที่จะนำไปใช้ต้องมีการวิจัยเพื่อตรวจสอบทฤษฎีและคุณภาพในการใช้งานในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ
3. การพัฒนารูปแบบการสอนอาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวาง หรือเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้
4. การพัฒนารูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะต้องมีจุดมุ่งหมายหลักเป็นตัวตั้ง ซึ่งในการนำรูปแบบการสอนไปใช้ควรเลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น จึงจะเกิดประสิทธิภาพสูงสุด แต่ก็สามารถนำรูปแบบการสอนนั้นไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์อื่นได้ ถ้าพิจารณาเห็นว่าเหมาะสมแต่ประสิทธิภาพของการสอนอาจต่ำลง

ขั้นตอนการออกแบบการเรียนการสอน มีดังนี้ (วารินทร์ รัศมีพรหม, 2542, หน้า 47; Dick & Carey, 1997)

1. การวิเคราะห์ (Analysis)
2. การพัฒนา (Development and production)
3. การนำไปทดลองใช้ (Implementation)
4. การประเมินผล (Evaluation)

ขั้นวิเคราะห์ (Analysis phase) เป็นขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับรายละเอียด ดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ คือ การใช้กระบวนการประเมินความต้องการซึ่งเป็นเครื่องมือในการค้นหาปัญหาที่จะนำมาออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน โดยมีการให้รายละเอียดของปัญหา คำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหา การระบุแหล่งของปัญหาและส่วนอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา เพื่อให้สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ก็คือ ปัญหาที่มีหรือไม่มี ปัญหาอะไรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ปัญหานั้นเป็นปัญหาที่แท้จริงหรือไม่ อะไรคือสาเหตุของปัญหา อะไรคือวิธีการแก้ปัญหาที่เป็นไปได้ ข้อจำกัดคืออะไรและเป้าหมายประสงค์ของการออกแบบการเรียนการสอนคืออะไร เป็นต้น วัตถุประสงค์ของการออกแบบและการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนจะได้มาจากกระบวนการประเมินความต้องการดังกล่าวและการประเมินความต้องการยังเป็นการกำหนดความเข้าใจว่าการเรียนการสอนที่จะทำการออกแบบและพัฒนานั้นเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาหรือเป็นสิ่งที่ต้องการอย่างแท้จริงหรือไม่

2. การวิเคราะห์กิจกรรมหรืองาน เป็นการวิเคราะห์หารายละเอียดของกิจกรรมหรืองานที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนหรือการฝึกอบรม ในการวิเคราะห์อาจทำได้โดยการสัมภาษณ์ การสังเกต กิจกรรมหรืองานที่ได้ทำอยู่แล้วเพื่อให้เกิดความรู้ตามทักษะที่ต้องการ กิจกรรมหรือ

งานที่ดีและไม่ดีจะต้องแยกออกจากกันให้ชัดเจน ซึ่งการวิเคราะห์งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน (Learning task analysis) มีงานที่ต้องกระทำ 5 ประการด้วยกัน คือ

- 2.1 กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน
- 2.2 กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้
- 2.3 กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2.4 กำหนดสื่อการเรียนการสอน
- 2.5 กำหนดแนวทางในการประเมินผลการเรียน

3. การวิเคราะห์นักเรียน เป็นการวิเคราะห์คุณลักษณะของนักเรียนในประเด็นต่าง ๆ ที่จะมีผลต่อการเรียนรู้ไม่ว่าจะเป็นอายุ เพศ พื้นฐานทางสังคม เศรษฐกิจ ความถนัด แรงจูงใจ ความรู้พื้นฐานเดิมก่อนเรียนรวมทั้งความแตกต่างระหว่างบุคคลหรือระหว่างกลุ่มตลอดจน ด้านระดับการพัฒนา (Development levels) รูปแบบการเรียนรู้ (Learning style) รูปแบบการรับข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนให้มากที่สุดซึ่งจะเป็นในกลยุทธ์การสอนและเทคนิคการวัดผล

4. การวิเคราะห์ทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน ในการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอนควรให้ความสนใจในการวิเคราะห์ทรัพยากรที่เกี่ยวข้อง เช่น บุคลากร งบประมาณ องค์กร สื่อและสิ่งอำนวยความสะดวกที่เอื้อให้การออกแบบการเรียนการสอนประสบความสำเร็จโดยการวิเคราะห์ ในขั้นตอนนี้รวมไปถึงการวิเคราะห์ถึงประโยชน์และการคุ้มทุน (Cost/ Benefits analysis) ด้วย

ขั้นพัฒนา (Development/ production phase)

ขั้นตอนในการพัฒนาการเรียนการสอนสามารถแยกองค์ประกอบที่สำคัญ ได้ดังนี้

1. การพัฒนาเนื้อหาความรู้ มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่

- 1.1 พัฒนารายละเอียดของเนื้อหาความรู้แต่ละหน่วยโดยรายละเอียด

จะประกอบไปด้วยความคิดรวบยอด ข้อเท็จจริง หลักการหรือกระบวนการ

- 1.2 พัฒนาสิ่งที่เป็นตัวอย่างของเนื้อหาแต่ละหน่วย

- 1.3 พัฒนาการฝึกปฏิบัติในแต่ละหน่วยของเนื้อหา การมีกิจกรรมให้นักเรียน

ได้ฝึกปฏิบัติจะช่วยให้ นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

2. การพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอนมีหลายแนวทาง เช่น การพัฒนาการเรียนการสอนโดยยึดพฤติกรรมการเรียนรู้ (Learning domain) แล้วเขียนกิจกรรมการเรียนการสอนดังกล่าวในลักษณะของแผนการสอน (Lesson plan) ว่าจะดำเนินการอย่างไรบ้าง โดยทั่วไปการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมีขั้นตอนหรือกิจกรรมการเรียนการสอนดังนี้

2.1 การสร้างแรงจูงใจ ในขั้นตอนแรกของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนนั้น ผู้สอนควรกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ ความตั้งใจเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนและการจูงใจนี้ควรแทรกอยู่ในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยอาจใช้การเสริมแรงด้วยวิธีการต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

2.2 การให้วัตถุประสงค์แก่นักเรียน ควรให้นักเรียนได้ทราบบ้างว่าเราจะได้อะไร ซึ่งนักเรียนจะมีความก้าวหน้าในการเรียน ได้ดีถ้านักเรียนได้ทราบวัตถุประสงค์การเรียนก่อน

2.3 คำนี้ถึงความรู้พื้นฐานของนักเรียนในกระบวนการเรียนการสอนซึ่งต้องให้รู้ชัดแจ้งว่านักเรียนต้องมีความรู้ มีทักษะและเจตคติอย่างไรบ้างก่อนมาเรียน

2.4 การให้สารสนเทศและตัวอย่าง สารสนเทศที่ให้เป็นสิ่งที่นักเรียนจะต้องค้นคว้า จะต้องรับเข้าสู่สติปัญญาและความคิดของตนเองเพื่อให้เกิดผลต่อวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ โดยสารสนเทศที่ให้อาจเป็นข้อเท็จจริง กฎเกณฑ์ เป็นตัวอย่างทักษะซึ่งอาจให้ในรูปการบรรยาย ในรูปสื่อที่นำเสนอ ให้การปฏิบัติ ให้ทำตามความสอดคล้องของเนื้อหา

2.5 การให้การฝึกปฏิบัติและข้อมูลย้อนกลับ ในการที่นักเรียนเรียนรู้เนื้อหา ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และเจตคติ (Attitude) นักเรียนจะต้องปฏิบัติพฤติกรรมนั้น ๆ และการฝึกปฏิบัติต้องให้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

2.6 การประเมินผลเป็นการตรวจสอบว่านักเรียนได้เรียนรู้อะไรและผลการเรียนรู้นั้นเป็นอย่างไร มีสิ่งใดบ้างที่ควรมีการปรับปรุงแก้ไขซึ่งการประเมินผลทำให้ทราบว่านักเรียนเรียนรู้อะไรมาบ้างและมีสิ่งใดบ้างที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไข

ขั้นนำไปทดลองใช้ (Implementation phase)

เมื่อการออกแบบและพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนได้ดำเนินการจนได้ผลผลิต (Product) ที่จะสามารถนำไปทดลองใช้ได้แล้วก็ถึงขั้นการนำไปใช้โดยในขั้นนำไปใช้นี้ต้องทำควบคู่กันไปกับขั้นการประเมินผลเพื่อให้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับนำมาปรับปรุงและตัดสินใจตลอดเวลา ขั้นนี้เป็นขั้นการนำเสนอและจัดดำเนินการสอนซึ่งองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้มี 2 ประการ คือ

1. การสอน (Instruction)
2. การบริหารการสอน (Administration)

ข้อควรตระหนักในการสอนมี ดังนี้

1. ต้องให้การดำเนินการสอนเป็นไปในรูปแบบการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง
2. มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับนักเรียน คือผู้สอนเป็นผู้ที่ทำหน้าที่เหมือนผู้จัดการเรียนหรือสภาพแวดล้อมเพื่อให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ที่มีแรงจูงใจในที่จะเรียนรู้อย่างเต็มที่

มีการแนะนำและประเมินผลการเรียนรู้ และการเรียนการสอนต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและผู้สอนต้องทำหน้าที่เป็นผู้สอนเสริม (Tutor) และเป็นที่ปรึกษาให้แก่ักเรียน

3. ครูผู้สอนต้องพัฒนาวิธีการเรียนการสอนให้ทันสมัยอยู่เสมอ โดยมีการวางแผนและใช้เทคโนโลยีในการสอนอย่างเหมาะสม

ขั้นประเมินผล (Evaluation phase)

การประเมินผลตรงตามวัตถุประสงค์ ถ้าการประเมินผล พบว่า จุดใดควรปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงก็ต้องดำเนินการปรับปรุงสิ่งที่ได้จากการประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุง ออกแบบ และพัฒนาระบบการสอน มีดังต่อไปนี้

1. รายงานในการควบคุมให้วงจรการออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน ดำเนินไปได้ทำให้ทราบว่า มีข้อแตกต่างอะไรในขั้นตอนต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินผล
 2. ทรัพยากรต่าง ๆ ว่ามีเพียงพอขาดตกบกพร่องตรงจุดใด เช่น เครื่องมืออุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมทางการเรียน
 3. สื่อการสอนและสิ่งอำนวยความสะดวกในการสอนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขมีอะไรบ้าง
 4. ครูผู้สอน กิจกรรมการเรียนการสอนที่ครูนำเสนอเป็นไปด้วยดีและถูกต้องเหมาะสมหรือไม่
 5. แบบสอบเหมาะกับการทดสอบ โดยตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่
 6. ข้อควรปรับปรุงอื่น ๆ เช่น การสอนเสริม การสอนซ่อมเสริม
 7. ในการประเมินผลอาจแยกได้เป็น 2 ประเภท คือ
 - 7.1 การประเมินผลเพื่อการปรับปรุง (Formative evaluation)
 - 7.2 การประเมินผลพัทธ์หรือผลสัมฤทธิ์ (Summative evaluation)
- ดังนั้นการออกแบบการเรียนการสอนจึงเป็นการกำหนดแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างมีขั้นตอนและเป็นระบบที่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนและมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่มีความต่อเนื่องสัมพันธ์กันอย่างเป็นระบบ ได้แก่ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียน และกิจกรรมสนับสนุนอื่น ๆ โดยมีขั้นตอนในการออกแบบการเรียนการสอน 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นวิเคราะห์ประกอบด้วยการวิเคราะห์ปัญหา กิจกรรม ตัวนักเรียนและทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน 2) ขั้นพัฒนา ประกอบด้วยการพัฒนาเนื้อหาความรู้และกิจกรรมการเรียนการสอน 3) ขั้นนำไปทดลองใช้ และ 4) ขั้นประเมินผล

การกำหนดองค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัย ดำเนินการ โดยวิเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดของทฤษฎี แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส แนวคิดทฤษฎีปัญหา ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ โดยเชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอน แนวคิดกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery learning) แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพรู โดยยึดหลักการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในสังคม พหุวัฒนธรรม มาใช้ในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบ โดยสังเคราะห์ องค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ที่พัฒนาขึ้น

หลักการ/แนวคิด/ทฤษฎี	หลักการ/แนวคิดการเรียนการสอนของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม	กระบวนการเรียนการสอน				
		ขั้นที่ 1 สถานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์	ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้	ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดอง	ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล
ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ						
1. การพึ่งพากันในทางบวก (Resource Interdependence)	1. ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ช่วยเหลือ แบ่งปันและสนับสนุนเกื้อกูลกัน และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน	/	/	/	/	/
2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิก ภายในกลุ่ม (Role interdependence)	2. แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกรับผิดชอบทั้ง รายบุคคลและรายกลุ่ม		/	/	/	/
3. ความรับผิดชอบของสมาชิก แต่ละบุคคล (Individual accountability)	3. การส่งเสริมให้กำลังใจ การชื่นชมและ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเป็นข้อมูล	/	/	/	/	/

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หลักการ/แนวคิด/ ทฤษฎี	หลักการ/แนวคิดการเรียนการสอนของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม	กระบวนการเรียนการสอน				
		ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้เรียน	ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้	ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดอง	ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	ขั้นที่ 5 สรุปละระประเมิผล
4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลและทักษะ	4. ผู้เรียนใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่าง กันและกันการทำงานเป็นทีม แก้ปัญหา ร่วมกันยอมรับข้อดกลง และภาวะผู้นำและ ผู้ตาม ร่วมกันทบทวนผลงาน	/	/	/	/	/
ทฤษฎีกลุ่มสัมพันธ์						
1. หลักการยึดผู้เรียนเป็นจุด ศูนย์กลาง	1. ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้การเรียน เป็นประสบการณ์ที่เต็มไปด้วย ความมีชีวิตชีวา เร้าใจ	/	/	/	/	/
2. หลักการสอนที่ยึดกลุ่มเป็น แหล่งความรู้ที่สำคัญ	2. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรม การเรียนรู้ด้วยตนเองร่วมกันวิเคราะห์ ประสบการณ์การเรียนรู้ประเมิน ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม	/	/	/	/	/
3. หลักการสอนที่ยึดการค้นพบ ด้วยตนเองเป็นกระบวนการ สำคัญ	3. แก้ปัญหาและเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้			/	/	/
4. หลักการสอนที่ยึด ความสำคัญของกระบวนการ เรียนรู้ว่าเป็นเครื่องมือที่จำเป็น ในการแสวงหาความรู้ และ คำตอบต่าง ๆ	4. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกใน กลุ่ม วิธีการเรียน ผลของการเรียนรู้ ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น				/	/

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หลักการ/แนวคิด/ทฤษฎี	หลักการ/แนวคิดการเรียนการสอนของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม	กระบวนการเรียนการสอน				
		ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้เรียน	ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้	ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดอง	ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล
5. หลักการสอนที่ยึด						
ความสำคัญของการนำความรู้						
ไปใช้ในชีวิตประจำวันว่าเป็น						
สิ่งจำเป็นที่จะช่วยให้การเรียนรู้						
ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์						
1. แรงจูงใจภายใน (Self- motivation) ควรสร้างแรงจูงใจ ภายในให้เกิดขึ้นในผู้เรียนให้มี ความอยากรู้ อยากเห็น อยากค้นพบสิ่งรอบตัว	1. ส่งเสริมให้มีอิสระในการทำงานและ ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน	/	/	/	/	
2. โครงสร้างของบทเรียน (Structure) ควรจัดโครงสร้าง ของบทเรียนให้เหมาะสมกับ วัยของผู้เรียน	2. ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครู เป็นที่ปรึกษาและมีกิจกรรมการเรียนรู้ที่ ให้นักเรียนได้ค้นพบด้วยตนเองซึ่งเป็น การเรียนรู้ที่มีความหมาย	/	/	/	/	
3. การจัดลำดับความยากง่าย (Sequence) โดยคำนึงถึง พัฒนาการทางสติปัญญาของ ผู้เรียน	3. สภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่ง อำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริม การให้กำลังใจ การชื่นชม	/	/	/	/	
4. แรงเสริมด้วยตนเอง (Self- Reinforcement) ควรให้ผล ย้อนกลับแก่ผู้เรียน	4. การให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน			/	/	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หลักการ/แนวคิด/ ทฤษฎี	หลักการ/ แนวคิดการเรียนการสอนของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม	กระบวนการเรียนการสอน				
		ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้เรียนกับผู้เรียน	ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้	ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปลอดภัย	ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล
ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอร์เจอร์ส						
1. มีอิสระในการทำงาน	1. จัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนที่อบอุ่น ผ่อนคลายและเป็นอิสระเพื่อให้ ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี	/	/	/	/	
2. ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา	2. การเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางโดยมี ผู้สอนคอยชี้แนะคอย ช่วยเหลือและอำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน ได้จนบรรลุผล	/	/	/	/	
3. สภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน	3. การเรียนการสอนเน้นการเรียนรู้ กระบวนการ (Process learning) เพื่อให้ ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้เกิดความรู้ ที่ยั่งยืน		/	/	/	
ทฤษฎีพหุปัญญา						
1. ด้านภาษา (linguistic intelligence)	1. การสื่อสารทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ดู จดจำสิ่งต่าง ๆ นำมาถ่ายทอดได้	/	/	/	/	
2. ด้านการใช้เหตุผล (Logical intelligence)	2. ส่งเสริมการการแสดงความคิดเห็นอย่างมี หลักการและเหตุผล		/	/		
3. ด้านการเคลื่อนไหว (Kinesthetic intelligence)	3. ผู้เรียนลงมือปฏิบัติกระทำกิจกรรมและ สิ่งต่าง ๆ อย่างคล่องแคล่ว คิดค้นสร้างสรรค์	/	/	/	/	
4. ด้านดนตรี (Musical intelligence)	4. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สนองตอบต่อดนตรีเสียงเพลงต่าง ๆ ในกิจกรรม	/	/			

ตารางที่ 1 (ต่อ)

หลักการ/แนวคิด/ ทฤษฎี	หลักการ/ แนวคิดการเรียนการสอนของ รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม	กระบวนการเรียนการสอน				
		ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์	ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้	ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดอง	ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	ขั้นที่ 5 สรุปละและประเมินผล
5. ด้านการมองเห็นมิติ สัมพันธ์ (Spatial intelligence)	5. เน้นผู้เรียนในการควบคุมตนเอง ทั้ง อารมณ์ ความคิด รู้จักข้อดี ข้อด้อยของตน	/	/	/	/	/
6. ด้านการเข้ากับผู้อื่น (Interpersonal intelligence)	6. การเข้ากับผู้อื่น ปรับตัวได้ดี รักษา สัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น ทำงานและอยู่ร่วมกัน กับผู้อื่น ได้ แม้จะแตกต่างจากตน	/	/	/	/	
7. ด้านการรู้จักและเข้าใจ ตนเอง (Intrapersonal intelligence)	7. วิธีการประเมินผลการเรียนการสอน มีการประเมินหลาย ๆ ด้าน				/	/
8. ด้านความเข้าใจใน ธรรมชาติ (Naturalist intelligence)						

ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนจากหลักการ แนวคิดและ
ทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนิยามองค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนตามแนวรูปแบบ
การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครู
วิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และกำหนดขั้น
การเรียนการสอนได้ 5 ขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์
- ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้
- ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์
- ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา
- ขั้นที่ 5 สรุปละและประเมินผล

แนวคิดเกี่ยวกับความสมานฉันท์

โลกยุคปัจจุบันอาจกล่าวได้ว่าเป็นโลกแห่งความขัดแย้ง โดยจะเห็นได้ว่าคนในสังคมต่างมีความคิดเห็นที่แตกต่างกันจนบางครั้งนำไปสู่ความแตกแยก ซึ่งแนวทางหนึ่งที่จะนำมาใช้แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้คือ “การสร้างความสมานฉันท์” เพื่อนำความสันติสุขมาสู่สังคม โดยในงานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับความสมานฉันท์ เพื่อต้องการสร้าง คุณลักษณะความสมานฉันท์ของเด็กและเยาวชนไทย เพราะเล็งเห็นว่าการจะสร้างคุณลักษณะใด ๆ ก็ตาม ควรมีการปลูกฝังตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งควรสอดแทรกในกิจกรรมการเรียนการสอนเพราะทำให้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นตรงประเด็นเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างแท้จริง

ความหมายความสมานฉันท์

“ความสมานฉันท์” เป็นเอกลักษณ์ของความเป็นไทย ในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคม มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน ให้ความหมายว่า “สมานฉันท์” คือ ความพอใจร่วมกัน ความเห็นพ้องกัน (ราชบัณฑิตยสถาน, 2546, หน้า 1171)

พระราชวรมุณี (ประยูรค์ ปยุตโต) ให้ความหมายคำว่า “สมานฉันท์” คือ มีความพอใจร่วมกัน พร้อมใจกัน (พระราชวรมุณี, 2518, หน้า 302)

ส่วน พระไพศาล วิสาโล (2543, หน้า 293 อ้างถึงใน กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ, 2546, หน้า 4) มีความเห็นว่า ความเอื้ออาทร คือ สีส หมายถึง ความประพฤติดด้วยความเอื้ออาทรต่อกัน มีน้ำใจ และไม่ละเมิดผู้อื่น ตระหนักถึงหน้าที่ที่พึงมีต่อสังคม และกระทำโดยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม

สุรยุทธ์ จุลานนท์ (2550, หน้า 1) ได้ให้ความหมายของความสมานฉันท์ว่า การสร้างความสัมพันธ์ให้แก่ชุมชน ให้สามารถจัดการตนเองและมีความสามารถในการแก้ปัญหา ส่งเสริมให้มีส่วนร่วมของพี่น้องประชาชนและทุกภาคส่วน ที่จะทำให้เกิดความสามัคคี และความเอื้ออาทรในสังคม ส่งเสริมให้ชุมชนมีความสามารถในการประนีประนอม ข้อพิพาทเพื่อลดความขัดแย้งของสังคม การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้แก่ประชาชน ในพื้นที่ และดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่

นอกจากนี้ ความสมานฉันท์ (Harmony) หมายถึง ความกลมเกลียว ความสามัคคี ความร่วมมือ ความเห็นพ้องกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีความเอื้ออาทร และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (วินัย พงศ์ศรีเพียร, 2548, หน้า 30)

พอสรุปความหมายของความสมานฉันท์ คือ คุณลักษณะในตัวบุคคลที่มีความร่วมมือร่วมใจกันมีความสามัคคี พื่อใจร่วมกัน พร้อมใจกัน การความเคารพซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทร และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน รู้จักการประนีประนอม การทำให้ปรองดอง โดยมีความเห็นพ้องกัน

ทำให้เกิดความเข้าใจ ได้เรียนรู้ซึ่งกันและกัน และมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวมเพื่อลดความขัดแย้งของสังคมในการสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง

แนวทางสมานฉันท์

ในส่วนของแนวทางสมานฉันท์นั้น ไม่ค่อยมีนักวิชาการได้กล่าวไว้มากนัก มีการกล่าวถึงแนวทางในลักษณะที่เป็นหลักการแนวทางปฏิบัติที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน ดังรายละเอียด ต่อไปนี้

ประเวศ วะสี (2548, หน้า 2) กล่าวว่า ความถูกต้องของบุคคล องค์กร สถาบัน และความสัมพันธ์ที่ถูกต้อง คือปัจจัยแห่งความสมานฉันท์ ความถูกต้อง ประกอบด้วย

1. คิดถูก ประกอบด้วย การเคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนของคนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน คิดถึงส่วนรวมทั้งหมด คิดถึงความถูกต้องเป็นธรรม ไม่เบียดเบียนหรือร้ายผู้อื่น มีความกรุณาเป็นพื้นฐานของจิตใจ เป็นต้น

2. พูดถูก ใช้สัมมาวาจา พูดความจริง มีปยวาจา ไม่ส่อเสียดยุยงให้เกิดขัดแย้งหรือแตกร้างกัน พูด ถูกกาลเทศะ พูดแล้วเกิดประโยชน์

3. ทำถูก ไม่ฆ่า ไม่อู้มฆ่า ไม่ทำร้าย ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

4. มีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง เช่น ในครอบครัว ในชุมชน ในหน่วยงาน ในสังคม เช่น มีความยุติธรรม มีความเป็นธรรมทางสังคม ถ้ามีความยุติธรรมและความเป็นธรรมทางสังคมแล้ว สังคมจะมีความสมานฉันท์มาก

ทั้ง 4 นี้สัมพันธ์อยู่ในกันและกัน เช่น ถ้าคิดไม่ถูกต้องก็พูดไม่ถูกต้อง ทำไม่ถูกต้อง และสัมพันธ์กัน ไม่ถูกต้อง จะสัมพันธ์กันถูกต้องก็ต้องคิดถูก พูดถูก ทำถูกต้อง ความถูกต้องทั้ง 4 ประการ ต้องสามัคคีกัน เมื่อทั้ง 4 ประการนี้เป็นเรื่องยาก ความสมานฉันท์จึงไม่เกิด เมื่อขาดความสมานฉันท์ก็ ขาดความเป็นปกติสุขและมีผลกระทบทุกคน และถ้าไม่ระวังนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงเรื้อรัง เป็นสิบ ๆ ปีก็แก้ไขไม่ได้ ทำให้ประเทศขาดโอกาสการพัฒนาและขาดความอยู่เย็นเป็นสุข เพราะฉะนั้นเรื่องความสมานฉันท์จึงเป็นเรื่องที่ทุกคนควรพิจารณาอย่างซื่อ ๆ ลึก ๆ เพราะถ้าเราลวก ๆ เร็ว ๆ ตื้น ๆ เราก็จะคิดแบบแยกส่วน ทำแบบแยกส่วน พูดเบี่ยงทำเบี่ยง ก่อให้เกิดความแตกร้างและความแตกแยก

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ (2545, หน้า 3) กล่าวถึง “แนวทางสมานฉันท์” ว่าน่าจะประกอบด้วยความคิดหลัก 9 ประการ คือ

1. การเปิดเผย “ความจริง” (Truth) ให้มีความสำคัญกับ “ความจริง” ทั้งในฐานะ เครื่องมือและเป้าหมายของสังคมสมานฉันท์เพื่อสร้างสันติภาพที่ยั่งยืน ขณะเดียวกันก็หาหนทางให้สังคมไทยตระหนักถึง “ราคา” ในการเปิดเผย “ความจริง” นั้นด้วย

2. ความยุติธรรม (Justice) ให้ความสำคัญกับความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative justice) ด้วยการส่งเสริมแนวคิดวิเคราะห์ในสังคมไทย ให้เรียนรู้การแยก “คนผิด” ออกจาก “ความผิด” ตลอดจนเรียนรู้วิธีการมองปัญหาความรุนแรงในบริบทเชิงโครงสร้างและ วัฒนธรรม ให้เห็นคนบริสุทธิ์กลุ่มต่าง ๆ ที่ตกเป็นเหยื่อของความรุนแรง

3. ความพร้อมรับผิดชอบ (Accountability) ส่งเสริมระบบและวัฒนธรรมความพร้อม รับผิดชอบในระบบราชการ เปิดโอกาสให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลเกี่ยวกับการจับกุมผู้ต้องหาให้ครบถ้วน

4. การให้อภัย (Forgiveness) ให้ตระหนักถึงความทุกข์ยากของเหยื่อความรุนแรง ขณะเดียวกันก็ตระหนักถึงศักยภาพของสามัญชน ที่จะให้อภัยผู้ที่กระทำร้ายต่อตนและครอบครัว ก้าวพ้นความเกลียดชังผู้คนที่ต่างจากตน และเป็นผู้ทำร้ายคนที่ตนรัก

5. การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม ส่งเสริมสานเสวนาระหว่างกัน (Dialogue) ให้ความสำคัญกับขันติธรรมในฐานะคุณค่าทางการเมือง การเรียนรู้ศาสนาต่าง ๆ ที่ ดำรงอยู่ในประเทศไทย ทั้งแนวปฏิบัติและหลักธรรมคำสอน ทั้งนี้โดยถือว่าสานเสวนาระหว่าง ศาสนา (Religious dialogue) เพื่อสร้างความกลมกลืนในศาสนธรรมของตน โดยเคารพความเชื่อของ ผู้อื่นพร้อมกันไป เป็นปัจจัยเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคมไทยบนฐานแห่งความหลากหลาย ทางวัฒนธรรม

6. ถือเอาสันติวิธี (Nonviolence) เป็นทางเลือกเผชิญความขัดแย้ง ส่งเสริมให้ สังคมไทย ตระหนัก ในภัยของความรุนแรงต่อสังคม และแสวงหาทางออกเชิงสันติวิธีในฐานะ ทางเลือกหลัก เมื่อเผชิญกับความขัดแย้ง

7. การเปิดพื้นที่ให้ความทรงจำที่เจ็บปวด (Memory) ด้วยการเปิดพื้นที่ให้ ประวัติศาสตร์ ท้องถิ่นเป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์ไทย ให้ผู้คนในสังคมไทยเข้าใจการเมืองของท้องถิ่น

8. มุ่งแก้ปัญหาในอนาคตด้วยจินตนาการ (Imagination) เพราะจินตนาการทาง การเมือง ใหม่เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างสังคมการเมืองที่ยั่งยืน ให้พร้อมเผชิญปัญหาใหม่ ๆ ที่สำคัญ ต้องลด “ภยากติ” ลักษณะต่าง ๆ เสริมสร้างความมั่นใจในตนเองบนฐานของความเป็นจริง เพื่อให้เห็นว่าสังคมไทยมั่งคั่งในทรัพยากรทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญา และมั่นคงพอจะเผชิญกับ การทำทายรูปต่าง ๆ ได้เช่น พิจารณา “คนสองสัญชาติ” ในฐานะทรัพยากรบุคคลของชาติ

9. การยอมรับความเสี่ยงทางสังคม เพื่อเสริมสร้างความไว้วางใจระหว่างกัน (Risk-taking) เรื่องนี้มีความหมายเพราะการยอมรับความเสี่ยงเป็นเงื่อนไขสายสัมพันธ์ระหว่าง มนุษย์ บนฐานแห่งความไว้วางใจ (Trust) อันเป็นคุณลักษณะสำคัญของแนวความคิดสมานฉันท์

ไชยรัตน์ ปราณี (2552) ได้ศึกษาผลการศึกษาคูณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชน ไทย พบว่า จากการตั้งวิเคราะห์เอกสารและจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและเยาวชนไทยใน

4 ภูมิภาค ทำให้คณะผู้วิจัยสามารถสรุปคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย กล่าวคือ ความสมานฉันท์ หมายถึง คุณลักษณะในตัวบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจหรือ ความสามัคคี ความพอใจร่วมกัน การเคารพซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความไม่เห็นแก่ตัว หรือมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีความเห็นพ้องต้องกัน โดยคุณลักษณะ ความสมานฉันท์ ของเยาวชนไทย (Reconciliation) มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี (Unity)
2. ความพอใจร่วมกัน (Satisfy)
3. ความเคารพซึ่งกันและกัน (Respect)
4. การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Help)
5. ความไม่เห็นแก่ตัว (Unself-centered)
6. การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (Conscious)
7. ความเห็นพ้องต้องกัน (Agree)

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความสมานฉันท์

(Reconciliation) มีองค์ประกอบ 7 องค์ประกอบ ได้แก่

1. ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี
2. ความพอใจร่วมกัน
3. ความเคารพซึ่งกันและกัน
4. การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
5. การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม
6. ความเห็นพ้องต้องกัน
7. การเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม

ผู้วิจัยนำมาปรับใช้ในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบคุณลักษณะความสมานฉันท์โดยผู้วิจัย

องค์ประกอบคุณลักษณะความสมานฉันท์	นักวิชาการ							
	1	2	3	4	5	6	7	8
ความร่วมมือร่วมใจ/ ความสามัคคี	/		/		/		/	/
ความพอใจร่วมกัน	/		/	/				/
ความเคารพซึ่งกันและกัน	/							/
การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	/		/			/		/
ความไม่เห็นแก่ตัว	/							
การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม	/					/		/
ความเห็นพ้องต้องกัน	/		/					/
การเปิดเผยความจริง		/						
ความยุติธรรม		/						
ความรับผิดชอบ		/						
การให้อภัย		/						
การเคารพความหลากหลายทางศาสนา		/						/
ถือเอาสันติวิธี		/						
การเปิดพื้นที่ให้ความทรงจำที่เจ็บปวด		/						
มุ่งแก้ปัญหาในอนาคตด้วยจินตนาการ		/						
ความไว้วางใจระหว่างกัน		/						
พร้อมใจกัน				/				
คิดถูก					/			
พูดถูก					/			
ทำถูก					/			
มีความสัมพันธ์กันอย่างถูกต้อง					/			
ความร่วมมือร่วมใจ/ ความสามัคคี	/		/		/		/	/
ความสามารถในการแก้ปัญหา							/	
ความสามารถในการประนีประนอม							/	
ไม่ละเมิดผู้อื่น						/		
ตระหนักถึงหน้าที่ที่พึงมีต่อสังคม						/		

หมายเหตุ 1) ไชยรัตน์ ปราณี 2) ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ 3) วินัย พงศ์ศรีเพียร 4) พระราชวรมุนี (ประยูทธ ปยุตโต) 5) ประเวศ วะสี 6) พระไพศาล วิสาโล 7) สุรยุทธ์ จุลานนท์ 8) ผู้วิจัย

ความหมายของสันติวิธี

พระไพศาล วิสาโล (2550, หน้า 47) กล่าวว่า สันติวิธี หมายถึง วิธีแก้ไขความขัดแย้ง หรือ ตอบโต้ในสถานการณ์หนึ่ง ๆ โดยไม่ใช้ความรุนแรงต่อคู่กรณี โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็น การประทุษร้ายต่อร่างกายและชีวิต โคมม อารียา (2546, หน้า 23) กล่าวว่า สันติวิธี คือวิธีการจัดการ กับความขัดแย้งวิธีหนึ่ง การใช้สันติวิธีมีเหตุผลสำคัญตรงที่ว่า เป็นวิธีการที่น่าจะมีการสูญเสีย น้อย ที่สุด ทั้งระยะสั้นระยะยาว ทั้งรูปธรรมและนามธรรม ผิดกับการใช้ความรุนแรงซึ่งทุกฝ่ายอ้างว่า เป็นวิธีการสุดท้าย ซึ่งบางกรณีสามารถบรรลุผลในระยะสั้นเป็นรูปธรรมชัดเจนแต่หากความขัดแย้ง ดำรงอยู่เพียงแต่ถูกกดไว้ โอกาสที่จะเกิดความรุนแรงในระยะยาวย่อมมีอยู่ส่วนในทางนามธรรม เช่น ความเข้าใจอัน ดีความสามัคคีปรองดอง นั้นย่อมเกิดขึ้นได้ยากด้วยวิถีความรุนแรง ชัยวัฒน์ สถาอานนท์ (2548, หน้า 1-2) กล่าวว่า สำหรับความหมายของสันติวิธี (Nonviolent actions) ว่ามีความหมายหลากหลายผู้คนที่ใช้สันติวิธี เป็นแนวทางเผชิญหน้ากับความขัดแย้งอาจใช้สันติวิธี ในฐานะวิถีชีวิต (Way of life) อย่างผู้คนที่ศาสนาเซนหรือชาวคริสต์ กลุ่ม Amish หรือใช้สันติวิธี เพราะเป็นวิธีการที่แก้ปัญหาต่าง ๆ ที่ตนเผชิญได้ (Pragmatic method) สำนักงานสภาพความมั่นคง แห่งชาติ (2544, หน้า 33) สันติวิธีในมิติต่าง ๆ เหล่านี้มี ลักษณะร่วมกันคือเห็นชีวิตและศักดิ์ศรีของ ผู้คนเป็นสำคัญ (ไม่ว่าจะด้วยเหตุผลในเชิงจริยธรรมหรือเพราะคำนึงถึงผลทางการเมือง) ด้วยเหตุนี้ จึงเลือกใช้สันติวิธีแทนที่จะใช้ความรุนแรงเป็นหนทางเผชิญกับความขัดแย้ง

สรุปได้ว่า สันติวิธี หมายถึง วิธีการจัดการหรือดำเนินการกับปัญหาต่าง ๆ โดยไม่ใช้ ความรุนแรง มีความเข้าใจ สามัคคี ปรองดอง และเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน

ลักษณะสำคัญของสันติวิธี

สันติวิธีในแง่มุมมองของรัฐเผชิญกับปัญหาหลายประการ แต่ที่สำคัญน่าจะมี 2 ประการ ดังนี้ (ชัยวัฒน์ สถาอานนท์, 2545, หน้า 3)

1. การรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน ซึ่งหมายถึงการ ประกัน รักษาระเบียบทางสังคม (Social order) ซึ่งมีแนวโน้มจะเห็นการคัดค้านนโยบายหรือ ทิศทางของรัฐ เป็นการคุกคามระเบียบทางสังคมดังกล่าว

2. เพราะรัฐดำรงอยู่เพื่อการในข้อแรก จึงมักใช้ความรุนแรงเป็นเครื่องมือประกัน ดูแลมิให้เกิดการละเมิดสิทธิของฝ่ายต่าง ๆ และลงโทษผู้ละเมิด ซึ่งกระทำได้เพราะรัฐต่างจาก สมาคมของมนุษย์อย่างอื่นที่ปวงตรงที่มีธรรมชาติแห่งการเป็นผู้ปกครองเครื่องมือในการใช้ ความรุนแรงสันติภาพ

โคทม อาริยา (2546, หน้า 23-25) กล่าวว่า ลักษณะสำคัญของสันติวิธี คือ ไม่ใช่วิธีที่เฉื่อยชาหรือยอมจำนน หากเป็นวิธีที่เข้มแข็งและต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ไม่ใช่ยุทธวิธีที่เลือกใช้ในบางโอกาส หากเป็นยุทธศาสตร์ที่ปฏิบัติได้อย่างสม่ำเสมอ เป็นสังขรณ์ที่น่าเชื่อถือไม่ใช่วิธีที่ดีในเชิงกระบวนการเท่านั้น หากเป็นวิธีที่หวังผลที่กลมกลืนกับวิถีการด้วย

สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ (2544, หน้า 33) กล่าวว่า สถานการณ์ภายในเปลี่ยนแปลงมาก เป็นผลจากโลกที่ไร้พรมแดน พฤติกรรมของคนในชาติเปลี่ยน กฎกติกา โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญและกลไกต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม มีมากและซับซ้อนมากขึ้น วิธีคิดและวิธีการจัดการจึงต้องเปลี่ยน แม้มาตรการบางอย่างจะใช้ได้ แต่วิธีการเดิมหลายอย่างก็ใช้ไม่ได้เลยมีประสิทธิภาพ จึงต้องเข้าใจสถานการณ์ใหม่ และหาวิธีคิดและวิธีจัดการใหม่ สันติวิธีเป็นวิธีคิด วิธีจัดการที่น่าจะสอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนไป ทำให้คนไทยอยู่ร่วมกันอย่างสงบสันติ โดยรักและเอื้ออาทรต่อกัน ประกอบกับสถานการณ์ภายนอก มีความจำเป็นที่ประเทศต้องพึ่งตนเองมากขึ้น ไม่สามารถจะหวังพึ่งพาชาติใหญ่ได้ เพราะสถานการณ์เปลี่ยนมาก โลกมิได้แบ่งฝ่ายรวมทั้งบทเรียนทาง เศรษฐกิจ และบทเรียนจากปัญหาต่าง ๆ ที่ผ่านมามีให้ต้องทบทวนและหาวิธีกำหนดจุดยืนและทิศทางของชาติด้วย ความเป็นตัวของตัวเองที่จะนำความมั่นคงมาสู่ประเทศที่มียุทธศาสตร์ชาติที่สามารถคุมสถานการณ์ของตัวเอง ด้วยการรู้เท่าทันรู้การเปลี่ยนแปลงของปัญหา โดยชาติไทย และคนไทย มีจุดยืนหรือทิศทางของชาติที่ชาวโลกเคารพเชื่อถือ นำคบ สันติวิธีเป็นยุทธศาสตร์หนึ่ง ที่สนองตอบสถานการณ์ที่กำลังเผชิญ

ความเป็นมาของสันติศึกษา

สันติศึกษาเป็นความพยายามอย่างหนึ่งในการต่อต้านสงครามและส่งเสริมสันติภาพด้วยการส่งเสริมความเข้าใจเรื่องสันติภาพและการปลูกฝังทัศนคติใฝ่สันติโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา การศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างหนึ่งในการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสันติภาพและปลูกฝังทัศนคติที่ใฝ่สันติได้ หน่วยงานที่รับผิดชอบได้ทุ่มเทความพยายามที่จะหาทางจัดการศึกษาให้เป็นไปเพื่อให้โลกอยู่กันอย่างมีสันติสุข การใช้วิถีทางการศึกษาเพื่อสร้างสันติภาพระหว่างมนุษย์ก็คือ การใช้วิถีทางแห่งเหตุผล โดยที่เชื่อว่ามนุษย์นั้นมีเหตุผลสามารถเข้าใจเห็นอกเห็นใจและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างสันติได้

แนวทางการศึกษาที่องค์การยูเนสโกใช้เพื่อส่งเสริมสันติภาพ คือ การศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ (Education for world understanding or education for international understanding) และการศึกษาต่างวัฒนธรรม โดยพยายามใช้การศึกษาทำให้คนที่มีวัฒนธรรม

ที่แตกต่างกัน สามารถติดต่อสื่อสารกันได้โดยมีความเข้าใจ เคารพ เป็นมิตร และคิดช่วยเหลือกัน หลักการและวัตถุประสงค์สำคัญของนโยบายการศึกษาเพื่อความเข้าใจอันดีระหว่างชาติ มีดังนี้ (รุ่งธรรม ศุจิธรรมรักษ์, 2545, หน้า 5-7)

1. สร้างมิตร ระหว่างชาติและการมองโลกอย่างกว้าง ๆ ในการศึกษาทุกระดับและในทุกรูปแบบ
 2. ก่อให้เกิดความเข้าใจและการเคารพซึ่งบุคคลทุกชาติ ศาสนา วัฒนธรรม อารยธรรม ค่านิยมและแนวทางการดำรงชีวิต โดยสอนทั้งวัฒนธรรมและเชื้อชาติของตนและของชาติอื่น
 3. ก่อให้เกิดความตระหนักถึงความจำเป็นที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ที่มีมากขึ้น ระหว่างบุคคลและชาติต่าง ๆ ทั่วโลก
 4. ก่อให้เกิดความสามารถในการติดต่อกับผู้อื่น
 5. ไม่ตระหนักถึงแค่เพียงสิทธิ แต่คำนึงถึงหน้าที่ของบุคคล กลุ่มสังคม และชาติทั้งหลายที่จะต้องมีความสัมพันธ์กันและกัน
 6. เข้าใจถึงความจำเป็นที่ต้องมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและร่วมมือกันระหว่างชาติ
 7. สร้างความพร้อมของแต่ละบุคคลที่จะเข้าร่วมในการแก้ปัญหาของชุมชนของตนของประเทศของตนและของโลกโดยทั่วไป
 8. เน้นหลักการไม่ยอมรับการใช้สงครามเพื่อแก้ปัญหาระหว่างประเทศ
- เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวข้างต้นนี้ องค์การยูเนสโก ได้มีการพัฒนาการศึกษาในหลายรูปแบบ และหลายวิธี ที่สำคัญมี 4 แนวทางคือ

1. แนวการศึกษาเปรียบเทียบ (Comparative education) แนวนี้เปรียบเทียบชีวิตความเป็นอยู่ทางภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และการเมืองของประเทศต่าง ๆ แนวนี้เป็นแนวดั้งเดิมที่ประเทศต่าง ๆ ใช้สอนระยะหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หลักสูตรวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของไทย (พ.ศ. 2524) ก็คล้ายแนวนี้ คือ ศึกษาเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านทางด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและการปกครองในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 และเกี่ยวกับประเทศยุโรป ออสเตรเลียทางด้านเดียวกันในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. แนวการศึกษาสหวัฒนธรรม (Inter-cultural studies) แนวนี้เน้นวัฒนธรรมของชนชาติต่าง ๆ รวมทั้งของชนกลุ่มน้อยในประเทศ เพื่อให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมต่าง ๆ มีความเข้าใจความแตกต่างและความคล้ายคลึงกันของวัฒนธรรมต่าง ๆ จนไม่เกิดอคติขึ้น ประเทศออสเตรเลียเริ่มสนใจแนวนี้มากขึ้น
3. แนวสากลทัศน์ศึกษา (Global education) แนวนี้เป็นแนวใหม่ที่ยังไม่ค่อยจะเห็นตัวอย่างชัดเจนนัก เพิ่งจะเริ่มมีความสำคัญในรอบสิบปีที่ผ่านมา โดยที่ในปี พ.ศ. 2514

นักวิทยาศาสตร์จำนวน 2,200 คน จากประเทศต่าง ๆ 23 ประเทศ ซึ่งมีความวิตกกังวลต่ออันตรายของการที่มนุษย์ใช้เทคโนโลยีไปในการทำลายธรรมชาติและสภาพแวดล้อมของโลกเกินขนาด ได้ส่งสาส์นถึงนายอูถัน เลขธิการองค์การสหประชาชาติในขณะนั้น โดยเรียกร้องให้ชาวโลกตระหนักในภัยที่จะเกิดขึ้นนี้ หากชาวโลกไม่ร่วมมือกันป้องกันเสียแต่บัดนี้ สาส์นนี้เรียกกันว่า “เมนตัน เมส เสจ” (Menton message) ในขณะเดียวกันก็มีขบวนการของกลุ่มที่เรียกว่า “คลับ ออฟ โรม” (Club of Rome) ซึ่งเป็นกลุ่มเรียกร้องให้มีการจัดระเบียบทางเศรษฐกิจของโลกแบบใหม่ เพื่อความเป็นธรรมแก่ทุกประเทศ และเพื่อหยุดยั้งการแข่งขันกันทำลายทรัพยากรและสภาพแวดล้อมของโลก จากแนวคิดสองกระแสนี้จึงได้เกิดแนวสกลทัศน์ศึกษาที่สอนให้ชาวโลกตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกัน ในการสงวนรักษาทรัพยากรและสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติของโลก และตระหนักในความจริงที่ว่า โลกเรานี้ผูกพันกันทางระบบเศรษฐกิจ จึงไม่ควรแบ่งแยกเป็นกลุ่มเหนือ กลุ่มใต้และกลุ่มเหนือซึ่งหมายถึงยุโรปและอเมริกาควรช่วยเหลือกลุ่มใต้หมายถึงประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายให้มากยิ่งขึ้น

4. แนวพัฒนาศึกษา (Development education) แนวนี้วิวัฒนาการมาจากกระบวนการพัฒนาประเทศซึ่งเป็นงานหลักขององค์การสหประชาชาติ พัฒนาศึกษาเป็นผลมาจากการค้นคว้าทางหลักการและทฤษฎีการพัฒนาประเทศ การเมือง เศรษฐกิจและสังคม สาขาวิชาต่าง ๆ ที่แตกแขนงจากทฤษฎีการพัฒนามี วิชาการบริหารเพื่อการพัฒนา วิชาการศึกษาเพื่อการพัฒนา เป็นต้น แนวพัฒนาศึกษานอกจากจะเน้นให้เข้าใจถึงปัญหาต่าง ๆ ในการพัฒนา เช่น ปัญหาความยากจน ความไม่รู้หนังสือ ฯลฯ แล้วยังเน้นการกระตุ้นมโนธรรมในการที่เข้าไปมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเหล่านี้ โดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมือ

กระบวนการส่งเสริมสันติวิธี

สำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (2548, หน้า 73) ได้เสนอ หลักปฏิบัติสำหรับการแก้ไขข้อขัดแย้งด้วยสันติวิธี ดังนี้

1. ระลึกเสมอว่าเราแสวงหาความยุติธรรมและความปรองดองมิใช่แสวงหาชัยชนะ
2. เดินและพูดด้วยอาการแห่งความเมตตา
3. จิตใจให้บริสุทธิ์และอิสระจากผลประโยชน์ส่วนตน
4. ปฏิบัติกับมิตรและฝ่ายตรงข้ามด้วยความเอื้อเฟื้อ
5. ละเว้นจากการใช้ความรุนแรงด้วยกาย วาจา ใจ

นอกจากนี้ โคทม อาริยา (2546, หน้า 23-25) ได้กล่าวถึง กลไกส่งเสริมสันติวิธีว่า ทุกภาค ของสังคมควรก่อตั้งกลไกส่งเสริมสันติวิธี โดยทั่วไปเราอาจแบ่งสังคมเป็น 3 ภาค ได้แก่ ภาครัฐ ภาคธุรกิจ เอกชน และ ภาคประชาสังคม ในส่วนภาครัฐ หน่วยงานของรัฐพึงปฏิบัติตาม

คำสั่ง สำนักนายกรัฐมนตรี ที่ 187/2546 ลงวันที่ 1 กันยายน 2546 ซึ่งมีหลักการว่า “บรรทัดฐาน การจัดการความขัดแย้ง ต้องยึดมั่น “สันติวิธี” เป็นวิถีเดียวที่เป็นธรรม และสร้างความสงบสุข ที่ยั่งยืน โดยเริ่มต้นที่รัฐและเจ้าหน้าที่ของรัฐก่อน” คำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีย่อมผูกพันทุก หน่วยงานราชการ องค์กรของรัฐแต่ละองค์กรย่อมมีภารกิจโดยตรงอยู่หลากหลายคงไม่สามารถ ศึกษา ส่งเสริมสันติวิธีในฐานะที่เป็นภารกิจหลักได้ รัฐจึงควรจัดตั้งองค์กรมหาชนอิสระ เพื่อทำหน้าที่ ส่งเสริมสันติวิธีโดยเฉพาะภาคธุรกิจเอกชนควรเอาใจใส่เรื่องการศึกษา และ ประยุกต์ใช้สันติวิธี อย่างจริงจัง โดยเฉพาะสันติวิธีในระดับองค์กร ภาคประชาสังคม ควรมี การตื่นตัว ปัจจุบันมี มูลนิธิ เช่น มูลนิธิสันติภาพและวัฒนธรรมหรือมูลนิธิสันติภาพและการพัฒนา แต่ทำงานได้เพียงเล็กน้อย และอยู่ในวงที่แคบสังคมและรัฐควรให้ความสำคัญสนับสนุนองค์กรใน ลักษณะนี้ ให้เกิดขึ้นมาก ๆ และ เปิดโอกาสให้ทำงานแล้วทดสอบประสิทธิผล ความขัดแย้ง บางประการเช่น ในระดับประเทศ

พระราชดำริในหลวง รัชกาลที่ ๑

พระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว “รู้ รัก สามัคคี” ของในหลวงรัชกาลที่ ๑ ซึ่งเป็นแนวคิดในการสร้างความสมานฉันท์ โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ (สุทิน ลีปิยะชาติ, 2553, หน้า 1-2)

1. รู้รักสามัคคี พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสให้คน ไทย “รู้-รัก-สามัคคี” เพราะความรู้ ความรัก และความสามัคคี เป็นพลังในการสร้างชาติ ชาติใด ไร้รักสมัคร สมาน จะทำการสิ่งใดก็ไร้ผล ชาติใด ไร้พลังความรู้จะต่อสู้กับใครก็พ่ายแพ้ ชาติใด ไร้ พลังสามัคคี แม้นมีคนมาก ก็เหมือนมีคนเพียงคนเดียว ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

รู้ หมายถึง ความรู้ คนไทยจะต้องมีความรู้คู่ศีลธรรม มิใช่ความรู้คู่ คุณธรรม เพราะ คุณธรรมจะแตกต่างจากศีลธรรมอย่างสิ้นเชิง ขอให้ท่านทั้งหลายสังเกตดูว่า ประเพณีไทย เริ่มต้น ทุกอย่างด้วยการรับศีล แล้วจึงฟังธรรม ไม่ว่าจะงานมงคลหรืองานอวมงคล งาน หลวงหรืองานราษฎร์ ทุกพิธีต้องเริ่มต้นที่ศีล ทำไมจึงเป็นเช่นนี้ ที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะศีล เป็นเกราะ ป้องกันภัยทางสังคม ที่ไม่ต้องใช้งบประมาณ เป็นเงิน ศีล เป็นงบประมาณของใจ หากไร้ศีลก็ไร้ ธรรม ศีล สร้างธรรม ให้สมบูรณ์ ธรรมที่ไร้ศีลก็เหมือนน้ำที่ไร้ตลิ่ง ศีลกับธรรมเป็นของคู่กันเหมือนขา รัก หมายถึง ความรัก คนไทยจะต้องสร้างพลังความรักให้มาก ความรัก ที่นี้หมายถึงความเมตตา รักที่เกิดจาก เมตตาต่อกันทำให้คนเข้าใจกัน อยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข แต่รักที่เกิดจากความเห็นแก่ได้ เห็นแก่ตัวเห็นแก่พรรคพวกของตน จะทำลายตัวเราเอง ความรักชาติ รักแผ่นดิน เป็นความรัก ศักดิ์สิทธิ์เป็นรักที่ทรงพลังยิ่งใหญ่กว่ารักใด ๆ หากใคร สามารถทุจริตต่อชาติและแผ่นดินได้ เขาผู้นั้น ก็ไม่อาจจะหาความรักบริสุทธิ์จากผู้ใดได้ อย่างดีก็ เป็นเพียงความรักที่เกิดจาก

ความเห็นแก่ตัวเท่านั้นการลงทุนสร้างความรักอันบริสุทธิ์จึงจำเป็นต่อชาติบ้านเมืองอย่างยิ่ง

สามัคคี หมายถึง ความร่วมแรงร่วมใจกัน การปรองดองกัน ความ สามัคคี เกิดได้จากการพยายามเข้าใจเขา และให้เขาเข้าใจเรา การคิดแต่จะให้เขาเข้าใจเรา โดยที่ เราไม่คิดจะเข้าใจใคร เป็นการทำลายความสามัคคี ไม่ว่าในสังคม พลังสามัคคี เป็นงบประมาณ ป้องกันประเทศชาติ บ้านเมืองที่ไม่ต้องใช้เงินทองใด ๆ ขอให้สังกตมคแดงตัวน้อย ป้องกันรังของคน ได้ด้วยความสามัคคีเพียงอย่างเดียว ด้วยใจร้อยดวงรวมเป็นหนึ่งเดียว มคแดงตัวน้อย สามารถล้มช้างตัวใหญ่ได้ นั่นเป็นเพราะความสามัคคีโดยแท้

2. ไมตรี คือ ความมีเมตตา ความดีให้กันและกัน คนที่มีไมตรีต่อกันคิดแต่ในทางสร้างสรรค์ ที่เป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน การพูดใช้เหตุผลเจรจากันด้วย ความเข้าอกเข้าใจกัน จะทำอะไรก็ช่วยเหลือร่วมมือกันด้วยความมุ่งมั่นมุ่งมั่นเจริญต่อกัน ข้าพเจ้าจึง ขอให้ท่านทั้งหลาย ได้พิจารณา ทบทวนให้ทราบตระหนักแก่ใจอีกครั้งหนึ่งว่า ในกาย ในใจ ของ คนไทยเรายังมีคุณธรรมในข้อนี้อยู่หนักแน่น พร้อมมูลเพียงใด จะได้มั่นใจว่า เราจะสามารถรักษา

3. เศรษฐกิจพอเพียง การพัฒนาตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ การพัฒนาที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของทางสายกลางและความไม่ประมาท โดยคำนึงถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว ตลอดจนใช้ความรู้ความรอบคอบและคุณธรรมประกอบการวางแผน การตัดสินใจและการกระทำ ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ 5 ส่วน ดังนี้ กรอบแนวคิดเป็นปรัชญาที่ชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนในทางที่ควรจะเป็น โดยมีพื้นฐานมาจากวิถีชีวิตดั้งเดิมของสังคมไทย สามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ตลอดเวลา และเป็น การมองโลกเชิงระบบที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการรอดพ้นจากภัยและวิกฤต เพื่อ ความมั่นคงและความยั่งยืนของการพัฒนา คุณลักษณะเศรษฐกิจพอเพียงสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติ ตนได้ในทุกระดับ โดยเน้นการปฏิบัติบนทางสายกลางและการพัฒนาอย่างเป็น ขั้นตอน

คำนิยามความพอเพียงจะต้องประกอบด้วย 3 คุณลักษณะ พร้อม ๆ กัน ดังนี้

- 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไปโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ
- 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่าง มีเหตุผลโดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ
- 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่าง ๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น ในอนาคตทั้งใกล้และไกล

เงื่อนไขการตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียงนั้น ต้องอาศัย ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน กล่าวคือ 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับ วิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้ เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผน และความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ 2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้างประกอบด้วย มีความตระหนักในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริตและ มีความอดทน มีความเพียรใช้สติปัญญาในการดำเนินชีวิต แนวทางปฏิบัติ/ ผลที่คาดว่าจะได้รับจาก การนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือ การพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน พร้อมรับต่อ การเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

4. เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา โดย ประเวศ วะสี (2548, หน้า 2) ได้กล่าวถึง พระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยมีรายละเอียด ดังนี้

เข้าใจ หมายถึง ปัญญาที่เข้าใจความเป็นทั้งหมดของความรุนแรง ทั้ง ประวัติศาสตร์ สาเหตุ อากาศ ความสำเร็จ และความล้มเหลวของการแก้ปัญหาในอดีตและความเป็นไปในอนาคต เรียกว่าเข้าใจอดีต ปัจจุบัน อนาคต ความไม่รู้ การรู้เป็นส่วน ๆ รู้อย่างลวก ๆ รีบ ๆ แบบตาบอด คล่าซ้าง นอกจากแก้ปัญหาไม่ได้แล้วยังกลับทำให้ปัญหาลูกกลมบานปลายมากยิ่งขึ้น

เข้าถึง หมายถึง เข้าถึงความจริง ไม่ใช่รู้เพียงผิวเผิน เข้าถึงความรู้ลึกซึ้ง คิดในความเป็น มนุษย์ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งของตัวเองด้วย ถ้าไม่มีสติเราจะไม่สามารถ เข้าถึงความจริงได้ ถ้าไม่เข้าถึงความจริงก็แก้ไขปัญหาไม่ได้

พัฒนา หมายถึง พฤติกรรม การปฏิบัติ การแก้ปัญหา การพัฒนาที่ ถูกต้องหรือสัมมา พัฒนาต้องอยู่บนฐานของความเห็นชอบ และความดำรงชอบหรือปัญญาอัน ได้แก่ ความเข้าใจ-เข้าถึง ดังกล่าวข้างต้น ถ้าปราศจากความเข้าใจ-เข้าถึง การพัฒนาก็จะผิดพลาดกลายเป็นมิฉญาพัฒนา แก้ปัญหาไม่ได้ ความรุนแรงเพิ่มขึ้น

5. คุณธรรม 4 ประการอันเป็นที่ตั้งของความรักความสามัคคี (พระราช ดำรัส 9 มิถุนายน 2549) เป็นต้น คุณธรรม 4 ประการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานแก่ประชาชน ชาวไทย ประกอบด้วย ประการแรก คือการรักษาความสัจ ความจริงใจต่อตัวเอง รู้จักสละ ประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง ประพฤติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์ และเป็นธรรม ประการที่สอง คือการรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกใจตนเอง ให้ประพฤติปฏิบัติ อยู่ใน ความสัจ ความดี ประการที่สาม คือการอดทน อดกลั้น และอดออม ไม่ประพฤติล่วงความ สัจสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด ประการที่สี่ คือการรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตคุณธรรม 4 ประการ นี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้น โดยทั่วกันแล้วจะช่วยให้ประเทศชาติ

สถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคม

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2545, หน้า 7) ได้ชี้ว่า สถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมไทยมีเอกลักษณ์ ความเป็นไทย มีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่สั่งสม เป็นปึกแผ่นมายาวนาน มีความรักสงบ สมานฉันท์ เอื้ออาทรและเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ซึ่งเป็นเครื่องช่วยค้ำจุนให้สถาบันหลักของสังคม ทั้งสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ตลอดจน สถาบันครอบครัวสามารถยึดเหนี่ยวจิตใจคนในชาติอย่างเข้มแข็งต่อเนื่อง ทั้งยังเป็นสังคมที่ยืดหยุ่น เปิดกว้าง สามารถประสานประโยชน์ท่ามกลาง กระแสวัฒนธรรมที่หลากหลาย จึงช่วยเป็นภูมิคุ้มกันที่สำคัญในการลดความเสี่ยงจากกระแส โลกาภิวัตน์ เป็นรากฐานที่สำคัญให้ สังคมไทยสามารถดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืน ซึ่งความเข้มแข็งของ วัฒนธรรมจะเห็นได้ชัดในช่วงเกิด วิกฤตเศรษฐกิจที่ประเทศไทยยังคงรักษาวัฒนธรรมและคุณค่า ความเป็นไทยไว้ได้

มาลินี จุฑารพ (2537, หน้า 225) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันสังคมไทยได้เบี่ยงเบนจาก เอกลักษณ์วัฒนธรรมที่ดั้งเดิมและคุณค่าชีวิตเรียบง่ายแบบดั้งเดิม มายึดติดกับอำนาจนิยมจาก ความร่ำรวยและระบบอุปถัมภ์ เกิดกระแสวัตถุนิยมและบริโภคนิยม คำนึงถึงประโยชน์ส่วนตน มากกว่าส่วนรวม ประกอบกับวัฒนธรรมต่างชาติสมัยใหม่ที่เข้ามาพร้อมกับเทคโนโลยี สารสนเทศ และสื่อบันเทิงต่าง ๆ และคนไทยจำนวนมากยังขาดความสามารถในการกลั่นกรองและเลือกใช้ ประโยชน์ได้อย่างรู้เท่าทัน จึงนำไปสู่การครอบงำทางวัฒนธรรม มีพฤติกรรมบริโภคนิยมในกลุ่ม คนรุ่นใหม่ จึงส่งผลให้เกิดปัญหาความเสื่อมทางศีลธรรมและวัฒนธรรมติดตามมา ผลต่อเนื่องจาก ความเสื่อมทางศีลธรรมและวัฒนธรรมได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ซึ่งได้ทวีความรุนแรงและ ลูกกลมแผ่ขยายเข้าไปในชุมชนและสถานศึกษา จึงเป็นหน้าที่ของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องหันมาให้ความสำคัญร่วมมือกันผดุงรักษาศีลธรรมและวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ ความเป็นไทยให้คงอยู่ สืบไป โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นแหล่งที่มีหน้าที่และบทบาทโดยตรงในการหล่อหลอมเยาวชน ให้เป็นไปตามความคาดหวังของสังคมให้มีบุคลิกภาพในทางที่สังคมต้องการสามารถปรับตัวเข้ากับ วิธีชีวิตที่เป็นระเบียบและคงอยู่ตลอดชีวิตของบุคคล โดยสถานศึกษาหรือ โรงเรียนจะทำหน้าที่ตาม บทบาท 4 ประการ คือ

1. กระบวนการสังคมประกิด (Socialization process) โรงเรียนจะช่วยให้นักเรียน ปรับตัวให้เข้ากับสังคมในโรงเรียน ยอมรับกฎเกณฑ์ใหม่ ๆ และสมาชิกใหม่ ๆ ในโรงเรียนได้
2. กระบวนการพัฒนาให้มีวัฒนธรรม (Culturalization process) โรงเรียนจะจัด สิ่งแวดล้อมทางวัฒนธรรม เพื่อฝึกให้นักเรียนมีวัฒนธรรมในทางความคิด การแสดงออกทางภาษา วัฒนธรรมประเพณี ศิลปะและการแสดงต่าง ๆ

3. กระบวนการพัฒนาให้ทันสมัย (Modernization process) โรงเรียนจะจัดสิ่งแวดล้อมประเภทสื่อการสอน มวลประสบการณ์และกิจกรรมต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ผลิตที่ดีและเป็นผู้บริหารที่ดี

4. กระบวนการพัฒนาให้มีวุฒิภาวะทางการเมือง (Political maturity) โรงเรียนจะเตรียมสร้างพื้นฐานระบอบประชาธิปไตยให้แก่นักเรียน ฝึกให้เลือกผู้แทนชั้น ผู้แทนนักเรียนนั้น โรงเรียนจึงเป็นสถาบันที่สำคัญในการปลูกฝัง เสริมสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยผ่านการจัดการกระบวนการเรียนการสอน โดยเฉพาะเด็กในวัย 6-12 ปี ซึ่งอยู่ในระดับประถมศึกษา เป็นวัยที่มีความสามารถในด้านพัฒนาความมีสำนึกดี มีหลักจริยธรรมนั้นคือถ้าเด็กในวัยนี้ได้รับการอบรมสั่งสอนอย่างถูกต้องแล้ว เด็กจะสามารถพัฒนาพฤติกรรมไปได้เป็นอย่างดี ตามความคาดหวังของสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับสังคมพหุวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นเรื่องของวิถีชีวิตของมนุษย์ในแต่ละแห่งหรือแต่ละชุมชนหรือแต่ละสังคมที่มีการปฏิบัติ เลือกรับ ปรับเปลี่ยน ประยุกต์ และถ่ายทอดสืบ ๆ ต่อ ๆ กันมา ดังนั้นในแต่ละกลุ่มหรือแต่ละสังคมจึงมีวัฒนธรรมย่อย โลกปัจจุบันอยู่ในศตวรรษที่ 21 ที่มีประชากรหลายพันล้านคนอาศัยอยู่ในหลายร้อยประเทศจึงมีความหลากหลาย (พหุ) ทางเชื้อชาติและความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่ปรากฏอยู่บนโลกนี้มีทั้งความแตกต่างและคล้ายคลึงกัน เช่น ประเทศอินเดีย ประเทศจีน ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ประเทศต่าง ๆ ที่มีประชากรจำนวนมากนี้ มีประชากรที่มีเชื้อชาติ ภาษา และวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างมากสำหรับในประเทศไทยนั้น เรามีวัฒนธรรมไทยเป็นหลักของประเทศ แต่ในวัฒนธรรม ไทยนั้น ก็อยู่บนความหลากหลายและความแตกต่างของวัฒนธรรม เนื่องจากประเทศไทยมีประชากร ที่ราชอาณาจักร จำนวน 63,878,267 คน (สำรวจเมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2553 สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย) ประกอบด้วย กลุ่มคนไทยเชื้อสายไทย จีน ญวน ลาว เขมร ไทยทรงดำ ไทยพวน มลายู ฯลฯ ประชากรไทยจึงประกอบด้วยกลุ่มคนที่มีความหลากหลายวัฒนธรรม หลากหลายภาษา หลากหลายขนบธรรมเนียมประเพณี รวมทั้งมีปัญหาเรื่องผลประโยชน์และเป้าหมาย ต่าง ๆ กันไป ส่งผลให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเทศหนึ่งของโลก แต่ทุกวัฒนธรรมของกลุ่มต่าง ๆ ย่อมมีคุณค่าในตัววัฒนธรรม ดังที่ ประเวศ วะสี (2548, หน้า 2) กล่าวไว้ว่า “ ถ้าเอาวัฒนธรรมเป็นตัวตั้งทุกชุมชนท้องถิ่นและประเทศจะมีเกียรติและศักดิ์ศรีเสมอกันไม่มีใครเหนือใคร เพราะวัฒนธรรมมีความหลากหลายไม่ได้รวมศูนย์

การยอมรับและเห็นคุณค่าวัฒนธรรมท้องถิ่น จึงเป็นการกระจายเกียรติและศักดิ์ศรี เปิดทางออกอันหลากหลายและทำให้ ท้องถิ่นเข้มแข็งและยั่งยืน”

ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า สังคมไทยมีสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมตลอดมา ผู้คนที่อาศัยอยู่ร่วมกันในสังคมไทยอย่างมีความสุขนั้น มีความหลากหลายหรือมีความเป็นพหุทั้งในด้านชาติพันธุ์ศาสนา และวัฒนธรรม การเข้าใจถึงวัฒนธรรมที่หลากหลายจึงเป็นสิ่งจำเป็นของการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ แต่ในสังคมปัจจุบันคือโลกในศตวรรษที่ 21 นั้น แนสบิตต์ (Naisbitt) ได้ระบุแนวโน้มไว้ใน หนังสือ “Megatrend 2000” ว่า “การมีวิถีชีวิตคล้ายกันทั่วโลกและการมีชาตินิยมทางวัฒนธรรม” (Global life style and cultural nationalism) ซึ่งหมายถึง การมีวิถีดำเนินชีวิตและรสนิยมคล้าย ๆ กันทั่วโลก แต่บางส่วนของประเทศก็ยังมีลักษณะติดยึดแน่นอยู่กับขนบธรรมเนียมประเพณีเดิมของตนอย่าง แน่นแฟ้น (จิร โชค วีระชัย, 2536, หน้า 7) แนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม อันได้แก่ “การมีวิถีชีวิตที่คล้ายกันทั่วโลก” นั้น น่าจะเป็นสิ่งที่มานุษยวิทยาวัฒนธรรมเรียกว่า “วัฒนธรรมสากล” ซึ่งเป็นความเหมือนทางวัฒนธรรมของทุกสังคมในโลก และ “การมีชาตินิยมทางวัฒนธรรม” นั้น หมายถึง “วัฒนธรรมเฉพาะ” ซึ่งเป็นความต่างทางวัฒนธรรมของทุกสังคมโลก นอกจากวัฒนธรรมสากลและวัฒนธรรมเฉพาะแล้ว นักมานุษยวิทยายังได้อธิบายเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรมในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ซึ่งจัดเป็นวัฒนธรรมทั่วไป

ความหมายของสังคมพหุวัฒนธรรม

สังคมพหุวัฒนธรรม คือ สังคมที่มีความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี รวมถึงวิถีชีวิตของผู้คน วิธีการคิด การมีปฏิสัมพันธ์ และการสื่อสาร ซึ่งไม่เพียงแต่เน้นความแตกต่างทางเชื้อชาติเท่านั้นแต่ยังรวมถึง บุคคลที่มาจากพื้นฐานหรืออัตลักษณ์เดียวกันด้วย คูลิต หวันเหล็ม (2552, หน้า 68) กล่าวว่า สังคมพหุวัฒนธรรม (Multiculturalism) หรือสังคมที่มีความหลากหลายทาง วัฒนธรรม (Culture diversity) เป็นสังคมที่มีวัฒนธรรมที่หลากหลาย ความหลากหลายเหล่านั้น รวมถึงความแตกต่างด้านสีผิว เชื้อชาติ ชั้นทางสังคมและเศรษฐกิจ เพศ อายุ และวัฒนธรรมถิ่นต่าง ๆ โดยประชากรกลุ่มคนหลากหลายชาติพันธุ์มาอยู่ร่วมกันในสังคมหนึ่ง โดยแต่ละชาติพันธุ์จะมีวัฒนธรรมย่อยที่มีความแตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ภาษา วัฒนธรรม ศาสนา ความเชื่อ การแต่งกาย รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน วิธีการคิด การมีปฏิสัมพันธ์ การสื่อสาร รวมถึงบุคคลที่มาจากพื้นฐานหรือมีอัตลักษณ์เดียวกัน

กล่าวสรุปได้ว่า สังคมพหุวัฒนธรรม คือ สังคมที่มีความหลากหลายทั้งด้านเชื้อชาติภาษา ศาสนา วัฒนธรรม วิถีการดำเนินชีวิต โดยมีเอกลักษณ์ หรืออัตลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างกัน

ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ สังคมพหุวัฒนธรรม หมายถึง กลุ่มคนในสังคมที่มีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ วิถี ชีวิต ความเชื่อ ศาสนา และประเพณีปฏิบัติที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งในที่นี้ หมายถึง สภาพชุมชนที่มีชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิม

การศึกษาพหุวัฒนธรรม

ความหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรม มีผู้ที่ให้ความหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural education) ดังนี้

Grant and Ladson-Billings (1997) กล่าวว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ แนวความคิดทางปรัชญาและกระบวนการทางการศึกษา โดยการศึกษาพหุวัฒนธรรมมีรากฐานมาจากปรัชญาในอุดมคติเกี่ยวกับเสรีภาพ ความเสมอภาค ความเป็นธรรม ความยุติธรรม และการให้เกียรติในความเป็นมนุษย์ ในขณะที่เดียวกันการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ กระบวนการซึ่งเกิดขึ้นในโรงเรียนและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ซึ่งสอดแทรกอยู่ในทุกเนื้อหาวิชาและในส่วนอื่น ๆ ของหลักสูตร เพื่อที่จะเตรียมนักเรียนทุกคนให้สามารถเรียนได้อย่างกระตือรือร้นภายใต้บรรยากาศขององค์กรที่มีความเสมอภาค การศึกษาพหุวัฒนธรรมจะช่วยให้ นักเรียนพัฒนาอัตมโนทัศน์ในทางบวกและการค้นพบตนเองภายใต้การเป็น สมาชิกของกลุ่มต่าง ๆ

Banks (2001, p. 12) กล่าวว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นรูปแบบของการจัดการศึกษาประเภทหนึ่ง ที่สภาพแวดล้อมทางการศึกษาประกอบไปด้วยนักเรียนที่มาจากกลุ่มวัฒนธรรมที่ต่างกัน เช่น กลุ่มชาติพันธุ์ เพศ ชั้นทางสังคม กลุ่มภูมิภาค กลุ่มความต้องการพิเศษ โดยปัญหาของกลุ่มต่าง ๆ ดังกล่าวได้รับ การตีแผ่และเปรียบเทียบ ซึ่งสภาพแวดล้อมทั้งหมดในโรงเรียนจะได้รับการปฏิรูปเพื่อส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันและเกิดความยุติธรรมระหว่างกลุ่มนักเรียนต่างวัฒนธรรม โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อตกลงที่ว่า อคติ การแบ่งแยกและความขัดแย้งเป็นเรื่องปกติของกลุ่มคนที่มาจากวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน

Tileston (2010, p. 10) กล่าวว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ กระบวนการจัดการศึกษาที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อพัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักรู้ และการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรม

Bennett (2007, p. 3) อธิบายว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ กระบวนการของการสอนและการเรียนรู้ ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเชื่อ ค่านิยมแบบประชาธิปไตย และปรัชญาพหุวัฒนธรรมนิยม (Cultural pluralism) ภายใต้สังคมที่มีความหลากหลายวัฒนธรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียนทุกคน ให้เจริญสูงสุดตามศักยภาพของตน ทั้งด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคม จากความหมายข้างต้นอาจสรุปได้ว่า การศึกษาพหุวัฒนธรรม เป็นกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ มีทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคม

ที่มีความหลากหลายโดยยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งในเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลและสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของการศึกษาพหุวัฒนธรรม

แนวคิดของการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural education) เกิดจากสภาพห้องเรียน และโรงเรียนที่ประกอบด้วยนักเรียนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรมเรียนร่วมกันมีมากขึ้น ส่งผลทำให้เกิดความยากลำบากในการจัดการเรียนการสอนของครู ที่จะจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างไรจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนที่มีความหลากหลายเหล่านี้ให้พัฒนาสูงสุดตามศักยภาพของตน และเป็นพลเมืองที่ดีของชุมชน สังคม และประเทศชาติ นักการศึกษาจึงได้พัฒนาแนวคิด และรูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมขึ้น เพื่อเป็นการศึกษาทางเลือกหนึ่งให้กับครู ได้นำไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนและ โรงเรียนของตน นักประชากรศาสตร์ได้ฉายภาพองค์ประกอบของพลเมืองอเมริกันว่าในปี ค.ศ. 2050 สังคมอเมริกันจะประกอบด้วยพลเมืองหลากหลายชาติพันธุ์ คือ ร้อยละ 53 เป็นคนผิวขาว ร้อยละ 25 เป็นลาติน ร้อยละ 14 เป็นคนผิวดำ ร้อยละ 8 เป็นคนเอเชียและหมู่เกาะแปซิฟิก และอีกร้อยละ 1 เป็นคนอินเดียพื้นเมือง (D'Angelo & Dixey, 2001) ซึ่งชาวอเมริกันหลายคนเชื่อว่าความแตกต่างทางชาติพันธุ์ คือปัญหาหลักของประเทศสหรัฐอเมริกา เนื่องจากสังคมจะประกอบด้วยคนที่มีความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ศาสนา และชาติพันธุ์ เป็นบ่อเกิดของความขัดแย้งและการใช้ความรุนแรง ซึ่งการใช้ความรุนแรงและการทำลายล้างกัน ส่วนใหญ่เกิดจากความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง และขาดความอดทนอดกลั้นของคนที่มีความแตกต่างกัน ดังนั้นการเรียนรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของคนกลุ่มอื่น ทั้งในเรื่องของความเชื่อ ค่านิยม พฤติกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี จึงถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญขั้นตอนหนึ่งในการสร้างสันติภาพให้เกิดขึ้นในโลกใบนี้ (Wan, 2006)

สังคมใดที่ขาดความหลากหลายทางวัฒนธรรม อาจจะไม่สามารถที่จะเผชิญความเปลี่ยนแปลงได้ แล้วจะต้องล่มสลายไปในที่สุดหรือไม่ก็จะต้องไปเลือกวัฒนธรรมซึ่งไม่เหมาะกับสังคมตนเองมาใช้ แต่อย่างไรก็ตามความหลากหลายทางวัฒนธรรมไม่ได้หมายถึงการมีเสรีภาพเต็มที่ที่จะประพฤติ ปฏิบัติตามใจตนเอง จนส่งผลให้เกิดปัญหาการอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นอย่างขาดความสมดุล แต่หมายถึงการยอมรับและอยู่ร่วมกันบนพื้นที่แห่งความหลากหลายทางความคิดและการดำรงชีวิต (Livelihood) ซึ่งก็ไม่ได้หมายถึงการทำให้ “อนุวัฒนธรรม” เป็นเพียงตัวประกอบในวัฒนธรรมกระแสหลักเท่านั้น ดังนั้น การสร้างความเข้าใจข้ามวัฒนธรรมเป็นการสร้างฐานรากที่สำคัญของมิตรภาพและความสัมพันธ์ ใกล้เคียงระหว่างชาติในโลกที่มีการติดต่อสัมพันธ์ด้านต่าง ๆ อย่างรวดเร็ว จะต้องเสริมความเข้าใจระหว่างกันด้านความคิด วิถีชีวิต และค่านิยมที่ยังหลากหลายมากในโลกปัจจุบัน (เย็นจิตร ถิ่นขาม, 2550, หน้า 3) หลักการพื้นฐาน

ของการยอมรับและเคารพในความแตกต่างกันของปัจเจกชนและของกลุ่มชน โดยนโยบายการศึกษาจะต้องมีความหลากหลายอย่างพอเหมาะพอควรและจะต้องไม่เป็นสาเหตุของการแบ่งแยกทางสังคม

บทบาทหน้าที่สำคัญประการหนึ่งของนักการศึกษา นอกจากการให้ความรู้ทางวิชาการและการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแล้ว หน้าที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ การเตรียมเยาวชนรุ่นใหม่ให้มีทักษะในการใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนโลกที่ผู้คนมีความแตกต่างหลากหลายเชื้อชาติวัฒนธรรม เช่นที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ ให้พวกเขาสามารถอยู่ร่วมกันด้วยความสมัครสมานสามัคคีสามารถบรรลุถึงเป้าหมายและความเป็นอยู่ที่ดี (Singh, 2006; Wan, 2006)

นอกจากนี้ นักการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู รวมทั้งผู้ปกครอง ควรมีหน้าที่และบทบาทในการปลูกฝังให้นักเรียนเกิดความคิด ความเชื่อและค่านิยมในการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย 2 ประการ คือ 1) การสร้างความเข้าใจหรือความตระหนักรู้ในความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม 2) การสร้างการยอมรับ (Respect) ในความแตกต่างหลากหลายทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม (D'Angelo & Dixey, 2001)

Kunzman (2003) เชื่อว่าการสร้างความเข้าใจหรือความตระหนักรู้ในความแตกต่างทางวัฒนธรรม จะช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกันมากขึ้น แต่ก็ยังไม่เพียงพอที่จะทำให้เกิดความสงบสุขในสังคมได้ การที่จะสร้างความสงบสุขและสันติภาพได้อย่างยั่งยืน คือการส่งเสริมให้คนในสังคมเกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน (Mutual respect) ในความมีอยู่และความเป็นไปของอีกฝ่ายหนึ่ง ซึ่งการส่งเสริมให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันในกลุ่มนักเรียนนั้นครูต้องจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน และนอกห้องเรียนให้เป็นบรรยากาศแห่งความไว้วางใจและการยอมรับ สร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้ เป็นชุมชนแห่งการค้นหา ให้นักเรียนทุกกลุ่มมีโอกาสประสบความสำเร็จโดยเท่าเทียมกัน และเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง ฝึกให้นักเรียนมีความคิดอย่างมีวิจารณญาณ เน้นความร่วมมือระหว่างกลุ่มนักเรียน โดยครูจะสอดแทรกบูรณาการแนวคิด เพื่อให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกันไปในการเรียนการสอน

เป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา

นักการศึกษาแสดงทัศนะที่หลากหลายเกี่ยวกับเป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา เช่น Bank (2002, p. 5) อธิบายว่า เป้าหมายสำคัญของพหุวัฒนธรรมศึกษาคือ การปฏิรูปโรงเรียนและสถาบันทางการศึกษาเพื่อว่านักเรียนที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทางด้านเชื้อชาติสัญชาติ และชนชั้นทางสังคมได้รับโอกาสและประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้ เป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษายังมุ่งเน้นให้ผู้เรียนที่มีบทบาททางเพศแตกต่างกันสามารถเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันในทุก ๆ ระดับ แนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นศาสตร์หนึ่ง

ในแวดวงทางการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความเท่าเทียมทางการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความหลากหลายทางเชื้อชาติ ชาติพันธุ์ ชนชั้นทางสังคมและกลุ่มทางวัฒนธรรม เขายังกล่าวอีกว่า เป้าหมายอีกประการหนึ่งของพหุวัฒนธรรมศึกษาคือ การช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและทักษะที่จำเป็นต่าง ๆ ในการดำรงอยู่ในสังคม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถที่จะปฏิสัมพันธ์ต่อรอง และสื่อสารกับผู้คนที่มาจากกลุ่มที่หลากหลาย ส่วน Ramsey and Williams (2003) บ่งชี้ว่าเป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษามุ่งเน้นอยู่ที่การสร้างให้เกิดความเท่าเทียม มุ่งเน้นความเหมือนและแตกต่าง เพื่อให้เกิดความเหมือนแตกต่าง เพื่อให้เกิดการยอมรับต่อกัน ทั้งนี้รวมถึงกลุ่มคนที่เป็นชนกลุ่มน้อยของสังคม นอกจากนี้พหุวัฒนธรรมศึกษาเป็นการจัดการศึกษาที่ไม่พึงประสงค์ให้เกิดการเผชิญหน้า เกิดความเกลียดชังต่อเชื้อชาติ และยังให้ความสำคัญกับประเด็นของการแบ่งแยก การมีอำนาจทางสังคมรวมถึงการเข้าถึงแหล่งทรัพยากรที่ส่งผลต่อชีวิตของกลุ่มชนที่ขาดโอกาสทางสังคม

Cushner, McClelland and Safford (2009) มีมุมมองว่าเป้าหมายของการจัดพหุวัฒนธรรมศึกษานั้น ควรให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสังคม ดังนั้นการจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายสำคัญดังต่อไปนี้คือ

1. การเข้าใจสังคมและเข้าใจความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การเข้าใจสังคมและความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ นั้นเป็นขั้นแรกของการส่งเสริมการศึกษาตามแนวพหุวัฒนธรรม สถานศึกษาต้องจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความตระหนักต่ออัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม สภาพภูมิศาสตร์ สุขภาพ ความสามารถและความไร้ความสามารถ และต้องสร้างให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักว่าประเด็นต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลต่อวิถีชีวิตของแต่ละบุคคลอย่างไร สถานศึกษาต้องให้ผู้เรียนเกิดความตระหนักต่อความหลากหลายทางสังคมรวมถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2. การเข้าใจสังคม การเรียนรู้และกระบวนการเรียนรู้วัฒนธรรม หมายถึง การส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจวัฒนธรรมรวมถึงอัตลักษณ์ทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน การเข้าใจความรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่ก่อนการศึกษาในสถานศึกษาเป็นอัตลักษณ์ทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน การเข้าใจความรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่ก่อนการศึกษาในสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่ผู้สอนควรรู้ เนื้อหาการเรียนการสอนและหลักสูตรต้องมีความสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งบทบาทเหล่านี้ถือเป็นหน้าที่ของสถานศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาโดยตรง

3. การส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม พหุวัฒนธรรมศึกษาต้องช่วยให้ผู้คนในสังคมเข้าใจว่าปัจเจกบุคคลมีอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกันอย่างไร รวมถึงการเข้าใจถึงปฏิสัมพันธ์ของบุคคลที่วัฒนธรรมแตกต่างกัน สถานศึกษาต้องเรียนรู้ปัจเจกบุคคล รวมถึงพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่น ๆ

4. การช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะและเข้าใจวัฒนธรรมต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อการเตรียมความพร้อมให้บุคคลสามารถมีส่วนร่วมในชุมชนสังคมและโลกได้ ซึ่งต้องอาศัยการสอนที่มีความหลากหลาย

ส่วน จรูญ จัวนาน (2538, หน้า 24) มีแนวคิดว่าเป็นเป้าหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ การมีส่วนร่วมต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ดังนั้นแนวทางในการจัดการศึกษา เพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นต้อง ประกอบด้วยการเปลี่ยนแปลงดังต่อไปนี้

1. การเปลี่ยนแปลงของตนเอง ในฐานะครูผู้สอนนั้นต้องตรวจสอบความอคติ ความลำเอียง และข้อสันนิษฐานของครูมีผลต่อการสอนและประสบการณ์ทางการเรียนของนักเรียนอย่างไรนอกจากนี้ยังต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับผู้คนและสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นรอบตัว เมื่อมีการเข้าใจในประสบการณ์ชีวิตแล้วก็เข้าใจ โลกและความสัมพันธ์กับผู้อื่น ทั้งนี้ครูต้องมีความรับผิดชอบต่อนักเรียนในการจัดความลำเอียงและตรวจสอบว่ามีใครบ้างที่บรรลุผลจากรูปแบบการสอนนี้ ถ้าหากต้องการการเป็นนักการศึกษาพหุวัฒนธรรมที่ดี และเป็นนักการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ครูจะต้องทำการตรวจสอบและเปลี่ยนแปลงตนเองก่อน

2. การเปลี่ยนแปลงโรงเรียนและระบบการเรียนการสอน การศึกษาพหุวัฒนธรรม ต้องมีการตรวจสอบอย่างมีวิจารณญาณในหลายด้านการเปลี่ยนแปลงของ โรงเรียนพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย 1) การสอนเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางก็จะต้องแสดงให้เห็นประสบการณ์ของนักเรียนต่อชั้นเรียน ทำให้การเรียนรู้มีชีวิตชีวาและมีปฏิสัมพันธ์ ต้องทำการตรวจสอบว่าวิธีการสอนและรูปแบบการสอนที่มีเป็นการส่งเสริมให้เกิดระบบการกดขี่หรือไม่ วิธีการกดขี่ที่พบ เช่น การติดตามจะต้องเปิดเผยและเป็นการตรวจสอบอย่างมีวิจารณญาณ ลักษณะการเรียนการสอนในโรงเรียนจะต้องมุ่งเน้นที่นักเรียนมากกว่าคะแนนสอบหรือการจัดระดับของโรงเรียน จะต้องเน้นที่การคิดอย่างมีวิจารณญาณและสร้างสรรค์ ทักษะการเรียนรู้และการตระหนักทางสังคมตลอดจน ความเชื่อและการไต่ตรอง การสอนจะต้องให้นักเรียนมีศักยภาพที่เท่าเทียมกันในการบรรลุผลในฐานะผู้เรียนวิธีการสอนจะต้องมีความยืดหยุ่นมากพอสำหรับความแตกต่างของรูปแบบการเรียนที่มีในทุกชั้นเรียน 2) สื่อการเรียนการสอนควรจะรวมความคิดเห็นที่แตกต่างและมุมมองของนักเรียน นักเรียนทุกคนควรจะได้รับ การกระตุ้นให้คิดอย่างมีวิจารณญาณเกี่ยวกับสื่อต่าง ๆ เช่น พวกเขา กำลังฟังใครอยู่ พวกเราไม่ฟังใครบ้าง ทำไมถึงผลิตภาพยนตร์แบบนั้น อะไรคือความลำเอียงของผู้เรียนที่มีในงานเขียน และ 3) การสนับสนุนของโรงเรียนและบรรยากาศในชั้นเรียน ครูจะต้องเตรียมการที่ดีในการส่งเสริมบรรยากาศเชิงบวกให้แก่ นักเรียนทุกคน วัฒนธรรมของนักเรียนทั้งหมดจะต้องได้รับการตรวจสอบอย่างใกล้ชิดเพื่อหาว่าวัฒนธรรมดังกล่าว ส่งเสริมให้เกิดการกดขี่หรือไม่ ลำดับชั้นในโรงเรียนจะต้องได้รับการตรวจสอบเพื่อประเมินว่าลำดับชั้นดังกล่าว ช่วยให้เกิดการสอนที่ดีสำหรับครูทุกคน

3. การเปลี่ยนแปลงสังคม เป้าหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรมคือ การมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงของสังคม การนำไปใช้งานและการรักษาไว้ซึ่งความยุติธรรม และความเท่าเทียมกันของสังคมแทนที่จะเน้นที่การสอนเพื่อให้ได้คะแนนที่สูง ดังนั้นการศึกษาพหุวัฒนธรรมจึงต้องใช้ทั้งการเปลี่ยนแปลงของตนเองและของโรงเรียน รวมถึงการเปลี่ยนแปลงของสังคม ความยุติธรรมและความเสมอภาคทางสังคมในโรงเรียน สามารถสร้างความยุติธรรมและความเท่าเทียมในสังคมได้ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้ว ก็ถือว่าบรรลุเป้าหมายของการศึกษาพหุวัฒนธรรมอย่างแท้จริง

โดยสรุปเป้าหมายของพหุวัฒนธรรมศึกษา คือ การให้ความสำคัญกับผู้เรียนเพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมทางด้านเชื้อชาติ สัญชาติและชนชั้นทางสังคม โดยได้รับ โอกาสและประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน การเข้าใจสังคมและเข้าใจความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม การเข้าใจสังคม วัฒนธรรม รวมถึงอัตลักษณ์ทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน การเข้าใจความรู้ของผู้เรียนที่มีอยู่ก่อนการเข้าศึกษาในสถานศึกษา เป็นอัตลักษณ์ทางสังคมที่มีความแตกต่างกัน

รูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม

Banks (2008) นักการศึกษาชาวอเมริกัน ผู้ซึ่งบุกเบิกวิจัย พัฒนาแนวคิดและวิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม ได้กล่าวถึงรูปแบบหรือแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมว่ามี 5 รูปแบบ ดังนี้

1. บูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมของนักเรียน เข้าไปในวิชาต่าง ๆ (Content integration) คือการที่ครูผู้สอนยังคงสอนวิชาต่าง ๆ เหมือนที่เคยสอนมา ขณะเดียวกันก็นำเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ มาสอดแทรกบูรณาการในเนื้อหาเดิมที่กำลังสอนอยู่ โดยครูอาจนำเรื่องราวเกี่ยวกับชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณีวิถีชีวิต งานศิลปะ หรือสถาปัตยกรรมของนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ที่อยู่ในห้องเรียน ในโรงเรียนหรือในชุมชน มายกตัวอย่างมาอภิปรายร่วมกัน ซึ่งวิธีการนี้นอกจากจะเหมาะสมกับการสอนวิชาทางด้านภาษาและสังคมศึกษาแล้ว ยังสามารถสอดแทรก ในวิชาทางด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ได้อีกด้วย เช่น การสอดแทรกประวัติของคอนสตันตีโน บรูนิ เลโอนาร์โด ดา วินชี หรือพัฒนาความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ในขณะที่สอนหัวข้อประวัตินักวิทยาศาสตร์สำคัญของโลก เป็นต้น

2. การสร้างความรู้ใหม่ (The knowledge construction process) การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในรูปแบบนี้ ครูจะเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้บอกความรู้ เกี่ยวกับวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เพื่อให้ให้นักเรียนจดจำเนื้อหาความรู้ที่มีอยู่ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ และการตัดสินใจ

ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุหรือปัจจัยที่ทำให้เกิดความขัดแย้ง เกิดอคติความลำเอียงของคนในชุมชนหนึ่งที่มีความแตกต่างทางเชื้อชาติวัฒนธรรม หรือครูอาจให้นักเรียนค้นคว้า ทำรายงานเกี่ยวกับประวัติศาสตร์กลุ่มชาติพันธุ์ต่างในชุมชน ในเชิงวิเคราะห์เปรียบเทียบ โดยเก็บข้อมูลผ่านการอ่านบันทึกประวัติศาสตร์ การสัมภาษณ์บุคคล เป็นต้น ซึ่งรูปแบบนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง เข้าใจถึงตรรกะการมองโลกของพวกเขา และเกิดความ เห็นอกเห็นใจ ในผู้คนที่มีความเชื่อชาติวัฒนธรรมต่างจากตน

3. การลดอคติ (Prejudice reduction) การศึกษาพหุวัฒนธรรมในรูปแบบนี้ มีความเชื่อว่าเด็กส่วนใหญ่เข้าโรงเรียนมาพร้อมกับเจตคติ ต่อเชื้อชาติ วัฒนธรรมอื่น ๆ ในทางลบ ซึ่งสะท้อนถึงเจตคติของพ่อแม่ผู้ปกครองของพวกเขาเช่นกัน ดังนั้นแนวคิดสำคัญคือ ทำอย่างไรที่สถานศึกษา และครูจะปลูกฝังเจตคติทางเชื้อชาติในทิศทางบวกและ ปลูกฝังเจตคติก่านิยมความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวนักเรียน การจัดหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพจะช่วยให้เด็กมีเจตคติต่อเชื้อชาติวัฒนธรรมอื่น ๆ ใน ทางบวกและมีก่านิยมแบบประชาธิปไตย โดยครูควรจัดสภาพแวดล้อม ดังนี้ 1) ให้การเสริมแรงทางบวก แก่เด็กนักเรียนทุกกลุ่มชาติพันธุ์ 2) ให้นักเรียนได้รับรู้ เข้าใจถึงความแตกต่างทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่ เกิดขึ้นในห้องเรียนและในสังคม 3) ปรับเปลี่ยนเนื้อหาหลักสูตรให้เอื้อต่อการส่งเสริมการยอมรับ ความหลากหลายวัฒนธรรม และ 4) ใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือมากกว่าการแข่งขัน และ เปิดโอกาสให้นักเรียนจากกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ได้ติดต่อสัมพันธ์กัน

4. การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม (Equity pedagogy) การศึกษาพหุวัฒนธรรมในแนวทางนี้มุ่งเน้นให้ครูปรับวิธีการสอนที่จะเอื้ออำนวย สนับสนุนให้นักเรียนทุกกลุ่มเชื้อชาติวัฒนธรรมในชั้นเรียน มีโอกาสประสบความสำเร็จในการเรียน โดยเท่าเทียมกัน โดยการส่งเสริมให้นักเรียนจากกลุ่มต่าง ๆ เข้าร่วมกิจกรรมที่จัดขึ้นในชั้นเรียน และในโรงเรียนอย่างทั่วถึง เช่น เปิดโอกาสให้เด็กกลุ่มชาติพันธุ์ได้อภิปราย แสดงความคิดเห็น เปิดโอกาสให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งการที่ครูจะสามารถส่งเสริมให้นักเรียนกลุ่มต่าง ๆ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงสุด ตามศักยภาพของแต่ละคน ครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรม ภาษา ก่านิยม และแบบแผนการเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นของตนเป็นอย่างดี

5. การปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน (An empowering school culture and social structure) การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในแนวทางนี้ เน้นการปรับวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนให้ เหมาะสมกับนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ให้เกิดความเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยผู้บริหาร ครู บุคลากรทุกคนในโรงเรียนรวมถึงผู้ปกครองนักเรียน ควรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ การสร้างบรรยากาศของ ความร่วมมือกัน การปรับรูปแบบการสื่อสารที่เอื้อต่อสมาชิก

ทุกคนในโรงเรียน ปรับหลักสูตรและการสอนรวมทั้งกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้ส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียนทุกกลุ่ม

กล่าวโดยสรุป รูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมเป็นลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่ให้ความเท่าเทียมกันกับผู้เรียนทุกคน โดยครูผู้สอนต้องมีความยุติธรรมให้เกิดความเสมอภาคลดอคติ ปลุกฝังเจตคติทางเชื้อชาติในทิศทางบวกและ ปลุกฝังเจตคตินิยมความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวผู้เรียนซึ่งครูสามารถบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมของนักเรียนเข้าไปในวิชาต่าง ๆ ได้เพื่อเกิดการสร้างความรู้ใหม่

บทบาทครูกับการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม

บัญญัติ ขงย่วน และชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์ (2551) กล่าวถึง บทบาทครูต่อการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม ไว้ดังนี้ ครู คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเจตคติ ค่านิยมทางเชื้อชาติ ที่ถูกต้องให้กับนักเรียนโดยผ่านกระบวนการสอนและการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน ดังนั้น การรับรู้เจตคติและพฤติกรรมของครูเกี่ยวกับความแตกต่างทางเชื้อชาติศาสนาและวัฒนธรรมของนักเรียนต้องเป็นไปในทิศทางบวก ครูจะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับแนวคิดในเรื่องของความแตกต่างทางวัฒนธรรมและการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย ครูจะต้องมีความรู้เจตคติและทักษะการสื่อสารในชั้นเรียนสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนและจัดกิจกรรมในบทเรียนเพื่อให้ให้นักเรียนได้เข้าใจและยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลาย (Titus, 1998) ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาในสังคมพหุวัฒนธรรมของสถาบันการศึกษา คือ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมเจตคติในเรื่องของการยอมรับในบุคคลและกลุ่มบุคคลที่มีความแตกต่างจากตนไม่ว่าความแตกต่างนั้นเป็นเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือวัฒนธรรม ครูจะต้องปราศจากอคติ ความลำเอียงต่อนักเรียนที่ลักษณะแตกต่างจากตนและ เรียนรู้ให้นักเรียนกลุ่มต่าง ๆ เพื่อนำไปสื่อสารสู่การสื่อสารและการปฏิบัติกิจกรรม การเรียนการสอนให้เหมาะสม และส่งเสริมการยอมรับซึ่งกันและกัน

Sleeter and Grant (2003 cited in Peggy, 2006) กล่าวถึงแนวทางทั่วไปของการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม 5 ประการ (Five general approaches) คือ

1. การสอนในสภาพที่แตกต่างของความ สามารถพิเศษและวัฒนธรรมของผู้เรียน (Teaching the exceptional and culturally different student)
2. การสร้างความสัมพันธ์ไมตรีในมนุษย์ (The human relations approach)
3. การสร้างหลักสูตรที่เจาะจงหรือเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับกลุ่มของผู้เรียน (The single-group studies curriculum)

4. การสร้างให้เกิดการศึกษาในลักษณะพหุวัฒนธรรม (The multicultural education approach)

5. การส่งเสริมแนวทางพหุวัฒนธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม (The multicultural and social deconstructionists approach)

รูปแบบการวางแผนเพื่อสร้างบทเรียนในแนวทางของพหุวัฒนธรรม (Multicultural approaches to lesson planning) ประกอบด้วยองค์ประกอบ ดังนี้

1. การพัฒนาบทเรียน (Aspects of the lesson) โดยหลักสูตรจะประกอบด้วย

1) มีความหลากหลายรูปแบบและแบบฝึกหัด 2) แบบฝึกหัด ต้องไม่แสดงถึงความเข้าใจผิดในหลักการของพหุวัฒนธรรม (Misconceptions) 3) ภาษาที่ใช้ในแบบฝึกหัดต้องคำนึงถึงระดับความสามารถทางการอ่านของผู้เรียน 4) องค์ความรู้ที่สำคัญต้องมีการจัดทำเป็นเอกสาร 5) สื่ออุปกรณ์ต้องไม่แสดงถึงการกีดกันทางเพศ เชื้อชาติและภาษา 6) แบบฝึกหัดให้เชื่อมโยงกับสังคมของผู้เรียน

2. การจัดการสอนต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการ 6 ประการ (Instruction based on 6 principles) คือ 1) ความอยากรู้และความสามารถในการเรียนและคิด 2) สอดคล้องกับแนวทางการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล 3) สร้างให้เกิดองค์ความรู้ในตัวผู้เรียน 4) สร้างให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตามระดับที่เป็นจริงของแต่ละคน 5) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและแบ่งปันความรู้ 6) จัดให้ทุกคนหรือทุกกลุ่มมีส่วนร่วม

3. การประเมินผล (Assessment) ประกอบด้วย 1) ใช้วิธีการที่หลากหลาย 2) ครอบคลุมทั้งหลักสูตร 3) ไม่แสดงถึงความรู้ที่ไม่เท่าเทียมกัน 4) มีความยืดหยุ่นด้านเวลาเนื้อเรื่องทักษะการอ่านภาษาและอื่น ๆ 5) พิจารณาถึงภาษาที่หนึ่งของผู้เรียน 6) เคารพในภาษาและรายละเอียดปลีกย่อย (Item) ในการทดสอบ 7) หลีกเลี่ยงการสร้างความขวยเขินแก่ผู้เรียนจากผลการประเมิน

ลักษณะการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม

ลักษณะของการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม มีหลักสำคัญที่จะต้องศึกษาอย่างน้อย 3 ประการคือ

1. แนวคิดหรือมโนทัศน์ (Idea or concept) แนวทางการปฏิรูปทางการศึกษา (Educational reform movement) และกระบวนการทางการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรม (Process) แนวคิดทางพหุวัฒนธรรมจะต้องเพื่อผู้เรียนทุกคน โดยไม่แบ่งแยก เพศ ชนชั้นทางสังคม กลุ่มชน เชื้อชาติ หรือ ลักษณะทางวัฒนธรรม จะต้องมีความเท่าเทียมกันในโอกาสที่จะได้รับการเรียนรู้ในสถานศึกษา และมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเปลี่ยนแปลงที่ดีที่สุดในสถานศึกษา

2. การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นแนวทางในการปฏิรูปทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องยากมากในการที่จะเปลี่ยนแปลงสถาบันการศึกษาซึ่งมีผู้เรียนจำนวนมาก หลากหลายชนชั้น มีความแตกต่างทางเพศ เชื้อชาติ และวัฒนธรรม ให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษาดังนั้น การปฏิรูปการศึกษาตามแนวการศึกษาพหุวัฒนธรรมจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม ไม่ได้จำกัดเฉพาะการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรเท่านั้น

3. การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมเป็นกระบวนการ มีเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่มีเสรีภาพและความยุติธรรม จะต้องมีการขจัดความคิดที่เป็นอคติและการแบ่งแยกของกลุ่มต่าง ๆ ในผู้เรียนให้หมดไป โดยเป็นกระบวนการที่จะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มความเท่าเทียมกันทางการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกคน การนำการจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมไปใช้ ต้องมีการปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงลักษณะการใช้คำพูดในการสื่อสารระหว่างครูและนักเรียน วัฒนธรรมของของสถานศึกษา หลักสูตร กิจกรรมนอกหลักสูตร เจตคติเกี่ยวกับภาษาของแต่ละกลุ่ม การวัดและประเมินผล กิจกรรมกลุ่ม รูปแบบของสถาบัน โครงสร้างทางสังคม ความเชื่อ ค่านิยม และเป้าหมายของสถานศึกษา ความสนใจที่สำคัญคือการมุ่งไปที่หลักสูตรแฝงของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาต้องประกอบด้วยหลักสูตร 2 ลักษณะคือ หลักสูตรที่ชัดเจน (Manifest curriculum) และหลักสูตรแฝง (Hidden curriculum) หลักสูตรที่ชัดเจน จะต้องประกอบด้วย คู่มือ เอกสาร ป้ายประกาศ แผนการสอน ที่แสดงส่วนประกอบของสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่มีความสำคัญและสร้างวัฒนธรรม ของสถานศึกษา แสดงเจตคติบางบวกเกี่ยวกับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และช่วยให้ผู้เรียน จากกลุ่มต่าง ๆ ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม หลักสูตรแฝง ย่อมมีความสำคัญ น่าเชื่อถือกว่าหลักสูตรที่เปิดเผย โดยลักษณะของหลักสูตรแฝงจะไม่ถูกเปิดเผยโดยผู้สอนแต่ผู้เรียนจะสามารถรับรู้ได้จากกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา

จากการจัดการศึกษาภายใต้บริบทพหุวัฒนธรรมดังกล่าวสรุป ได้ว่า การจัดการศึกษาตามแนวทางพหุวัฒนธรรมคือแนวคิดที่เป็นกระบวนการ มีเป้าหมายเกี่ยวกับการจัดการศึกษาที่มีเสรีภาพและความยุติธรรมซึ่งครูผู้สอนคือผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างเจตคติ ค่านิยมทางเชื้อชาติที่ถูกต้องให้กับนักเรียน โดยผ่านกระบวนการสอนและการกระทำตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน มีหลักสำคัญจะต้องศึกษา คือแนวคิดทางพหุวัฒนธรรมจะต้องเพื่อผู้เรียนทุกคนมีความเท่าเทียมกันมุ่งให้ผู้เรียนได้รับการเปลี่ยนแปลงพัฒนาที่ดี การให้ผู้เรียนให้มีโอกาสที่เท่าเทียมกันทางการศึกษาดังนั้น ต้องมีการปฏิรูปการศึกษาตามแนวการศึกษาพหุวัฒนธรรมจะต้องเป็นการเปลี่ยนแปลง สภาพแวดล้อมทางการศึกษาของสถานศึกษาในลักษณะองค์รวม

แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม

ในทศวรรษ 1990 วงการศึกษาเด็กปฐมวัยในสหรัฐอเมริกา มีการตื่นตัวเรื่อง การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนกันมาก เพื่อตอบรับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป เป็นสังคม ที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมมากขึ้นอย่างชัดเจน นักวิจัย นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้าน เด็กปฐมวัยเริ่มให้ความสำคัญกับบทบาทที่เพิ่มขึ้นของครู นั่นคือ นอกจากครูจะเตรียมความพร้อม ให้เด็ก ๆ มีความเข้าใจ และยอมรับในความเหมือน และความแตกต่างของตนเองกับผู้อื่นแล้ว ครูยังจำเป็นต้องสรรค์สร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับเด็กเพื่อให้พวกเขาเกิดความรู้สึกดีกับตนเอง และภูมิใจในวัฒนธรรมของตนเองอีกด้วย ที่สำคัญงานวิจัยหลายชิ้นยังยืนยันว่า การผสมผสาน เรื่องพหุวัฒนธรรมในการเรียนการสอนในห้องเรียนปฐมวัยช่วยให้เด็กที่มีวัฒนธรรมที่แตกต่างจาก เพื่อนส่วนใหญ่มีทัศนคติดีขึ้นต่อตนเอง เพื่อน ครู และโรงเรียน และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น (Bainbridge, Pantaleo & Ellis, 1999; Purnell, Ali, Begum & Carter, 2007) นอกจากนี้ ยังช่วยให้ เด็กมีความอดทนอดกลั้นมากขึ้นต่อการอยู่ร่วมกับผู้ที่มีวัฒนธรรม แตกต่างจากตนเอง (Wan, 2007) และมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อวัฒนธรรมที่หลากหลายในสังคม (Smolen, Collins & Still, 2009; Wan, 2007) ด้วยเหตุนี้ นักวิจัย นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กปฐมวัยจึงศึกษาเรื่องการศึกษาพหุ วัฒนธรรมอย่างลึกซึ้ง เพื่อที่จะหาวิธีการจัดเตรียมการเรียนการสอนที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อส่งเสริม ให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมที่มีความหลากหลาย วัฒนธรรมได้อย่างปกติสุข

การปฏิรูปโรงเรียนด้วยแนวคิดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม

Nieto (2007) กล่าวว่า การปฏิรูปโรงเรียนด้วยแนวคิดการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมเริ่มจาก ความเข้าใจในการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมภายใต้บริบทสังคมศาสตร์การเมือง กล่าวถึงการศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของสังคมและการเมือง ได้แก่ เชื้อชาติ ชนชั้นสังคม เพศและความแตกต่างอื่น ๆ ความหมายของการศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมในบริบทของสังคมศาสตร์และการเมือง หมายถึง กระบวนการการปฏิรูปการศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับผู้เรียนที่ทำทนาย และปฏิเสธ เรื่องเชื้อชาติ ความอคติในสถานศึกษาและสังคม การยอมรับพหุลักษณะด้านชาติพันธุ์ เชื้อชาติ ภาษา ศาสนา เศรษฐกิจ และเพศที่ผู้เรียนชุมชนและผู้สอนสะท้อนออกมา การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรม รวมอยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาทุทธศาสตร์การสอน การปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอน ผู้เรียน และ ครอบครัว ตลอดจนแนวคิดของสถานศึกษาเกี่ยวกับบรรทัดฐานการเรียนการสอน เนื่องจากการศึกษา เชิงพหุวัฒนธรรม ใช้ศาสตร์การสอนที่ปรากฏในปรัชญาที่เน้นถึงองค์ความรู้ การสะท้อนคิดและ การปฏิบัติ เป็นพื้นฐานของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การศึกษาเชิงพหุวัฒนธรรมส่งเสริม หลักการทางประชาธิปไตยด้านความเสมอภาคทางสังคม

สภาพโรงเรียนเชิงพหุวัฒนธรรม Bennett (2003) กล่าวถึงสภาพโรงเรียนเชิงพหุวัฒนธรรม ดังนี้

1. ความคาดหวังทางบวกของผู้สอน ผู้สอนส่วนใหญ่ตัดสินใจอย่างรวดเร็ว ขึ้นอยู่กับ การรับรู้เกี่ยวกับผู้เรียนและปฏิบัติต่อผู้เรียนแตกต่างกันตามชาติพันธุ์ และสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม ความคาดหวังของผู้สอนมีผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนและผู้สอนมีความคาดหวังต่ำต่อ ผู้เรียนที่เป็นชาวแอฟริกันอเมริกา และฮิสปานิก ความลำเอียงทางเชื้อชาตินั้น ผู้สอน ผู้บริหาร และ ผู้เรียนสามารถลดลงได้โดยมีความเข้าใจในด้านความลำเอียงในเชื้อชาติ หากผู้สอนมีความคาดหวัง ทางบวกที่เท่าเทียมกันในผู้เรียนทุกเชื้อชาติ ผู้สอนต้องเข้าไปถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ในห้องเรียน เนื่องจากความแตกต่างทางวัฒนธรรม มีความสัมพันธ์กับความแตกต่างเชื้อชาติที่มีอยู่ใน ความเชื่อ ผู้สอนต้องการแนวทางเพื่อช่วยให้สามารถสังเกตและอธิบายพฤติกรรมความแตกต่าง ทางวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ มักมีปรากฏในข้อมูลที่ไม่ถูกต้องและไม่สมบูรณ์ ทำให้มนุษย์ มองเห็นผู้อื่นที่ต่างจากตนเองเป็นผู้ที่ด้อยกว่าหรือดูถูกผู้อื่นแท้จริงแล้วมีความแตกต่างทาง วัฒนธรรมมากมาย มีความคล้ายกันในเรื่องพื้นฐานของความเป็นมนุษย์

2. สภาพแวดล้อมทางการเรียนที่สนับสนุนการปฏิสัมพันธ์ทางบวกระหว่างเชื้อชาติ ทฤษฎีความสัมพันธ์ทางสังคม ให้แนวทางแก่นักการศึกษาในการระบุนโยบายสถานศึกษา ประกอบด้วย องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ

- 2.1 ความสัมพันธ์ สร้างความรู้และความเข้าใจระหว่างกลุ่ม
- 2.2 สมาชิกต่างกลุ่มแบ่งปันสถานภาพเท่าเทียมกัน
- 2.3 ความสัมพันธ์ทำให้สมาชิกทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย
- 2.4 มีการสนับสนุนจากสถาบันองค์กร และมีบรรยากาศทางสังคมที่กระตุ้น

ให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม

3. หลักสูตรเชิงพหุวัฒนธรรมมีพื้นฐานบนอุดมคติประชาธิปไตย เน้นถึงการคิดคำนวณ การอ่าน และการสะกด ว่าควรใช้วิธีใดที่เหมาะสม โครงสร้างหลักสูตรเชิงพหุวัฒนธรรม ประกอบด้วย การยอมรับและความชื่นชมในความแตกต่างทางวัฒนธรรม ความนับถือในความเป็น มนุษย์และสิทธิมนุษยชน การมีส่วนร่วมในโลกและความรับผิดชอบต่อชุมชนโลก หลักสูตรเชิง พหุวัฒนธรรม ต้องมีความคิดวิพากษ์ ทั้งผู้สอนและผู้เรียนสามารถรวบรวมวิเคราะห์สังเคราะห์ เข้าถึงข้อมูลและเข้าใจความคิดของผู้อื่น รวมถึงความมีเหตุผลต่อแนวคิดที่ขัดแย้งกับตนเอง นอกจากนี้ มีความตระหนักถึงกิจกรรมมวลมนุษยชาติ นอกเหนือจากตนเอง ครอบครัว และเพื่อน ประการสุดท้าย หลักสูตรมุ่งเน้นกิจกรรมชุมชนที่ผู้เรียนและผู้สอนต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทหน้าที่ การปฏิบัติ ความคิดเชิงวิพากษ์และการสอน จึงเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตรเชิงพหุวัฒนธรรม

บริบทของพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้

Barrett (1984 cited in Grant & Ladson-Billings, 1997) ให้ความหมายของคำว่า วัฒนธรรม หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ประเพณี และแนวปฏิบัติ ซึ่งเรียนรู้และถ่ายทอดระหว่าง คนในสังคมหนึ่ง สอดคล้องกับ Grant and Ladson-Billings (1997, p. 74) ซึ่งได้นิยามความหมาย ของวัฒนธรรม หมายถึง ค่านิยม และการประพฤติปฏิบัติของสมาชิกในสังคมใดสังคมหนึ่ง ซึ่งปรากฏในรูปของเนื้อหาและกระบวนการอันเป็นผลมาจากพัฒนาการด้านสติปัญญา อารมณ์และ สังคมของคนในสังคมนั้น ๆ ทั้งนี้ในประเทศหนึ่ง ๆ ไม่ได้ประกอบด้วยวัฒนธรรมเดียว เพียงอย่างเดียว แต่ยังประกอบด้วยวัฒนธรรมย่อย ๆ ที่คนในชาติยึดถือปฏิบัติร่วมกัน เรียกว่า “วัฒนธรรมหลัก” (Macroculture) ขณะที่กลุ่มคนหรือสังคมน้อย ๆ ก็จะมีวัฒนธรรมเฉพาะของตน เรียกว่า “วัฒนธรรมรอง” (Microcultures) และในประเทศหนึ่ง ๆ อาจมีวัฒนธรรมรองมากน้อย แตกต่างกันไปตามคุณลักษณะของประชากรที่อยู่อาศัยในประเทศนั้น ๆ

บริบทสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากรายงานแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้าง สันติสุข ปี พ.ศ. 2548-2551 (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ระบุว่า พื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพสูงทางด้านทรัพยากรธรรมชาติที่อุดม สมบูรณ์ มีวิถีชีวิต ภาษาและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และมีเอกลักษณ์ท้องถิ่นที่โดดเด่น แต่ก็ยัง ประสบปัญหาพื้นฐานอีกหลายประการ โดยเฉพาะเรื่องโอกาสและคุณภาพประชากรที่มี ความหลากหลายทางวัฒนธรรมที่ยังไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง จึงส่งผลให้เกิดปัญหาวิกฤติ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และความมั่นคงที่ทวีความรุนแรงขึ้นในปัจจุบัน นอกจากนี้รายงาน ฉบับดังกล่าวยังระบุถึงข้อมูลของสำนักทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทยที่ระบุว่า สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส เป็นดินแดนแห่งอารยธรรม ที่สืบทอดมากกว่า 5,000 ปี มีประชากรทั้งสิ้น 1,767,590 คน โดยร้อยละ 80 นับถือศาสนาอิสลาม ร้อยละ 19.9 นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนในพื้นที่นิยมแต่งงานตั้งแต่อายุน้อย การคุมกำเนิด ยังไม่แพร่หลาย จึงมีจำนวนบุตรต่อครอบครัวเฉลี่ยถึง 5 คน และมีอัตราการเกิดสูงถึงร้อยละ 1.23 สูงกว่าอัตราการเกิดของประเทศที่ 0.90 ทั้งยังมีสถิติการหย่าร้างสูง ประชาชนประกอบอาชีพหลัก ทางการเกษตร โดยเฉพาะการทำสวนยางพารา การปลูกพืชไร่และทำนา ประชาชนส่วนใหญ่ มีฐานะยากจน รายได้เฉลี่ยประมาณ 40,000 บาทต่อคนต่อปี (สำนักทะเบียนกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย, 2548 อ้างถึงใน สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12, 2552)

การจัดการด้านการศึกษาในพื้นที่และสภาพปัญหา

นอกจากนี้ ข้อมูลจากแผนยุทธศาสตร์การปฏิรูปการศึกษาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างสันติสุข ปี พ.ศ. 2548-2551 (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548) ระบุว่า การจัดการด้านการศึกษาในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีสถานศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัยจนถึงอุดมศึกษา 1,202 แห่ง นักเรียน นักศึกษากว่า 500,000 คน หรือร้อยละ 66 ของประชากรในวัยเรียน นอกจากนี้ ยังมีสถาบันทางศาสนาและหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกโรงเรียนกระจายอยู่ทุกพื้นที่ ประมาณการว่ามีประชาชนที่ได้รับการศึกษานอกโรงเรียนปีละกว่า 400,000 คน แม้ว่าจะมีการขยายโอกาสทางการศึกษาอย่างกว้างขวาง แต่ พบว่า ชาวชนส่วนใหญ่ในพื้นที่ได้เรียนในระดับประถมศึกษาและมักไม่มีโอกาสเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาหรือได้เรียนต่อเฉพาะในสถาบันทางศาสนา ชาวชนในวัยเรียนกว่า 200,000 คนอยู่นอกระบบโรงเรียนและประชากรวัยแรงงานกว่าร้อยละ 45 มีการศึกษาเพียงระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ทำให้ขาดความรู้ในการพัฒนาอาชีพ ซึ่งเป็นฐานของการเพิ่มรายได้ต่อไป

นอกจากนี้ ยังระบุถึงคุณภาพการศึกษาในพื้นที่ ซึ่งได้รับการประเมินว่าอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เมื่อเทียบกับการศึกษาในส่วนอื่นของประเทศ ทั้งนี้ด้วยสาเหตุหลายประการ เช่น นักเรียนที่มาจากครอบครัวไทยมีมุสลิมจำนวนไม่น้อยยังขาดโอกาสที่จะได้รับการเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียนในระดับประถมศึกษา ทำให้เสียเปรียบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านภาษา ความยากจนและความจำเป็นที่ต้องย้ายถิ่นเพื่อหางานทำของผู้ปกครอง ทำให้อัตราการขาดเรียนสูง นักเรียนมีภาระหนักที่ต้องเรียนสายสามัญและเรียนทางศาสนาคู่ขนาน และแยกส่วนจากกันตั้งแต่วัยเด็กอีกทั้งยังได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์ความไม่สงบทำให้โรงเรียนต้องปิดเรียนเป็นระยะ ๆ และครูจำนวนไม่น้อยขอย้ายออกนอกพื้นที่ นอกจากนั้นในรายงานได้ระบุถึงทรัพยากรทางการศึกษาที่มีอยู่จำนวนมาก แต่กระจายอยู่ตามท้องที่ต่าง ๆ ตามต้นสังกัดของโรงเรียน ทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันศาสนา โดยไม่มีการนำมาใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และขาดการบูรณาการใช้ประโยชน์ร่วมกันอย่างเป็นเอกภาพ ทำให้บางแห่งมีความขาดแคลน ชำรุดทรุดโทรม บางแห่งมีมากเกินไปจนมีความต้องการ ทั้งด้านครู บุคลากรสถานที่ และวัสดุครุภัณฑ์ ยิ่งไปกว่านั้นการจัดการศึกษาที่เคยเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความสมานฉันท์ระหว่างชาวชนที่มาจากพื้นที่ต่างถิ่นกำลังแยกออกเป็น 2 ระบบอย่างชัดเจน โดย “เด็กไทยพุทธ” จะไปเรียนโรงเรียนรัฐบาล ในขณะที่ “เด็กไทยมุสลิม” จะนิยมไปเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่ขยายตัวอย่างรวดเร็วหรือสถาบันศึกษาปอเนาะ ทั้งยังมีแนวโน้มที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาจะขยายโอกาสทางการศึกษาลงไปถึงระดับปฐมวัยและประถมศึกษาซึ่งจะส่งผลให้ชาวชนจากครอบครัวที่มีพื้นฐานต่างกัน ขาดโอกาสที่จะปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และอาจนำมาซึ่งการแบ่งแยกทาง

ความคิด ขาดความไว้นื้อเชื่อใจซึ่งกันและกันสภาพการณ์ดังกล่าวเหล่านี้ ได้กลายเป็นเงื่อนไขสำคัญของการก่อการร้าย เยาวชนที่ว่างงานยากจน ขาดความเข้าใจทางศาสนาที่ถูกต้อง จึงตกเป็นเครื่องมือของกลุ่มที่แอบอ้าง เบี่ยงเบนคำสอนทางศาสนา หรือใช้เงินจ้างประกอบกับการแก้ปัญหาของรัฐที่ผ่านมา ต่อความเข้าใจอัตลักษณ์ของพื้นที่ ขาดความเข้าใจรากเหง้าของปัญหาที่แท้จริง แม้ว่าจะทุ่มเทพทรัพยากรเพื่อพัฒนาพื้นที่ แต่ไม่สามารถคลี่คลายปัญหาให้เบาบางลง จึงจำเป็นต้องกำหนดยุทธศาสตร์ในการแก้ไขและพัฒนาการจัดการศึกษาทั้งระยะสั้นและระยะยาว เพื่อให้เกิดความสมานฉันท์ที่จะนำไปสู่สันติสุขที่ยั่งยืนต่อไป (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2548)

หลักการแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ

การวัดผลทางการศึกษามีลักษณะที่สำคัญอยู่ 3 ประการ คือ ด้านความรู้ (Cognitive domain) ด้านความรู้สึก (Affective domain) และด้านการปฏิบัติ (Psychomotor domain) ทั้งสามด้านดังกล่าวเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการศึกษาคณะลักษณะของคน โดยเฉพาะความรู้สึกเป็นนามธรรมความเชื่อของแต่ละบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ เช่น บุคคล สิ่งของ การกระทำ สถานการณ์ และมีสภาพความพร้อมที่จะได้ตอบ และแสดงให้ทราบถึงแนวทางของการตอบสนองของบุคคลต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ เป็นด้านที่วัดยากที่สุด และเป็นส่วนหนึ่งของการวัดความรู้สึกคือ เจตคติ หรือ ทัศนคติ (Attitude) ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของเจตคติในแนวทางต่าง ๆ ตามความเชื่อแต่ละคน ดังนี้

ความหมายของเจตคติ

ความหมายของเจตคติ เจตคติ ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Attitude ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Aptus แปลว่า การทำให้เหมาะสม การปรับปรุง มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของคำว่า “เจตคติ” ไว้คล้ายคลึงกัน ดังนี้

Anastasi (1982, p. 552) ให้ความหมายเจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงที่จะมีผลต่อสิ่งเร้า ซึ่งแสดงออกในทางชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งต่าง ๆ โดยเจตคติสามารถสังเกตได้โดยตรง สามารถสรุปอ้างอิงได้

สุวิมล เขียวแก้ว (2540, หน้า 8) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความพร้อมของบุคคล ในการตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในด้านบวกและในด้านลบ เช่น พอใจ ไม่พอใจ สนับสนุน หรือคัดค้าน

ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 52) กล่าวว่าไว้ว่า เจตคติเป็นความรู้สึกของคน คนเราจะรู้สึกได้ก็ต่อเมื่อประสาทได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน เกิดความรู้สึกตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสูง คือ เกิดความสนใจ ความซาบซึ้งพอใจ เจตคติจึงตามมา

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งเร้าเพื่อตอบสนองต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งทั้งในด้านบวกและในด้านลบ แล้วแสดงออกมาเชิงพฤติกรรม

ประเภทของเจตคติ

ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม (2544, หน้า 96) ได้กล่าวว่า นักจิตวิทยาได้จำแนกเจตคติออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. เจตคติทางบวก (Positive attitude) หมายถึง ความรู้สึกที่ดี ที่ชอบ ที่อยากมีความสัมพันธ์กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง
2. เจตคติทางลบ (Negative attitude) หมายถึง ความรู้สึกที่ไม่ดี ไม่ชอบ ไม่อยากมีความสัมพันธ์กับสิ่งหนึ่งสิ่งใด

ลักษณะของเจตคติ

จากแนวคิดของ Sax (1980, p. 58) ได้กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ สรุปได้ดังนี้

1. มีทิศทาง (Direction) เนื่องจากความรู้สึกของบุคคลมีทั้งเจตคติเป็นบวกและลบนั่นคือ บุคคลที่มีเจตคติไปในทิศทางบวกแสดงว่ารู้สึกชอบสิ่งนั้น ๆ ส่วนบุคคลที่มีเจตคติไปในทางลบ แสดงว่าไม่ชอบสิ่งนั้น
2. มีความเข้มข้น (Intensity) เจตคติเป็นความรู้สึกที่มีความต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบ ซึ่งเจตคติที่ไปในทางบวกและลบจะมีตั้งแต่บวกหรือลบน้อย ๆ จนถึงบวกหรือลบมาก ๆ
3. มีการแผ่ซ่าน (Pervasiveness) จากกลุ่มหนึ่ง ไปสู่อีกกลุ่มหนึ่งได้
4. มีความคงเส้นคงวา (Consistency) เจตคติเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยากเนื่องจากเป็นความรู้สึกค่อนข้างคงที่ มีลักษณะฝังแน่นนานพอสมควร
5. มีความพร้อมที่จะแสดงออกเด่นชัด (Salience) การแสดงความคิดเห็น เมื่อบุคคลเห็นถึงความสำคัญต่อเป้าเจตคติ และเมื่อมีความประทับใจจะแสดงเจตคติออกมาอย่างเด่นชัด

จากแนวคิดเกี่ยวกับลักษณะของเจตคติที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า เจตคติจะเป็นความรู้สึกต่อเนื่องตั้งแต่บวกถึงลบ มีทั้งบวกหรือลบน้อย ๆ จนถึงบวกหรือลบมาก ๆ และมีการเปลี่ยนแปลงค่อนข้างยากเนื่องจากเป็นความรู้สึกที่ค่อนข้างคงที่

นอกจากนี้ สมจิตร์ เรืองศรี (2527) กล่าวถึงลักษณะทั่วไปของทัศนคติ ไว้ดังนี้

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาแต่กำเนิด เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ในสิ่งที่ได้ปฏิบัติสัมพันธ์มา ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นดีมีคุณค่าก็จะมีเจตคติดีต่อสิ่งนั้น ถ้าการเรียนรู้ พบว่า สิ่งนั้นไม่ดีไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติไม่ดีต่อสิ่งนั้น สิ่งใดที่ไม่เคยเรียนรู้มาก่อนก็จะไม่เกิดเจตคติต่อสิ่งนั้น การเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ อาจจะได้หลายทางเช่น เรียนรู้โดยตรงหรือผ่านสื่อต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว

2. เจตคติสามารถเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคลได้ เช่น ถ้าเรามีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนคนหนึ่ง เรามักจะอยากคบหาสมาคม กับเพื่อนคนนั้น เช่น จะเป็นการทำกิจกรรมร่วมกัน หรือพบปะพูดคุยด้วย แต่เรามีเจตคติไม่ดีต่อใครคนหนึ่ง เราก็จะไม่อยากคบหรือพูดคุย ไม่อยากทำกิจกรรมร่วมกัน หรืออาจจะไม่ให้ความร่วมมือ และบางครั้งอาจจะมีปฏิกิริยาต่อต้านอีกด้วย

3. เจตคติสามารถประเมินได้ และสามารถประเมินในช่วงของความรู้สึกเห็นด้วยและไม่เห็นด้วย สามารถประเมินตนเอง หรือจากการประเมินโดยบุคคลอื่น เช่น สังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อสรุปอ้างอิงไปสู่เจตคติของบุคคลนั้นได้

4. เจตคติสามารถถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่น ๆ ได้ เช่น จากพ่อแม่ไปสู่ลูก จากผู้ใหญ่ไปสู่เด็กหรือจากครูไปสู่นักเรียน จากบุคคลที่มีชื่อเสียงหรือนับถือไปยังบุคคลอื่นได้ เช่น สังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออก เพื่อสรุปอ้างอิงไปสู่เจตคติของบุคคลนั้นได้

5. เจตคติเป็นการอ้างอิงลักษณะเฉพาะของสังคม ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมหรือรูปธรรม

6. เจตคติมีความเข้มหลายระดับและมีทิศทาง คน 2 คน อาจจะมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งอย่างเดียวกัน แต่ทั้งสองอาจจะมีระดับความเข้มของความรู้สึกต่อสิ่งนี้ต่างกัน หรือทั้ง 2 คน อาจมีระดับความรู้สึกอยู่คนละช่วง คือ คนหนึ่งมีในทางบวก แต่อีกคนมีในทางลบ แต่มีระดับความเข้มของความรู้สึกเท่ากันได้

7. มีบางเจตคติที่เชื่อมโยงกับอารมณ์ของบุคคลเพราะเจตคติมีลักษณะซับซ้อน เพราะขึ้นอยู่กับองค์ประกอบหลายประกอบหลายประการ เช่น อารมณ์ ความรู้สึก ความคิดเห็น ความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ที่ได้รับ เป็นต้น

8. เจตคติมักจะมีความสัมพันธ์กับเจตคติอื่น ๆ เช่น ต่อสิ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน หรือทำนองเดียวกัน จะมีความสัมพันธ์กันมากกว่าสิ่งที่มีลักษณะแตกต่างกัน

9. เจตคติค่อนข้างจะมีความคงที่และทนทานเปลี่ยนแปลงได้ยาก นั่นคือ ถ้าเป็นความรู้สึกระดับเจตคติการเปลี่ยนแปลงและทำได้ช้าและยาก เช่น ความรู้สึกเกลียดชัง ถ้าเกิดขึ้นจะเปลี่ยนยากต้องใช้เวลานาน ต้องเกิดการเรียนรู้ใหม่ ได้รับประสบการณ์ใหม่ เจตคติที่ไม่ดีนั้นอาจจะเปลี่ยนมาเป็นดีได้ หรือบางคน ได้รับการเรียนรู้หรือประสบการณ์ตรงกับสิ่งนั้นเพิ่มขึ้นจนสามารถปรับเปลี่ยนเจตคติได้ในที่สุด

Shaw and Wright (1967 อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2542) ได้รวบรวมลักษณะทั่วไปหรือมิติของเจตคติจากแนวคิดของนักจิตวิทยาหลายคน ส่วนใหญ่แล้วมองเจตติมีลักษณะดังนี้

1. เจตคติขึ้นอยู่กับการประเมินโน้ภาพของเจตคติ แล้วเกิดเป็นพฤติกรรมแรงงใจ เจตคติเป็นเพียงความรู้สึกโน้มเอียงจากการประเมินยังไม่ใช่พฤติกรรม ตัวเจตคติเองไม่ใช่แรงงใจ แต่เป็นตัวการทำให้เกิดแรงงใจในการแสดงพฤติกรรม แต่ถ้าแสดงออกเป็นพฤติกรรมแล้วจะเป็น ลักษณะ 4 กลุ่ม คือ Positive-approach ตัวอย่างเช่น ความกลัว ความเกลียด ฯลฯ ประเภทนี้เป็นเจตคติที่ไม่ดีแบบไม่ยอมพบเห็น คือ ยากหลีกเลี่ยงให้ไกลนั่นเอง และอีกกลุ่มหนึ่งคือ Positive-avoidance เป็นลักษณะเจตคติทางบวกแต่ก็ยากหลบหลีกเลี่ยงหรือไม่รบกวนตัวอย่างเช่น การปล่อยให้เขาอยู่เงียบ ๆ เมื่อเขามีทุกข์ เป็นต้น

2. เจตคติเปลี่ยนแปลงความเข้มข้นตามแนวของทิศทาง ตั้งแต่บวกจนถึงลบนั้นคือ เป็นการแสดงความรู้สึกว่าไปทางบวกมากหรือน้อย ไปทางลบมากหรือน้อย ความเข้มข้นศูนย์ก็คือ ไม่รู้สึกนั่นเอง หรือเป็นกลางระหว่างบวกกับลบ แต่จุดที่เป็นกลางนั้นเป็นปัญหาต่อการแปลผล เพราะตามธรรมชาติจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนในการตอบ (Central error) บางคนไม่คิดอะไร มักจะชี้ลงตรงกลางก็มีมาก

3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด เจตคติเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่ ปฏิสัมพันธ์รอบตัวเรา ซึ่งเป็นเป้าเจตคติทั้งหลาย ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นมีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติทางดี ถ้าเรียนรู้ว่าสิ่งนั้นไม่มีคุณค่าก็จะเกิดเจตคติไม่ดี สิ่งใดเราไม่เคยรู้จักไม่เคยเรียนรู้เลยจะไม่เกิดเจตคติเพราะไม่ได้ศึกษารายละเอียดของสิ่งนั้น การเรียนรู้เป้าเจตคติอาจผ่านตัวจริงหรือผ่านสื่อทั้งหลายที่มีต่อเป้าเจตคติตัวจริงก็ได้ สามารถเกิดเจตคติขึ้นได้

4. เจตคติขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติหรือกลุ่มสิ่งเร้าเฉพาะอย่าง สิ่งเร้าทั้งหลายอาจเป็นคน สัตว์ สิ่งของ สถาบัน มโนภาพ อุดมการณ์ อาชีพ หรือสิ่งอื่น ๆ ก็ได้ เจตคติจะมีลักษณะอย่างไรจึงขึ้นอยู่กับเป้าเจตคติที่ได้สัมผัสเรียนรู้มากน้อยแตกต่างกันเป็นสำคัญ เป้าเจตคติที่มีลักษณะเป็นกลุ่มใกล้เคียงกัน จะมีเจตคติแตกต่างจากเป้าเจตคติที่มีลักษณะของกลุ่มแตกต่างกันมาก

5. เจตคติมีค่าสหสัมพันธ์ภายในเปลี่ยนแปลงไปตามกลุ่ม นั่นคือ กลุ่มที่มีลักษณะเดียวกันเจตคติจะมีความสัมพันธ์กันสูง กลุ่มที่มีลักษณะต่างกันเจตคติจะมีความสัมพันธ์กันต่ำ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มที่มีเจตคติที่ติดต่อกันย่อมมีความสัมพันธ์กันด้วย

6. เจตคติมีลักษณะมั่นคงและทนทานเปลี่ยนแปลงยาก นั่นคือ ถ้าเป็นเจตคติจริง ๆ แล้ว การเปลี่ยนแปลงจะช้าและทำได้ยาก เช่น เรารักใครคนหนึ่ง เมื่อรักแล้วก็ยังรักอยู่ไม่ว่าใครจะให้ ข้อมูลไม่ดีอย่างไร หรือแม้แต่คนที่เรารักมีความผิดพลาดเรื่องใด เราก็คงรักอยู่ แต่ถ้าพฤติกรรมของคนรักเบี่ยงเบนไปบ่อย ๆ นาน ๆ เข้า เจตคติก็เปลี่ยนแปลงไปจากรักไปเป็นเกลียดได้

จากการกล่าวถึงลักษณะของเจตคติของผู้เชี่ยวชาญข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ลักษณะเจตคติหรือทัศนคตินั้นเกิดจากการเรียนรู้มากกว่ามีมาเองแต่กำเนิด เจตคติเกิดจากการเรียนรู้สิ่งที่

ปฏิสัมพันธ์รอบตัวเรา มีทิศทางบวกและลบ ก่อนข้างจะมีความคงที่ เปลี่ยนแปลงได้ยาก สามารถถ่ายทอดไปสู่บุคคลอื่น ๆ ได้ เช่น จากพ่อแม่ไปสู่ลูก จากผู้ใหญ่ไปสู่เด็ก หรือจากครูไปสู่นักเรียน เจตคติสามารถประเมินได้ในช่วงของความรู้สึกเห็นด้วย และไม่เห็นด้วย สามารถประเมินตนเอง หรือจากการประเมินโดยบุคคลอื่น

องค์ประกอบของเจตคติ

ส่วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2542) กล่าวว่า เจตคติจะมีองค์ประกอบอะไรบ้าง จำนวนเท่าไร นักจิตวิทยามีความเชื่อแตกต่างกันยังไม่มียุติบทสรุปแน่นอน เพราะแต่ละคนหรือแต่ละกลุ่มพยายามศึกษาค้นคว้าไปเรื่อย ๆ ปัจจุบันมีแนวความคิดเห็นแตกต่างกันอยู่ 3 กลุ่ม

1. เจตคติมีองค์ประกอบเดียว ตามความคิดหรือแนวความคิดนี้พิจารณาได้จากนิยามเจตคตินั้นเอง กลุ่มนี้จะมองเจตคติเกิดจากการประเมินเป้าของเจตคติว่า รู้สึกชอบหรือไม่ชอบ

2. เจตคติมี 2 องค์ประกอบ ตามแนวคิดนี้มองเจตคติประกอบด้วย องค์ประกอบด้านปัญญา (Cognitive) และด้านความรู้สึก (Affective)

3. เจตคติมี 3 องค์ประกอบ แนวคิดนี้เชื่อว่าเจตคติ มี 3 องค์ประกอบ หรือ 3 ส่วน ได้แก่

3.1 ด้านสติปัญญา (Cognitive component) ประกอบไปด้วย ความรู้ ความคิด และความเชื่อที่ผู้นั้นมีต่อเป้าเจตคติ ถ้าสมมติให้รัสเซียเป็นเป้าเจตคติ คำกล่าวที่ว่า “รัสเซียเป็นประเทศเผด็จการ” ถือว่าเป็นความเชื่อต่อประเทศรัสเซีย ดังนั้น ข้อคิดเห็นต่อเป้าใดเป้าหนึ่งถือเป็นความเชื่อตัวอย่างความเชื่อต่าง ๆ เช่น “คนไทยรักสงบ” “ครูทำให้ชาติเจริญ” “วัดผลมีประโยชน์ต่อสังคม” ฯลฯ ความเชื่อที่กล่าวมาแล้วเป็นเพียงด้านสติปัญญาเท่านั้น

ด้านความรู้สึก (Affective component) หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของคนใดคนหนึ่งที่มีต่อเป้าเจตคติ ว่ารู้สึกชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น พอใจหรือไม่พอใจ หลังจากการสัมผัสหรือรับรู้เป้าเจตคติแล้ว สามารถแสดงความรู้สึกโดยการประเมินสิ่งนั้นว่าดีหรือไม่ดี ตัวอย่างเช่น “ข้าพเจ้าไม่ชอบประเทศเผด็จการ” “ข้าพเจ้าชอบนิสัยคนไทย” “ข้าพเจ้าชอบวัดผล” “ครูเป็นอาชีพที่ดี” ฯลฯ ความรู้สึกเป็นการแสดงอยู่ในใจของคน ๆ นั้น

3.3 ด้านพฤติกรรม (Behavioral component) บางที่เรียกว่า Action component เป็นด้านแนวโน้มของการจะกระทำหรือจะแสดงพฤติกรรม เจตคติเป็นพฤติกรรมซ่อนเร้น ในขั้นนี้เป็นการแสดงแนวโน้มของการกระทำต่อเป้าเจตคติเท่านั้น ยังไม่แสดงออกจริงดังตัวอย่าง “ถ้าใครพูดถึงประเทศเผด็จการข้าพเจ้าจะเดินหนี” “ถ้าเห็นคนไทยที่ไหนข้าพเจ้าจะเข้าไปคบหา” “ถ้ามีการอภิปรายทางวัดผลข้าพเจ้าจะไปฟัง” ในขั้นนี้เป็นแนวโน้มที่จะกระทำอยู่ในใจ

วิธีการวัดเจตคติ

นักจิตวิทยาและนักวัดผลได้สร้างเครื่องมือที่มีคุณภาพที่จะกระตุ้นให้ได้มาซึ่งความรู้สึกที่แท้จริงของผู้ถูกวัด โดย ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543, หน้า 60) ได้สรุปไว้ ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นวิธีที่ง่ายและตรงไปตรงมามากที่สุด การสัมภาษณ์ผู้สัมภาษณ์จะต้องเตรียมข้อรายการที่จะวัดถามไว้อย่างดี ข้อรายการนั้นต้องเขียนเน้นความรู้สึกที่สามารถวัดเจตคติให้ตรงเป้าหมาย ผู้สัมภาษณ์จะได้ทราบความรู้สึกหรือความคิดเห็นของผู้ตอบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ข้อเสียว่าผู้ถามอาจจะไม่ได้รับคำตอบที่จริงใจจากผู้ตอบ
2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามองและจดบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน เพื่อจะได้ทราบว่าบุคคลที่เราสังเกตมีเจตคติความเชื่ออุปนิสัยเป็นอย่างไร
3. การรายงานตนเอง (Self-report) วิธีนี้ต้องการให้ผู้ถูกสอบวัดแสดงความรู้สึกของตนเองตามสิ่งที่เขาได้สัมผัส นั่นคือ สิ่งเร้าที่เป็นข้อคำถามให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกออกมาอย่างตรงไปตรงมา ได้แก่ แบบทดสอบหรือมาตรวัดที่เป็นของแนว Thurstone, Guttman, Likert and Osgood เป็นต้น
4. เทคนิคจิตนาการ (Projective techniques) วิธีนี้อาศัยสถานการณ์หลายอย่างไปเร้าผู้สอบ เช่น ประโยคไม่สมบูรณ์ ภาพแปลก ๆ เรื่องราวแปลก ๆ เมื่อผู้สอบเห็นสิ่งเหล่านี้จะจิตนาการออกมาแล้วนำมาตีความหมายจากการตอบนั้น ๆ
5. การวัดทางสรีรภาพ (Physiological measurement) การวัดด้านนี้อาศัยเครื่องมือไฟฟ้า แต่สร้างเฉพาะเพื่อจะวัดความรู้สึกอันจะทำให้พลังไฟฟ้าในร่างกายเปลี่ยนแปลง เครื่องมือชนิดนี้ยังพัฒนาไม่ดีพอจึงไม่นิยมใช้เท่าใดนัก

ขั้นตอนการพัฒนามาตรวัดทัศนคติ

จากการศึกษาวิจัยด้านคุณลักษณะด้านจิตพิสัยที่ผ่านมา พบว่า การใช้มาตรวัด เป็นวิธีที่ได้รับนิยมใช้มากที่สุด เนื่องจากมีความเป็นปรนัยสูง สามารถวัดได้กับคนจำนวนมากในระยะเวลาอันสั้น และใช้งบประมาณน้อยกว่าวิธีอื่น ๆ ผู้วิจัยจึงขอกว่าถึงรายละเอียดขั้นตอนของการพัฒนามาตรวัดจิตพิสัย โดย Devellis (1991 อ้างถึงใน ฉัฐภรณ์ หลาวทอง, 2551) มีข้อเสนอแนะทั่วไป 8 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดให้แน่ชัดว่าอะไรคือสิ่งที่ต้องการวัด ซึ่งประกอบไปด้วยความชัดเจนในเชิงทฤษฎี และลักษณะเฉพาะเจาะจงของโครงสร้างที่จะวัด ไม่กว้างหรือแคบจนเกินไป

ขั้นที่ 2 สร้างข้อคำถาม โดยต้องเลือกข้อความที่สะท้อนถึงจุดมุ่งหมายในการวัดสร้างข้อคำถามให้มีลักษณะเท่าเทียมกันหรือคู่ขนานกัน จำนวนข้อคำถามควรมีจำนวนมากเป็น 3 หรือ 4

ของมาตรที่สุดท้ายที่ต้องการ แล้วแยกข้อคำถามที่มีลักษณะที่ตัดออกจากข้อคำถามที่มีลักษณะที่ไม่ดี โดยพิจารณาจากความกำกวมของข้อคำถาม การที่ข้อความยาวเกินไป อ่านแล้วเข้าใจยากหรือ มีหลายแนวคิดอยู่ในข้อเดียว ไม่เป็นข้อความที่เป็นข้อเท็จจริงอยู่แล้ว และข้อความในข้อคำถาม ไม่ควรเป็นบวกหรือเป็นลบมากเกินไป

ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบสำหรับการวัดว่าจะมีลักษณะของมาตรวัดเช่นไร อาทิ มาตรแบบ Thurstone scales มาตรแบบ Guttman or cumulative scales มาตรแบบ Osgood or semantic differential scales จำนวนช่วงของการวัดจะเป็นเท่าไร มีรูปแบบการตอบลักษณะแบบสองทางหรือแบบทางเดียว พร้อมทั้งกำหนดระยะเวลาในการตอบให้ชัดเจน

ขั้นที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามที่สร้างขึ้นในรอบแรก โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบการให้นิยามเชิงปฏิบัติการของสิ่งที่จะวัดว่ามีความสัมพันธ์กับข้อคำถามที่สร้างขึ้นหรือไม่อย่างไร แล้วตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธคำแนะนำใดบ้าง ซึ่งในขั้นตอนนี้ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้สร้างมาตรเอง

ขั้นที่ 5 พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีความตรง ถ้าเป็นไปได้ควรเพิ่มเติมข้อคำถามที่คล้ายคลึงกันหรือคู่ขนานในมาตรวัด เพื่อช่วยในการตรวจสอบความตรงของมาตรวัด และมีความเป็นไปได้ที่ผู้ตอบจะตอบตามความต้องการของสังคม (Social desirability) นอกจากนั้น ควรตรวจสอบถึงความลำเอียงในการตอบก็จะช่วยให้ได้มาตรที่มีความตรงอย่างสมบูรณ์

ขั้นที่ 6 นำมาตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างที่มากพอ ซึ่งประเด็นนี้ยังไม่มีข้อสรุปที่แน่นอน ตามหลักเหตุผลแล้วกลุ่มตัวอย่างควรมีขนาดใหญ่ กล่าวว่าการจำนวนของกลุ่มตัวอย่างมีความเกี่ยวข้องกับจำนวนข้อคำถาม โดยเสนอว่า กลุ่มตัวอย่างควรมีจำนวน 300 คน จึงถือว่าเพียงพอ ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงในเรื่องความแปรปรวนร่วมระหว่างข้อที่อาจไม่คงที่ และความเป็นไม่เป็นตัวแทนของประชากรที่ตั้งใจจะใช้มาตรวัด

ขั้นที่ 7 การประเมินข้อคำถาม โดยการทดสอบข้อคำถามที่สร้างขึ้นว่ามีความสัมพันธ์กับคะแนนจริงหรือตัวแปรแฝงที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างข้อ (Inter-correlation) หากมีค่าสูง แสดงว่ามีตัวแปรแฝงร่วมกัน หากค่าความสัมพันธ์เป็นลบควรพิจารณาว่าได้มีการกลับข้อการให้คะแนนหรือไม่ เมื่อพบว่า ยังไม่ได้กลับข้อการให้คะแนนก็กลับคะแนนให้เรียบร้อย แล้วจึงหาความสัมพันธ์อีกครั้งหนึ่ง หลังจากนั้นหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมของมาตรวัด (Item-scale correlation) ซึ่งประกอบด้วย 2 ลักษณะ คือ The corrected item-scale correlation เป็นการหาความสัมพันธ์รายข้อกับคะแนนรวมโดยที่ไม่ได้รวมคะแนนของข้อที่จะหาความสัมพันธ์ไปด้วย และ The uncorrected correlation คือ การหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนในข้อนั้นกับคะแนนรวมทั้งหมดของมาตร

การตรวจสอบความแปรปรวนรายข้อ หากข้อคำถามมีความแปรปรวนสูงแสดงว่ากลุ่มผู้ตอบมีความหลากหลายในการตอบ แล้วคำนวณค่าเฉลี่ยของข้อคำถามเพื่อหาจุดกึ่งกลางของพิสัยการตอบ ตรวจสอบความเที่ยงของมาตรวัด โดยเฉพาะสัมประสิทธิ์ครอนบาคแอลฟา ซึ่งจะบ่งชี้สัดส่วนของความแปรปรวนในคะแนนของมาตรวัด หรือการหาค่าความเที่ยงอื่น ๆ ซึ่งมีค่าอยู่ระหว่าง -1 ถึง 1 เสนอว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา 0.70 ขึ้นไปจึงจะสามารถยอมรับได้

ขั้นที่ 8 กำหนดความยาวที่เหมาะสมของมาตรวัด เนื่องจากความยาวของมาตรวัดหรือจำนวนข้อสอบมีผลต่อความเที่ยง ทำให้มีความแปรปรวนร่วมระหว่างข้อคำถามสูง ดังนั้น การเพิ่มจำนวนข้อเข้าไปในมาตรทำให้มีความเที่ยงสูงขึ้น แต่ถ้ามาตรมีขนาดยาวก็จะทำให้ผู้ตอบเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้น ผู้สร้างมาตรควรพิจารณาถึง ความยาวที่เหมาะสมของมาตรด้วย หากต้องคัดข้อคำถามออกควรพิจารณาข้อคำถามที่มีความสัมพันธ์ต่ำกับข้อคำถามอื่น ๆ เป็นต้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติ

การศึกษาเจตคติเป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษาพฤติกรรมภายในของบุคคลสิ่งสำคัญคือ การศึกษาทฤษฎีเจตคติ ซึ่งทฤษฎีเจตคติมีหลายทฤษฎีด้วยกัน ในที่นี้ขอเสนอแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ (ธีรวุฒิ เอกะกุล, 2542, หน้า 28-31) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ทฤษฎีความสอดคล้องของความคิด (Cognitive consistency theories) แนวคิดทฤษฎีนี้เป็นเรื่องเกี่ยวกับการคิดหรือการรู้เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ทำให้เกิดความรู้หลาย ๆ ด้าน หรือมีส่วนประกอบของการรู้ (Cognitive element) หลายอย่างรู้ในทางที่ดีหรือไม่ดีถ้ารู้สิ่งใดสิ่งหนึ่งในทางที่ดีมากกว่าในทางที่ไม่ดีจะเกิดความสอดคล้องของการรู้ขึ้นทำให้เกิดเจตคติที่ดีในสิ่งนั้นหรือถ้ารู้ในทางที่ไม่ดีมากกว่าในทางดีจะเกิดความไม่สอดคล้องของการรู้ทำให้มีเจตคติที่ไม่ดีหรือไม่ชอบสิ่งนั้น และเมื่อรู้สิ่งหนึ่งสิ่งใดในทางที่ดีและไม่ดีพอ ๆ กันจะทำให้เกิดความขัดแย้งของการรู้ขึ้นเรียกว่าเกิดความไม่สอดคล้องของการรู้ขึ้น (Cognitive dissonance) ดังนั้น จะต้องรู้ในทางที่ดีให้มากกว่าในทางที่ไม่ดี จึงจะมีเจตคติในทางที่ดีมากกว่า

2. ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social learning theory) แนวความคิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมมีความเชื่อว่า กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลนั้นจะอยู่ในรูปแบบของการเรียนรู้ และการที่จะแสดงพฤติกรรมเดิมหรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับผลสืบเนื่องที่เกิดจากการกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ ถ้าผลสืบเนื่องเป็นไปในทางที่ดีพฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มเกิดขึ้นอีก แต่ถ้าผลสืบเนื่องเป็นไปในทางที่ไม่ดี พฤติกรรมนั้นจะมีแนวโน้มไม่เกิดขึ้นอีก กล่าวคือ พฤติกรรมของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงไปทิศทางใดหรือไม่ขึ้นอยู่กับการเรียนรู้ที่เขาได้รับจากสังคมแวดล้อม สังคมจะเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของบุคคล

สิ่งที่เกิดขึ้นในตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ ความคิด อารมณ์ ความคาดหวัง และผลสืบเนื่องที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลกระทำพฤติกรรมนั้น พฤติกรรมที่จะแสดงออกต่อไปนั้นขึ้นกับการประเมินผลย้อนกลับของพฤติกรรมที่เขาได้แสดงออกไปแล้ว

กล่าวโดยสรุป เจตคติมีองค์ประกอบ 3 ด้าน คือ ด้านสติปัญญา ด้านความรู้สึกและด้านพฤติกรรม วิธีการการวัดเจตคติ คือ การสัมภาษณ์ การสังเกต การรายงานตนเอง เทคนิคจิตนาการ และการวัดสรีระภาพ ในขั้นตอนการพัฒนามาตรวัดทัศนคติ โดยมีขั้นที่ 1 กำหนดสิ่งที่ต้องการวัด ขั้นที่ 2 สร้างข้อคำถาม ขั้นที่ 3 กำหนดรูปแบบสำหรับการวัด ขั้นที่ 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามที่สร้างขึ้น ขั้นที่ 5 พิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีความตรง ขั้นที่ 6 นำมาตรไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ขั้นที่ 7 การประเมินข้อคำถาม และขั้นที่ 8 กำหนดความยาวที่เหมาะสมของมาตรวัด

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนักวิชาการศึกษาหลายท่านให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ในหนังสือ ประมวลศัพท์ทางการศึกษาไว้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงความสำเร็จหรือความสามารถ ในการกระทำใด ๆ ที่อาศัยทักษะหรือต้องอาศัยความรู้ในวิชาหนึ่งวิชาใด โดยเฉพาะ ไพศาล หวังพานิช (2526, หน้า 89) ได้กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง คุณลักษณะและความสามารถของบุคคลอันเกิดจากการเรียนการสอนเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เกิดจากการฝึกอบรมหรือการสอน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2556, หน้า 165-166) ได้ให้ความหมาย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (Learning achievement) หมายถึง ผลการเรียนรู้อันเกิดจากกระบวนการเรียนการสอนในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ตามแผนที่กำหนดไว้ล่วงหน้า สามารถวัดได้โดยใช้แบบสอบที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น (What person has learned) จากกิจกรรมการเรียนการสอนที่ผู้สอนจัดขึ้นเพื่อการเรียนรู้ตามหลักสูตรนั้น

สรุปความหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คือ ความสำเร็จจากการเรียนรู้ที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอนซึ่งใช้วิธีการประเมินผลจากหลายวิธีการที่เหมาะสม

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้หลาย ๆ ลักษณะ ดังนี้

บุญธรรม กิจปรีดาวิสุทธิ (2543, หน้า 44) กล่าวถึง แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนว่าเป็นแบบทดสอบที่ใช้วัดระดับความรู้ความสามารถและทักษะทางวิชาการที่ได้จากการเรียนรู้ เยาวดี วิบูลย์ศรี (2540, หน้า 16) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ คือ แบบที่สร้างขึ้นเพื่อใช้วัดผลทางการเรียน หรือการสอน ด้านเนื้อหาวิชาและทักษะต่าง ๆ ของแต่ละวิชา มีทั้งเป็นข้อเขียน และภาคปฏิบัติจริง แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ (Achievement test) เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการเรียนรู้ของผู้เรียน การทดสอบผลสัมฤทธิ์จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียนให้ได้คุณภาพตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ หรือตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ช่วยให้ผู้สอนสามารถปรับปรุงพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์สามารถจำแนกจำแนกออกเป็นประเภทต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย ลักษณะขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนก ดังนี้ (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2552, หน้า 96-97; ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556, หน้า 167-169)

จำแนกตามผู้สร้าง ได้แก่ แบบสอบมาตรฐาน (Standardized tests) เป็นแบบสอบที่สร้างขึ้นด้วยกระบวนการมาตรฐานโดยสำนักทดสอบ มักออกแบบให้ครอบคลุมเนื้อหาสาระที่สอนในหลักสูตรอย่างกว้าง ๆ เพื่อให้สามารถใช้กับสถานศึกษาทั่ว ๆ ไปได้ การตรวจให้คะแนน การแปลผลสามารถเปรียบเทียบกับบรรทัดฐานระดับชาติ และแบบสอบที่ผู้สอนสร้าง (Teacher-made test) เป็นแบบสอบที่ผู้สอนสร้างขึ้นมาใช้เอง จึงครอบคลุมเนื้อหาเฉพาะตามหลักสูตรของสถาบันหรือสถานศึกษา การให้คะแนนและแปลผลมักทำการเปรียบเทียบผลเฉพาะกลุ่มที่สอบด้วยกัน หรือเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ผู้สอนกำหนดไว้เฉพาะ

จำแนกตามเนื้อหาวิชา แบบสอบผลสัมฤทธิ์ที่ใช้กับรายวิชาต่าง ๆ อาจจำแนกแบบสอบตามชื่อเนื้อหาวิชาได้ เช่น แบบผลสัมฤทธิ์ทางคณิตศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

จำแนกตามการใช้ ได้แก่ แบบสอบความพร้อม (Readiness test) ใช้วัดทักษะพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้วิชา/ บทเรียน/ หน่วยการเรียนรู้ แบบสอบวินิจฉัย (Diagnosis test) ใช้วัดจุดเด่นจุดด้อยของทักษะการเรียนรู้ที่สำคัญซึ่งเป็นปัญหาของผู้เรียน แบบสอบสมรรถภาพ (Proficiency test) ใช้วัดระดับความสามารถเพื่อการคัดเลือกหรือใช้สิทธิบางประการ เช่น การสอบใบขับขี่รถยนต์ การสอบความสามารถทางภาษา เป็นต้น และแบบสอบเชิงสำรวจ (Survey test) ใช้สำรวจระดับความรู้เชิงสรุปทั่วไปของนักเรียนหรือนิสิตนักศึกษา แบบสอบจึงครอบคลุมเนื้อหาทั่วไปอย่างกว้าง ๆ

จำแนกตามการแปลผล ได้แก่ แบบสอบอิงกลุ่ม (Norm-referenced test) ใช้วัดผลเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความรู้ ความสามารถของผู้สอบ และแบบสอบอิงเกณฑ์

(Criterion-referenced test) ใช้เพื่อวัดระดับการเรียนรู้ ความรู้ของผู้เรียน เปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนดไว้

จำแนกตามรูปแบบการตอบ ได้แก่ แบบสอบถามเสนอคำตอบ (Supply type) เช่น แบบสอบความเรียง (Essay test) แบ่งเป็นแบบสอบความเรียงไม่จำกัดคำตอบ (Essay-extended) และแบบสอบถามความเรียงจำกัดคำตอบ (Essay-restricted) แบบสอบแบบตอบสั้น (Short answer) แบบสอบแบบเติมคำ (Completion) แบบสอบประเภทเลือกคำตอบ (Selection type) แบบสอบแบบถูกผิด (True-false) และแบบสอบแบบหลายตัวเลือก (Multiple-choice)

หลักการสร้างและพัฒนาแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Gronlund (1998, pp. 8-9) ได้กล่าวถึง แบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ จะต้องได้จากการพัฒนาที่อาศัยหลักการสร้างที่มีประสิทธิภาพ หลักการสำคัญดังกล่าวมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. ต้องนิยามพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ให้ชัดเจน มีความจำเพาะที่จะสามารถวัดและสังเกตได้
2. สร้างแบบวัดให้ครอบคลุมผลการเรียนที่กำหนดไว้ทั้งหมด
3. กำหนดตัวชี้วัดและขอบเขตของผลการเรียนรู้
4. สร้างแบบสอบให้สอดคล้องกับพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ให้มากที่สุด
5. สร้างแบบสอบโดยคำนึงถึงแผนหรือวัตถุประสงค์ของการนำผลการทดสอบไปใช้ประโยชน์
6. ต้องตรวจสอบคุณภาพแบบสอบก่อนนำไปใช้จริง

การสร้างและพัฒนาแบบสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการสอบ (Specification of purpose) จุดมุ่งหมายของการสอบจะต้องมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. ออกแบบการสร้างแบบสอบ (Test design) เป็นการกำหนดรูปแบบ ขอบเขตและแนวทางการสร้างเพื่อให้ได้แบบสอบที่มีคุณภาพ ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ ได้แก่
 - 1) วางแผนการสอบ (Test plans) 2) กำหนดรูปแบบของแบบสอบ (Test formats) 3) สร้างแผนผังการทดสอบ (Testing map) และ 4) สร้างผังข้อสอบ (Test blueprint)
3. เขียนข้อสอบ (Item writing) ผู้เขียนข้อสอบจะต้องมีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี มีความรู้ ความชำนาญในการเขียนข้อสอบ ซึ่งมีลำดับขั้นในการเขียนดังนี้ 1) กำหนดแบบแผน

ข้อสอบ (Item specification) 2) ร่างข้อสอบ (Item drafting) 3) ทบทวนร่างข้อสอบ (Item review) และ 4) บรรณาธิการข้อสอบ (Item editing)

4. ทดลองใช้และวิเคราะห์ข้อสอบ (Item tryout and analysis) เพื่อให้ได้แบบสอบที่มีคุณภาพเหมาะสมควรดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) วิเคราะห์ข้อสอบ (Item analysis) 2) คัดเลือกข้อสอบรวมเป็นแบบสอบ (Assembling the test) และ 3) การวิเคราะห์แบบสอบ (Test analysis)

5. นำแบบสอบไปใช้ (Test administration) ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้ 1) คำสั่ง (Directions) 2) กำหนดระยะเวลาของการตอบ (Time limits) 3) เงื่อนไขการสอบ (Testing conditions) 4) การตรวจให้คะแนน (Scoring) และ 5) การนำผลไปใช้ (Using the results)

สรุปได้ว่า หลักการสร้างและพัฒนาแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีหลักการสำคัญ คือ การนิยามพฤติกรรมหรือผลการเรียนรู้ให้ชัดเจนสร้างแบบวัดให้ครอบคลุมผลการเรียน กำหนดตัวชี้วัดของผลการเรียนรู้ การสร้างแบบวัดให้สอดคล้องผลการเรียนรู้และวัตถุประสงค์ของการนำผลการทดสอบไปใช้ มีการตรวจสอบคุณภาพแบบวัดก่อนนำไปใช้จริง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสมานฉันท์

เสริมศักดิ์ บุตรทอง (2545) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้ของครู สังกัดศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพสำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 และ 2 โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพสำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานราธิวาส เขต 1 และ 2 ผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ของสังกัดศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพในห้องเรียนมีการเสริมสร้างมาก และปานกลาง โดยการเสริมสร้างมาก ได้แก่ การสร้างคุณธรรมหลัก การปลูกฝังความภูมิใจในการเป็นชาติของตน และการเสริมสร้างปานกลาง คือ การลดความขัดแย้งใน ตนเองและระหว่างบุคคล การสร้างทัศนคติที่ดีในการเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและคนในโลก การรู้จักให้ความเคารพผู้อื่น ส่วนการเสริมสร้างสันติภาพนอกห้องเรียนมีการเสริมสร้างปานกลางและน้อย การเสริมสร้างปานกลาง ได้แก่ การทำเอกสารแผ่นพับ ส่วนการเสริมสร้างน้อย คือ การทำโครงการกิจกรรมรณรงค์ให้ความรู้เชิงวิชาการเกี่ยวกับการเสริมสร้างสันติภาพและกิจกรรมการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2546) ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพ การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันกรณีศึกษา โรงเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษา ที่เอื้อต่อ

การเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน และเพื่อหาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่นำไปสู่การเสริมสร้าง ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ประกอบด้วย 7 คุณลักษณะ ได้แก่ คุณธรรม มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีน้ำใจ รู้รักสามัคคี พึ่งพาเกื้อกูลกัน มีจารีตประเพณีดีงาม และรักภูมิใจชาติ และท้องถิ่น กระบวนการที่โรงเรียนใช้ในการปลูกฝัง/เสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน พบว่า ในภาพรวมครูในโรงเรียนกรณีศึกษาทั้ง 5 โรงเรียนได้ใช้กระบวนการดังนี้ 1) การสอดแทรกในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและมุ่งเน้นการใช้กระบวนการกลุ่ม 2) การสร้างสถานการณ์บทบาทสมมุติ 3) การฝึกปฏิบัติ 4) การประพาดิตนให้เป็นแบบอย่างที่ดีของครู 5) การอบรมสั่งสอน แนวทางการจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันผู้บริหารโรงเรียนและครูมีความเห็นตรงกันว่า การจัดการเรียนรู้ของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพในการเสริมสร้างคุณลักษณะที่นำไปสู่ความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกันทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่ผู้บริหาร โรงเรียน ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษา ดังนี้

- 1) ผู้บริหารโรงเรียนต้องประพาดิตนปฏิบัติตนอย่างเป็นแบบอย่างเป็นแกนนำในการกำหนดนโยบาย ส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ที่เอื้อต่อความสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน สร้างจิตสำนึกความสมานฉันท์และเอื้ออาทรให้เกิดขึ้นกับครูในโรงเรียน
- 2) ครูต้องประพาดิตนอย่างเป็นแบบอย่าง ประพาดิตนตามนโยบายและโครงการของโรงเรียน ที่ร่วมกันตั้งไว้ มีความสามัคคีในหมู่คณะ ร่วมมือในการดำเนินงานเพื่อความสำเร็จขององค์กร
- 3) นักเรียนนำสิ่งที่เรียนรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างจริงจัง มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตั้งใจ และมีความเห็นอกเห็นใจกัน
- 4) ผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่การประพาดิตนปฏิบัติของบุตรหลานร่วมกับโรงเรียน ประพาดิตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนทั้งด้านการปฏิบัติ และร่วมแสดงความคิดเห็น ชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่โรงเรียน
- 5) กรรมการสถานศึกษา ให้ข้อคิดข้อเสนอแนะแนวปฏิบัติแก่สถานศึกษาและชุมชนร่วมดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรม/งบประมาณกับทางโรงเรียน

อังคณา บุญสิทธิ์ (2548) ได้ทำการศึกษา เรื่องกระบวนการยุติธรรมเชิง สมานฉันท์กับวัฒนธรรมการระงับข้อพิพาทในท้องถิ่นไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้วิธีการยุติข้อพิพาทเชิงสมานฉันท์ตามจารีตประเพณีในท้องถิ่นไทย และเพื่อให้ได้วิธีการใช้กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ยุติข้อพิพาทในท้องถิ่นไทย ผลการศึกษา พบว่า การระงับข้อพิพาทในท้องถิ่นไทยมีทั้งรูปแบบของการจัดการกับความขัดแย้งที่ทำเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นแล้ว โดยใช้กติกาชุมชนและการ

ป้องกันไม่ให้มีข้อพิพาทเกิดขึ้นในรูปของการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี การสร้าง คุณภาพชีวิตที่ดี ตลอดจนการจัดสรรทรัพยากรและผลประโยชน์อย่างเป็นธรรม การใช้กติกามารยาท เข้ามาจัดการกับความขัดแย้งนั้น ชุมชนทำโดยการระดมสมองให้ชาวบ้าน หรือตัวแทนชาวบ้าน ทุกกลุ่มมาร่วมกันคิดร่วมกันทำและถือเป็นข้อตกลงร่วมกันที่ทุกคนยอมรับและถือปฏิบัติ คนที่มีส่วนร่วมในกระบวนการนี้ก็จะรับรู้ถึงประโยชน์ที่ตนและชุมชนได้รับ ยอมรับในวิถีทางนี้และเมื่อมีการประทุพผิตไปจากข้อตกลงหรือกติกามารยาทก็มีบทบัญญัติให้มีการชดเชยเยียวยาความเสียหายนั้น มีกระบวนการบูรณาการเพื่อให้ทุกคนมีความสัมพันธ์ที่ดีและมีความผูกพันกับสถาบันทางสังคม มีทักษะในการอยู่ร่วมกันอย่างยอมรับและให้เกียรติกันในฐานะเพื่อนมนุษย์ที่เท่าเทียมกันและให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

มุฮัมหมัดรอฟีอี มูซอ (2549) ศึกษาเรื่อง กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการจัดการความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม กรณีศึกษาชุมชนบ้านสลาม จังหวัดปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดและรูปแบบสัมพันธภาพในการผูกโยงสมาชิกในชุมชนที่เอื้อต่อการดำเนินกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหาความขัดแย้งร่วมกันตลอดจนศึกษารูปแบบและกระบวนการป้องกันและแก้ไขความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม และนำผลการศึกษาเกี่ยวกับการจัดการความขัดแย้งอย่างสันติวิธีเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยโดยเฉพาะกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อทำความเข้าใจลักษณะ โครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมของชุมชนมุสลิมด้วยวิธีการศึกษาแบบมีส่วนร่วมและกรณีศึกษาในพื้นที่บ้านสลาม หมู่ที่ 8 ตำบลนาประคูด อำเภอกอโกก จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษา พบว่า 1) ชุมชนมุสลิมมีโครงสร้างทางสังคมที่มีความเชื่อมโยงอ้างอิงบนพื้นฐานของหลักคำสอนของศาสนาอิสลามซึ่งเป็นที่มาของการรวมตัวก่อตั้งเป็นชุมชน โดยมีหลักศรัทธาและหลักปฏิบัติเป็นกรอบกำหนดวิถีชีวิตชุมชน 2) ชุมชนมุสลิมใช้การ “อียาดะฮฺ” ซึ่งเป็นการประกอบคุณงามความดีโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อถวายแด่พระเจ้าผู้เป็นเจ้าของในการผูกโยงความสัมพันธ์ของสมาชิกในชุมชนบนพื้นฐานของความเป็นพี่น้องในอิสลามเพื่อป้องกันความขัดแย้ง และ 3) ชุมชนมุสลิม “มุชวาเราะฮฺ” เป็นกระบวนการการปรึกษาหารือเรื่องราวต่าง ๆ เพื่อหาทางออกหรือแนวทางสำหรับการดำเนินกิจกรรมในชุมชนรวมทั้งการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งต่าง ๆ โดยมีสภาชุรอหรือ สภามุชวาเราะฮฺ คอยให้คำปรึกษาบนพื้นฐานบทบัญญัติของศาสนาอิสลามเป็นสำคัญ ซึ่ง “มุชวาเราะฮฺ” นี้ถือเป็นกระบวนการวิธีเชิงสมานฉันท์ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม

ฐานียา คล้ายทอง (2551) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เรื่อง การเสริมสร้างสมานฉันท์และสันติสุขสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องการเสริมสร้างสมานฉันท์และสันติสุขสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องการเสริมสร้างสมานฉันท์และสันติสุขที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพเนื่องจาก ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องการเสริมสร้างสมานฉันท์และสันติสุขสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนหลักสูตรท้องถิ่นกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่องการเสริมสร้างสมานฉันท์และสันติสุขโดยรวมอยู่ในระดับดี

ไชยรัตน์ ปราณี (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเรียนรู้เพื่อสร้างความสมานฉันท์ของเด็กและเยาวชนไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ให้กับเยาวชนไทย โดยมีวัตถุประสงค์ย่อย ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย 3) เพื่อทดสอบประสิทธิภาพของรูปแบบการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย 4) เพื่อขยายผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย โดยการศึกษาครั้งนี้ มีลักษณะเป็นการวิจัยพัฒนาทดลอง (Experimental development) ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1) เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 ถึง ปัจจุบัน 2) ผู้ทรงคุณวุฒิและเยาวชนไทยใน 4 ภูมิภาค 3) ผู้ทรงคุณวุฒิทางการปลูกฝังสร้างเสริมคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย และ 4) ผู้เชี่ยวชาญทางการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ซึ่งได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ ประกอบด้วย 1) แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ และรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อปลูกฝังสร้างเสริมคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย และ 3) แบบสอบถามเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย ผลการวิจัย พบว่า คุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย (Reconciliation) คือ คุณลักษณะในตัวบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี (Unity) ความพอใจร่วมกัน (Satisfy) การเคารพซึ่งกันและกัน (Respect) การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน (Help) ความไม่เห็นแก่ตัว (Unself-centered) หรือมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม (Conscious) และมีความเห็นพ้องต้องกัน (Agree) ซึ่งผลการวิเคราะห์ห้วงค์ประกอบเชิงยืนยันของโมเดลคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย

พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาได้จากค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 10.90 ที่ชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degree of freedom) 9 มีค่าความน่าจะเป็น หรือค่า p เท่ากับ 0.28268 นั่นคือ ค่าไค-สแควร์ ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) รวมทั้งค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 และ 0.99 ตามลำดับ แสดงว่ายอมรับสมมุติฐานหลักที่ว่า โมเดลการวิจัยสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และเมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า น้ำหนักองค์ประกอบขององค์ประกอบ ทั้ง 7 องค์ประกอบ มีค่าเป็นบวก โดยมีค่าต่ำสุดถึงสูงสุดตั้งแต่ 0.68 ถึง 0.89 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทุกค่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบเหล่านี้เป็นองค์ประกอบของคุณลักษณะความสามานฉันท์ของเยาวชนไทย สำหรับผลการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสามานฉันท์ของเยาวชนไทย โดยใช้เทคนิคเดลฟาย (Delphi) พบว่า จากการสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิรอบที่ 3 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน โดยที่ทุกประเด็นมีค่ามัธยฐานตั้งแต่ 2.50 ขึ้นไป และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ไม่เกิน 1.50 ซึ่งมีความหมายว่า ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นในเรื่องหลักการของรูปแบบการเรียนรู้ ที่ควรใช้หลักจิตวิทยาของกลุ่มมนุษยนิยมเป็นฐานคิดของรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

อัญธิชา อินทรวงศ์ (2553) ได้การพัฒนามาตรฐานการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสามานฉันท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์

- 1) พัฒนามาตรฐานการเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสามานฉันท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/ 80
- 2) เปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน และ
- 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีผลต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสามานฉันท์ ผลการวิจัย พบว่า 1) บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสามานฉันท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 81.13/ 86.16 ตามเกณฑ์ที่กำหนด 2) นักเรียนที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสามานฉันท์ อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด

ประสงค์ โตนด (2556) ศึกษาการเสริมสร้างความสามานฉันท์กับการแก้ไขวิกฤตความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสาเหตุความขัดแย้ง

ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในอดีตและปัจจุบัน 2) เพื่อศึกษาความขัดแย้งที่เครือข่ายบุคคลได้รับผลกระทบในปัจจุบัน และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการเสริมสร้างความสมานฉันท์ โดยมี ประเด็นการศึกษา 4 ด้าน ประกอบด้วย การส่งเสริมประชาธิปไตย การส่งเสริมความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การส่งเสริมคุณภาพชีวิต และการส่งเสริมเอกลักษณ์ ระเบียบวิธีการวิจัยในการศึกษารั้งนี้เป็นการวิจัยเอกสาร ซึ่งเป็นการศึกษาจากงานวิจัยของนักวิชาการ เอกสารทางราชการ ข้อมูลบันทึกของหน่วยงาน และจารึกทางประวัติศาสตร์ การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน ผู้นำทางศาสนา ประชาชนดั้งเดิมในพื้นที่ ข้าราชการ พ่อค้า แม่ค้า เจ้าของธุรกิจภาคเอกชน ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบไม่มีโครงสร้าง เป็นคำถามปลายเปิดมีจัดเตรียมชุดคำถามและวิธีการสัมภาษณ์ แบบยืดหยุ่นบรรยากาศเป็นกันเองเหมือนการใช้ชีวิตประจำวัน กลุ่มตัวอย่าง 45 คน และการสำรวจทัศนคติของประชาชน โดยกระจายไปตามระดับพื้นที่ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากประชาชนในพื้นที่ ข้าราชการ พ่อค้า แม่ค้าและเจ้าของธุรกิจภาคเอกชน โดยการออกแบบสอบถามปลายเปิดแบบมาตราวัด 5 ระดับ และวิเคราะห์ โดยใช้คำร้อยละ จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 150 คน ผลการวิจัยสรุปได้ ดังนี้ 1) สาเหตุความขัดแย้งในอดีตประชากรส่วนใหญ่เห็นว่า เกิดจากนโยบายการบริหารของรัฐบาลเพราะนโยบายที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนในท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสำคัญกับประชาชนในการมีส่วนร่วมในการกำหนด นโยบายของรัฐบาล และขาดการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในระดับท้องถิ่น และสาเหตุความขัดแย้งในปัจจุบันเกิดมาจากปัญหาเสียดสี และผลประโยชน์ของนักการเมือง เพราะปัจจุบันในเขตพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัยรุ่นเพิ่มขึ้นจำนวนมากส่วนใหญ่ไม่ได้ ได้รับความศึกษา ไม่มีงานทำและไม่มีรายได้จึงหนีไปมั่วสุมยาเสพติด โดยการรับจ้างค้ายาเสพติดและเสพยาเสพติด และในบางครั้งต้องรับจ้างฆ่าผู้อื่นเพื่อแลกกับยาเสพติด และอีกประเด็นได้มีนักการเมืองร่วมมือกับนายทุนระดับท้องถิ่นทำการค้ายาเสพติด และน้ำมันเถื่อน โดยให้เงินสนับสนุนกลุ่มผู้ก่อการร้ายสร้างสถานการณ์ความขัดแย้ง

2) ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ระดับความขัดแย้งที่เครือข่ายบุคคลได้รับผลกระทบเป็นระดับพื้นฐานทางสังคมในลักษณะการเกิดความกลัว ความไม่ไว้วางใจกับคนต่างถิ่น ความไม่ปลอดภัยในชีวิต การใช้ชีวิตประจำวันมีความหวาดระแวงซึ่งกันและกัน และการหารายได้ทำในช่วงเวลากลางวันเท่านั้น และ 3) แนวทางการเสริมสร้างความสมานฉันท์ในการแก้ไขวิกฤตความขัดแย้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประชากรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ให้ใช้แนวทางการส่งเสริมความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ควบคู่กับแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิต โดยให้เหตุผลว่าการส่งเสริมความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์สามารถสร้างความเป็นธรรมชาติความเสมอภาค การมีส่วนร่วมและสร้างจิตสำนึก การเป็นพลเมืองของประเทศได้ และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตนั้น

สามารถลดปัญหาความขัดแย้งลงได้เมื่อประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการศึกษา มีทุนประกอบอาชีพ มีรายได้และมีงานทำ เป็นต้น

ธีระยุทธ รัชชะ (2556) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักเรียนครู มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า

1. องค์ประกอบการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาครู มี 3 องค์ประกอบ ดังนี้ องค์ประกอบที่ 1 คือ การพิจารณาไตร่ตรองอย่างมีเหตุมีผล มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) ตั้งคำถามและหาแนวทางในการแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล 2) เสาะแสวงหาข้อเท็จจริงได้ด้วยตนเองอย่างสมเหตุสมผล และ 3) เคารพความคิดเห็นที่แตกต่างของกันและกัน องค์ประกอบที่ 2 คือ การแก้ปัญหาอย่างพินิจพิเคราะห์ มี 4 ด้าน ได้แก่ 1) เฝยญุสถานการณ์จริงได้อย่างเข้มแข็ง 2) เข้าใจสถานการณ์จริงเป็นอย่างดี 3) ปรับตัวเข้ากับสถานการณ์จริงได้อย่างเหมาะสม และ 4) แก้ปัญหาหรือสถานการณ์จริงได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และองค์ประกอบที่ 3 คือ การเลือกกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม มี 3 ด้าน ได้แก่ 1) เห็นแก่ประโยชน์สาธารณะมากกว่าประโยชน์ส่วนบุคคล 2) ตระหนักในหน้าที่ของพลเมืองที่มีต่อส่วนรวม และ 3) ตระหนักในความรับผิดชอบต่อส่วนรวม

2. รูปแบบพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาครู มี 9 องค์ประกอบ คือ หลักการ แนวคิด วัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการพัฒนา การประเมินผล ผลที่คาดว่าจะได้รับความสัมพันธ์ระหว่างกระบวนการพัฒนากับหลักการ และพฤติกรรมผู้สอนและผู้เรียน โดยมุ่งพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์ 2 ด้าน คือ การพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์ และพัฒนาทักษะการสอนคิดเชิงสมานฉันท์ ประกอบด้วยเนื้อหา 3 ด้าน คือ ด้านความรู้พื้นฐานการคิดเชิงสมานฉันท์ ด้านการพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์ และด้านพัฒนาทักษะการสอนคิดเชิงสมานฉันท์

3. ผลการศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาครู พบว่า นักศึกษาครูที่ได้รับการสอนโดยใช้รูปแบบพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับครู มีทักษะการสอนโดยใช้รูปแบบพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาครู มีทักษะการสอนเชิงสมานฉันท์ โดยสามารถเขียนแผนการสอนมีคุณภาพเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปทุกคน

Fogg (1993) ได้ศึกษาผลกระทบบางประการของการสอนวัยรุ่นด้วยวิธีการสร้างสรรค์และสันติวิธี เพื่อแก้ปัญหาความขัดแย้ง ของโรงเรียนนานาชาติในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 63 โรงเรียน โดยมีจุดประสงค์เพื่อ

1. การไม่นิยมความรุนแรง
2. การลดความตึงเครียด
3. การขจัดความขัดแย้ง
4. การสร้างความคิดเพื่อจุดประสงค์ของสันติ

ผลปรากฏว่าวิธีการสอนดังกล่าว นอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถในการส่งเสริมสันติภาพแล้วยังช่วยให้นักเรียนยอมรับสภาพของตนเองด้วย และที่สำคัญมีนักเรียนจำนวน 2 ใน 3 กำหนดว่าวิธีการส่งเสริมสันติภาพที่เขาใช้ คือ วิธีที่พวกเขาถนัด และเป็นวิธีที่เกิดจากความคิดอิสระของตน นำเอาวิธีการสอนดังกล่าวไปใช้ในการลดความตึงเครียด โดยให้ความสนใจผู้อื่นและในกลุ่มทดลองมีความสนใจ เหตุการณ์ต่าง ๆ ของนานาชาติมากกว่ากลุ่ม

Clive (1996) ได้ศึกษาการเสริมสร้างสันติภาพของนักเรียนในประเทศแอฟริกา ประเทศแอฟริกาเป็นประเทศหนึ่งที่มีความขัดแย้งทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรมที่ค่อนข้างรุนแรง ผลการศึกษา พบว่า ปัญหาทางด้านวัฒนธรรมทางการเมือง ก็ยังมีการกดขี่ การใช้ความรุนแรงอยู่ เพราะด้านเนื้อหาของการเรียนที่ใช้ในการสอน ยังเน้นไปในเรื่องของความรุนแรง การสงคราม การต่อต้าน ซึ่งทำให้เป็นสาเหตุหนึ่งของการแยกชนชั้นกัน และการใช้ความรุนแรง ทำให้เด็กได้รับผลกระทบเหล่านี้ด้วย

Terence (2000) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการเสริมสร้างสันติในประเทศไอร์แลนด์เหนือถึงการที่แยกออกมาเป็นประเทศไอร์แลนด์เหนือ ว่าภายในประเทศมีเสถียรภาพมากเพียงใด โดยได้ศึกษาประเด็นของการพัฒนาทางด้านศึกษาที่เข้าไปมีส่วนร่วมใน การพัฒนากระบวนการความคิดและมาตรการที่ส่งผลให้เกิดความสงบในระยะยาว ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนในประเทศไอร์แลนด์เหนือ ได้มีการพัฒนาทางด้านการศึกษาอยู่ในระดับที่ดี ส่งผลให้เยาวชนในชาติ มีกระบวนการความคิดทัศนคติที่ดีขึ้นในการอยู่ร่วมกัน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนในสังคมพหุวัฒนธรรม

บัญญัติ ขงย่วน, จิระพันธ์ เคมะ และอินทรา หิรัญสาย (2551) ได้สำรวจการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมของครูและนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า 1) ครูไทยมุสลิมยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และรวมทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ขณะที่ครูไทยพุทธยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และรวมทุกด้านอยู่ในระดับค่อนข้างสูง แต่การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านภาษา อยู่ในระดับปานกลาง 2) ครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างกันด้านเพศ ศาสนา ระดับการศึกษาสังกัดของโรงเรียน และภูมิถิ่น มีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 3) ความเข้าใจในวัฒนธรรมของครู ด้านชาติพันธุ์ ด้านภาษา ด้านขนบประเพณี ด้านวิถีชีวิต และความเข้าใจในวัฒนธรรมโดยรวม มีความสัมพันธ์กับ การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมในทิศทางบวก ในส่วน of นักเรียน พบว่า 1) นักเรียนไทยมุสลิมยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิตและรวมทุกด้านอยู่ใน

ระดับ ปานกลาง ขณะที่ยอมรับด้านภาษาอยู่ใน ระดับค่อนข้างสูง สำหรับนักเรียนไทยพุทธยอมรับ ความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา และรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ขณะเดียวกันก็ยอมรับด้านขนบประเพณี และด้านวิถีชีวิต อยู่ในระดับค่อนข้างสูง 2) นักเรียนใน สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างกันด้านศาสนาองค์ประกอบศาสนาใน โรงเรียน และ ภาษาพูดที่บ้าน มีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม แตกต่าง กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ พบว่า นักเรียนที่เพศต่างกัน มีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมไม่แตกต่าง 3) ความเข้าใจ ในวัฒนธรรมของนักเรียนด้านภาษา ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และความเข้าใจวัฒนธรรม โดยรวม มีความสัมพันธ์กับการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมในทิศทางบวก

บัญญัติ ขงย่วน และชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์ (2551) ได้ทดลองใช้กิจกรรมศิลปะ เพื่อส่งเสริม การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดปัตตานีผลการวิจัย พบว่า มีกิริยาร่วมระหว่างกิจกรรมศิลปะ และองค์ประกอบของห้องเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังนี้ 1) นักเรียนห้องเรียนไทยมุสลิมล้วน ที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะแบบพหุวัฒนธรรม ยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมสูงกว่านักเรียนจากห้องเรียนไทยมุสลิมล้วนที่เข้าร่วมกิจกรรม ศิลปะแบบปกติ 2) นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะแบบพหุวัฒนธรรม จากห้องเรียนไทยมุสลิม ล้วนยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมสูงกว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมศิลปะแบบพหุวัฒนธรรม จากห้องเรียนไทยพุทธ-ไทยมุสลิม

บัญญัติ ขงย่วน, ปนัดดา ธนเศรษฐกร และวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ (2553) ได้พัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัย พบว่า 1) สถานการณ์ของ การจัดการศึกษาผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและ ผู้ปกครอง ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายการกระจายโอกาสทางการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ให้กับเด็กต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม ได้มีโอกาสเข้าเรียน โดยให้เหตุผลว่าเป็นการช่วยเหลือเพื่อน มนุษย์ตามหลักมนุษยธรรม รูปแบบการจัดการศึกษาของโรงเรียนในเขตนี้ยังคงใช้แนวทางการจัด การศึกษาที่นำมาจากส่วนกลาง โดยใช้เนื้อหาความรู้ที่กำหนดจากส่วนกลางมาใช้สอนนักเรียน ครูส่วนใหญ่มีความเชื่อว่าไม่จำเป็นต้องนำเนื้อหาทางด้านเชื้อชาติ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี และ วิถีชีวิตของนักเรียนต่างเชื้อชาติ เข้ามาบูรณาการกับเนื้อหาของไทย พบว่า กิจกรรมเสริมหลักสูตร เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ การเข้าค่ายคุณธรรม การทำกิจกรรมวันเด็ก วันแม่ และกิจกรรมอื่น ๆ ที่ทางโรงเรียนจัดขึ้นเปิด โอกาสให้นักเรียนและผู้ปกครองไทยและต่างเชื้อชาติได้มีปฏิสัมพันธ์กัน มากขึ้น เป็นเวทีของการแสดงออกทางวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความเข้าใจอกเข้าใจ เกิดความรักสามัคคี กันมากขึ้น พบว่า ผู้ปกครองนักเรียนต่างเชื้อชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง มอญ พม่า จะให้ความร่วมมือ กับทางโรงเรียนอย่างมาก เมื่อเทียบกับผู้ปกครองคนไทย 2) การทดลองรูปแบบการจัดการศึกษา

พหุวัฒนธรรม พบว่า ภายหลังจากทดลองนักเรียนระดับชั้นอนุบาล และชั้น ป. 1-3 ในโรงเรียนทดลองมีความตระหนักรู้ในวัฒนธรรมสูงกว่านักเรียนระดับชั้นอนุบาล และชั้น ป. 1-3 ในโรงเรียนควบคุม แต่ก็ พบว่า นักเรียนชั้น ป. 4-6 ของโรงเรียนทดลองและโรงเรียนควบคุมมีการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม การรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรม และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน ในส่วนของครู พบว่า ภายหลังจากทดลองครูโรงเรียนทดลองมีความรอบรู้ในการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมด้านความรู้ความเข้าใจและด้านการลงมือปฏิบัติสูงกว่าครูโรงเรียนควบคุม แต่ก็ พบว่า ครูโรงเรียนทดลองและครูโรงเรียนควบคุมมีความรอบรู้ในการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมด้านการเห็นความสำคัญ การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม และการรับรู้บรรยากาศความเป็นพหุวัฒนธรรมไม่แตกต่างกัน 3) ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อผลการวิจัยและความเป็นไปได้ในการนำแนวคิด และวิธีการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมไปเผยแพร่ในโรงเรียน สรุปได้ว่าทุกฝ่ายเห็นด้วยกับแนวคิดของการจัดการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมในบริบทที่นักเรียนที่มีแตกต่างทางเชื้อชาติวัฒนธรรม และส่วนใหญ่เห็นว่าการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม มีความสอดคล้องกับการที่ประเทศในกลุ่มอาเซียน จำนวน 10 ประเทศ จะรวมตัวกันเป็นหนึ่งเดียว และส่วนใหญ่ก็เห็นว่าการจัดการศึกษาของจังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีเขตติดต่อกับประเทศพม่า และโรงเรียนจำนวนมากมีเด็กจากประเทศพม่าเข้ามาเรียนร่วมกับเด็กไทย ควรต้องมีการพัฒนาหลักสูตรและวิธีการสอนให้เหมาะสมกับทิศทางในอนาคต และส่วนใหญ่คิดว่าควรต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับครู โดยยึดหลักการคงไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของชาติไทย และความมั่นคงของประเทศเป็นสำคัญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่นักเรียน มีความแตกต่างทางเชื้อชาติ วัฒนธรรม ควรศึกษาทดลองรูปแบบการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม โดยเพิ่มเวลาการทดลองให้ยาวนานขึ้นเพื่อให้แน่ใจว่าแนวทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมนี้จะสามารถพัฒนานักเรียนให้มีความตระหนักรู้และยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมพร้อมกันไปกับกรณีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นได้จริง

ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ (2557) ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่ชายขอบภาคเหนือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่โรงเรียน ในชุมชนพื้นที่ชายขอบ คัดเลือกมาเป็นกรณีศึกษาจำนวน 6 ชุมชนในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน จังหวัดละ 2 ชุมชน ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และผู้นำชุมชนที่เป็นคณะกรรมการ สถานศึกษา คัดเลือกมาชุมชนละ 12 คน รวมทั้งสิ้น 72 คน วิธีเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างและการจัดทำกรสนทนากลุ่มย่อย การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่าสภาพปัญหาการจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่าโรงเรียนประถมศึกษาพื้นที่

ชายขอบภาคเหนืออยู่ในระดับน้อย มีปัจจัยที่เป็นปัญหาซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าข้ออื่น ๆ ได้แก่ โรงเรียนจัดทำเว็บเพื่อจัดสารสนเทศให้กับเด็กชนเผ่าและชุมชน โรงเรียนนำข้อเสนอแนะต่าง ๆ ไปปรับปรุงพัฒนาการจัดการศึกษา คณะกรรมการสถานศึกษาเข้ามาประเมินติดตามผลการศึกษาโรงเรียนร่วมมือกับชุมชนจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อนำผลการวิจัยมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และพัฒนาให้สอดคล้องกับเด็กชนเผ่าโรงเรียนนโยบายสู่การปฏิบัติสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของชนเผ่า ส่วนแนวทางการจัดการศึกษานั้น โรงเรียนต้องร่วมมือกับชุมชนในการดำเนินการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จและเป็นประโยชน์แก่เด็กชนเผ่าในชุมชน การพัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจวัฒนธรรมท้องถิ่นให้สามารถนำไปบูรณาการกับการเรียนการสอน ได้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องสนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาสำหรับเด็กชนเผ่าให้มีโอกาสทางการศึกษาทัดเทียมกับนักเรียนที่อยู่ในชุมชนเมือง

Gorham (2001) ศึกษาสมรรถนะการสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอนระดับประถมศึกษา จากมลรัฐนอร์ทแคโรไลนา สหรัฐอเมริกา พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสอนที่สะท้อนถึงการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ได้แก่ ครูที่มีอายุน้อยกว่าครูที่มีประสบการณ์หรือระยะเวลาในการสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมมากกว่าครูที่สอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกึ่งเมืองกึ่งชนบทและครูที่เคยมีประสบการณ์การเรียนในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมสมัยที่เรียนฝึกหัดครู และจากการสนทนากลุ่มเพิ่มเติม พบว่า ครูที่มาจากรอบครัวพหุชาติพันธุ์และครูที่มีเพื่อนเป็นคนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม จะรับรู้ว่าตนเองมีสมรรถนะในการสอนที่เน้นการส่งเสริมการยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรมได้ดีกว่า

Lopez (2001) ศึกษาสำรวจกลวิธีการสอนและการปรับตัวของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนพหุวัฒนธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา จำนวน 1780 คน และตอบ แบบสอบถามกลับคืนมา ร้อยละ 70 ผลการศึกษา พบว่า ร้อยละ 60 ของกลุ่มตัวอย่างเคยได้รับการศึกษาอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรม (Multicultural education) จากโรงเรียนฝึกหัดครู หรือจากการอบรมสัมมนาต่าง ๆ ขณะที่ร้อยละ 40 ของกลุ่มตัวอย่างไม่เคยได้รับการศึกษาหรือการฝึกอบรมเกี่ยวกับการศึกษาพหุวัฒนธรรมจากที่ใด ๆ เลย และ พบว่า กลวิธีการสอนที่ครูใช้ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรม คือ การส่งเสริมพัฒนานักเรียนให้เกิดการยอมรับหรือภาคภูมิใจในวัฒนธรรม และความคิดรวบยอดต่อตนเอง (Self-concept) และการสอน โดยการบูรณาการหรือผนวกรวมเนื้อหาเกี่ยวกับชาติพันธุ์ของนักเรียนในชั้นเรียนไปในเนื้อหาวิชาต่าง ๆ และผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอน จำนวน 3 คน พบว่า ปัญหาสำคัญที่สุดของครูที่สอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม คือ การที่ครูไม่มีความสามารถในการฟัง พูด อ่าน เขียนในภาษาของนักเรียนต่างกลุ่มชาติพันธุ์ และผลที่ตามมาคือ ครูขาดความไวในการรับรู้ความต้องการ

ของนักเรียนเกิดความยากลำบากในการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครองนักเรียน สำหรับปัญหาที่ครูพบในเด็กต่างชาติพันธุ์ คือ ความภาคภูมิใจในตนเองต่างขาดแรงจูงใจในการเรียน ขาดการเตรียมความพร้อมสำหรับการเรียน

Cancilla (2002) ได้พัฒนาโครงการพัฒนาวัฒนธรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษาในเขตชานกรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมการยอมรับนับถือความเป็นเอกลักษณ์บุคคลและความหลากหลาย (Respect for individuality and diversity) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรม เชื้อชาติและสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม แตกต่างกัน ภายหลังโครงการเสร็จสิ้น พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่ต่างจากตน (Cross-cultural) แต่ไม่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความภาคภูมิใจในตน (Self-esteem) เพิ่มขึ้น

Gates (2006) ทำการสำรวจความรอบรู้ทางวัฒนธรรมของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาที่สอนในเขตชานเมืองมลรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา โดยพัฒนาแบบวัดตามแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมของเจมส์ เบ็งค์ 5 ด้าน คือ 1) การบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมไปในวิชาต่าง ๆ 2) การสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม 3) การลดอคติ 4) การสอนที่ยึดหลักความยุติธรรม และ 5) การปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน ผลการสำรวจพบว่า ครูกลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจในแนวทางการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมทั้ง 5 ด้านของเบ็งค์ในระดับปานกลาง และ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจด้านที่ 5 คือ การปรับโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรมในโรงเรียนสูงที่สุด และครูมีความรู้ความเข้าใจ ด้านที่ 2 คือ การสร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมต่ำที่สุด เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่น ๆ เมื่อพิจารณารวมทั้ง 5 แนวทาง พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจ (Knowledge) และการลงมือปฏิบัติ (Implementation) น้อยกว่าการให้ความสำคัญ (Levels of importance) นอกจากนี้ ยังพบว่า ครูที่เชื้อชาติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่คนผิวขาว มีคะแนนความรู้ความเข้าใจ การลงมือปฏิบัติและการเห็นความสำคัญมากกว่าครูผิวขาว

Brown and Medway (2007) ทำการสำรวจบรรยากาศภายในโรงเรียนและความคาดหวังของครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกาที่อยู่ในโรงเรียนที่สามารถจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพให้กับเด็กแอฟริกันอเมริกัน ซึ่งมีฐานะยากจน ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียนเหล่านี้จะให้ความสำคัญกับความคาดหวัง หรือความต้องการของนักเรียน คณะครูในโรงเรียนมีความร่วมมือสามัคคีกันเป็นอย่างดี บรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอน ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับโรงเรียนระดับสูง และมีการนำเนื้อหาพหุวัฒนธรรมของนักเรียนบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรและการเรียนการสอนในทางปฏิบัติจริง ก็ พบว่า โรงเรียนเหล่านี้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับโรงเรียนที่มีคุณภาพของอเมริกา และที่สำคัญคือการจัดการเรียนการสอน

ที่เอื้อต่อการส่งเสริมเด็กชนกลุ่มน้อยและยากจนเหล่านี้ สำหรับปัญหาสำคัญของครู คือ สถาบันที่ผลิตครู ยังไม่มีโครงการหรือเนื้อหาวิชาที่จะเตรียมครูให้พร้อมสำหรับการสอนให้กับเด็กเหล่านี้ พวกเขาต้องเรียนรู้ด้วยตนเองพร้อมกันไปในขณะที่ทำงาน

Tartwijk, Brok, Veldman and Wubbels (2009) ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจัดการในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษาในประเทศเนเธอร์แลนด์ จำนวน 12 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การได้สอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ท้าทายสำหรับครูเหล่านี้ การที่ครูได้แลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ในทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการในชั้นเรียนช่วยให้ครูประสบความสำเร็จในการสร้างบรรยากาศของชั้นเรียนให้เข้าไปในทางบวก ครูเหล่านี้มีความตระหนักถึงความสำคัญของการบอกกฎระเบียบของชั้นเรียนอย่างชัดเจน ครูต้องแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียนให้ถูกต้อง เมื่อเห็นว่าเป็นสิ่งที่ควรทำและครูเหล่านี้ยังต้องการที่จะลดปัจจัยเชิงลบของการแก้ไขพฤติกรรมของนักเรียน ที่มีต่อบรรยากาศของชั้นเรียน ครูเหล่านี้มุ่งหน้าว่าจะพัฒนาความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างครูกับนักเรียน และปรับปรุงวิธีการสอนของครูให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ครูส่วนใหญ่ดูเหมือนจะลังเลที่จะพูดถึงข้อมูลพื้นฐานทางเชื้อชาติวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของนักเรียนของตนในชั้นเรียน

Marks (2007) ศึกษาสมรรถนะทางวัฒนธรรม โดยการสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 9 คน จากมลรัฐทางภาคตะวันออกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา พบว่า โรงเรียนยังไม่มีเครื่องมือเพื่อการประเมินการปฏิบัติงานของครูที่สอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรม และพบว่าประเด็นเร่งด่วนซึ่งว่าครูขาดความมั่นใจในสมรรถนะหรือความรู้ความสามารถในเชิงวัฒนธรรมของตนเอง ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมของครูได้มาจากประสบการณ์เดิม และการมีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน คณะครูมีความต้องการเข้ารับการฝึกอบรมเกี่ยวกับวัฒนธรรมรวมทั้งมีโครงสร้างการพัฒนาวิชาชีพครูอย่างชัดเจน ซึ่งผลจากข้อค้น พบว่า ผู้วิจัยเสนอแนะให้มีการพัฒนาวิชาชีพครูในเรื่องของความไวต่อการรับรู้ทางวัฒนธรรม การพัฒนาสมรรถนะทางวัฒนธรรมให้แก่ครู รวมถึงทำการสำรวจถึงความสามารถในการสอนของครูตามแนวทางการศึกษาพหุวัฒนธรรมต่อไป

ณัฐอร วราพงษ์พิพัฒน์ (2554) ได้ศึกษาการจัดการชั้นเรียนของครูที่ตอบสนองต่อชั้นเรียนพหุวัฒนธรรม ระดับประถมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาเปรียบเทียบการจัดการชั้นเรียนของครูที่ตอบสนองต่อชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมระหว่างประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า ห้องเรียนของประเทศไทยและห้องเรียนของประเทศอเมริกา มีสภาพความเป็นพหุวัฒนธรรมที่คล้ายคลึงกัน ส่วนการจัดการในชั้นเรียนของครูประถมศึกษาตอนต้นที่ตอบสนองถึงความเป็นพหุวัฒนธรรมในประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกามีความแตกต่างกัน จากการวิจัย พบว่า ครูในประเทศไทยและครูในสหรัฐอเมริกามีความแตกต่างกันในเรื่อง

การจัดชั้นเรียน การสื่อสารในชั้นเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม ด้านแนวทางปฏิบัติและการเชื่อมโยงกับพหุวัฒนธรรม ประเด็นของการวางแผนพัฒนาชั้นเรียน และการแก้ปัญหาในชั้นเรียนที่มีความเป็นพหุวัฒนธรรม

สุไรกร นันทบุรมย์ (2556) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมลอคคิตตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาที่มีต่อความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติศาสนาและวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนระหว่างก่อนสอนและหลังสอนโดยใช้กิจกรรมการลอคคิต และเพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงของความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการลอคคิต พบว่า 1) นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงเจตคติความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การเปลี่ยนแปลงเจตคติความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมเกิดจากการได้เรียนรู้เนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่าง หลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีทักษะทางสังคมมากขึ้น มีกระบวนการคิดและมีการเรียนรู้จากมุมมองของผู้อื่น จากการจัดกิจกรรมตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาโดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงละคร การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กรณีตัวอย่าง และการเผชิญสถานการณ์

สุไรยา วานี (2556) ได้ศึกษาการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาดำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิมในพื้นที่ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นทุนในการคุ้มครองชุมชนในช่วงเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 ผลการศึกษา พบว่า ทุนทางสังคมที่เป็นระบบคุณค่า ได้แก่ จิตสำนึกสาธารณะ และการพึ่งพาอาศัยกัน โดยมีประวัติศาสตร์การอยู่ร่วมกันเป็นตัวเชื่อมที่ดีซึ่งถูกถ่ายทอดสู่คนรุ่นลูกหลานในรูปแบบเรื่องเล่า สำหรับทุนทางสังคมที่เป็นรูปธรรม ได้แก่ ทุนทรัพยากรธรรมชาติอันอุดมสมบูรณ์ที่สามารถสร้างรายได้เพียงพอเพียงโดยไม่เบียดเบียนผู้ใด การสับเปลี่ยนตำแหน่งกำนันระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิมเกิดขึ้นมาตั้งแต่ในอดีตช่วยถ่วงดุลอำนาจและลดความขัดแย้งระหว่างชุมชนชาวไทยพุทธและชุมชนชาวมลายูมุสลิม ทุนบุคคล ได้แก่ ผู้นำชุมชนซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาชุมชนและสร้างความร่วมมือแก่กันในชุมชน ทุนเครือญาติการที่ชาวไทยพุทธในพื้นที่ยอมรับว่าคนเป็นชาติพันธุ์มลายู ซึ่งเป็นชาติพันธุ์เดียวกันกับ

ชาวมลายูมุสลิมทำให้เกิดความรู้สึกสนิทใกล้ชิดกัน และทุนทางวัฒนธรรม ซึ่งมีภาษาถิ่นได้เป็นสื่อ ทำให้สองกลุ่มชนสื่อสารกันอย่างเข้าใจ นอกจากนี้ชุมชนทรายขาวได้ใช้แนวทางสมานฉันท์ จากชุมชนมาปรับใช้เป็นแนวทางการรักษาความสัมพันธ์ระหว่างชาวไทยพุทธและชาวมลายูมุสลิม ในช่วงที่เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ได้แก่ 1) การประนีประนอมของผู้นำ ชุมชนในการประคับประคองความสัมพันธ์ 2) การชี้แจงเพื่อทำความเข้าใจแก่คนในชุมชนต่อ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3) การปรับตัวของชาวไทยในชุมชนทรายขาว และ 4) การให้ความร่วมมือของชุมชนและเครือข่ายในการขับเคลื่อนกิจกรรมที่ส่งเสริมความรักความสามัคคี ผ่านพื้นที่สาธารณะและโอกาสอันเหมาะสม วิธีการที่ชุมชนทรายขาวจึงนับเป็นวิธีการที่ดีและ ทำให้เกิดผลของการอยู่ร่วมกันได้อย่างยั่งยืน

อัจฉรา เปรมปรีดา (2558) ศึกษาผลของการใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติในด้านพหุวัฒนธรรมของนักเรียน จากการเรียน เรื่องระบบร่างกายมนุษย์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังการเรียนเรื่องระบบร่างกายมนุษย์โดยใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรม สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรมสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และเจตคติในด้านพหุวัฒนธรรมของนักเรียนหลังการเรียน เรื่องระบบร่างกายมนุษย์โดยใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ชั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรม สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้และจัดอยู่ในระดับมาก

จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ แนวคิดเกี่ยวกับพหุวัฒนธรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้นแล้วนั้นผู้วิจัยสามารถกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ ดังนี้

1. กรอบแนวคิดพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้แก่ การเรียนการสอน 6 องค์ประกอบ ได้แก่

หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน วัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ของรูปแบบ และการวัดและการประเมินผลของรูปแบบ

2. รูปแบบการจัดการเรียนเพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่สนับสนุนการวิจัย ประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอกเจอร์ส และทฤษฎีปัญหา แนวคิดการจัดการเรียนรู้ความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ แนวคิดเรื่องกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group process and cooperative learning) แนวคิดโดยการค้นพบ (Discovery learning)

3. องค์กรประกอบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประกอบด้วยกระบวนการเรียนการสอน 5 ชั้น ได้แก่ ชั้นที่ 1 สานสัมพันธ์สู่สามัคคี ชั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้ ชั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดองสามัคคี ชั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ชั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคม พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยการสร้างรูปแบบ ตรวจสอบคุณภาพ และนำรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไป ทดลองใช้ด้วยการเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ภายหลังการทดลองของผู้เรียนกลุ่มทดลองและ กลุ่มควบคุม ในการวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีใน สังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา รูปแบบการจัดการ เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม

2. การศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
3. การสร้างรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอน
4. การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้
5. การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
6. การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนการสอน

การวิจัยระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม

ในการวิจัยระยะที่ 2 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง

1. การเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

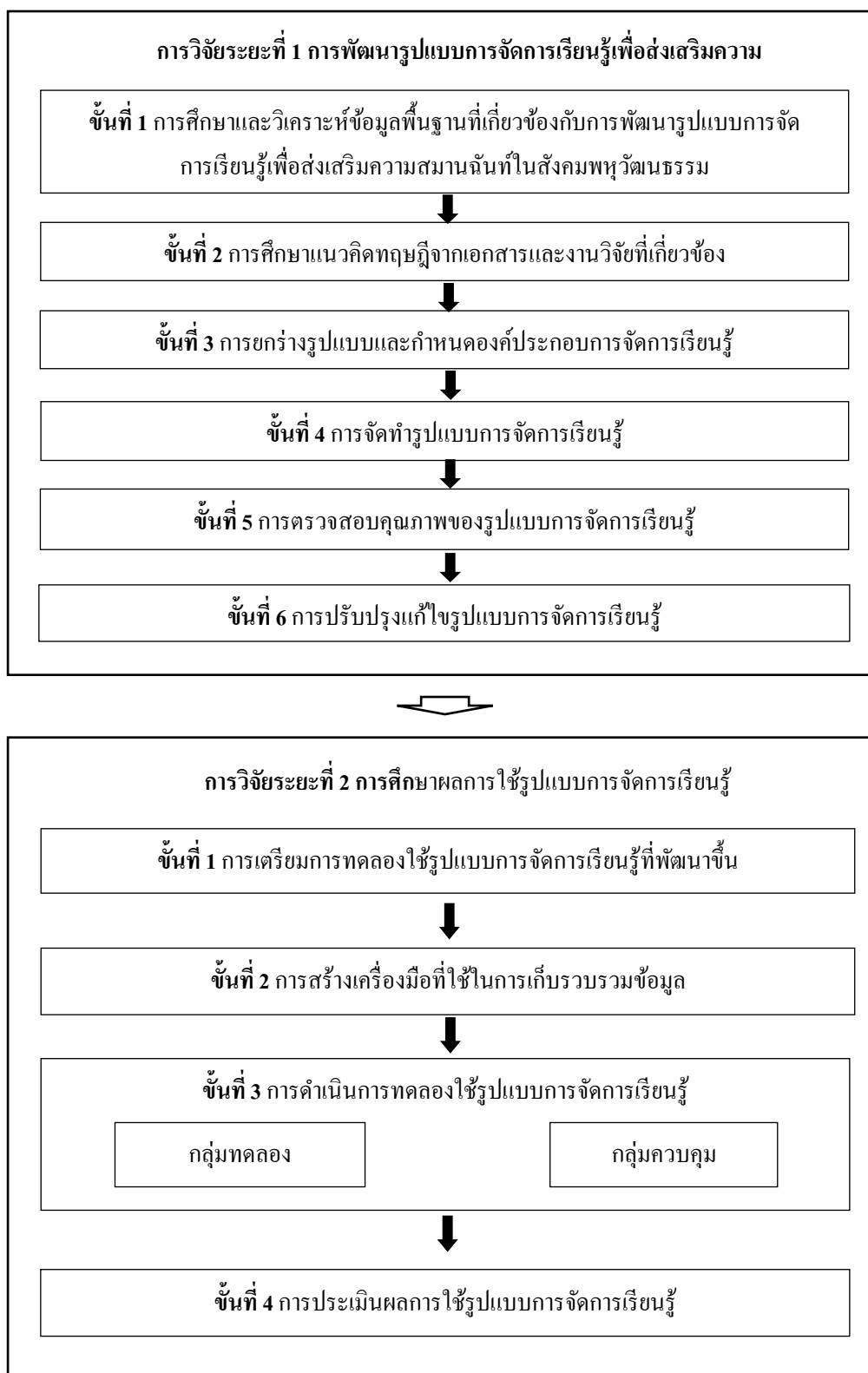
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณลักษณะ ความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ และแบบวัด เจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

3. การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้กับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร บัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 1/ 2560 จำนวน 2 ห้อง ได้โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) และทำการสุ่มโดยการจับฉลาก เพื่อให้ได้เป็นกลุ่มทดลอง

1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 30 คน

4. การประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้หลังจากได้ทดลองใช้ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยหรือไม่

การลำดับขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความ
สมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษา
ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์

การวิจัยระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย หาดใหญ่ มีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนการสอน รายวิชาความเป็นครูมืออาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัย หาดใหญ่ เพื่อศึกษาด้านสภาพปัญหาและความต้องการการจัดการเรียนการสอนตามการเรียน การสอนรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อความสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตร บัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ทั้งจากผู้เรียนและผู้สอน โดยมีวิธีดำเนินการศึกษา ดังนี้

1.1 การศึกษาและสังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอนประชากรที่ใช้ในการศึกษา ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ อาจารย์ผู้ปฏิบัติการสอนในหมวดวิชาชีพครู และนักเรียนหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2559 ปัญหาของการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียน มีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา เชื้อชาติ และความต้องการการเรียนการสอน ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ผลจากการสังเกตสภาพการจัดการเรียนการสอน พบว่า รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีเนื้อหาสาระสำคัญค่อนข้างมาก แต่มีเวลาเรียนเนื้อหาเพียงภาคการศึกษาเดียว ทำให้มีเวลาจำกัด ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐานของ หมวดวิชาชีพครู หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ กำหนดไว้ นักศึกษาที่เรียนผ่านได้ผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 2.0 ขึ้นไป จึงจะสามารถลงทะเบียนเรียนในรายวิชา ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูได้ในชั้นปีที่ 5 ฉะนั้นจึงเห็นได้ว่ารายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีความสำคัญในการวางรากฐานของความเป็นครู ด้านกิจกรรมการเรียนการสอนของครูส่วนใหญ่ เป็นการบรรยายและศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ไม่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย การทำกิจกรรม กลุ่มมีน้อยมาก ซึ่งในการแบ่งกลุ่มของนักศึกษา นักศึกษาจะแบ่งกลุ่มกันเอง โดยแต่ละกลุ่มจะเลือก สมาชิกที่นับถือศาสนาเดียวกันตลอด ไม่มีการเปลี่ยนสมาชิกในกลุ่ม นักศึกษาค่อนข้างไม่มี ปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่ม และจะมีปฏิริยาทางลบเมื่อมีสมาชิกในกลุ่มที่ไม่ได้นับถือศาสนา เดียวกัน สืบเนื่องจากนักศึกษามีความแตกต่างด้านศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม มีความเป็น เอกลักษณะของตนเองทั้งการพูด หรือการแต่งกาย โดยสังเกตจากลักษณะภายนอกด้านสื่อการเรียน

การสอนใช้ PowerPoint ในการบรรยาย ส่วนบรรยากาศการเรียนการสอนไม่เอื้อต่อการเรียนรู้และไม่สอดคล้องกับบริบทสภาพของท้องถิ่นที่มีแหล่งการเรียนรู้มากมาย สำหรับการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนใช้ประจำมี 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นสอน ขั้นสรุป และขั้นวัดและประเมินผล

ผลจากการสัมภาษณ์ครูผู้สอน จำนวน 5 ท่าน โดยนับถือศาสนาพุทธทั้งหมด พบว่า การจัดการเรียนการสอน เน้นการบรรยายเป็นหลัก และการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง นักศึกษาเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียน ขาดเป้าหมาย ขาดวินัยในการเข้าเรียน ไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน การทำกิจกรรมกลุ่มมีการแบ่งแยกศาสนา ศาสนาเดียวกันจะอยู่กลุ่มเดียวกันพูดภาษาเดียวกัน มีการแบ่งแยกกันทางศาสนาอย่างชัดเจน ไม่มีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่ม แบ่งเป็นฝักเป็นฝ่าย นักศึกษาไม่เห็นความสำคัญของรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ อันสืบเนื่องจากเป็นวิชาบรรยาย ไม่มีกิจกรรมที่น่าสนใจ มีเนื้อหาค่อนข้างเยอะ กระบวนการสอนเป็นไปตามหลักขั้นตอนการสอน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน ขั้นสอน เป็นการบรรยายและการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ขั้นสรุป และขั้นวัดและประเมินผล

ผลจากการสัมภาษณ์นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ผู้เรียนจำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้หญิง 27 คน ผู้ชาย 3 คน นับถือศาสนาพุทธ 16 คน ศาสนาอิสลาม 14 คน ที่เคยเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพมาแล้วต่อสภาพการจัดการเรียนสอนในปัจจุบัน พบว่า การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นเนื้อหาหนัก ไม่มีกิจกรรมเน้นการปฏิบัติปลูกฝังความเป็นครู เรียนรู้ภายในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว มีการมอบหมายงานเพื่อให้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและเน้นการสอนแบบบรรยายเป็นส่วนใหญ่ ผู้เรียนมีโอกาสน้อยในการแสดงความคิด การแสดงทัศนคติ ความเชื่อ หรือการอภิปรายร่วมกัน เรียนแบบสบาย ๆ กิจกรรมกลุ่มมีน้อยมาก ไม่ได้ฝึกทักษะหรือสร้างคุณลักษณะการทำงานร่วมกัน ไม่มีกิจกรรมการเรียนรู้นอกห้องเรียน ไม่มีการไปทัศนศึกษาดูงานหรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับความเป็นครู ในการจัดการเรียนการสอนผู้เรียนมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา เชื้อชาติ ในกิจกรรมการเรียนการสอนไม่ได้ให้ความสำคัญให้การเข้าใจหรือแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ไม่ได้ปลูกฝังความเข้าใจในวัฒนธรรม ศาสนาที่ต่างกัน ผู้เรียนมองว่าเป็นวิชาพื้นฐานที่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนและการประเมินผล หรือกิจกรรมการเรียนการสอน

ความคิดเห็นของผู้เรียน พบว่า การได้เรียนรู้จากสถานการณ์จริง การปรับตัวให้เข้ากับสังคมของโรงเรียนไม่ว่าสังคมนั้นจะมีความหลากหลายทางด้านวัฒนธรรม ศาสนา เชื้อชาติ แต่สามารถที่ปรับตัวเข้ากับนักเรียน ชุมชน และสังคมของโรงเรียนได้ หรือการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน การเป็นทำกิจกรรมแสดงถึงทัศนคติที่ดีไม่ว่าจะมีความหลากหลายทางด้านศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และบรรยากาศการเรียนรู้อันรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพส่งผล

ทำให้ผู้เรียนไม่มีความกระตือรือร้นในการเรียน เมื่อหน้าการเรียนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ไม่มีกิจกรรมที่ทำท่าย หรือการสร้างความสัมพันธ์กันของผู้เรียนในห้องเรียน

จากการศึกษาสรุปประเด็นความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เรียนในการจัดการเรียน ได้แก่ การส่งเสริมในกระบวนการจัดการเรียนรู้เรียนรู้ด้านองค์ความรู้นำไปสู่การปฏิบัติ ในสถานการณ์จริง การจัดกิจกรรมกลุ่มที่มีการปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มในเชิงบวกที่มีความหลากหลายทางด้านศาสนา ภาษา วัฒนธรรม โดยเน้นการปลูกฝังความเป็นครู การแสดงความคิดเห็น การแสดงทัศนคติ ความเชื่อ หรือการอภิปรายร่วมกัน รวมทั้งการสร้างคุณลักษณะความสามัคคีที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาตนเองในการทำกิจกรรมที่เกี่ยวกับความเป็นครู ในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม

1.2 การศึกษาข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากผลการประเมินผลการเรียนการสอน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เพื่อนำผลการศึกษามาใช้ในการกำหนดแนวทางในการพัฒนารูปแบบ การจัดการเรียนการสอน ผลการศึกษาวิเคราะห์ พบว่า นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนใน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ในปีการศึกษา 2559 นักศึกษาส่วนใหญ่มีผลการเรียนในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพอยู่ในระดับปานกลางและค่อนข้างต่ำ กล่าวคือ มีผู้ได้คะแนนร้อยละ 80 มีเพียง 11 คน จากนักเรียนทั้งหมด 123 คน คิดเป็นร้อยละ 9.02 มีคะแนนระหว่าง 77-84 จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 13.11 มีคะแนนระหว่าง 64-76 มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 40.16 มีคะแนน ต่ำกว่า 64 มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 37.71 (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2559, หน้า 5)

2. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชา 600-212 ความเป็นครูวิชาชีพ ที่สอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากคำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ และเนื้อหาในรายวิชา เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาวิเคราะห์กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ ในการจัดการเรียนการสอนและขอบเขตของการศึกษาวิจัย

ผลการศึกษาเกี่ยวกับรายวิชา 600-212 ความเป็นครูวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายของรายวิชา เพื่อให้ให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านความเป็นครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มีวัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ ปรับปรุงรายวิชาเพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ขั้นพื้นฐาน เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครูโดยการนำความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาไทย ความสำคัญของวิชาชีพครู จรรยาบรรณครู ลักษณะและความสำคัญของครู เพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้การเป็นบุคคลแห่ง การเรียนรู้และผู้นำทางวิชาการ แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้ความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การ ปรัชญาหลักสูตร ผลิตบัณฑิตวิชาชีพครู ที่มีความรู้

ความสามารถทางภาษาไทย มีคุณธรรม จริยธรรมและมีคุณลักษณะบัณฑิตอันพึงประสงค์ สอดคล้องกับปรัชญาของมหาวิทยาลัยคือ รู้คิด รู้ธรรม รู้สำเร็จ วัตถุประสงค์ของหลักสูตรและคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ 1) มีอุดมการณ์และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีบุคลิกลักษณะแห่งความเป็นครูที่ดีและมีจิตสาธารณะ 2) มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนา มีความรับผิดชอบต่อวิชาการ วิชาชีพ เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและภูมิภาคอย่างยั่งยืนและแสดงออกอย่างมีจิตสำนึก 3) รอบรู้และสามารถประยุกต์ใช้ทฤษฎีวิธีการศึกษา เพื่อสร้างสรรค์ความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและพัฒนาการเรียนการสอน รวมทั้งมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดการแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและการพัฒนาวิชาชีพ ด้วยการบูรณาการศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อเสริมสร้างการพัฒนาที่ยั่งยืน เนื้อหาในการเรียนการสอน มีขอบเขตเนื้อหาที่สำคัญประกอบด้วย ศึกษาศาสตร์ ความสำคัญ บทบาทและหน้าที่ สภาพงานครู คุณลักษณะและมาตรฐานวิชาชีพครู ลักษณะของครูที่ดี การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู และศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับครูและ วิชาชีพครู รวมทั้งการจัดการความรู้เกี่ยวกับวิชาชีพครู การสร้างความก้าวหน้าและพัฒนาวิชาชีพครูอย่างต่อเนื่อง การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และผู้นำทางวิชาการ แสวงหาและเลือกใช้ข้อมูลความรู้ที่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้มีความรอบรู้ในเนื้อหาวิชาที่สอนและกลยุทธ์การสอน เพื่อให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ได้ตลอด จนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน

จากการศึกษาข้อมูลหลักสูตรรายวิชาแสดงให้เห็นว่า รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีจุดมุ่งหมายพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ มีเจตคติที่ดีและมีความสามารถในการปฏิบัติงานด้านความเป็นครู ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับการเป็นครูเพื่อเป็นพื้นฐานการเรียนในวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้เน้นคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ ให้มีอุดมการณ์และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู มีบุคลิกลักษณะแห่งความเป็นครูที่ดีและมีจิตสาธารณะ มีคุณธรรม จริยธรรมตามหลักศาสนาของแต่ละศาสนา มีความรับผิดชอบต่อวิชาการ วิชาชีพ เพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม ศิลปวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นและภูมิภาคอย่างยั่งยืน และแสดงออกอย่างมีจิตสำนึก

ดังนั้น ด้วยเหตุผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูมีอาชีพ เพื่อการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และข้อ 2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับรายวิชา รายวิชา 600-212 ความเป็นครูวิชาชีพ ที่สอนในหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต โดยผู้วิจัย

ศึกษาข้อมูลจากคำอธิบายรายวิชา วัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้และเนื้อหาในรายวิชา ดังกล่าวข้างต้น ในการวิจัยนี้ผู้วิจัยจึงนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มาทดลองใช้ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะและสมรรถนะที่พึงประสงค์ในการเตรียมความพร้อมของบัณฑิตวิชาชีพครูตามที่มุ่งหวังทั้งในด้านความรู้ ความสมานฉันท์ การปฏิสัมพันธ์กันระหว่างกลุ่มในเชิงบวกที่มีความหลากหลายทางด้านศาสนา ภาษา วัฒนธรรม ในสังคมพหุ วัฒนธรรมบริบทของจังหวัดชายแดนใต้ และเจตคติที่ดีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นตัวอย่างในการทดลองสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น อนึ่งการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เป็นอีกพื้นที่หนึ่งในการลดความขัดแย้ง โดยใช้ระบบการศึกษาเข้าไปมีส่วนร่วมในการปลูกฝังบัณฑิตวิชาชีพครูในอนาคต เพื่อเป็นกลไกของการสร้างเยาวชนในพื้นที่ให้มีความสมานฉันท์ในสังคมชายแดนใต้อย่างสันติสุข

ขั้นที่ 2 การศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในขั้นตอนนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสาระสำคัญของแนวคิดและหลักการของทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยการศึกษาแบบสังเคราะห์เอกสาร ที่ได้ศึกษาจากการค้นคว้ารวบรวมจากหนังสือ ตำราเอกสาร รายงานทางวิชาการ ระบบอินเทอร์เน็ตและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ศึกษาสาระสำคัญทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยรวบรวมข้อมูลจากหนังสือ ตำรา และรายงานวิจัยต่าง ๆ เช่น Johnson and Johnson (1987, pp. 44-50) ได้สาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎี ดังนี้ การเรียนแบบร่วมมือ เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ร่วมมือและช่วยเหลือกันในการเรียนรู้ โดยแบ่งผู้เรียนออกเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความแตกต่างกันทำงานร่วมกันเพื่อเป้าหมายกลุ่ม สมาชิกมีความรับผิดชอบร่วมกันทั้งในส่วนตนและส่วนร่วม มีการฝึกและใช้ทักษะการทำงานกลุ่มร่วมกัน ผลงานของกลุ่มขึ้นอยู่กับผลงานของสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม สมาชิกต่างได้รับความสำเร็จร่วมกัน โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive interdependent) การพึ่งพากันในทางบวก การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to face promotive interdependence) ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual accountability) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิก การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and small group skills) เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข และ

กระบวนการทำงานของกลุ่ม (Group processing) ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด มีความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงาน และความรับผิดชอบร่วมกันจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้

2. ศักยภาพสำคัญทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner (1963, p. 54) ได้เสนอแนวคิดที่มนุษย์เราสามารถเรียนรู้ รับรู้ เกิดจากกระบวนการคิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ทดลองและหาสาเหตุด้วยตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียน ได้คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ครูควรเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือ และแนะนำเท่านั้น ครูสามารถจัดเตรียมประสบการณ์ที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมได้ โดยไม่ต้องรอให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมขึ้นเองทั้งตามธรรมชาติ ถ้าการกระตุ้นหรือนำเสนอตรงกับการรับรู้ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่เหมาะสมและในการเรียนรู้ นั้นผู้เรียนเกิดกระบวนการ 3 อย่าง เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ได้แก่ 1) การได้มาของข้อมูลใหม่ โดยข้อมูลเหล่านั้น ได้มาจากสิ่งที่ผู้เรียนรับรู้มาก่อนทั้งทางตรงและทางอ้อม 2) การเกิดการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการกับความรู้ เพื่อให้เหมาะสมกับความรู้ใหม่ 3) การประเมินผล เพื่อประเมินว่าการจัดการกับข้อมูลมีความเหมาะสมกับข้อมูลหรือไม่ การเรียนรู้ตามแนวคิดของ Bruner แบ่งเป็น 3 ชั้น คือ 1) ชั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive stage) คือ ชั้นของการเรียนรู้จากการใช้ประสาทสัมผัสรับรู้สิ่งต่าง ๆ การลงมือกระทำช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดจากการกระทำ 2) ชั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic stage) เป็นชั้นที่เด็กสามารถสร้างมโนภาพในใจได้ และสามารถเรียนรู้จากภาพแทนของจริงได้ 3) ชั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic stage) เป็นชั้นการเรียนรู้สิ่งที่ซับซ้อนและเป็นนามธรรมได้

3. ศักยภาพสำคัญทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส ได้เน้นเกี่ยวกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสำคัญต่อไปนี (Boeree, 2006, p. 7; ทิศนา ขัมมณี, 2554, หน้า 70) มีอิสระในการทำงานศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกปฏิบัติงาน ด้านการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนต้องให้ความอบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่ากลัว จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนมีความสำคัญ ผู้สอนช่วยแนะนำ อำนวยความสะดวกเข้าใจผู้เรียนตลอดเวลา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง

4. ศักยภาพสำคัญแนวคิดทฤษฎีพหุปัญญา (นาตยา บิลันชานนท์, 2546, หน้า 22) การ์ดเนอร์ได้เสนอแนวคิดในด้านสติปัญญาของมนุษย์โดยคนเราทุกคนมีความสามารถทางด้านสติปัญญา หรือเชาวน์ปัญญามีอย่างน้อย 8 ด้าน และสามารถนำสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยมีรายละเอียดพหุปัญญา 8 ด้านดังนี้ 1) ด้านภาษา (linguistic intelligence)

- 2) ด้านการใช้เหตุผล (logical intelligence) 3) ด้านการเคลื่อนไหว (Kinesthetic intelligence)
 4) ด้านดนตรี (Musical intelligence) 5) ด้านการมองเห็นมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence)
 6) ด้านการเข้ากับผู้อื่น (Interpersonal intelligence) 7) ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) 8) ด้านความเข้าใจในธรรมชาติ (Naturalist intelligence)

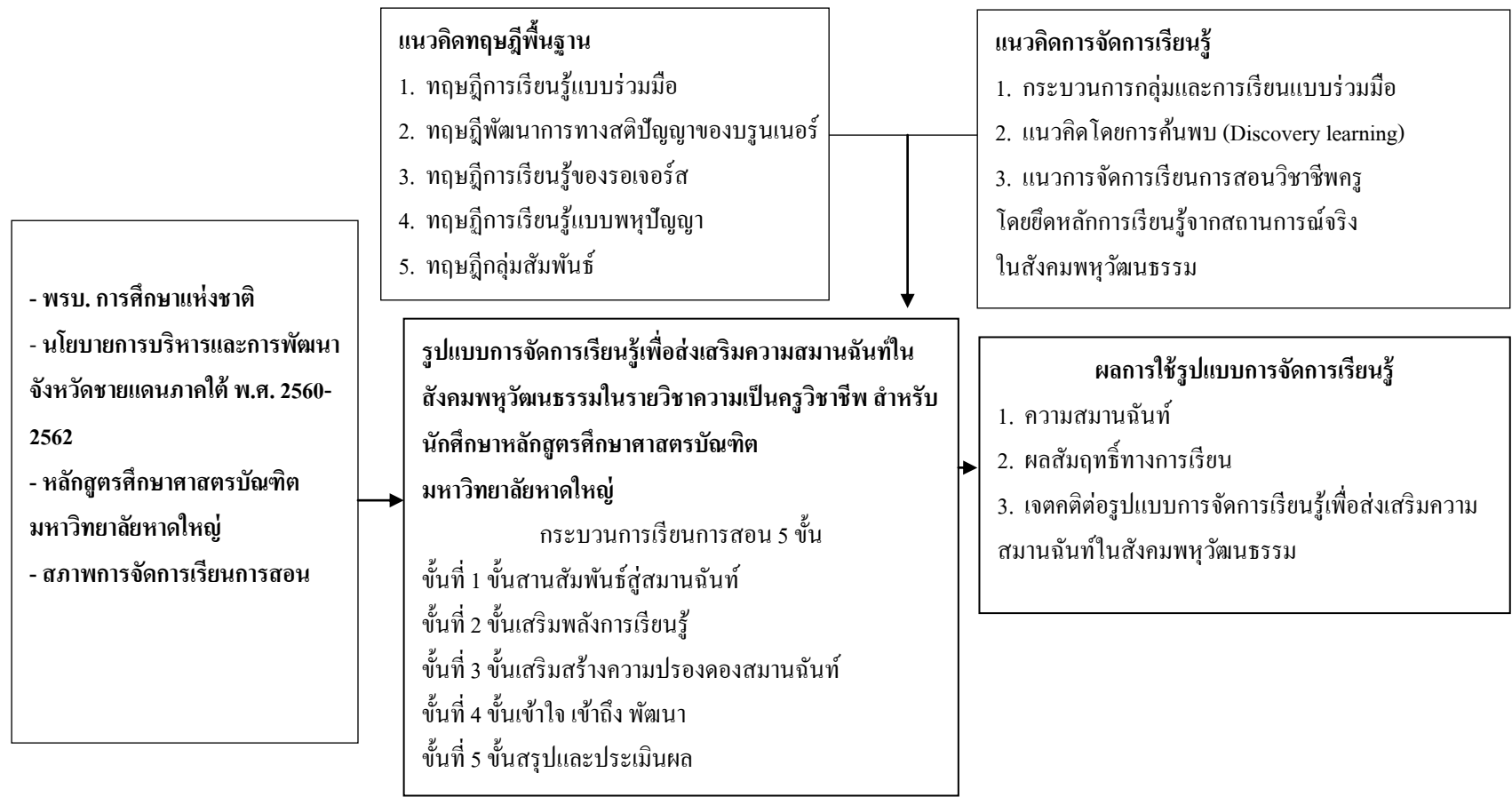
5. ศึกษาสาระสำคัญทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ การเรียนตามทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ แบ่งเป็น 4 ระยะ ดังนี้ (เยาพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 163-166) 1) ระยะการมีส่วนร่วม (Participation or involvement stage) การเรียนรู้จะเริ่มต้นจากการที่ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้การเรียนรู้เป็นประสบการณ์ที่ เต็มไปด้วยความมีชีวิตชีวา ใฝ่ใจ เชี่ยวชาญ (Active-learning) 2) ระยะวิเคราะห์ (Analysis stage) ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกระทำกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองแล้วระยะต่อไปเป็นระยะที่ผู้เรียนจะร่วมกันวิเคราะห์ประสบการณ์การเรียนรู้ที่ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวาง และยังช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม วิธีการเรียน ผลของการเรียนรู้ตลอดจนช่วยให้ผู้เรียนรู้จักตนเองดียิ่งขึ้น 3) ระยะสรุปและประยุกต์หลักการ (Generalization and application stage) ผู้เรียนค้นพบสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนจะรวบรวมแนวคิดที่ตนค้นพบและแนวคิดที่ได้จากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นแล้วสรุปเป็นหลักการของตนเอง การเรียนรู้ที่นอกจากเราจะเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบันแล้ว เรายังเรียนเพื่อแก้ปัญหาและเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ขึ้นในอนาคต หรือประยุกต์ให้เข้ากับตนเองได้ 4) ระยะประเมินผล (Evaluation stage) การประเมินผล การเรียนรู้ตามทฤษฎีกระบวนการ กลุ่มสัมพันธ์ถือว่าผู้เรียนจะเป็นผู้ประเมินผลการเรียนรู้ของตนเองและของกลุ่ม จากการอภิปรายให้ ข้อเสนอแนะและติชมร่วมกันกับสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม หลักการเรียนการสอนตามหลักการทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ จะส่งเสริมบรรยากาศแบบประชาธิปไตย ตลอดจนการพัฒนาคุณค่าของความเป็นมนุษย์ (Manhood) คือ ส่งเสริมพัฒนาการของผู้เรียน และความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้เรียน ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนเกี่ยวกับเนื้อหาวิชา มี โอกาสพัฒนาสติปัญญา และอารมณ์โดยวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้เป็นสิ่งที่มีความหมายและใกล้เคียงกับความเป็นจริง (Self and social reality)

ขั้นที่ 3 การสร้างรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้

หลังจากได้ศึกษาข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งการศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แล้ว ผู้วิจัยดำเนินการสร้างรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด และทฤษฎีดังกล่าวมาสังเคราะห์กรอบแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน เพื่อเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

2. เมื่อได้กรอบแนวคิดทฤษฎีแล้วผู้วิจัยดำเนินการกำหนดกรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยนำสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของ รอเจอร์ส แนวคิดทฤษฎีปัญหา ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ รวมถึงการจัดการเรียน การสอนแนวคิดกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ แนวคิดโดยการค้นพบ (Discovery learning) แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู โดยยึดหลักการเรียนรู้จากสถานการณ์จริง ในสังคมพหุวัฒนธรรม มากำหนดกรอบแนวคิดของการดำเนินการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 3

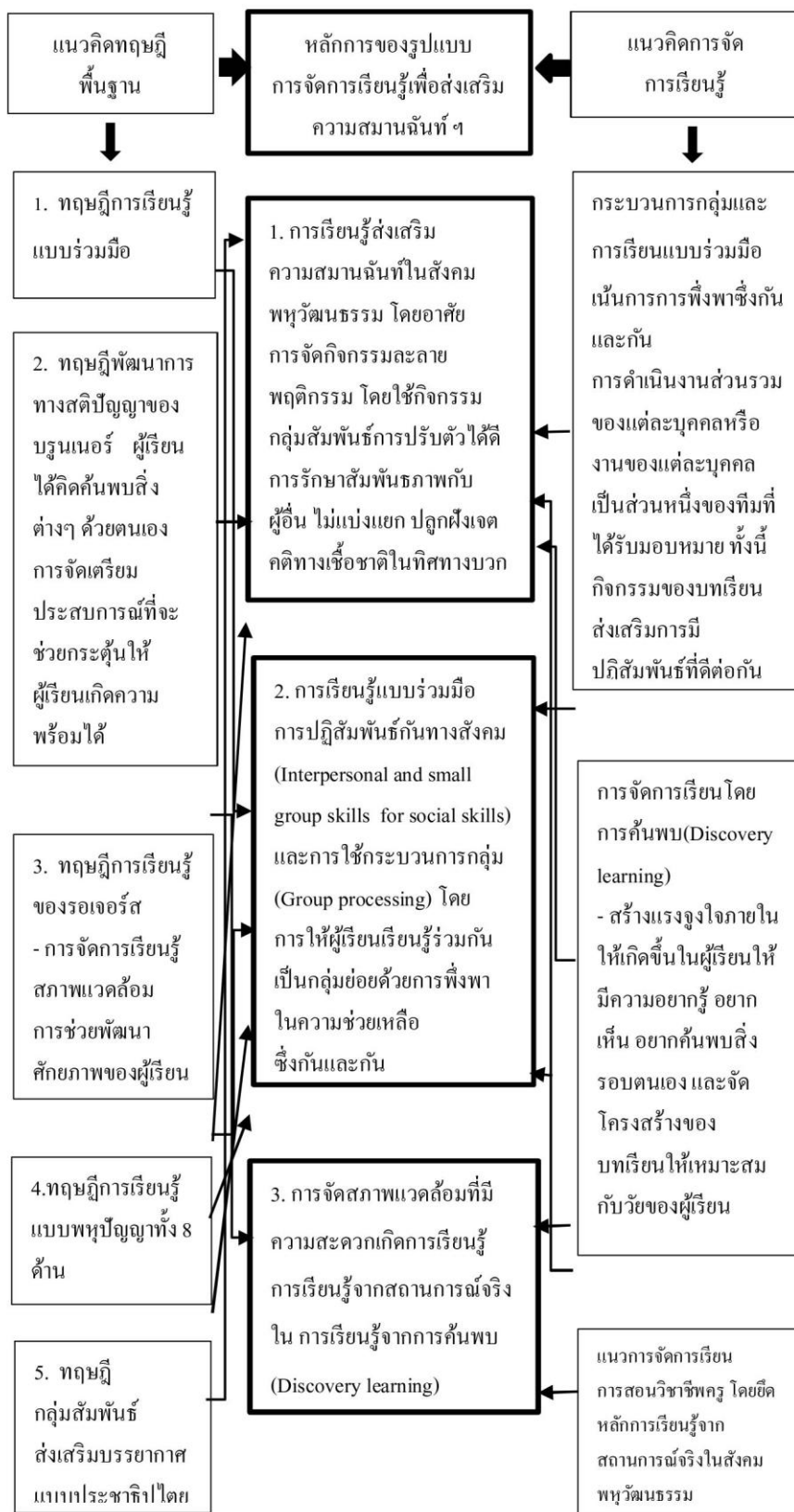

ภาพที่ 3 กรอบแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์

3. การกำหนดกรอบโครงสร้างรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดของการดำเนินการวิจัยที่ได้มาสังเคราะห์กำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบต่าง ๆ ของรูปแบบการเรียนการสอน โดยการนำสาระสำคัญจากการสังเคราะห์ทฤษฎี แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส แนวคิดทฤษฎีปัญหา ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ มาใช้ในการกำหนดองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อย และการจัดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่าง ๆ จนได้รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู มุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นการยอมรับความแตกต่าง ทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิตบนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคลโดยการพยายามหลอมรวมเพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม สิ่งที่เป็นจุดเด่นคุณลักษณะของความเป็นครูความเป็นครูดี ครูเก่ง พัฒนาสังคมของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ โดยได้โครงสร้างของรูปแบบการเรียนการสอน มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

3.1 หลักการของรูปแบบการเรียนการสอน

การกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอน ผู้วิจัยได้ดำเนินการโดยการนำสาระสำคัญตามกรอบแนวคิด และทฤษฎีที่ได้จากการศึกษาข้อมูลขั้นตอนที่ 1 และ 2 มากำหนดเป็นหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ผลการกำหนดหลักการของรูปแบบการเรียนการสอนที่ได้จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์สาระสำคัญของแนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การสังเคราะห์หลัก การของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีกัน

จากภาพที่ 4 แสดงว่า หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้ความรู้ทางด้านเนื้อหาและกิจกรรมในการส่งเสริมความสมานฉันท์เพื่อเป็นรากฐานในการประกอบวิชาชีพครูในอนาคต ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วยหลักการที่สำคัญ 3 ประการ ดังนี้

3.1.1 การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยอาศัยการจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ รวมทั้งการเข้ากับผู้อื่น การปรับตัวได้ดี การรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่แบ่งแยก ปลูกฝังเจตคติทางเชื้อชาติ ในทิศทางบวกและปลูกฝังเจตคตินิยม ความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวผู้เรียนซึ่งผู้สอนสามารถบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมของนักศึกษา เข้าไปในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพได้ เพื่อให้ นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่าง ทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต

3.1.2 หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ด้วยการพึ่งพาในความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกรับผิดชอบทั้งรายบุคคลและรายกลุ่มใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม (Interpersonal and small group skills for social skills) และการใช้กระบวนการกลุ่ม (Group processing)

3.1.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกเกิดการเรียนรู้ การเรียนรู้จากการค้นพบ (Discovery learning) โดยมีศึกษานอกสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมการให้กำลังใจ การชื่นชม ส่งเสริมการการแสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักการ และมีเหตุผล

3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การกำหนดวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ผู้วิจัยดำเนินการโดยนำสาระสำคัญของหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่วิเคราะห์เชื่อมโยงไปสู่ผลการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนภายใต้หลักการดังกล่าวหลังจากนั้นนำผลการวิเคราะห์มากำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ผลการวิเคราะห์หลักการเพื่อเชื่อมโยงไปสู่ผลการเรียนรู้และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ประกอบด้วยวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้

3.2.1 เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม

3.2.2 เพื่อเสริมสร้างความรู้เนื้อหารายวิชา

3.2.3 เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

3.3 กระบวนการเรียนการสอน

การกำหนดองค์ประกอบของกระบวนการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบได้มาโดยการดำเนินการ ดังนี้

3.3.1 การวิเคราะห์แนวทางการจัดการเรียนการสอนจากการนำวัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ 3 ประการ ที่ผู้วิจัยสังเคราะห์ได้จากขั้นตอนที่ 3.2 มากำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบซึ่งได้มาจากกรอบแนวคิดแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส แนวคิดทฤษฎีหุบปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ แนวทางการจัดการเรียนการสอนกระบวนการกลุ่ม และการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery learning) แนวทางการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู โดยยึดหลักการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในสังคมพหุวัฒนธรรม ตามที่นำเสนอไว้เป็นแนวในการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบในตอนที่ 1

3.3.2 ผลการสร้างขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครู ได้จากการนำหลักการแนวคิด ในข้อ 3.3.1 มาเชื่อมโยงและสังเคราะห์เป็นขั้นตอนของกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ ผลการสร้างขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครู สามารถสรุปได้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์สู่สามัคคี

ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้

ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดองสามัคคี

ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล

3.4 กำหนดกรอบเนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนการสอน

เนื้อหาที่ใช้จัดการเรียนการสอน ได้มาจากคำอธิบายรายวิชาวิชาชีพครู หมวดวิชาชีพครู หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย โดยมี 10 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย ความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาทหน้าที่และภาระงานของครู พัฒนาการของวิชาชีพครู

คุณลักษณะของครูที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพ ความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จรรยาบรรณของวิชาชีพครู และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

3.5 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอน

การวัดและประเมินผลของรูปแบบการจัดการเรียนการสอนโดยกำหนดให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบ วิธีการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตอน โดยมีการวัดและประเมินผลทั้งในระหว่างการจัดการเรียนการสอน การตอบคำถาม การอภิปราย การมีส่วนร่วมเรียนรู้ในกลุ่มย่อย และหลังการจัดการเรียนการสอน โดยการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ เนื้อหาสาระของรายวิชา การประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ และวัดเจตคติต่อรูปแบบ การสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

4. การกำหนดองค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบ

การกำหนดองค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ผู้วิจัย ดำเนินการ โดยวิเคราะห์สาระสำคัญแนวคิดของทฤษฎี แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอร์เจอร์ส แนวคิด ทฤษฎีพุทปัญญา ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ โดยเชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนแนวคิด กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery learning) แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาชีพครู โดยยึดหลักการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในสังคม พหุวัฒนธรรม มาใช้ในการกำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนของรูปแบบแล้วสังเคราะห์ เชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ จากนั้นกำหนดองค์ประกอบของกระบวนการเรียนการสอนตาม รูปแบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครู วิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

4.1 องค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอน

ที่พัฒนาขึ้น จากการสังเคราะห์องค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนจากหลักการ แนวคิดและ ทฤษฎีการเรียนรู้ดังกล่าวสามารถนิยามองค์ประกอบกระบวนการเรียนการสอนตามแนวรูปแบบ การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครู วิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ และกำหนดกิจกรรม การเรียนการสอนได้ ดังนี้

ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์

การเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้เกิดความกระตือรือร้น มีความสนุกสนาน สร้างความสามัคคี

ลดความขัดแย้งในชั้นเรียน แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มนักศึกษาทำกลุ่มละ 4-5 คน (โดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ร่วมเล่นเกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ แต่ละกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กำหนดเวลา ให้กลุ่มละไม่เกิน 15 นาที อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ ของเกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (หมายเหตุ เกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละคาบสอนต้อง มีความหลากหลายไม่ซ้ำและการแบ่งกลุ่มสมาชิกในกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม)

ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้

การเรียนรู้เริ่มต้นด้วยนักศึกษาศึกษา กรณีศึกษาจากบทความวิชาการ ข่าว สถานการณ์ คลิปวิดีโอ หรือวิทยากรผู้เชี่ยวชาญที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน นักศึกษาและอาจารย์ ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับกรณีศึกษา โดยเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่เรียน อาจารย์ผู้สอนนำเสนอเนื้อหา ลักษณะกว้าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยอาจารย์ผู้สอนกำหนดหัวข้อประเด็นใน การศึกษา แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน (โดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ซึ่งเป็นกลุ่มเดิม จากในขั้นที่ 1 ข้างต้น นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลักการค้นพบ (Discovery learning) โดยการแบ่งเป็นกลุ่มนั้นอาจารย์ผู้สอนจะให้อิสระนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งใน และนอกสถานที่ หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่ บริกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงในการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้าน ภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์

การเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์สมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม จากนั้นร่วมกันปรึกษาหารือร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย ของกลุ่มสมาชิกแต่ละคนนำเสนอผลการสืบค้นต่อกลุ่ม/ ระหว่างกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) นักศึกษาซักถาม และแสดงความคิดเห็นที่เพื่อนร่วมกลุ่มได้นำเสนอจากวิธีการคิดและตรวจสอบ นั้นถูกต้องชัดเจนหรือไม่ สมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดวิธีการนำเสนอผลงานของกลุ่ม โดยวิธีการ นำเสนอแบบบทบาทสมมุติ การสร้างสถานการณ์จำลองหรือบรรยายสรุป เป็นต้น สมาชิกในกลุ่ม ช่วยกันตอบคำถาม และอภิปรายร่วมกัน กลุ่มใดตอบคำถามถูกได้คะแนน กลุ่มใดตอบไม่ถูกให้ นำเสนอกิจกรรมสั้นทางการหน้าชั้นเรียนหรือการบำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคม

ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

การนำเสนอผลงานตามรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มตกลงกัน จากนั้นร่วมกันวิพากษ์ ผลการนำเสนอ แล้วนักศึกษานำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่น มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในดีขึ้น สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ กระบวนการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มตนเองมีจุดเด่นและจุดปรับปรุงอย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล

การสรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบผังความคิดจากนั้น ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ประเมินจากชิ้นงาน และแบบทดสอบ

4.2 การกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หลังจากได้ขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนแล้ว จากนั้นผู้วิจัยจึงวิเคราะห์แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบทบาทและพฤติกรรมของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนการสอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น แสดงดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 บทบาทของผู้สอนและผู้เรียนในการเรียนการสอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

ขั้นตอนของกิจกรรม	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์	<ol style="list-style-type: none"> จัดเตรียมกิจกรรมละลายพฤติกรรม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละคาบสอนต้องมีความหลากหลาย ไม่ซ้ำและการแบ่งกลุ่มสมาชิกในกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม อธิบาย กฎ กติกาของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ อำนวยความสะดวก สนับสนุนส่งเสริมในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม กระตุ้นความคิดของผู้เรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 	<ol style="list-style-type: none"> แบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน (โดยคณะเพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ร่วมเล่นเกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กำหนดเวลาให้กลุ่มละไม่เกิน 15 นาที นักศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันและแสดงความคิดเห็น ภายในกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ให้สำเร็จ นักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรม	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้	<ol style="list-style-type: none"> จัดเตรียม กรณีศึกษาจากบทความวิชาการ/ ข่าว/ สถานการณ์/ คลิปวิดีโอ/ หรือเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ มาให้ความรู้ในบางครั้ง เชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่เรียน นำเสนอเนื้อหาลักษณะกว้าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม กำหนดหัวข้อประเด็นในการศึกษา การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ เป็นที่ปรึกษา เพื่อให้เกิด การเรียนรู้ตามสภาพจริงในการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต ในสังคมพหุวัฒนธรรม 	<ol style="list-style-type: none"> ศึกษาและวิเคราะห์เกี่ยวกับ กรณีศึกษา บทความวิชาการ/ ข่าว/ สถานการณ์/ คลิปวิดีโอ ร่วมแสดงความคิดเห็นและ อภิปราย แบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน (โดยคณะ แพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจากในขั้นที่ 1 ข้างต้น ศึกษาค้นคว้าโดยใช้หลักการ ค้นพบ (Discovery learning) หาความรู้ทั้งในและนอกสถานที่หรือ แหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ
ขั้นที่ 3 เสริมสร้าง ความปรองดองสมานฉันท์	<ol style="list-style-type: none"> อธิบายการทำกิจกรรมกลุ่มกลุ่ม บ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ เตรียมใบงาน/ ใบกิจกรรม/ แบบฝึกหัด อำนวยความสะดวก สนับสนุน ส่งเสริมการทำกิจกรรมกลุ่ม การเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล แนะนำช่วยเหลือและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ เข้าใจแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน 	<ol style="list-style-type: none"> สมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกประธาน กลุ่มจากนั้นร่วมกันปรึกษาหารือ ร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบ ต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมาย สมาชิกแต่ละคนนำเสนอ ผลการสืบค้นต่อกลุ่ม/ ระหว่างกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) ซักถามและแสดงความคิดเห็นที่ เพื่อนร่วมกลุ่มได้นำเสนอ ตรวจสอบความถูกต้อง ชัดเจน สมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดวิธีการ นำเสนอผลงานของกลุ่ม กิจกรรมสันทนาการหน้าชั้นเรียน

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ขั้นตอนของกิจกรรม	บทบาทของผู้สอน	บทบาทของผู้เรียน
ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	<ol style="list-style-type: none"> 1. แนะนำ ช่วยเหลือและสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน 2. วิพากษ์ชิ้นงาน ชี้ข้อบกพร่องที่ควรแก้ไข 3. ถามคำถามเพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้เพื่อพัฒนางาน 4. รับผิดชอบฟังความคิดของผู้เรียน 	<ol style="list-style-type: none"> 1. นำเสนอผลงานตามรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มตกลงกัน 2. ร่วมกันวิพากษ์ ผลการนำเสนอ 3. นำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในดีขึ้น 4. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ กระบวนการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มตนเอง มีจุดเด่นและจุดปรับปรุงอย่างไร
ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล	<ol style="list-style-type: none"> 1. เตรียมสรุปเนื้อหาในแต่ละประเด็นโดยใช้สื่อประกอบ เช่น ภาพแผนผัง Power point เป็นต้น 2. นำสรุปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ 3. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม 4. ประเมินคุณลักษณะความสามัคคี ประเมินจากชิ้นงานและแบบทดสอบ 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบแผนผังความคิด 2. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม 3. ร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ในกลุ่ม และประเมินตนเอง 4. ประเมินคุณลักษณะความสามัคคีของตนเอง

กิจกรรมการเรียนการสอน ทั้ง 5 ขั้นตอน เป็นการจัดการเรียนการสอนตาม แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Cooperative learning) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ทฤษฎีการเรียนรู้ของร็อบเจอร์ส แนวคิดทฤษฎีปัญหา ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ โดยเชื่อมโยงการจัดการเรียนการสอนแนวคิดกระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ การเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery learning) แนวการจัดการเรียนการสอนวิชาชีวเคมี โดยยึดหลักการเรียนรู้จากสถานการณ์จริงในสังคมพหุวัฒนธรรม เกิดผลการเรียนรู้กับผู้เรียน ดังนี้

4.2.1 คุณลักษณะความสามัคคี

4.2.2 ความรู้เนื้อหาวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

4.2.3 เจตคติที่ดีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคม
 พหุวัฒนธรรม

5. การหาความสัมพันธ์โดยนอกรูปประกอบของรูปแบบที่กำหนดข้างต้นมาจัดเรียงและ
 หาความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและเขียนรายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบให้สมบูรณ์และ
 ชัดเจน จากนั้นสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคม
 พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

ขั้นที่ 4 การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เป็นการเตรียมเอกสารต่าง ๆ
 เพื่อให้สามารถอธิบายการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคม
 พหุวัฒนธรรมสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ที่สร้างขึ้น ไปสามารถใช้
 ในการปฏิบัติการเรียนการสอนได้จริง ประกอบด้วย ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาความเป็นครูมืออาชีพ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเป็นเอกสารที่ได้สร้างและพัฒนาขึ้นจาก
 การสังเคราะห์เนื้อหาสาระตามหลักสูตร แนวคิด และทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบ เพื่อกำหนด
 กิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักการและวัตถุประสงค์ของรูปแบบการเรียนการสอนที่ สำหรับ
 ให้อาจารย์ผู้สอนใช้เป็นแนวปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีรายละเอียด ดังนี้

1. ศึกษาคำอธิบายรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ จากหลักสูตรการศึกษาระดับบัณฑิต
 โดยใช้เนื้อหาในคำอธิบายรายวิชามาใช้ในการทดลองโดยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
 ความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยมีเนื้อหารายวิชา 10 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่
 ความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาทหน้าที่ และภาระงานของครู พัฒนาการของวิชาชีพครู
 คุณลักษณะของครูที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพ
 ความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
 จรรยาบรรณของวิชาชีพครูและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยแผนการจัดการเรียนรู้
 ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น ใช้ระยะเวลา 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 คาบ คาบละ 50 นาที รวม 30 คาบ
 มีสาระการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา มคอ. 3 รายละเอียดของรายวิชา
 รหัสวิชา 600-212 ความเป็นครูวิชาชีพ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 แผนการจัดการเรียนรู้และจำนวนคาบเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

แผนการจัดการเรียนรู้	หน่วยการเรียนรู้	จำนวนคาบ	จำนวนชั่วโมง
1	ความสำคัญของวิชาชีพครู	2	3
2	บทบาทหน้าที่และภาระงานของครู	2	3
3	พัฒนาการของวิชาชีพครู	2	3
4	คุณลักษณะของครูที่ดี	2	3
5	การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู	2	3
6,7	การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู	4	6
8,9,10	การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	9	9
11,12	การเป็นผู้นำทางวิชาการ	4	6
13	เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู	2	3
14	จรรยาบรรณของวิชาชีพครู	2	3
15	กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา	2	3
	รวม	30	45

2. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม จำนวน 15 แผน โดยแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีองค์ประกอบย่อยประกอบด้วย ชื่อและรหัสรายวิชา สัปดาห์ที่ วันที่ เดือน ปี คาบที่ เวลา ชั่วโมง/ สัปดาห์ ผู้สอน เรื่อง จำนวนคาบ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะความสมานฉันท์ที่พึงประสงค์ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/ เอกสารเสริมประกอบการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้นี้ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมการเรียนการสอนตามขั้นตอนในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่พัฒนาขึ้น 15 สัปดาห์ สำหรับแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มควบคุมผู้วิจัยเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 แผน ตามแนวการจัดการเรียนการสอนที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สอนและศึกษาเอกสารแผนการสอนในรายวิชาความเป็นครู โดยแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกตินี้ ประกอบด้วย ชื่อและรหัสรายวิชา สัปดาห์ที่ วันที่ เดือน ปี คาบที่ เวลา ชั่วโมง/ สัปดาห์ ผู้สอน เรื่อง จำนวนคาบ สาระสำคัญ สาระการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อ/ เอกสารเสริม

ประกอบการเรียนการสอน การวัดผลและการประเมินผล ส่วนเนื้อหาวิชาที่นำมาใช้ในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบปกติมาจากคำอธิบายรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ จากหลักสูตรการศึกษาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่เช่นเดียวกับแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน มีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

1. สร้างแบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน โดยกำหนดจุดมุ่งหมายการประเมินด้วยการพิจารณาในองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบ

2. ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมิน และดำเนินการสร้างแบบประเมินรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบ ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ โดยมีลักษณะคำถามแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ส่วนที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	เหมาะสมมากที่สุด
4	หมายถึง	เหมาะสมมาก
3	หมายถึง	เหมาะสมปานกลาง
2	หมายถึง	เหมาะสมน้อย
1	หมายถึง	เหมาะสมน้อยที่สุด

2.2 เป็นแบบปลายเปิดสำหรับผู้ประเมินให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอย่างอิสระโดยประเด็นสำคัญในการสอบถาม ได้แก่ ความเหมาะสมของโครงสร้างรูปแบบทั้ง 5 องค์ประกอบสำหรับประเด็นในการประเมินผู้วิจัยกำหนดให้มีความครอบคลุมเกี่ยวกับองค์ประกอบ ดังนี้

2.2.1 แบบประเมินรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่พัฒนาขึ้น โดยกำหนดประเด็นที่พิจารณา ดังนี้

2.2.1.1 ทฤษฎี/ แนวคิด

2.2.1.2 หลักการของรูปแบบ

2.2.1.3 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

2.2.1.4 กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ

2.2.1.5 ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ

2.2.2 แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้มีประเด็นที่พิจารณาในการประเมินความเหมาะสมแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.2.2.1 สาระสำคัญ

2.2.2.2 สาระการเรียนรู้

2.2.2.3 วัตถุประสงค์การเรียนรู้

2.2.2.4 คุณลักษณะความสมานฉันท์ ที่พึงประสงค์

2.2.2.5 กิจกรรมการเรียนการสอน

2.2.2.6 สื่อ/ เอกสารเสริมประกอบการเรียนการสอน

2.2.2.7 การวัดและการประเมินผล

3. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปรับปรุง แล้วผู้วิจัยดำเนินการแก้ไขตามคำแนะนำ

4. นำร่างต้นแบบเอกสารรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นพร้อมด้วยแบบประเมิน ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญหรือมีประสบการณ์ทางด้านหลักสูตรและการสอน ด้านสถิติและการวัดผลและด้านการเรียนการสอนวิชาชีพครู พิจารณาประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะปรับปรุงแก้ไข

5. ตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยนำข้อมูลที่ได้จากแบบประเมินมาวิเคราะห์และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ นำคะแนนแบบประเมินค่ามาหาค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง เหมาะสมมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง เหมาะสมมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50-2.49 หมายถึง เหมาะสมปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง เหมาะสมน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง เหมาะสมน้อยที่สุด

สำหรับข้อมูลแบบประเมินที่เป็นแบบปลายเปิดผู้วิจัยนำมาวิเคราะห์เนื้อหา

6. สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้ทรงคุณวุฒิสรุปได้ดังนี้

6.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่เป็นข้อมูลผลการประเมินคุณภาพเชิงปริมาณ ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบจากจำนวนประเด็นที่ให้ประเมิน 8 ประเด็น การประเมิน

คุณภาพโดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า องค์ประกอบของรูปแบบและกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีความเหมาะสมทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78, SD = .31$)

สำหรับข้อคิดเห็นจากแบบประเมินปลายเปิด ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะว่าการสังเคราะห์แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้ต้องมีการเชื่อมโยงหลักการแนวคิดของรูปแบบการเรียนการสอน และขั้นตอนการเรียนการสอนให้ชัดเจน โดยการเพิ่มเติมตารางการสังเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอนด้วย ควรมีการตั้งชื่อรูปแบบการเรียนการสอน เป็นภาษาอังกฤษเพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจและกำหนดชื่อชั้นการสอนในแต่ละชั้นเป็นภาษาอังกฤษ สะดวกในการเรียกชื่อในแต่ละชั้น นอกจากนี้ในชั้นกิจกรรมการเรียนการสอนต้องเน้นให้ผู้เรียนเกิดทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติควบคู่กันไปด้วย

6.2 แผนการจัดการเรียนรู้ ส่วนที่เป็นข้อมูลผลการประเมินคุณภาพเชิงปริมาณ ด้านความเหมาะสมขององค์ประกอบจากจำนวนประเด็นที่ให้ประเมิน 11 ประเด็น การประเมินคุณภาพโดยภาพรวมผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า มีความเหมาะสมทุกประเด็นในการพิจารณา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65, SD = .48$)

สำหรับข้อคิดเห็นจากแบบประเมินปลายเปิด ผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อเสนอแนะว่า องค์ประกอบของคุณลักษณะความสมานฉันท์ในแต่ละด้านอาจจะมีครบทุกด้านหรือไม่ครบทุกด้านในแผนการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนก็ได้ แล้วแต่ว่าในแผนการจัดการเรียนรู้เน้นคุณลักษณะความสมานฉันท์ในด้านใดที่เหมาะสมกับแผนการจัดการเรียนรู้นั้น นอกจากนี้เพิ่มเติมประเด็นหลักกระบวนการเรียนการสอนในชั้นที่ 3 คือ ชั้นปรองดองสมานฉันท์ และชั้นที่ 4 คือ ชั้นเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนา เป็นชั้นที่ต้องเพิ่มความชัดเจนในการจัดกิจกรรมเน้นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้ว่า ผู้เรียนมีการปรองดองสมานฉันท์อย่างไร และเข้าใจ เข้าถึงและพัฒนาอย่างไร ด้านการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องและครอบคลุมกับจุดประสงค์การเรียนรู้และคุณลักษณะความสมานฉันท์

7. ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

8. การตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบรูปแบบ โดยการทดลองสอนหลังจากได้ปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้วิจัยได้นำแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาไคย ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้สอนกับนักศึกษาที่มีลักษณะใกล้เคียงที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อตรวจสอบและพิจารณาความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในสภาพการเรียนการสอนจริงด้านระยะเวลา กิจกรรมการเรียนการสอน และปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนดังนี้

8.1 ผู้วิจัยนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้ปรับปรุงแล้วไปจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาไคย ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน

8.2 การทดลองสอนเพื่อพิจารณาความเป็นไปได้ของรูปแบบครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบก่อนเรียน และดำเนินการสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นตามรูปแบบการเรียนการสอนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จำนวน 15 แผน ใช้เวลา 30 คาบ ๆ ละ 50 นาที

8.3 จากการสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนและสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนระหว่างเรียนและหลังการเรียนการสอนแล้ว พบว่า ช่วงแรกผู้เรียนยังไม่ตอบสนองในการเข้าร่วมกิจกรรมมากนัก แต่เมื่อจัดการเรียนการสอนในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ผู้เรียนสามารถปรับตัวในการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม และส่วนใหญ่ให้ความสนใจ สนุกสนานกับการทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งมีกิจกรรมที่หลากหลายในชั้นเริ่มเข้าสู่บทเรียนซึ่งเป็น ชั้นที่ 1 สานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์ ทำให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจในการเรียนและได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับผู้เรียนที่ต่างกันทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น มีการพูดคุยกันมากขึ้นปรึกษาร่วมกัน ร่วมอภิปรายกันในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม ผู้เรียนตื่นตัวกับการเรียนรู้นอกสถานที่ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่ไม่เคยได้มีโอกาสได้ไปเรียนรู้ในสถานการณ์จริงและปฏิบัติจริง โดยผู้เรียนทำกิจกรรมด้วยความกระตือรือร้นและตั้งใจตลอดกิจกรรมการเรียนการสอนในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นอกจากนี้ นักศึกษามีความเห็นว่าคุณสอนมีความเป็นกันเองและมีความใกล้ชิดกับผู้เรียน คอยชี้แนะและให้คำปรึกษากับผู้เรียนตลอดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผลจากการทดลองสอน พบว่า การจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ฯ ส่วนใหญ่จัดเวลาได้เหมาะสม แต่บางครั้งในชั้นที่ 1 สานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์ ในขั้นนี้คือการทำกิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งบางกิจกรรมในแผนแต่ละแผนใช้เวลาเกินที่กำหนดไว้ ทำให้มีผลกระทบต่อขั้นการจัดกิจกรรมในขั้นต่อไปดังนั้นผู้วิจัยจึงปรับกิจกรรม เกมต่าง ๆ หรือเปลี่ยนเกม ให้เหมาะสมกับเวลาที่กำหนดไว้

ซึ่งในขั้นนี้ใช้เวลาไม่เกิน 20 นาที ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้ เป็นขั้นของการเรียนรู้จากการศึกษากรณีศึกษาต่าง ๆ จากการบรรยาย โดยมีกิจกรรมให้ทำใบงาน 2 ชิ้น ยุบใบงานให้เหลือ 1 ชิ้น เนื่องจากลดเวลาและความซ้ำซ้อนของเนื้อหา ซึ่งในขั้นนี้ในแผนการจัดการเรียนรู้บางแผน มีการเชิญวิทยากรมาให้ความรู้ หรือนำนักศึกษาไปทัศนศึกษานอกสถานที่ตามแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม ซึ่งในช่วงเวลาการศึกษาแหล่งการเรียนรู้ เป็นช่วงน้ำท่วม จึงมีอุปสรรคบ้างแต่ผู้เรียนไม่ย่อท้อในการทำกิจกรรม ขั้นที่ 3 ประลองสมานฉันท์ กิจกรรมการเรียนการสอนในขั้นนี้ เน้นกิจกรรมกระบวนการกลุ่มสำคัญ มีนักศึกษาบางกลุ่มไม่เข้าใจ ในกิจกรรมกลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยจึงอธิบายและให้คำแนะนำ ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นขั้นการนำเสนอผลงานกลุ่มร่วมกันวิพากษ์ผลการนำเสนอของกลุ่มอื่น ผู้สอนต้องคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทุกคน การให้ข้อมูลย้อนกลับกับเพื่อนกลุ่มอื่น เนื่องจากผู้เรียนเคยชินกับการนำเสนอแบบเดิม ดังนั้น ผู้วิจัยได้แนะนำการนำเสนอแบบหลากหลายแนวโดยให้กลุ่มคิดสร้างสรรค์กันภายในกลุ่ม และขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผลผู้เรียนส่วนมากช่วยกันสรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบผังความคิด แต่มีผู้เรียนบางคนที่นับถือศาสนาอิสลาม ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเนื่องจากพูดภาษาไทยไม่ชัด แต่ผู้วิจัยคอยกระตุ้นและให้กำลังใจ

จากปัญหาดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การจัดการเรียนการสอนในแต่ละขั้นตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ต้องมีการทำความเข้าใจกับรูปแบบและต้องมีการปฐมนิเทศให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในกระบวนการเรียนเพื่อสามารถปฏิบัติได้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีศักยภาพด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติเป็นครูที่ดีในอนาคต ซึ่งผู้วิจัยชี้แจงให้เห็นความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีความจำเป็นอย่างยิ่งในบริบทของจังหวัดชายแดนใต้ นอกจากนี้ผู้สอนต้องคอยติดตาม ให้คำปรึกษาและข้อแนะนำ อย่างใกล้ชิดกับผู้เรียนเมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคต่าง ๆ เป็นต้น

ขั้นที่ 6 การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้รูปแบบและเอกสารประกอบ ในขั้นที่ 5 ประกอบด้วย รูปแบบการเรียนการสอน และแผนการจัดการเรียนรู้มาพิจารณาในการปรับปรุงและแก้ไขเพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนที่มีความสมบูรณ์พร้อมที่จะนำไปใช้ในการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอนต่อไป

การวิจัยระยะที่ 2 การทดลองใช้และประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นและได้ผ่านการทดสอบประสิทธิภาพแล้วในการวิจัยระยะที่ 1 ไปใช้สอนในสถานการณ์จริงเพื่อศึกษาประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 การเตรียมการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น

การดำเนินการในขั้นนี้เป็นการกำหนดประชากรที่ใช้ในการวิจัยและการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดประชากร

การศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ผู้วิจัยกำหนดให้ประชากรเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ คือ สาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 120 คน

2. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยระยะทดลอง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ หลักสูตรสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 ผู้วิจัยเลือกใช้เทคนิคการสุ่ม (Cluster sampling) จำนวน 2 กลุ่ม โดยใช้วิธีการจับฉลากแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน เหตุผลที่เลือกนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทยเป็น กลุ่มตัวอย่าง เนื่องจากเป็นสาขาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตและมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้

ขั้นที่ 2 การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 3 ฉบับ ประกอบด้วยแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ แบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชาความเป็นครูมืออาชีพ และแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดการดำเนินการสร้างเครื่องมือแต่ละฉบับ ดังนี้

1. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์

การสร้างแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อใช้ประเมินความสามารถทางด้านคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่ โดยมีรายละเอียดการสร้าง ดังนี้

1.1 ศึกษาแนวคิดวิธีการเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผล เกณฑ์การสร้างแบบประเมินวิเคราะห์โครงสร้างรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในด้านหลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหาสาระ กระบวนการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สร้างแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้

1.2 ศึกษาความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อความที่เป็นข้อความทางบวกและข้อความทางลบที่สอดคล้องกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ทั้ง 7 ด้าน จำนวน 42 ข้อ ใช้สำหรับนักศึกษา การประเมินความสมานฉันท์มาจากการประเมิน 4 ส่วนด้วยกัน คือ นักศึกษาประเมินตนเอง อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง โดยให้ค่าน้ำหนักเป็นคะแนนดังต่อไปนี้ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540, หน้า 214)

สำหรับข้อความทางบวก

มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับดีมาก	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับดี	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับพอใช้	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับควรปรับปรุง	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

สำหรับข้อความทางลบ

มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับดีมาก	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับดี	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับปานกลาง	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับพอใช้	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับควรปรับปรุง	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

จากนั้นแปลความหมายค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของผู้ประเมิน โดยการเทียบ

เกณฑ์ ดังนี้

สำหรับข้อความทางบวก

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับดี
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับควรปรับปรุง
สำหรับข้อความทางลบ

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับควรปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับพอใช้

ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับดี

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง มีความสามารถอยู่ในระดับดีมาก

1.3 นำแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการเรียนการสอน
ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาให้คำแนะนำ และเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน
เป็นผู้ตรวจสอบความเที่ยงเชิงโครงสร้างและเนื้อหา ความชัดเจนในภาษาที่ใช้และประเมิน
ความเหมาะสม ความสมบูรณ์ของแบบประเมิน แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ สำหรับเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์
ตามรูปแบบการเรียนการสอน ได้แก่ แบบสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ เรื่องแบบประเมิน
คุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ใน
สังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ การวิเคราะห์ข้อมูล โดยนำคะแนนที่ได้มาแทนค่าดัชนีความสอดคล้อง
ถ้าได้คะแนนมากกว่าหรือเท่ากับ 0.6 ขึ้นไป ถือว่ามีความสอดคล้องไม่ต้องปรับปรุง ถ้าได้คะแนน
น้อยกว่า 0.6 ผู้วิจัยต้องปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิร่วมกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ
เพื่อให้มีความสมบูรณ์

ผลการตรวจสอบคุณภาพแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบ
การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครู
วิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ พบว่า มีค่าดัชนี
ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ผ่านเกณฑ์ ผู้วิจัยได้ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตาม
ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจัดทำเป็นแบบประเมินประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์

1.4 ตรวจสอบคุณภาพด้วยการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมิน โดยการนำ
แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว
ไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน
แล้วนำผลจากการทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบประเมินทั้งฉบับ โดยใช้
สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ได้ค่า
ความเชื่อมั่นของแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ เท่ากับ 0.70

หลังจากตรวจสอบคุณภาพของแบบประเมินแล้วได้จัดชุดแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามที่มี จำนวน 42 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เป็นข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 1, 2, 6, 7, 9, 10, 13, 14, 16, 19, 23, 25, 26, 31, 33, 35, 37, 38, 41 และ 42 ส่วนข้อคำถามที่เป็นข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 8, 11, 12, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 24, 27, 28, 29, 30, 32, 34, 36, 39 และ 40 ซึ่งได้ใช้เป็นแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ในการวิจัยครั้งนี้ (แสดงในภาคผนวก จ)

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความรู้ด้านเนื้อหา รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้สอบวัดความรู้ตามเนื้อหาในรายวิชา ซึ่งเป็นแบบที่ใช้วัดความรู้ความเข้าใจ สอดคล้องครอบคลุมตาม หลักการ และกระบวนการของเนื้อหาสาระตามจุดประสงค์การเรียนรู้ แต่ละหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้เรียน ได้เรียนรู้ในรายวิชา มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

2.1 ศึกษาหลักการและวิธีการสร้างข้อสอบปรนัยแบบเลือกตอบรวมทั้งกำหนดเกณฑ์การตรวจให้คะแนนจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

2.2 ศึกษาจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

2.3 ทำตารางวิเคราะห์โครงสร้างของแบบทดสอบวัดความรู้เนื้อหาในแต่ละเรื่องตามจุดประสงค์การเรียนรู้ กำหนดอัตราส่วนจำนวนข้อสอบในแต่ละเรื่องให้เหมาะสมกับจำนวนคาบเวลาสอนแล้วกระจายข้อสอบในแต่ละเรื่องไปตามจุดประสงค์การเรียนรู้ด้านเนื้อหาความรู้ ทดสอบความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ตารางวิเคราะห์โครงสร้างของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหารายวิชา

จุดประสงค์การเรียนรู้	ความรู้ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การสังเคราะห์	การประเมินผล	รวม
1. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้		1 (1)					1 (1)
2. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถอธิบายวิธีการพัฒนาบุคคลให้ เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	1 (1)		1 (0)				2 (1)
3. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานสำคัญต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้	1 (1)			4 (1)			5 (2)
4. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารโรงเรียนกับการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้				1 (1)			1 (1)
5. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้และเข้าใจเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำทางวิชาการ		2 (1)		4 (2)			6 (3)
6. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู	3 (3)	2 (0)					5 (3)
7. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถอธิบายมาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิชาชีพฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา	8 (3)	1 (1)		2 (1)			11 (5)
8. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณของวิชาชีพครู	10 (3)	7 (5)		2 (0)	4 (3)	1 (0)	24 (11)
9. เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา		1 (1)		1 (0)			2 (1)
10. เพื่อให้ นักศึกษาสามารถอธิบายเกี่ยวกับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการศึกษา	3 (2)						3 (2)
รวม	26 (13)	15 (9)	1 (0)	13 (5)	4 (3)	1 (0)	60 (30)

2.4 สร้างข้อสอบปรนัยแบบอิงเกณฑ์ 5 ตัวเลือก จำนวน 60 ข้อ ตามเนื้อหาสาระการเรียนรู้ที่กำหนด 10 หน่วยการเรียนรู้ กำหนดแนวทางในการตรวจคือ ตอบถูก ได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ใช้เวลาในการทำข้อสอบ 2 ชั่วโมง

2.5 นำหัวข้อเนื้อหาจากหน่วยการเรียนรู้มาสร้างแบบทดสอบวัดความรู้ตามโครงสร้างที่กำหนดไว้ โดยแต่ละข้อจะถามเกี่ยวกับความรู้เนื้อหารายวิชาตามจุดประสงค์การเรียนรู้ในด้านความรู้ ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า เนื้อหาสาระในแต่ละหน่วยการเรียนรู้รวมทั้งฉบับ 60 ข้อ

2.6 นำแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชาไปทดลองใช้กับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ที่เคยเรียนรายวิชานี้แล้ว จำนวน 30 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของเวลาที่กำหนดในการทำข้อสอบ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่สามารถทำข้อสอบได้เสร็จภายในเวลา 2 ชั่วโมง ตามที่กำหนด

2.7 นำแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชาเสนอคณะกรรมการปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้ และความถูกต้องชัดเจนของข้อคำถาม เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความสมบูรณ์และถูกต้องยิ่งขึ้น

เกณฑ์การแปลความหมายค่าความยากของข้อสอบ (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543, หน้า 185) ดังนี้

ความยากของข้อสอบ	ความหมาย
0.81-1.00	ง่ายมาก (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
0.60-0.80	ค่อนข้างง่าย (ดี)
0.40-0.59	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)
0.20-0.39	ค่อนข้างยาก (ดี)
0-0.19	ยากมาก (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)

แปลความหมายค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ ดังนี้

อำนาจจำแนกของข้อสอบ	ความหมาย
0.60-1.00	อำนาจจำแนกดีมาก
0.40-0.59	อำนาจจำแนกดี
0.20-0.39	อำนาจจำแนกพอใช้
0.10-0.19	อำนาจจำแนกต่ำ (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
-1.00-0.09	อำนาจจำแนกต่ำมาก หรือ ติดลบ (ควรตัดทิ้ง)

ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบวัดความรู้เนื้อหาวิชา โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ข้อคำถามครอบคลุมและสอดคล้องกับเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ และมีความเหมาะสมในการวัดความรู้ของผู้เรียน โดยข้อคำถามมีค่าระดับความสอดคล้อง (IOC)

อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 แต่มีประเด็นที่ควรปรับปรุงเพิ่มเติมคือ ข้อ 35 แก่ข้อคำถามให้ ข้อ 59 ปรับตัวเลือกที่เหมาะสมกับคำถาม

2.8 นำแบบทดสอบวัดความรู้เนื้อหาวิชาที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดสอบ (Try out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยที่เรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพมาแล้ว จำนวน 30 คน นำมาตรวจให้คะแนนถ้าตอบถูกให้คะแนน 1 คะแนน ถ้าตอบผิดจะได้ 0 คะแนน นำผลคะแนนจากการทดสอบมาวิเคราะห์หาค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) เป็นรายข้อ และหาความเที่ยงของแบบทดสอบ โดยใช้สูตรคูเดอริชาร์ดสัน 20 (KR 20)

ผลการวิเคราะห์คุณภาพแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชา พบว่า ค่าความยากง่ายอยู่ระหว่าง 0.20-0.83 มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.38-0.51 และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด โดยใช้สูตรคูเดอริชาร์ดสัน 20 (KR 20) ตัดข้อสอบที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 27 ข้อ เหลือข้อสอบ 33 ข้อ นำไปหาค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดได้เท่ากับ 0.815 ผู้วิจัยทำการตัดข้อสอบข้อที่ 9, 57, 58 ออกอีก 3 ข้อ ทำการวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้ง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งหมด เท่ากับ 0.82 จำนวนข้อสอบ 30 ข้อ

3. แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผู้วิจัยได้พัฒนาแบบวัดเจตคติเพื่อใช้วัดเจตคติของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ซึ่งเป็นเครื่องมือวัดพฤติกรรมจากข้อคำถามความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มที่จะปฏิบัติมีรายละเอียดการดำเนินการสร้างแบบเจตคติ ดังนี้

3.1 ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับเจตคติ แบบวัดและวิธีการสร้างแบบวัดเจตคติจากเอกสาร ตำรา หนังสือและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.2 จัดสร้างแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อการจัดการเรียนรู้เป็นแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามวิธีการของลิเคิร์ต (Likert) มีลักษณะเป็นแบบสอบถามประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ประกอบด้วยข้อคำถามที่เป็นข้อความทางบวก และข้อความทางลบที่สอดคล้องกับเป้าประสงค์และครอบคลุม

เจตคติต่อรายวิชาที่ต้องการวัดแบ่งระดับความรู้สึก เป็น 5 ช่วง โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ คือ

สำหรับข้อความทางบวก

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน
เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน

สำหรับข้อความทางลบ

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ 1 คะแนน
เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจ	มีค่าเท่ากับ 3 คะแนน
ไม่เห็นด้วย	มีค่าเท่ากับ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	มีค่าเท่ากับ 5 คะแนน

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยน้ำหนักคะแนนเทียบกับเกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง ไม่แน่ใจ
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง ไม่เห็นด้วย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

3.3 นำแบบวัดเจตคติเสนออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณา และตรวจสอบความตรง

เชิงโครงสร้างโดยผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อพิจารณาเนื้อหาความเหมาะสม ความถูกต้องชัดเจนของข้อความภาษาที่ใช้และความสอดคล้องกันระหว่างข้อคำถามกับเป้าประสงค์ที่ต้องการเจตคติต่อรายวิชาและให้ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ

3.4 นำแบบวัดเจตคติที่ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับนักศึกษาชั้นปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ จำนวน 30 คน ที่ได้รับการทดลองใช้รูปแบบจากนั้นนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบวัดทั้งฉบับ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -coefficient) ของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เท่ากับ 0.91

3.5 หลังตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดเจตคติแล้ว ผู้วิจัยได้จัดชุดแบบวัดเจตคติฉบับสมบูรณ์ทั้งฉบับ จำนวน 30 ข้อ ประกอบด้วย ข้อคำถามที่เป็นข้อความทางบวก ได้แก่ ข้อ 1, 3, 6, 7, 8, 9, 10, 12, 15, 16, 18, 19, 21, 22, 23, 25, 26, 28 และข้อ 29 ส่วนข้อคำถามที่เป็นข้อความทางลบ ได้แก่ ข้อ 2, 4, 5, 11, 13, 14, 17, 20, 24, 27 และข้อ 30 ซึ่งได้ใช้แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ในการวิจัยครั้งนี้ (ภาคผนวก จ)

ขั้นที่ 3 การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอน

ในการทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีการดำเนินการดังนี้

1. การกำหนดแบบแผนการทดลอง

การทดลองใช้รูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ในการวิจัยขั้นตอนนี้ จะใช้การทดลองเป็นแบบแผนสุ่มกลุ่มควบคุมทดสอบก่อนหลัง (Randomized control group pretest-posttest design) เป็นแบบแผนที่มีกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง มีการสุ่มหน่วยทดลองเข้ากลุ่มตามลักษณะของแบบแผนการทดลองแท้ และมีการสังเกตก่อนและหลังการทดลอง มีวิธีวิจัยดังนี้ (ไพศาล วรคำ, 2561, หน้า 146)

- 1.1 สุ่มหน่วยทดลองเข้ากลุ่มสองกลุ่มหรือมากกว่า
- 1.2 สุ่มสิ่งทดลองให้แต่ละกลุ่ม
- 1.3 สังเกตหรือวัดตัวแปรตามในแต่ละกลุ่ม
- 1.4 ให้สิ่งทดลองกับแต่ละกลุ่ม
- 1.5 สังเกตหรือวัดตัวแปรตามหลังจากให้สิ่งทดลอง แล้วทำการเปรียบเทียบระหว่างกลุ่ม ซึ่งมีแบบแผนการทดลองดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 แบบแผนการทดลอง

การสุ่ม	กลุ่ม	ทดสอบก่อน	สิ่งทดลอง	ทดสอบหลัง
R	E	O1	X	O2
	C	O1	-	O2

2. การกำหนดระยะเวลาการทดลอง

กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 โดยใช้เวลาในการสอน จำนวน 15 สัปดาห์ สอนสัปดาห์ละ 2 ครั้งต่อกลุ่ม คาบละ 50 นาที โดยสอนกลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม กลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ดำเนินการทดลองระหว่าง วันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2560 ถึงวันที่ 30 พฤศจิกายน พ.ศ. 2560

3. การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ดำเนินการติดต่อขออนุญาตจากคณบดีและขอความร่วมมือจากอาจารย์ผู้รับผิดชอบ การสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ จากสาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับนักศึกษา ชั้นปีที่ 2 สาขาวิชาภาษาไทย ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบและเก็บข้อมูลตามขั้นแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ก่อนดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการ ทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหาวิชาของผู้เรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมด้วยเครื่องมือที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้น คะแนนที่ได้จากการทดสอบนี้ผู้วิจัยจะนำมาทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย โดยใช้สถิติ t-test ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 เพื่อต้องการทราบว่าผู้เรียนทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่ม ควบคุมมีผลคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เนื้อหาวิชา แตกต่างกันหรือไม่

3.2 การดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งหลังจากดำเนินการทดสอบ ก่อนการทดลองแล้ว ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ โดยผู้วิจัยทำ การสอนด้วยตัวเองทั้งกลุ่มทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นและผ่านการตรวจสอบ คุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิและปรับปรุงแก้ไขแล้ว และกลุ่มควบคุมสอนด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ ตามรูปแบบปกติ ในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2560 เนื้อหาที่ใช้ในการทดลองสอน แบ่งเป็น 10 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่ ความสำคัญของวิชาชีพครู บทบาทหน้าที่และภาระงานของครู พัฒนาการของวิชาชีพครู คุณลักษณะของครูที่ดี การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู การเสริมสร้าง ศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู จรรยาบรรณของวิชาชีพ กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การจัดการเรียนการสอนในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 กลุ่มทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการเรียนการสอน ตามรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม สำหรับ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยมีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์

การเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่มนักศึกษาทำ กลุ่มละ 4-5 คน (โดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ) จากร่วมเล่นเกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้

ขั้นการเรียนรู้ศึกษากรณีศึกษาจากบทความวิชาการ ข่าว สถานการณ์ คลิปวิดีโอ หรือ วิทียากรผู้เชี่ยวชาญ นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน (โดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจากในขั้นที่ 1 ข้างต้น นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลักการค้นพบ (Discovery learning) โดยการแบ่งเป็นกลุ่มนั้นอาจารย์ผู้สอนจะให้อิสระนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งในและนอกสถานที่

ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์

สมาชิกในกลุ่มเลือกประธานกลุ่มจากนั้นร่วมกันปรึกษาหารือร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนนำเสนอผลการสืบค้นต่อกลุ่ม/ ระหว่างกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) จากนั้นสมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดวิธีการนำเสนอผลงานของกลุ่ม

ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

นักศึกษานำเสนอผลงานกลุ่ม ร่วมกันวิพากษ์ ผลการนำเสนอ นักศึกษานำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในดีขึ้นก่อนที่จะส่งมอบงานให้กับอาจารย์ผู้สอน

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล

นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนสรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบผังความคิด จากนั้นประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ประเมินจากชิ้นงาน และ แบบทดสอบ

3.2.2 กลุ่มควบคุม ผู้วิจัยได้ดำเนินการสอนตามขั้นตอนการเรียนการสอนแบบปกติซึ่งได้จากการสัมภาษณ์ผู้สอนและสังเกตการสอนรายวิชาชีวศรฐขั้นตอนของรูปแบบมี ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขี่นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้แก่ผู้เรียนและนำเข้าสู่บทเรียน

ขั้นที่ 2 ขี่นสอน เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้แก่ผู้เรียน

ขั้นที่ 3 ขี่นสรุป เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนสรุปบทเรียน

ขั้นที่ 4 ขี่นประเมินผลการเรียนรู้

3.3 การดำเนินการหลังการทดสอบ

หลังจากการจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยทดสอบวัดความรู้เนื้อหารายวิชา ประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ของผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมและวัดเจตคติต่อรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนกลุ่มทดลอง

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การดำเนินการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ ซึ่งได้แก่ ผลการประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ผลการทดสอบวัดความรู้เนื้อหาวิชา การพัฒนาทั้งผู้เรียนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ผลการวัดเจตคติต่อรูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบ จำนวน 3 ชุด ได้แก่
 - 2.1 แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์
 - 2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 2.3 แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

3. สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากนำรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างและจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลแล้ว ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรม SPSS มีขั้นตอนการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการเรียนการสอน โดยข้อมูลที่ได้จากก่อนการทดลอง ระหว่างการทดลอง และหลังการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้นมา ตรวจสอบความถูกต้อง ครบถ้วน และคุณภาพ ประมวลผล แล้วดำเนินการวิเคราะห์แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

3.1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อการบรรยายสภาพและนำเสนอในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง

3.2 ข้อมูลคะแนน ก่อนการทดลอง ระหว่างทดลอง และหลังการทดลอง รวมถึงข้อมูลคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อการบรรยายสภาพและนำเสนอในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง

3.3 นำข้อมูลค่าเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและคุณลักษณะความสามานฉันท์ของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มาวิเคราะห์เปรียบเทียบข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test independent) เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยนำเสนอในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง

3.4 นำข้อมูลค่าเฉลี่ยคุณลักษณะความสามานฉันท์ ผลสัมฤทธิ์ และเจตคติทางการเรียนของกลุ่มทดลองโดยการเปรียบเทียบก่อนเรียนและหลังเรียนมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงอนุมาน โดยใช้การทดสอบค่าที (t-test dependent sample) เพื่อทดสอบสมมติฐานในการวิจัย โดยนำเสนอในรูปแบบความเรียงประกอบตาราง

3.5 นำข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์โดยวิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) แล้วนำเสนอเป็นในรูปแบบความเรียง

4. การแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอน การประเมินผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น โดยพิจารณา ดังนี้

4.1 นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.4 นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ อยู่ในระดับเห็นด้วย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม
พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย
P-value	แทน	ค่าความน่าจะเป็น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมใน
รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
ผู้วิจัยนำเสนอผลแบ่งเป็น 2 ระยะ โดยมี 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ใน
สังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ซึ่งอยู่ในระยะที่ 1

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาและเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคม
พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม
พหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติซึ่งอยู่ในระยะที่ 2

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ของ
นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้
เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติ ซึ่งอยู่ในระยะที่ 2

ตอนที่ 4 ผลการประเมินเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งอยู่ในระยะที่ 2

ระยะที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ผู้วิจัยได้ศึกษาจากข้อมูลพื้นฐาน เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์สาระสำคัญหลักการแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีปัญหา และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ แนวการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group process and cooperative learning) และแนวคิดโดยการค้นพบ (Discovery learning) โดยสังเคราะห์เป็นกรอบสาระสำคัญแนวคิดในการจัดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ ในการวิจัยครั้งนี้ได้ผ่านกระบวนการพัฒนา 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) การยกร่างรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอน 4) การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน 5) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน 6) การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบ ผลการดำเนินการดังกล่าวได้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระการเรียนรู้และการวัดประเมินผล สรุปได้ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้รับการพัฒนาขึ้น โดยผู้วิจัยสังเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์
ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอร์เจอร์ส ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีหุปัญญา และแนวคิด
การจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ แนว
การเรียนรู้กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group process and cooperative learning)
และแนวคิดโดยการค้นพบ (Discovery learning) โดยมีหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยอาศัยการจัด
กิจกรรมละลายพฤติกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ รวมทั้งการเข้ากับผู้อื่น การปรับตัว
ได้ดี การรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่แบ่งแยก ปลุกฝังเจตคติทางเชื้อชาติในทิศทางบวกและ
ปลุกฝังเจตคติค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวผู้เรียนซึ่งผู้สอนสามารถบูรณาการ
เนื้อหาวัฒนธรรมของนักศึกษา เข้าไปในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพได้ เพื่อให้ให้นักศึกษาเกิด
การเรียนรู้และยอมรับความแตกต่าง ทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต

2. หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย
ด้วยการพึ่งพาในความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกรับผิดชอบทั้งรายบุคคลและ
รายกลุ่มใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม (Interpersonal and small group skills for social
skills) และการใช้กระบวนการกลุ่ม (Group processing)

3. การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกเกิดการเรียนรู้โดยมีศึกษานอกสถานที่ และ
สิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมการให้กำลังใจ การชื่นชม ส่งเสริมการการแสดง
ความคิดเห็นอย่างมีหลักการและมีเหตุผล

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา
ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่มี
วัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

2. เพื่อเสริมสร้างความรู้เนื้อหาวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

3. เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อรูปแบบรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประกอบด้วยขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนมี 5 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์

การเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น มีความสนุกสนาน สร้างความสามัคคี ลดความขัดแย้งในชั้นเรียน โดยกิจกรรมดังกล่าว แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน (โดยคณะ แพศ ศาสนา เชื้อชาติ) จากร่วมเล่นเกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยอาจารย์อธิบายกฎกติกา และวิธีการเล่น โดยในแต่ละกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กำหนดเวลาให้กลุ่มละไม่เกิน 15 นาที เมื่อกลุ่มใดดำเนินการเสร็จได้ทันเวลาที่กำหนดอาจารย์ผู้สอนให้แรงเสริมหรือของรางวัลต่าง ๆ จากนั้น อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นเกมกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์ (หมายเหตุ: เกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละคาบสอนต้องมีความหลากหลายไม่ซ้ำ และการแบ่งกลุ่มสมาชิกในกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม)

ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้

ขั้นการเรียนรู้เริ่มต้นด้วยนักศึกษา ศึกษากรณีศึกษาจากบทความวิชาการ ข่าว สถานการณ์ คลิปวิดีโอ หรือ วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน โดยอาจารย์ผู้สอนเป็นผู้นำเสนอสื่อ เหล่านั้น จากนั้นนักศึกษาและอาจารย์ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับกรณีศึกษา โดยเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหา ที่เรียน ต่อจากนั้นอาจารย์ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาหลักขณะกว้าง ๆ เพื่อให้นักศึกษาศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติม โดยอาจารย์ผู้สอนกำหนดหัวข้อประเด็นในการศึกษา กลุ่มละ 1 หัวข้อ หรือจากใบงาน โดย การแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน (โดยคณะ แพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจาก ในขั้นที่ 1 ข้างต้น นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลักการค้นพบ (Discovery learning) โดยการแบ่งเป็นกลุ่มนั้นอาจารย์ผู้สอนจะให้อิสระนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งในและ นอกสถานที่ หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงในการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์

สมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มจากนั้นร่วมกันปรึกษาคำหรือร่วมกันวางแผน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนนำเสนอผลการสืบค้น ต่อกลุ่ม/ ระหว่างกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) นักศึกษาแต่ละคนมีโอกาสได้ ซักถาม และ

แสดงความคิดเห็นที่เพื่อนร่วมกลุ่มได้นำเสนอจากวิธีการคิดและตรวจสอบนั้นถูกต้อง ชัดเจน หรือไม่ จากนั้นสมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดวิธีการนำเสนอผลงานของกลุ่ม โดยวิธีการนำเสนอแบบ บทบาทสมมุติ การสร้างสถานการณ์จำลอง หรือบรรยายสรุป เป็นต้น

อาจารย์ผู้สอน ถาม-ตอบ สมาชิกในกลุ่มนั้น ๆ โดยสมาชิกในกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม และอภิปรายร่วมกัน กลุ่มใดตอบคำถามถูกได้คะแนน กลุ่มใดตอบไม่ถูกให้นำเสนอกิจกรรม สันทนาการหน้าชั้นเรียน เช่น เต็มมดแดง เต็มรดตุ๊กตุ๊ก เต็มไก่อ่าง ฯลฯ หรือการบำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคม เช่น การทำความสะอาดวัด มัสยิด เป็นต้น

ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

นักศึกษานำเสนอผลงานตามรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มตกลงกัน จากนั้นร่วมกันวิพากษ์ ผลการนำเสนอ แล้วนักศึกษานำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่น มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในดีขึ้นก่อนที่จะส่งมอบงานให้กับอาจารย์ผู้สอน จากนั้นอาจารย์ ผู้สอนให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานร่วมกัน ภายในกลุ่มตนเองมีจุดเด่นและจุดปรับปรุงอย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล

นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนสรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบแผนผังความคิดจากนั้น ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินคุณลักษณะความสามัคคี ประเมินจากชิ้นงานและแบบทดสอบ

เนื้อหาสาระการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีเนื้อหา ของหลักสูตร 10 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. ความสำคัญของวิชาชีพครู
2. บทบาทหน้าที่และภาระงานของครู
3. พัฒนาการของวิชาชีพครู
4. คุณลักษณะของครูที่ดี
5. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
6. การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู
7. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ
8. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
9. จรรยาบรรณของวิชาชีพครู

10. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

การวัดประเมินผล

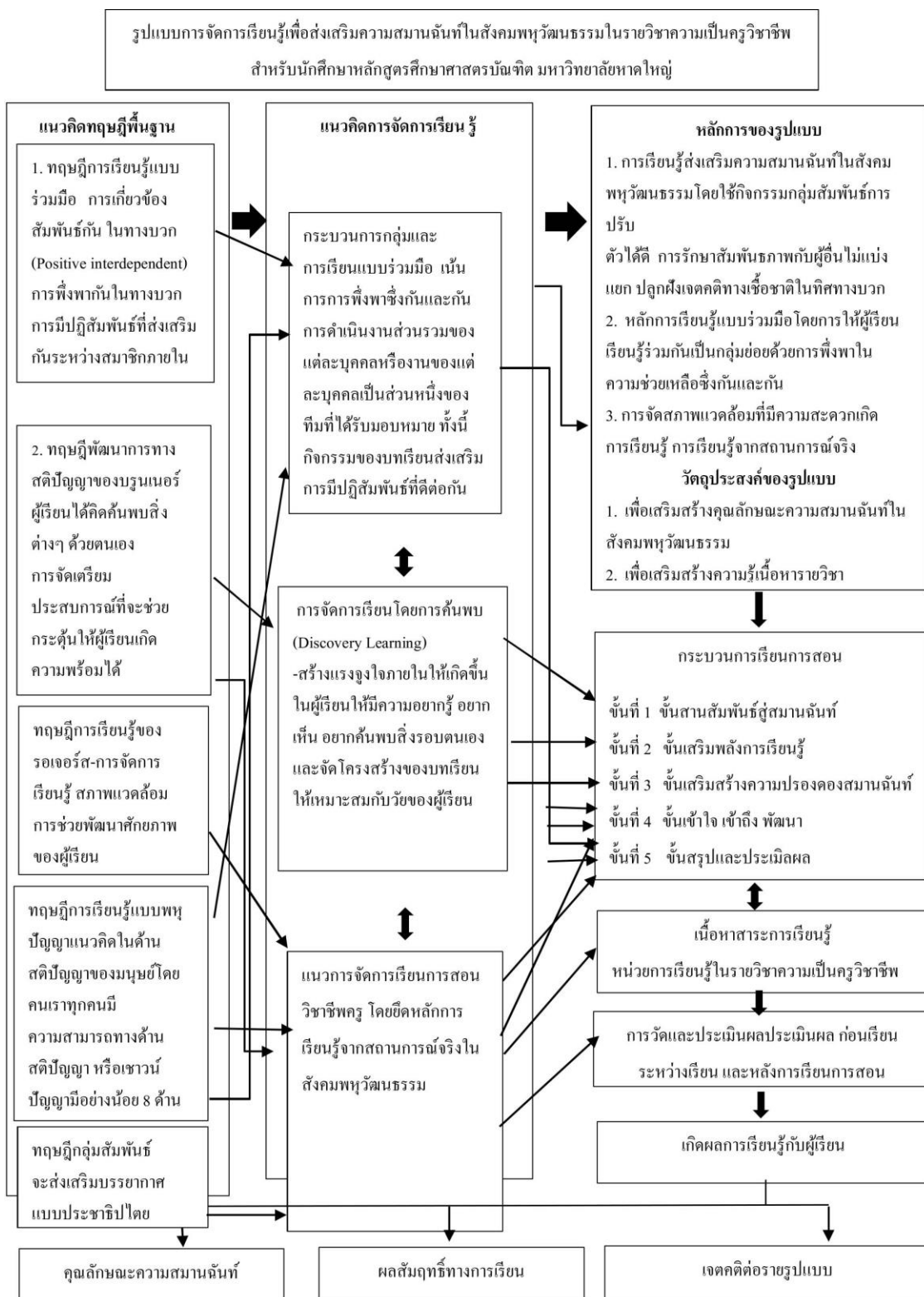
รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีการวัด และประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนรู้ใช้การประเมินจากการทำแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

2. การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ใช้การประเมินจากการสังเกต การพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การเข้าร่วมทำกิจกรรม การตอบคำถาม การอภิปรายในชั้นเรียน ชิ้นงานจากการปฏิบัติงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

3. การวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ใช้การประเมินจากแบบประเมิน คุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ใน สังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยมีการประเมินจากตัวนักศึกษาประเมินตนเอง อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง และประเมินจากการทดสอบวัดความรู้ด้วยแบบทดสอบวัด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ และการวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

จากผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคม พหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ดังแสดงในภาพที่ 5

ภาพที่ 5 ผลการสังเคราะห์ความสัมพันธ์องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

จากแผนภาพ พบว่า ความสัมพันธ์องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เป็นรูปแบบที่พัฒนาขึ้น โดยมีแนวทฤษฎีพื้นฐาน แนวการจัดการเรียนรู้ หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระ การวัดและประเมินผล โดยเกิดผลการเรียนรู้กับผู้เรียนในด้านคุณลักษณะความสมานฉันท์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ระยะที่ 2 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วยตอนที่ 2-4

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติ

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ผลปรากฏดังตารางที่ 7-8

ตารางที่ 7 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ก่อนเรียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับการเรียนแบบปกติ

	n	\bar{X}	SD	t	P-value
นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้	30	3.13	.22	.053	.958
นักศึกษาที่เรียนแบบปกติ	30	3.14	.24		

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับการเรียนแบบปกติ มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ก่อนการจัดการเรียนรู้ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสามัคคี ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม

n = 120					
ด้าน	รายการ	\bar{X}	SD	ความสามารถ อยู่ในระดับ	อันดับ
1	ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี	3.98	0.53	ดี	5
2	ความพอใจร่วมกัน	4.35	0.53	ดี	1
3	การเคารพซึ่งกันและกัน	4.31	0.59	ดี	3
4	การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.65	0.43	ดี	7
5	การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม	4.13	0.95	ดี	4
6	ความเห็นพ้องต้องกัน	3.80	0.43	ดี	6
7	การเคารพความหลากหลายทางศาสนา วัฒนธรรม	4.32	0.48	ดี	2
ภาพรวม		4.08	0.33	ดี	

จากตารางที่ 8 พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับดี ($\bar{X} = 4.08$, $SD = 0.33$) และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม จากตารางสรุปผล 3 อันดับแรกได้แก่ อันดับแรก คือ ความพอใจร่วมกัน อันดับที่สอง คือ การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม และอันดับที่สาม คือ การเคารพซึ่งกันและกัน

2. ผลการศึกษาคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยการเรียนแบบปกติ ผลปรากฏดังตารางที่ 9

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสามานฉันท์ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ

n = 120

ด้าน	รายการ	\bar{X}	SD	ความสามารถ อยู่ในระดับ	อันดับ
1	ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี	3.29	0.54	ปานกลาง	7
2	ความพอใจร่วมกัน	3.67	0.70	ปานกลาง	2
3	การเคารพซึ่งกันและกัน	3.77	0.76	ปานกลาง	1
4	การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.39	0.62	ปานกลาง	4
5	การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม	3.33	0.76	ปานกลาง	6
6	ความเห็นพ้องต้องกัน	3.47	0.53	ปานกลาง	3
7	การเคารพความหลากหลายทาง ศาสนาวัฒนธรรม	3.34	0.61	ปานกลาง	5
ภาพรวม		3.47	0.49	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 พบว่า โดยภาพรวมนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ มีคุณลักษณะความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$, $SD = 0.49$) และเมื่อพิจารณาคุณลักษณะความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม จากตารางสรุปผล 3 อันดับแรกได้แก่ อันดับแรก คือ การเคารพซึ่งกันและกัน อันดับที่สอง คือ ความพอใจร่วมกัน และอันดับที่สาม คือ ความเห็นพ้องต้องกัน

3. ผลการศึกษาคุณลักษณะความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม กับรูปแบบการเรียนแบบปกติ จำแนกตามแหล่งผู้ให้ข้อมูล ดังตารางที่ 10 และตารางที่ 11

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสามัคคีของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม รายด้านและภาพรวม จำแนกตามแหล่งผู้ให้ข้อมูล

คุณลักษณะความสามัคคี	ตนเอง (n = 30)			ผู้ปกครอง (n = 30)			อาจารย์ผู้สอน (n = 30)			อาจารย์ที่ปรึกษา (n = 30)		
	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล
1. ความร่วมมือร่วมใจ	3.48	0.39	พอใช้	4.05	0.58	ดี	4.35	0.24	ดี	4.53	0.35	ดีมาก
2. ความพอใจร่วมกัน	4.42	0.50	ดี	4.24	0.76	ดี	4.19	0.36	ดี	4.54	0.46	ดีมาก
3. ความเคารพซึ่งกันและกัน	4.63	0.41	ดีมาก	4.41	0.49	ดี	3.64	0.42	ดี	3.44	0.45	ปานกลาง
4. การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.89	0.44	ดี	3.55	0.32	ดี	3.71	0.35	ดี	3.65	0.52	ดี
5. การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม	4.48	0.57	ดี	4.16	0.61	ดี	4.24	1.52	ดี	3.91	0.36	ดี
6. ความเห็นพ้องต้องกัน	3.76	0.45	ดี	4.06	0.42	ดี	3.48	0.25	ปานกลาง	4.22	0.32	ดี
7. ความเคารพหลากหลายทาง ศาสนาและวัฒนธรรม	4.52	0.52	ดีมาก	4.23	0.65	ดี	4.32	0.29	ดี	4.05	0.25	ดี
ภาพรวม	4.17	0.35	ดี	4.10	0.42	ดี	3.99	0.28	ดี	4.53	0.35	ดีมาก

จากตารางที่ 10 พบว่า คุณลักษณะความสมานฉันท์ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ประเมินด้วยนักศึกษา (ตนเอง) ผู้ปกครอง และอาจารย์ผู้สอน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ประเมินนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ อยู่ในระดับดีมาก

ตารางที่ 11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานของคุณลักษณะความสามัคคี ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วย การเรียนรู้แบบปกติ รายด้านและภาพรวม จำแนกตามแหล่งผู้ให้ข้อมูล

คุณลักษณะความสามัคคี	ตนเอง (n = 30)			ผู้ปกครอง (n = 30)			อาจารย์ผู้สอน (n = 30)			อาจารย์ที่ปรึกษา (n = 30)		
	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล	\bar{x}	SD	แปลผล
1. ความร่วมมือร่วมใจ	3.27	0.42	ปานกลาง	3.66	0.62	ดี	3.22	0.59	ปานกลาง	3.01	0.25	ปานกลาง
2. ความพอใจร่วมกัน	3.86	0.63	ดี	3.77	0.83	ดี	3.89	0.69	ดี	3.14	0.26	ปานกลาง
3. ความเคารพซึ่งกันและกัน	4.10	0.87	ดี	3.97	0.72	ดี	3.83	0.70	ดี	3.19	0.32	ปานกลาง
4. การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน	3.56	0.93	ดี	3.67	0.50	ดี	3.20	0.43	ปานกลาง	3.12	0.20	ปานกลาง
5. การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม	3.86	0.84	ดี	3.76	0.72	ดี	2.74	0.35	ปานกลาง	2.98	0.17	ปานกลาง
6. ความเห็นพ้องต้องกัน	3.47	0.61	ปานกลาง	3.71	0.45	ดี	3.58	0.56	ดี	3.12	0.21	ปานกลาง
7. ความเคารพหลากหลายทาง ศาสนาและวัฒนธรรม	3.52	0.63	ดี	3.56	0.84	ดี	3.31	0.40	ปานกลาง	3.00	0.23	ปานกลาง
ภาพรวม	3.68	0.60	ดี	3.73	0.47	ดี	3.40	0.37	ปานกลาง	3.08	0.12	ปานกลาง

จากตารางที่ 11 พบว่า คุณลักษณะความสามานฉันท์ ของนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ประเมินด้วยนักศึกษา (ตนเอง) ผู้ปกครอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี สำหรับอาจารย์ผู้สอนและอาจารย์ที่ปรึกษา ประเมินนักศึกษาที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบปกติ อยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติ ผลปรากฏดังตารางที่ 12-15

ตารางที่ 12 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังเรียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนแบบปกติ (ประเมินตนเอง)

	n	\bar{X}	SD	t	P-value
นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ	30	4.17	0.35	3.887**	.000
นักศึกษาที่เรียนแบบปกติ	30	3.68	0.59		

$p < .05$

จากตารางที่ 12 พบว่า จากการประเมินตนเอง นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 13 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมหลังเรียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนแบบปกติ (ประเมินด้วยผู้ปกครอง)

	n	\bar{X}	SD	t	P-value
นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ	30	4.10	0.42	3.224*	.002
นักศึกษาที่เรียนแบบปกติ	30	3.73	0.47		

$p < .05$

จากตารางที่ 13 พบว่า ผู้ปกครองประเมินนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 14 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมหลังเรียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนแบบปกติ (ประเมินด้วยอาจารย์ผู้สอน)

	n	\bar{X}	SD	t	P-value
นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ	30	3.99	0.28	6.982**	.000
นักศึกษาที่เรียนแบบปกติ	30	3.39	0.37		

$p < .05$

จากตารางที่ 14 พบว่า อาจารย์ผู้สอนประเมินนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 15 ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมหลังเรียนระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ กับการเรียนแบบปกติ (ประเมินด้วยอาจารย์ที่ปรึกษา)

	n	\bar{X}	SD	t	P-value
นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ	30	4.05	0.25	18.979**	.000
นักศึกษาที่เรียนแบบปกติ	30	3.08	0.19		

$p < .05$

จากตารางที่ 15 พบว่า อาจารย์ที่ปรึกษาประเมินนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติ ผลปรากฏดังตารางที่ 16-17

ตารางที่ 16 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

	n	\bar{X}	SD	t	P-value
ก่อนเรียน	30	11.20	2.22	17.97**	.000
หลังเรียน	30	20.53	2.30		

$p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 17 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หลังเรียน ระหว่างนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ใน สังคมพหุวัฒนธรรมกับนักศึกษาที่เรียนแบบปกติ

	n	\bar{X}	SD	t	P-value
นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ	30	20.53	2.30	6.670**	.000
นักศึกษาที่เรียนแบบปกติ	30	16.90	1.90		

$p < .05$

จากตารางที่ 17 พบว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการประเมินเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ผลปรากฏดังตารางที่ 18

ตารางที่ 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม รายข้อและภาพรวม

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	SD	แปลผล
1	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครู วิชาชีพ ทำให้นักศึกษารู้สึกมุ่งมั่นอยากเป็นครู	4.87	0.35	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
2	จากการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษารู้สึกว่าการเป็นครู เป็นเรื่องที่ยากเกินไป	3.70	1.39	ไม่แน่ใจ
3	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ด้วยความเต็มใจ	4.57	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
4	การจัดรูปแบบกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลามาก	4.23	1.14	ไม่เห็นด้วย
5	ถ้าเลือกได้นักศึกษาจะไม่เรียนตามรูปแบบกิจกรรม การเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	4.53	0.63	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	SD	แปลผล
6	นักศึกษารู้สึกรักในวิชาชีพครูมากขึ้นเมื่อปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	4.60	0.62	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
7	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกมั่นใจในตัวเองและกล้าแสดงออก	4.60	0.56	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
8	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูมีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพครู	4.87	0.35	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
9	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เป็นการเปิดโลกทัศน์ในมุมมองของความเป็นครู	4.80	0.41	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
10	นักศึกษาคิดว่าสามารถนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ ไปปรับใช้ในการประกอบวิชาชีพครู	4.57	0.63	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
11	นักศึกษารู้สึกเครียดและสับสนในการเข้าร่วมตามกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	4.30	0.99	ไม่เห็นด้วย
12	นักศึกษาชอบทำกิจกรรมกลุ่มและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	4.37	0.81	เห็นด้วย
13	กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เป็นเรื่องไร้สาระ	4.67	0.71	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
14	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานกลุ่ม	4.57	0.77	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
15	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น	4.30	0.65	เห็นด้วย
16	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษามีความสามัคคีมากขึ้น	4.67	0.48	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	SD	แปลผล
17	นักศึกษาคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ น่าจะเรียนเฉพาะเนื้อหาเท่านั้นไม่ควรมีกิจกรรมกลุ่ม	4.20	1.10	ไม่เห็นด้วย
18	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษามีความรู้สึกลึกต่อเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น	4.30	0.70	เห็นด้วย
19	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและส่งเสริมความสามัคคี	4.53	0.68	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
20	นักศึกษารู้สึกเบื่อและง่วงนอนในการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	4.37	0.81	ไม่เห็นด้วย
21	นักศึกษารู้สึกเสียใจเมื่อต้องงดเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เพราะไม่ได้ทำกิจกรรมที่สนุกและทำทายความสามารถ	3.67	0.96	เห็นด้วย
22	รูปแบบกิจกรรมของรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ทำให้นักศึกษาเข้าใจเพื่อนและปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้มากขึ้น	4.53	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
23	กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในวิชาชีพครู	4.70	0.53	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
24	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีกิจกรรมมากเกินไป	3.73	1.08	ไม่เห็นด้วย
25	นักศึกษารู้สึกว่าการส่งเสริมความสามัคคี มีความจำเป็นต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	4.47	0.68	เห็นด้วย
26	นักศึกษารู้สึกว่าเวลาผ่านไปเร็วเมื่อปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	3.97	0.85	เห็นด้วย

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{X}	SD	แปลผล
27	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากเกินไป	3.90	0.99	ไม่เห็นด้วย
28	การเข้าเรียนทำกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษาชอบที่จะเตรียมตัวก่อนเข้าเรียนอยู่เสมอ	4.20	0.55	เห็นด้วย
29	นักศึกษาคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพเป็นกิจกรรมที่สานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมากขึ้นและเป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม	4.53	0.57	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
30	นักศึกษารู้สึกไม่มีความสุขในการทำกิจกรรมตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ	4.60	0.67	ไม่เห็นด้วย
	ภาพรวม	4.40	0.41	เห็นด้วย

จากตารางที่ 19 พบว่า โดยภาพรวม นักศึกษามีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ อยู่ในระดับเห็นด้วย ($\bar{X} = 4.40$, $SD = 0.41$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า

ข้อที่มีเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ทำให้นักศึกษารู้สึกมุ่งมั่นอยากเป็นครู นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพด้วยความเต็มใจ นักศึกษารู้สึกรักในวิชาชีพครูมากขึ้นเมื่อปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกมั่นใจในตัวเองและกล้าแสดงออก รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครู มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพครู รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เป็นการเปิดโลกทัศน์ในมุมมองของความเป็นครู นักศึกษาคิดว่าสามารถนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ไปปรับใช้

ในการประกอบวิชาชีพครู กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษามีความสามัคคีมากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและส่งเสริมความสามัคคีที่ รูปแบบกิจกรรมของรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ทำให้นักศึกษาเข้าใจเพื่อนและปรับตัวเข้ากับเพื่อน ได้มากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในวิชาชีพครู และนักศึกษาคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพเป็นกิจกรรมที่สานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมากขึ้นและเป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับแรก พบว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครู มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพครู กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ทำให้นักศึกษารู้สึกมุ่งมั่นอยากเป็นครู และรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เป็นการเปิดโลกทัศน์ในมุมมองของความเป็นครู

ข้อที่มีเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วย ได้แก่ นักศึกษาชอบทำกิจกรรมกลุ่มและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษามีความรู้ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น นักศึกษารู้สึกเสียใจเมื่อต้องงดเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เพราะไม่ได้ทำกิจกรรมที่สนุกและทำท่ายความสามารถ นักศึกษารู้สึกว่าการส่งเสริมความสามัคคีที่มีความจำเป็นต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษารู้สึกว่าเวลาผ่านไปเร็วเมื่อปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ และการเข้าเรียนทำกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษาชอบที่จะเตรียมตัวก่อนเข้าเรียนอยู่เสมอ

เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับ พบว่า นักศึกษารู้ว่าการส่งเสริมความสามัคคีที่มีความจำเป็นต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษาชอบทำกิจกรรมกลุ่มและการมีส่วนร่วมในการอภิปรายในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น และกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ทำให้นักศึกษามีความรู้ที่ดีต่อเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น

ข้อที่มีเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับไม่แน่ใจ พบเพียงข้อเดียวคือ ข้อที่ 2 จากการเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษารู้สึกว่าการเป็นครูเป็นเรื่องที่ยากเกินไป

ข้อที่มีเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับไม่เห็นด้วย ได้แก่ การจัดรูปแบบกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพเป็นกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลามาก นักศึกษารู้สึกเครียดและสับสนในการเข้าร่วมตามกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานกลุ่ม นักศึกษาคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ น่าจะเรียนเฉพาะเนื้อหาเท่านั้น ไม่ควรมีกิจกรรมกลุ่ม นักศึกษารู้สึกเบื่อและง่วงนอนในการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีกิจกรรมมากเกินไป รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากเกินไป และนักศึกษารู้สึกไม่มีความสุขในการทำกิจกรรมตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

เมื่อพิจารณาข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดสามอันดับ พบว่า รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีกิจกรรมมากเกินไป รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีข้อตกลงในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมากเกินไป และนักศึกษาคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ น่าจะเรียนเฉพาะเนื้อหาเท่านั้น ไม่ควรมีกิจกรรมกลุ่ม

ข้อที่มีเจตคติในระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ได้แก่ ถ้าเลือกได้นักศึกษาจะไม่เรียนตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ และกิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพเป็นเรื่องไร้สาระ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังเรียนจากการใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการบันทึกพฤติกรรมนักศึกษาและการสังเกตความสามัคคีของกลุ่มทดลองที่ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นก่อนเรียนและหลังเรียนปรากฏผลในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ก่อนเรียน พบว่า สภาพการนั่งเรียนนักศึกษามีการนั่งเป็นกลุ่ม โดยแยกกลุ่มกันอย่างชัดเจนระหว่างนักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธกับศาสนาอิสลาม นักศึกษามุสลิมมีการพูดคุยภาษามลายูกันในกลุ่มที่แต่งกายใส่ผ้าคลุมอิชญาบ ตามหลักศาสนาอิสลาม นักศึกษามุสลิมจะนั่งหลังห้องส่วนนักศึกษาศาสนาพุทธนั่งหน้าห้อง จากการสังเกตนักศึกษาในชั้นเรียนแยกเป็น 2 กลุ่ม

ไม่มีปฏิสัมพันธ์กัน ต่างกลุ่มต่างไม่สนใจกัน ไม่มีความคุ้นเคยหรือสนิทกันในชั้นเรียน เมื่อผู้สอนเข้าไปในชั้นเรียนในคาบแรกเพื่อทำความรู้จักก็จะมึนนักศึกษา muslim สอบถามผู้สอนว่านับถือศาสนาอิสลามหรือไม่ เมื่อผู้สอนบอกว่านับถือศาสนาพุทธ นักศึกษามuslim ก็มีท่าทีสีหน้าที่เปลี่ยนไปจากที่ชวนคุยและมีการโต้ตอบคำถามแต่เมื่อทราบข้อมูล นักศึกษาก็ไม่มีการตอบคำถามไม่สนใจในการอภิปรายร่วมกัน หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน ซึ่งในคาบแรกมีการปฐมนิเทศการเรียนการสอน แต่นักศึกษาส่วนใหญ่แสดงความเบื่อหน่าย หลายคนมาสาย ไม่สนใจการบรรยายกิจกรรมการเรียนการสอนในรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เนื่องจากผู้วิจัยต้องชี้แจงขั้นตอนในการทำกิจกรรมให้นักศึกษาเข้าใจเพื่อสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง และจะมีนักศึกษาบางส่วนที่จับกลุ่มคุยกัน นอกจากนี้การแต่งกายนักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธส่วนใหญ่แต่งกายไม่เรียบร้อย ส่วนนักศึกษามuslim จะแต่งกายเรียบร้อยจะมีความเป็นเอกลักษณ์แสดงตัวตนที่ชัดเจนเพื่อบ่งบอกถึงความเป็นตัวตนของมุสลิมตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีนักศึกษามuslim พูดภาษาไทยไม่ค่อยชัดเพื่อน ๆ ในชั้นเรียนหัวเราะ จึงทำให้ตัวนักศึกษาเดินออกจากห้องและรู้สึกอายที่ตนพูดภาษาไทยไม่ชัด

2. ระหว่างเรียน พบว่า จากการทำกิจกรรมในระหว่างเรียน ซึ่งมีกระบวนการเรียนการสอน 5 ชั้น จำนวน 15 แผนการจัดการเรียนรู้ สรุปผลโดยรวม ดังนี้

2.1 ชั้นที่ 1 สานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์ พบว่า ตั้งแต่คาบที่สองจนถึงคาบสุดท้าย นักศึกษามีความตื่นตัวในการทำกิจกรรมละลายพฤติกรรมของกลุ่มสัมพันธ์ ซึ่งจะมีเกมที่หลากหลายไม่ซ้ำกันในแต่ละคาบ ทำให้นักศึกษามีความสนใจและชอบเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเต็มใจ ถึงแม้ว่าจะมีการแบ่งกลุ่มโดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ นักศึกษาก็ไม่แสดงปฏิกิริยาที่ต่อต้านต่างจากคาบแรกที่มีปฏิกิริยาต่อต้านไม่ปฏิบัติตามจะอยู่กลุ่มเดิมเท่านั้น การทำกิจกรรมนี้นักศึกษาได้ร่วมกันช่วยกันแก้ปัญหา ร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือซึ่งกัน แสดงความคิดเห็นร่วมกันยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น เกิดความรู้สึกเปิดใจมากขึ้น รวมแรงร่วมใจเพื่อไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

2.2 ชั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้ พบว่า นักศึกษามีความสนใจและกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ชั้นนี้มากเนื่องจากมีกิจกรรมที่หลากหลาย อาทิเช่น การศึกษาจากกรณีศึกษา บทความวิชาการ การเชิญวิทยากรมาบรรยาย การบรรยายจากอาจารย์ผู้สอน โดยเฉพาะการศึกษานอกห้องเรียน ทัศนศึกษาดูงานในสถานที่จริง อาทิ เช่น การจัด โครงการสร้างครูผู้สมานฉันท์ชายแดนใต้ เป็นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ จิตอาสา การพัฒนาโรงเรียนให้กับน้อง ๆ นักเรียน นักศึกษาปฏิบัติตนเคารพสถานที่ในการเยี่ยมชม เช่น สถานที่มัสยิดบ้านเหนือ นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธแต่งกายมิดชิด ไม่นำอาหารที่มีหมูเข้าไปในมัสยิด เป็นต้น จากการเข้าร่วมกิจกรรม

เรียนรู้ นักศึกษามีความสนใจเข้าร่วมกิจกรรมทุกคน ถึงแม้สภาวะอากาศไม่เอื้ออำนวย เนื่องจากเป็นช่วงฤดูฝนและในพื้นที่เกิดภาวะน้ำท่วม นักศึกษาก็มีหวั่นในการเรียนรู้ทำกิจกรรมร่วมกัน ซึ่งการทำกิจกรรมขั้นนี้มีการแบ่งกลุ่มกัน นักศึกษาจะแบ่งกลุ่มกันเองโดยอิสระ ศาสนา เชื้อชาติ โดยไม่ต้องให้ผู้สอนบอกกล่าว นักศึกษาจะรู้หน้าที่ว่าต้องแบ่งกลุ่มอย่างไร กิจกรรมในขั้นนี้นักศึกษากลับแสดงออก มีการแสดงความคิดเห็น การเคารพความคิดเห็นของคนอื่น เกิดการเสียดสีเห็นคุณค่า นักศึกษารู้สึกภูมิใจ ปลื้มใจในการทำประโยชน์ และเป็นการแสดงพลังความสามัคคีในหมู่คณะที่สามารถทำได้สำเร็จ นักศึกษามีความประทับใจมากในการเรียนรู้ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากตนเองและสามารถเข้าร่วมทำกิจกรรมอย่างมีความสุขสังเกตได้จากผลงานและลีลาหน้าแววตาที่สดใส

2.3 ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ พบว่า นักศึกษามีการประชุมวางแผนเลือกประธานกลุ่ม มีความพอใจเห็นพ้องต้องกันในการลงความเห็นร่วมกัน สร้างความเข้าใจต่อกันและมีการปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม ร่วมหารือ แบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) เกิดการปรับตัว ปรับความคิด อารมณ์และความรู้สึกในทางที่ดีขึ้น เกิดความสามัคคี โดยสมาชิกในกลุ่มร่วมกันนำเสนอวิธีการนำเสนอผลงานของกลุ่มและสนุกสนานกับกิจกรรมสนทนากัน นักศึกษามีความเป็นกันเอง สนทนากันมากขึ้น ไม่แยกศาสนาเหมือนช่วงคาบแรก ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนครึกครื้น

2.4 ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา พบว่า นักศึกษามีพัฒนาการในการนำเสนองานที่มีความคิดสร้างสรรค์ เช่นการนำเสนอในบทบาทสมมุติ ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน โดยนักศึกษากลับแสดงความคิดเห็นร่วมการวิพากษ์วิจารณ์ผลงานของกลุ่มอื่น และในกลุ่มเดียวกันนักศึกษาก็จะช่วยกันตอบคำถามจากการตั้งคำถามจากผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่น นักศึกษายอมรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะจากอาจารย์และเพื่อนในการสะท้อนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของกลุ่ม และเปิดใจยอมรับตนเองในข้อดีและข้อเสียเพื่อการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง

2.5 ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล พบว่า นักศึกษาช่วยกันสรุปองค์ความรู้ นักศึกษามีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น มีความกล้าแสดงออก อย่างเชื่อมั่นและมีเหตุผลมากขึ้น มีภาวะผู้นำและผู้ตามที่ดี ซึ่งนักศึกษาก็ทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น และร่วมกันประเมินผลงาน

3. หลังเรียน พบว่า นักศึกษามีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีการประชุมปรึกษาหารือวางแผนร่วมกัน ไม่แบ่งแยกศาสนา เคารพความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามัคคีช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรมของสาขาวิชา หรือของคณะ นักศึกษาจะมีจิตอาสาให้การช่วยเหลือและนักศึกษามีความสนิทสนมกันมากขึ้น จากเดิมนักศึกษามีกลุ่มเฉพาะคนที่นับถือศาสนาเดียวกัน

แต่ในปัจจุบันนักศึกษามีกลุ่มที่คละศาสนาหันเปลี่ยนไปจากกลุ่มเดิมมาก มีการยอมรับและเคารพความแตกต่างของเพื่อนในชั้นเรียน มีนักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธส่วนใหญ่มีความสนใจชื่นชมและประทับใจในวิถีชีวิตของมุสลิมโดยมีการพูดคุยกับเพื่อนมุสลิมในชั้นเรียนในการแลกเปลี่ยนความรู้กัน ส่วนนักศึกษามุสลิมก็มีความสนใจเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวพุทธเช่นเดียวกัน นักศึกษามีความสนใจและเอาใจใส่เพื่อนระหว่างศาสนามากขึ้นผู้สอนสังเกตจากการเรียกชื่อผู้ที่เข้าชั้นเรียนถ้านักศึกษาคนไหนไม่มาหรือมาสาย จะมีเสียงตอบรับบอกกล่าวจากเพื่อนในชั้นเรียนไม่ว่าจะเป็นนักศึกษามุสลิมหรือนักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธ ผลจากการทำกิจกรรมโครงการสร้างครูผู้สมานฉันท์ชายแดนใต้ ทำให้นักศึกษาวิชาชีพรู้อยากมีโอกาสดำเนินกิจกรรมโครงการสร้างครูผู้สอนในโรงเรียนปอเนาะและโรงเรียนสายสามัญของรัฐอีก เพราะได้เรียนรู้ความหลากหลาย ความแตกต่างของนักเรียนในแต่ละโรงเรียนทำให้มีประสบการณ์พื้นฐานที่สามารถจะไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้ นอกจากนี้ศึกษาร่วมกันบริจาคอุปกรณ์การเรียน หนังสือ สื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาโรงเรียน เช่น ตกแต่งห้องเรียน ห้องสมุด เป็นต้น และ การทำกิจกรรมสันถนาการร่วมกับเด็กนักเรียนมุสลิมและไทย-พุทธ ในโรงเรียนเหล่านั้น นักศึกษากลาย เป็นที่ชื่นชมของครูและนักเรียนในโรงเรียนเป็นอย่างมาก ทำให้นักศึกษาประทับใจและมีความภาคภูมิใจในการมีส่วนร่วมช่วยเหลือกันจนงานสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี มีนักศึกษาคณะหนึ่งนับถือศาสนาพุทธ ได้พูดคุยกับเพื่อนและผู้สอนว่า “อาชีพครูไม่สามารถเลือกศิษย์ได้ ไม่สามารถเลือกโรงเรียนได้ดังนั้นครูต้องปรับตัวให้เข้ากับภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม ของชุมชนหรือสังคมนั้น ๆ ได้โดยไม่มีข้อแม้ถึงจะเป็นครูที่ดี”

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้สึก การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นภายในตัวนักศึกษา ที่แสดงถึงพฤติกรรมที่นำไปสู่ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักศึกษา จากการบันทึกการเรียนรู้ในการทำกิจกรรมของนักศึกษา

การเรียนรู้และการเปลี่ยนแปลงของนักศึกษาวิชาชีพรู่อการสร้างสมานฉันท์จากบันทึกพฤติกรรมของนักศึกษากลุ่มทดลองโดยผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลสรุปตามประเด็นดังต่อไปนี้

1. ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี พบว่า นักศึกษาสามารถช่วยเหลือเพื่อนและทำงานกลุ่มหรือกิจกรรมต่าง ๆ เสร็จทันตามเวลาที่กำหนด สมาชิกในกลุ่มไม่มีความขัดแย้งกัน นักศึกษาให้เกียรติกับเพื่อนที่ศาสนาเดียวกับและต่างศาสนา โดยมีความสนิทสนมกับเพื่อนต่างศาสนามากขึ้น ร่วมมือร่วมใจวางแผนเพื่อสู่เป้าหมาย มีสมาชิกร่วมกันเพื่อสู่เป้าหมายเดียวกัน

2. ความพอใจร่วมกัน พบว่า นักศึกษาสามารถปฏิบัติตามเงื่อนไขข้อกติกาของห้องเป็นอย่างดี รวมทั้งการปฏิบัติตามกฎกติกาของเกมการละลายพฤติกรรม กลุ่มสัมพันธ์ในกิจกรรม

การเรียนการสอน มีความพอใจในการเลือกผู้นำกลุ่มไม่ว่าผู้นำคนนั้นจะเป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธหรืออิสลาม ยอมรับข้อปฏิบัติของเพื่อนต่างศาสนาที่มีความเชื่อที่แตกต่างจากตนเอง

3. การเคารพซึ่งกันและกัน พบว่า นักศึกษายอมรับความคิดเห็นเพื่อนมาก เชื่อฟังและเคารพอาจารย์ผู้สอน มีมารยาทในการอยู่ร่วมกัน เคารพกฎกติกาที่มีการแต่งกายที่เรียบร้อย ยอมรับฟังเสียงส่วนใหญ่ และให้เกียรติเสียงส่วนน้อย

4. การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน พบว่า นักศึกษาช่วยถือของอาจารย์ ให้เพื่อนยืมอุปกรณ์การเรียนในห้องเรียน จากการจัดกิจกรรมใน โครงการสร้างครูสมานฉันท์ชายแดนใต้

5. การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม พบว่า นักศึกษาบริจาคสิ่งของให้กับโรงเรียนและนักเรียน เข้าร่วมกิจกรรมในการพัฒนาโรงเรียนในการทำกิจกรรม นอกจากนี้ ร่วมกันพัฒนาโรงเรียน นักศึกษาอาสาเสียสละเป็นตัวแทนของกลุ่มในการนำเสนอหน้าห้องเรียน

6. ความเห็นพ้องต้องกัน พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเห็นที่สอดคล้องกัน และยอมรับ ปฏิบัติตามข้อตกลงของกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนได้เป็นอย่างดี

7. การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม พบว่า นักศึกษามีความชื่นชมและสนใจในความแตกต่างของเพื่อนในห้องทั้งด้านภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม นักศึกษาสามารถเข้าร่วมกิจกรรมในศาสนสถานที่ไม่ได้นับถือได้ ให้เกียรติต่อสถานที่และสามารถปฏิบัติตามกฎระเบียบของศาสนาในการเข้าเยี่ยมชม

การบันทึกการเรียนรู้อาจารย์พบว่า การจัดการเรียนรู้ในรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทุกกิจกรรมทำให้เกิดผลดีต่อผู้เรียนในด้านความรู้ เนื้อหา รายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สอดแทรกกระบวนการการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีความสมานฉันท์ ในด้านความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี ความพอใจร่วมกัน การเคารพซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม ความเห็นพ้องต้องกัน การเคารพความหลากหลายทางศาสนา วัฒนธรรม และในด้านเจตคติที่ดี ดังตัวอย่างการบันทึกของนักศึกษาดังต่อไปนี้

“...จากการที่ได้ไปเยี่ยมเยือน โรงเรียน ทางฝ่ายโรงเรียนให้การต้อนรับดีมากโดยมีโต๊ะอิหม่ามของมัสยิดมาบรรยายพูดคุยถึงประวัติความเป็นมาพวกหนูได้ฟัง ถึงหนูจะนับถือศาสนาพุทธ แต่หนูก็เห็นว่าคนที่นับถือศาสนาอิสลาม เขามีความตั้งใจ เคารพในศาสนาของเขาเช่นเดียวกับชาวพุทธ ดิฉันมีความสุขมากกับการได้ไปในถิ่นชุมชนที่มีแต่ อิสลาม เพราะแม้กระทั่งน้อง ๆ นักเรียน ที่พบเจอเขาเดินเข้ามาสละม สวัสดีฉันโดยไม่รังเกียจกันเลย ถึงตอนบ่ายได้มีโอกาสเข้าไปพูดคุยทำกิจกรรมกับน้อง ๆ มันเป็นอะไรที่บรรยายไม่ถูกแต่สัมผัสได้ถึงความสุข อาจจะเป็นก้าวแรกของการเป็นครูที่ได้ทำกิจกรรมกับเด็ก ๆ ประสบการณ์ในครั้งนี้จะจดจำไม่มีวันลืม เด็ก ๆ เรียนแยกห้อง ผู้ชาย กับ ผู้หญิง เด็ก ๆ น่ารักให้ความร่วมมือทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เห็นรอยยิ้มของเด็ก ๆ

หนูมีความสุขมากค่ะ ขอขอบคุณอาจารย์มากที่เปิดโอกาสดี ๆ กับพวกหนู ได้มีโอกาสสร้างประสบการณ์ได้เรียนรู้เข้าใจวิถีชีวิตของชาวมุสลิม พวกหนูเหนื่อยอาจจะเป็นที่ฝนตก แต่การที่หนูเหนื่อยเมื่อได้เจอกับเด็ก ๆ กลับทำให้หนูหายเหนื่อยค่ะ เพราะเด็ก ๆ น่ารักมากขอบคุณอาจารย์มากนะคะ...” (นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 1, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...ได้รับความรู้ใหม่ ๆ และประสบการณ์ ในการทำงานจริง โดยที่สามารถปฏิบัติตนร่วมงานกับผู้อื่นได้ไม่ว่าจะนับถือศาสนาพุทธหรืออิสลาม ช่วยสร้างความมั่นใจ การกล้าแสดงออกมากขึ้น ได้ร่วมกันวางแผนในการทำงานอย่างเป็นระบบ ได้ฝึกวิชาชีพครูอย่างเป็นทางการในการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กนักเรียนและสามารถแก้ปัญหาของกลุ่มได้ สร้างความรัก ความผูกพันและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กนักเรียนและเพื่อนร่วมงานถึงแม้จะไม่นับถือศาสนาเดียวกัน จากการได้ลงพื้นที่จริง ได้พัฒนาโครงการและกิจกรรมที่ส่งเสริมและได้รู้จัก การทำงานอย่างมีกระบวนการหรือกระทำเป็นทีม ทำกิจกรรมเพื่อสังคมโดยการเป็นจิตอาสาได้ประสบการณ์ที่ดีเพื่อสามารถเป็นครูที่ดีในอนาคต จากกิจกรรมทำให้เกิดความสามัคคีในกลุ่ม ได้รู้จักการทำงานกลุ่ม รู้จักเสียสละเวลาส่วนตัว เพื่อประโยชน์ส่วนร่วม การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ได้เรียนรู้เป็นผู้นำและผู้ตาม...” (นักศึกษามุสลิม คนที่ 2, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...การได้เข้าร่วมทำกิจกรรม โครงการสร้างครูสู่ความสามัคคีชายแดนใต้ ทำให้ได้รับประสบการณ์ทั้งในด้านความเป็นครูวิชาชีพ ด้านความกล้าแสดงออก ความเข้าใจนักเรียนที่นับถือศาสนาที่ต่างกับตนเอง การได้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งที่เป็นกลุ่มเพื่อนที่นับถือศาสนาต่างกันและกลุ่มที่ศาสนาเดียวกัน ทำให้ได้ฝึกและสร้างความสนิทคุ้นเคยกัน ทำให้เรารู้จักความเป็นครูมากขึ้นสามารถเปิดใจได้กว้างมากขึ้นในการรับความรู้ใหม่ ๆ สังคมใหม่ ๆ ที่ได้จากกิจกรรมการเรียนการสอน มีมุมมองใหม่ ๆ ที่ทำให้เข้าใจนักเรียนในแต่ละศาสนาจะมีความแตกต่างกันในการดำรงชีวิตประจำวัน...” (นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 3, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...กิจกรรมการเรียนการสอนเป็นการปลูกฝังให้นักศึกษาเข้าใจถึงความแตกต่างของแต่ละบุคคล เน้นการทำงานร่วมกัน การเคารพซึ่งกันและกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความสามัคคีกันไม่ว่าวิถีชีวิตของศาสนาแต่ละศาสนาจะแตกต่างกัน แต่เป็นคนไทยเหมือนกัน กิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักศึกษาสนิทกันมากขึ้น มีกิจกรรมที่สนุก ทำให้หนูอยากมาเรียนในรายวิชาความเป็นวิชาชีพครูทุกวัน และยังได้ไปทัศนศึกษาแหล่งการเรียนรู้เกี่ยวกับวิถีการดำเนินชีวิตที่แตกต่างจากตนเอง และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในอนาคตได้ กิจกรรมทำให้มีความกล้าแสดงออก ความคิดเห็น รู้จักการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า เรียนรู้การทำงานเป็นทีม และทำให้เข้าใจความต้องการของเด็กนักเรียนแต่ละศาสนาด้วย...” (นักศึกษามุสลิม คนที่ 4, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...การเรียนการสอนในรายวิชาชีพครูทำให้นักศึกษารู้จักกันดีขึ้น มีความสามัคคีช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน การเป็นครูที่ดีควรมีน้ำใจต่อกัน มีการเป็นพี่น้องในหมู่คณะและในการทำงาน ได้เรียนรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิตที่มีความแตกต่างทางภาษา ศาสนา และวัฒนธรรม โดยสามารถนำมาปรับใช้กับในการดำรงชีวิตของนักศึกษาวิชาชีพครูสู่การเป็นครูที่ดี เพื่อสามารถทำงานร่วมกับทุกคนได้ไม่จำกัดแค่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งเท่านั้น และการอยู่ร่วมในสังคม หรือชุมชนนั้น ๆ ได้...” (นักศึกษามุสลิม คนที่ 5, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...กิจกรรมการเรียนการสอนการลงพื้นที่จริงทำให้ได้ประสบการณ์ใหม่ ๆ ความรู้ใหม่ ๆ ทำให้รู้จักการช่วยเหลือผู้อื่น มีการทำงานเป็นกลุ่ม มีความอดทนได้รับฝัดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย มีความรัก ความเมตตาและหวังดีต่อผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่การมีทัศนคติที่ดีต่องานในวิชาชีพครูและงานสาธารณะอื่น ๆ ...” (นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 6, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...ได้รับการเรียนรู้ในการส่งเสริมความกล้าแสดงออกในการทำกิจกรรมต่าง ๆ สร้างความคุ้นเคยกับการอยู่กับผู้คนหมู่มาก สร้างความสามัคคี ทำงานเป็นทีม มีการช่วยเหลือและได้แบ่งปันความสุขให้กับผู้อื่น ...” (นักศึกษามุสลิม คนที่ 7, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...กิจกรรมการสร้างความสามัคคีกันในหลักสูตรความเป็นครูวิชาชีพทำให้ผู้เรียนมีการพัฒนาความคิด กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก ทำให้ผู้เรียนได้พัฒนาได้เข้าใจซึ่งกันและกัน เช่น การได้ไปอยู่ที่มัสยิดกันทั้งวัน ทั้ง ๆ ที่เราเป็นชาวไทยพุทธ แต่พอได้ไปอยู่ที่มัสยิดทั้งวันทำให้ได้เข้าใจความเป็นอยู่วิถีชีวิตและการมีระเบียบวินัยของมุสลิม ทำให้สร้างความสามัคคีกันได้ โดยการพูดคุย ร่วมทำกิจกรรมกันซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนาการร่วมมือกันระหว่างศาสนา...” (นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 8, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...ประทับใจในการลงพื้นที่จริง มีทั้งความรู้และประสบการณ์เรื่องต่าง ๆ ทั้งการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและการทำกิจกรรมต่าง ๆ สอนให้เรารู้จักการให้ การช่วยเหลือคนอื่น การอยู่ร่วมกัน การทำงานกลุ่ม การเสนอความคิดเห็นภายในกลุ่ม รู้จักแบ่งปัน ไม่ว่าจะนับถือศาสนาใดก็ตามทุกคนมีความเท่าเทียมกันในสังคม ...” (นักศึกษามุสลิม คนที่ 9, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

“...การทำกิจกรรมตลอดระยะเวลาในหลักสูตรรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ทำให้ดิฉันรู้จักการให้โดยไม่หวังสิ่งตอบแทนและการให้ในครั้งนี้ก็ทำให้ดิฉันอึ้งใจและมีความสุขอย่างมาก นอกจากนั้นได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน ๆ ทำให้พวกเรารู้จักการวางแผนในการทำงานร่วมกัน ดิฉันหวังว่าจะมีกิจกรรมดี ๆ แบบนี้อีกในครั้งต่อไป ...” (นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 10, การบันทึก, 26 พฤศจิกายน 2560)

สรุปผลจากการนำข้อมูลมาจัดกลุ่มและวิเคราะห์เชิงคุณภาพ สรุปได้ว่า ผลการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม รายวิชาความเป็น ครูวิชาชีพ มหาวิทยาลัยมหาดไทย มีแนวทางการจัดการเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมละลายพฤติกรรมที่มีความหลากหลายเน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มที่มีการร่วมมือกัน ในการทำงานเป็นทีม เน้นการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม การเคารพให้เกียรติซึ่งกัน และกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สร้างความสนิทสนมการเปิดใจรับความรู้ใหม่ ๆ มีมุมมองใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ในสังคมที่มีบริบทแตกต่างจากตนเอง การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้โดยทัศนศึกษาดูงานและเรียนรู้ในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมทำให้นักศึกษามีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้มีประสบการณ์โดยตรงในสถานการณ์นั้น ๆ พร้อมทั้งการปลูกฝังความเป็นครูที่ดีคือ การทำกิจกรรมเพื่อสังคมโดยการเป็นจิตอาสาพัฒนาโรงเรียนทั้งโรงเรียนสอนศาสนาอิสลาม เอกชน (ปอเนาะ) และโรงเรียนสายสามัญของรัฐบาล รวมทั้งการเยี่ยมชม ศาสนสถานของแต่ละ ศาสนา เรียนรู้ความแตกต่างของเด็กนักเรียนและวิถีชีวิตของชุมชน ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจ ลดความขัดแย้ง เกิดความรัก ความสามัคคีกันในหมู่คณะ เห็นคุณค่าซึ่งกันและกันและทุกคน มีความเท่าเทียมกัน ดังนั้นจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นเกิดผลให้นักศึกษา กลุ่มทดลอง เกิดการเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้นทั้งด้านความรู้ ความสมานฉันท์ และเจตคติที่ดีมากขึ้น นอกจากนี้เห็นคุณค่าของตนเองและคุณค่าของเพื่อนถึงแม้ จะมีความแตกต่างกันทางด้านภาษา ศาสนาและวัฒนธรรม โดยอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ศึกษาคุณลักษณะความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติ เปรียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมกับการเรียนแบบปกติ และเพื่อประเมินเจตคติของนักศึกษาต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาความเป็นครูมืออาชีพ หมวดวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2560 ได้โดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) กลุ่มทดลอง 1 กลุ่ม และกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม ได้นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จำนวน 2 กลุ่มเรียน จำแนกเป็นกลุ่มทดลอง จำนวน 30 คน และกลุ่มควบคุม จำนวน 30 คน วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สภาพปัญหาปัจจุบัน หลักการแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์มาพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ระยะที่ 2 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ได้ผ่านกระบวนการพัฒนา 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัย

ที่เกี่ยวข้อง 3) การขักร่างรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอน 4) การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน 5) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน 6) การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบ จากผลการดำเนินการดังกล่าวได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์ ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล 4) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.78$, $SD = 0.31$)

2. ผลการศึกษาผลการใช้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีดังนี้

2.1 นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ทั้ง 7 ด้าน คือ 1) ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี 2) ความพอใจร่วมกัน 3) การเคารพซึ่งกันและกัน 4) การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน 5) การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม 6) ความเห็นพ้องต้องกัน 7) การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.08$, $SD = 0.33$)

2.2 นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.4 นักศึกษามีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ อยู่ในระดับดี ($\bar{x} = 4.40$, $SD = 0.41$)

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยนำมาเป็นประเด็นในการอภิปรายได้ 2 ประเด็น คือ ผลพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม และผลการจัดการเรียนรู้

เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ดังนี้

การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีองค์ประกอบของรูปแบบ 5 องค์ประกอบ ทั้งนี้ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตาม ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษา สำนวสภาพปัญหา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้รายวิชาตามหลักสูตร จากผลงานวิจัยอื่น ๆ โดยสอดคล้องกับ ผลงานวิจัย อาทิ เช่น Gates (2006) ทำการสำรวจความรอบรู้ทางวัฒนธรรมของครูผู้สอนระดับ ชั้นประถมศึกษาที่สอนในเขตชานเมือง มลรัฐ โคโลราโด สหรัฐอเมริกา โดยพัฒนาแบบวัดตาม แนวทางการจัดการศึกษา พหุวัฒนธรรมของเจมส์ เบ็งค์ 5 ด้าน คือ 1) การบูรณาการเนื้อหา วัฒนธรรมไปในวิชาต่าง ๆ 2) การ สร้างความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรม 3) การลดอคติ 4) การสอน ที่ยึดหลักความยุติธรรม และ 5) การ ปรับโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรมในโรงเรียน งานวิจัย ของ สุโรชา วานี (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษา ตำบลทรายขาว อำเภอโคกโพธิ์ จังหวัดปัตตานี และงานวิจัยของ ประสงค์ โตนด (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาการเสริมสร้างความสามานฉันท์กับการแก้ไขวิกฤตความขัดแย้งใน 3 จังหวัด ชายแดนภาคใต้ ขั้นที่ 2 ศึกษาแนวคิดทฤษฎี การเรียนแบบร่วมมือ (Johnson & Johnson, 1987, pp. 44-50) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner (1963, p. 54) ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Boeree (2006, p. 7; ทิศนา แคมมณี, 2554, หน้า 70) แนวคิดทฤษฎีพหุปัญญาของการ์ดเนอร์ (นาดยา ปิลันธานนท์, 2546, หน้า 22) และทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่มสัมพันธ์ (เยวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 163-166) นำมาเป็นทฤษฎีพื้นฐานในการกำหนดแนวทางเพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังที่ Joyce et al. (2004) ได้เสนอแนะไว้ในการพัฒนา รูปแบบการสอนต้องมีทฤษฎีรองรับ รูปแบบ การสอนที่พัฒนาแล้วก่อนที่จะนำไปใช้ต้องมีการวิจัยเพื่อตรวจสอบทฤษฎี และคุณภาพในการใช้ งานในสถานการณ์จริง และนำข้อค้นพบมาปรับปรุงแก้ไขอยู่เรื่อย ๆ การพัฒนา รูปแบบการสอน อาจออกแบบให้ใช้ได้กว้างขวาง หรือเพื่อวัตถุประสงค์ เฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ การพัฒนา รูปแบบการสอนแต่ละรูปแบบจะต้องมีจุดมุ่งหมายหลักเป็นตัวตั้ง ซึ่งในการนำรูปแบบ การสอนไปใช้ควรเลือกให้ตรงกับจุดมุ่งหมายของรูปแบบนั้น

ขั้นที่ 3 การยกร่างรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอน ผู้วิจัย

ได้ทำการสังเคราะห์ จึงได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ คือ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการเรียนการสอน เนื้อหาสาระการเรียนรู้ และการวัดประเมินผล ดังที่การออกแบบการเรียนการสอนของ Dick and Carey (วารินทร์, 2542, หน้า 47-86; Dick & Carey, 1997) ได้กล่าวว่า การวิเคราะห์งานหรือกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอน (Learning task analysis) มีงานที่ต้องกระทำ 5 ประการด้วยกัน คือ กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนการสอน กำหนดเนื้อหาสาระการเรียนรู้ กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน กำหนดสื่อการเรียนการสอน และกำหนดแนวทางในการประเมินผลการเรียน เช่นเดียวกับ วารินทร์ รัศมีพรหม (2542, หน้า 22) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนารูปแบบการสอน ที่ควรคำนึงถึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ประการ 1) หลักการของรูปแบบ 2) จุดประสงค์การสอน 3) เนื้อหา 4) กิจกรรมและขั้นตอน 5) การวัดและประเมินผล

ขั้นที่ 4 การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนและพัฒนาเครื่องมือ

การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอนเป็นการเตรียมเอกสารต่าง ๆ เพื่อให้สามารถอธิบายการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ที่สร้างขึ้น ไปสามารถใช้ในการปฏิบัติการเรียนการสอนได้จริง ประกอบด้วย เอกสารประกอบการใช้รูปแบบการเรียนการสอนและแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาความเป็นครูมืออาชีพ

ขั้นที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ฯ และเอกสาร ประกอบรูปแบบ ฯ นำเสนอ

ให้ประธานกรรมการและกรรมการได้ตรวจสอบ พร้อมทั้งนำข้อเสนอแนะและความคิดเห็นต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไขก่อนที่จะนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพหลังจากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบรูปแบบการจัดการเรียนรู้และเอกสารประกอบ รูปแบบการเรียนการสอนแล้วเห็นว่า ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบอยู่ในระดับดี และให้ ข้อเสนอแนะในบางประเด็น

ขั้นที่ 6 การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบ ผู้วิจัย ได้มี

การแก้ไขและปรับปรุงในบางประเด็นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้ว นำไปทดลองใช้กับ นักศึกษากลุ่มที่ไม่ใช่ตัวอย่างในการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จากนั้นนำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้ สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ก่อนนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปทดลองใช้ในสถานการณ์จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ซึ่ง สอดคล้องกับ กระบวนการ วิจัยตามรูปแบบการวิจัยและพัฒนาของรูปแบบเชิงระบบ (System approach model) ของ Dick and Carey (Gall, Borg & Gall, 2007, pp. 589-591)

**ผลการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา
ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่** ซึ่งจะ
ผู้วิจัยจะนำเสนอตามสมมุติฐานดังต่อไปนี้

1. นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่เรียนด้วยรูปแบบ
การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม มีคุณลักษณะ
ความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับดี เนื่องจากการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้
มีหลักการแนวคิดทฤษฎีพื้นฐานทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และ
มีแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนใต้
แนวการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group process and cooperative
learning) จากแนวคิดดังกล่าวมีความเหมาะสมและชัดเจนในการฝึกปฏิบัติในการทำกิจกรรมกลุ่ม
มีความสามัคคี สร้างเสริมความสามัคคี อาทิเช่น การจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมของนักศึกษา
ที่มีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เน้นการปฏิสัมพันธ์
กันในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม การรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่แบ่งแยก การปลูกฝังเจตคติทางเชื้อ
ชาติในทิศทางบวกและปลูกฝังเจตคติค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวผู้เรียนทำให้
ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่าง ทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา
และวิถีชีวิต และปรับพฤติกรรมมีพัฒนาที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Terence (2000)
ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาการเสริมสร้างสันติใน ประเทศไอร์แลนด์เหนือถึงการที่แยกออกมาเป็น
ประเทศไอร์แลนด์เหนือ ว่าภายในประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้นเพียงใด โดยได้ศึกษาประเด็นของ
การพัฒนาทางด้านศึกษาที่เข้าไปมีส่วนร่วมใน การพัฒนา กระบวนการความคิดและมาตรการ
ที่ส่งผลให้เกิดความสงบในระยะยาว ผลของ การศึกษา โรงเรียนในประเทศไอร์แลนด์เหนือ
ได้มีการพัฒนาทางการศึกษาอยู่ในระดับที่ดี ส่งผลให้เยาวชนในชาติ มีขบวนการความคิด ทศนคติ
ที่ดีขึ้นในการอยู่ร่วมกัน

ในส่วนของความสามัคคี คุณลักษณะทั้ง 7 ด้าน ประกอบด้วย 1) ความร่วมมือร่วมใจ
หรือความสามัคคี 2) ความพอใจร่วมกัน 3) การเคารพซึ่งกันและกัน 4) การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
5) การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม 6) ความเห็นพ้องต้องกัน และ 7) การเคารพความหลากหลายทาง
ศาสนาวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไชยรัตน์ ปราณี (2552) ได้ศึกษา ผลการศึกษา
คุณลักษณะความสามัคคีของเยาวชนไทย พบว่า คุณลักษณะความสามัคคีของเยาวชนไทย
กล่าวคือ ความสามัคคี หมายถึง คุณลักษณะในตัวบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความร่วมมือร่วมใจ
หรือ ความสามัคคี ความพอใจ ร่วมกัน การเคารพซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
ความไม่เห็นแก่ตัว หรือมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม มีความเห็นพ้องต้องกัน โดยคุณลักษณะ

ความสมานฉันท์ ของเยาวชนไทย (Reconciliation) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัญญัติ ยงย่วน, จิระพันธ์ เคมะ และคณะ (2551) ได้สำรวจการยอมรับ ความหลากหลายวัฒนธรรม ของครูและ นักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประเทศไทย ผลการวิจัย พบว่า ครูไทยมุสลิมยอมรับ ความหลากหลายวัฒนธรรมด้านชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ขณะที่ครูไทยพุทธยอมรับความ หลากหลายวัฒนธรรม ด้านชาติพันธุ์ ศาสนา ขนบประเพณี วิถีชีวิต และรวมทุกด้าน อยู่ในระดับค่อนข้างสูง

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ติดตามประเมินผลความสมานฉันท์ของนักศึกษาที่ได้รับการสอน จากรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นในระยะเวลา 3 เดือน โดยนักศึกษากลุ่มทดลอง ซึ่งมีผลการประเมิน ความสมานฉันท์ จากผู้ประเมินทั้ง 4 ส่วน คือ นักศึกษา (ตนเอง) ผู้ปกครอง อาจารย์ผู้สอน และ อาจารย์ที่ปรึกษา โดยผลประเมิน โดยภาพรวมอยู่ในระดับดี สำหรับอาจารย์ที่ปรึกษา ประเมิน นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ อยู่ในระดับดีมากเพื่อเป็นการยืนยันได้ว่านักศึกษา มีพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปมีคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม อยู่ในระดับดี ทั้งนี้ เนื่องจาก นักศึกษาได้ร่วมกันทำกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นความสมานฉันท์ในรูปแบบ ที่หลากหลายเน้นการปฏิบัติลงมือและการได้รับข้อมูลเชิงบวกทำให้เกิดการเรียนรู้ส่งผลต่อ การมีทัศนคติที่ดีมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ ชีระยุทธ รัชชะ (2556) ได้ศึกษารูปแบบการพัฒนาการคิด เชิงสมานฉันท์สำหรับนักเรียนครู มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ซึ่งผลการวิจัย พบว่า ผลการศึกษา ประสิทธิภาพของรูปแบบพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาคู พบว่า นักศึกษาคูที่ได้รับการสอน โดยใช้รูปแบบพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับครู มีทักษะการสอนโดยใช้รูปแบบ พัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาคู มีทักษะการสอนเชิงสมานฉันท์ โดยสามารถเขียน แผน การสอนมีคุณภาพเฉลี่ยระดับดีขึ้นไปทุกคน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gorham (2001) สำรวจสมรรถนะการสอนในห้องเรียนพหุวัฒนธรรมของครูผู้สอนระดับ ประถมศึกษา จากมลรัฐ นอร์ธ แครโรไลนา สหรัฐอเมริกา พบว่า ครูที่มีพฤติกรรมการสอนที่สะท้อนถึงการ ส่งเสริม การยอมรับความหลากหลายวัฒนธรรม ได้แก่ ครูที่มีอายุมากกว่าครูที่มีประสบการณ์หรือ ระยะเวลาในการสอนห้องเรียนพหุวัฒนธรรมมากกว่า ครูที่สอนในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในเขตกิ่งเมือง กิ่ง ชนบท และครูที่เคยมีประสบการณ์การเรียนในชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมสมัยที่เรียนฝึกหัดครู และจากการ สันทนากลุ่มเพิ่มเติม พบว่า ครูที่มาจากครอบครัวพหุชาติพันธุ์ และครูที่มีเพื่อนเป็น คนต่างเชื้อชาติ วัฒนธรรม จะรับรู้ว่าคุณภาพสมรรถนะในการสอนที่เน้นการส่งเสริมการยอมรับ ความหลากหลาย วัฒนธรรมได้ดีกว่า และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Fogg (1985) ได้ศึกษา ผลกระทบบางประการ ของการสอนวัยรุ่นด้วยวิธีการสร้างสรรค์ และสันติวิธี เพื่อแก้ปัญหา ความขัดแย้ง ของโรงเรียน นานาชาติในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย 63 โรงเรียนโดยมี

จุดประสงค์เพื่อ 1) การไม่นิยม ความรุนแรง 2) การลดความตึงเครียด 3) การขจัดความขัดแย้ง
4) การสร้างความคิด

จุดประสงค์ของสันติ ผลปรากฏว่าวิธีการสอนดังกล่าว นอกจากจะช่วยให้นักเรียนมีความสามารถ ในการส่งเสริมสันติภาพแล้วยังช่วยให้นักเรียนยอมรับสภาพของตนเองด้วย และที่สำคัญมีนักเรียน จำนวน 2 ใน 3 กำหนดว่าวิธีการส่งเสริมสันติภาพที่เขาใช้ คือ วิธีที่พวกเขาถนัด และเป็นวิธีที่เกิด จากความคิดอิสระของตน นำเอาวิธีการสอนดังกล่าวไปใช้ในการลดความตึงเครียด โดยให้ความ สนใจผู้อื่นและในกลุ่มทดลองมีความสนใจ เหตุการณ์ต่าง ๆ ของนานาชาติมากกว่ากลุ่ม

2. นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคม พหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่า ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรม มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทางด้านสติปัญญา อาจอธิบายได้ว่าการจัดลำดับเนื้อหาวิชาความเป็นครูวิชาชีพสอดคล้องกับแนวทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner (1963, pp. 1-54) เกี่ยวกับการเรียนรู้โดยการค้นพบ (Discovery learning) โดยยึดหลักการสอน ดังนี้ 1) แรงจูงใจภายใน (Self-motivation) ควรสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นในผู้เรียนให้มีความอยากรู้ อยากเห็น อยากค้นพบสิ่งรอบตนเอง 2) โครงสร้างของบทเรียน (Structure) ควรจัด โครงสร้างของบทเรียนให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน 3) การจัดลำดับความยากง่าย (Sequence) โดยคำนึงถึงพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน 4) แรงเสริมด้วยตนเอง (Self-reinforcement) ควรให้ผลย้อนกลับแก่ผู้เรียน เพื่อให้ทราบว่าได้ทำผิด หรือถูก เป็นการสร้างแรงเสริมด้วยตนเอง และแนวทางจัดการเรียนรู้แบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยมีหลักการที่สำคัญ คือ การเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive interdependent) การพึ่งพากันในทางบวก การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to face promotive interdependence) ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual accountability) ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิก การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and small group skills) เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และ กระบวนการทำงานของกลุ่ม (Group processing) ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด มีความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงาน และ ความ รับผิดชอบร่วมกันจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ (Johnson & Johnson, 1987, pp. 44-50) นอกจากนี้จากการสังเกตเชิงคุณภาพของผู้วิจัยในระหว่างเรียนนักศึกษามีความใฝ่รู้ มีความสนใจ

เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่องในระยะเวลา 3 เดือน สนุกสนานกับการทำกิจกรรมกลุ่ม เน้นกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ การศึกษาค้นคว้าเป็นกลุ่มที่มีการร่วมมือกันในการทำงานเป็นทีม เน้นการปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม การเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี สร้างความสนิทสนมการเปิดใจรับความรู้ใหม่ ๆ มีมุมมองใหม่ ๆ ในการเรียนรู้ในสังคมที่มีบริบทแตกต่างจากตนเอง การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้โดยทัศนศึกษาดูงานและเรียนรู้ในบริบทสังคมพหุวัฒนธรรมทำให้นักศึกษามีความสนใจกระตือรือร้นในการเรียนรู้ มีประสบการณ์โดยตรงในสถานการณ์นั้น ๆ พร้อมทั้งปลูกฝังความเป็นครูที่ดีคือการทำกิจกรรมเพื่อสังคม

ทั้งนี้ก็เปรียบพฤติกรรมคุณลักษณะความสมานฉันท์ทั้ง 7 ด้าน ของนักศึกษา คือ ความพอใจร่วมกัน การเคารพซึ่งกันและกัน การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม ความเห็นพ้องต้องกัน การเคารพความหลากหลายทางศาสนาวัฒนธรรม หลังเรียนอยู่ในระดับดี จึงเป็นเหตุผลที่สนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญธิชา อินทรวงศ์ (2553) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่องหลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนที่เรียนจากบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน มีคะแนนทดสอบหลังเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิคม นามบุญมี (2556) ได้ศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรม เรื่องทัศนศิลป์สะท้อนชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์และทักษะการปฏิบัติโดยใช้รูปแบบพหุวัฒนธรรม เรื่อง ทัศนศิลป์สะท้อนชีวิต ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ 75 ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ทัศนศิลป์สะท้อนชีวิต โดยใช้รูปแบบพหุวัฒนธรรม มีนักเรียนจำนวน 23 คน ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 75 ของคะแนน คิดเป็นร้อยละ 82

3. นักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สูงกว่านักศึกษาที่เรียนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องมาจากการเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม มีการสร้างความรู้ความเข้าใจ โดยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับ Arends (1994, pp. 345-346) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของการเรียนแบบร่วมมือ คือ ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเรียนแบบร่วมมือนี้เป็นการเรียนที่จัดให้นักเรียนได้ร่วมมือกันเรียนเป็นกลุ่มเล็กประมาณ 2-6 คน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายทางการเรียนร่วมกันนับว่าเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนทุกคนในกลุ่มได้แสดงความคิดเห็นและแสดงออกตลอดจนลงมือกระทำอย่างเท่าเทียมกัน มีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และคำนึงถึงความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละบุคคลที่มีความสามารถแตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎี

พหุปัญญาของ การ์ดเนอร์ (นาตยา ปีลันชานนท์, 2546, หน้า 22) ได้เสนอแนวคิดในด้านสติปัญญาของมนุษย์โดยคนเราทุกคนมีความสามารถทางด้านสติปัญญา หรือเชาวน์ปัญญาอย่างน้อย 8 ด้าน และสามารถนำสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยสติปัญญาแต่ละด้านเป็นอิสระซึ่งกันและกัน ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์ แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยสติปัญญาแต่ละด้านเป็นอิสระซึ่งกันและกัน ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้ได้

นอกจากนั้น ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น นักศึกษาได้เป็นผู้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1) สานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์ คือ การเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น มีความสนุกสนาน สร้างความสามัคคี ลดความขัดแย้ง ในชั้นเรียน ขั้นที่ 2) เสริมพลังการเรียนรู้ คือขั้นการเรียนรู้เริ่มต้นด้วยนักศึกษา ศึกษากรณีศึกษาจากบทความวิชาการ ข่าว สถานการณ์ คลิปวิดีโอ วิทียากรผู้เชี่ยวชาญหรือการบรรยายโดยผู้สอน ที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน โดยการเรียนรู้เป็นกลุ่ม ขั้นที่ 3) ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ คือ สมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มจากนั้นร่วมกันปรึกษาหารือร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนนำเสนอผลการสืบค้นต่อกลุ่ม/ระหว่างกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) ขั้นที่ 4) เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา คือ การนำเสนอผลงานตามรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มตกลงกัน จากนั้นร่วมกันวิพากษ์ ผลการนำเสนอ แล้วนักศึกษานำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในดีขึ้นก่อนที่จะส่งมอบงานให้กับอาจารย์ผู้สอน และขั้นที่ 5) สรุปและประเมินผล คือ การสรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบแผนผังความคิดจากนั้นประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งทั้ง 5 ขั้นตอน สอดคล้องกับ Sleeter and Grant (2003 cited in Peggy, 2006) กล่าวว่า การจัดการสอนต้องอยู่บนพื้นฐานของ หลักการ 6 ประการ (Instruction: based on 6 principles) คือ 1) ความอยากรู้และความสามารถในการเรียนและคิด 2) สอดคล้องกับแนวทางการ เรียนรู้ของแต่ละบุคคล 3) สร้างให้เกิดองค์ความรู้ใน ตัวผู้เรียน 4) สร้างให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จตาม ระดับที่เป็นจริงของแต่ละคน 5) ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือและแบ่งปันความรู้ 6) จัดให้ทุกคนหรือ ทุกกลุ่มมีส่วนร่วม

บรรยากาศการจัดการเรียนรู้ของกลุ่มทดลอง ให้ความสำคัญต่อผู้เรียนในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียน อาทิเช่น การไปทัศนศึกษาดูงานในสังคมพหุวัฒนธรรม การทำจิตอาสาพัฒนาโรงเรียน นอกจากนี้ ต้องให้ความสำคัญ ปลอดภัย ไม่น่ากลัว จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนมีความสำคัญ ผู้สอนช่วยแนะนำ อำนวยความสะดวกเข้าใจผู้เรียนตลอดเวลา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ชาญชัย อาจินสมาจาร

(2547) ที่ได้เสนอแนะเกี่ยวกับสภาพที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นในบรรยากาศที่สนับสนุนให้ผู้เรียน เรียนแบบกระฉับกระเฉงและมีส่วน ส่งเสริมให้ผู้เรียนค้นพบแนวคิดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ผู้เรียน สามารถอภิปรายแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้ แต่ไม่จำเป็นต้องยอมรับ การเรียนรู้จะเกิดในบรรยากาศที่ยอมรับสิทธิในความผิดพลาดหรือข้อบกพร่องของปัจเจกบุคคล การเรียนรู้จะเกิดในบรรยากาศที่การประเมินผลเป็นกระบวนการของความร่วมมือ โดย ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและประเมิน โดยกลุ่ม การเรียนรู้จะเกิดขึ้นในบรรยากาศที่ผู้เรียนรู้สึกว่าคุณค่าได้รับการยอมรับและเป็นผู้ที่มีคุณค่าและสอดคล้องกับแนวการจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส (Boeree, 2006, p. 7; ทิศนา แคมมณี, 2554, หน้า 70) ได้เน้นเกี่ยวกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสำคัญ มีอิสระในการทำงาน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา สภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Brown and Medway (2007) ทำการสำรวจบรรยากาศภายใน โรงเรียน และความคาดหวังของ ครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย สหรัฐอเมริกา ที่อยู่ในโรงเรียนที่สามารถ จัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพให้กับเด็กแอฟริกันอเมริกัน ซึ่งมีฐานะยากจน ผลการศึกษา พบว่า โรงเรียน เหล่านี้จะให้ความสำคัญกับความคาดหวัง หรือความต้องการของนักเรียน คณะครูในโรงเรียนมีความ ร่วมมือสามัคคีกันเป็นอย่างดี บรรยากาศที่ให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนผู้ปกครองมีส่วนร่วม กับ โรงเรียนระดับสูง และ มีการนำเนื้อหาพฤติกรรมของนักเรียนบูรณาการเข้าไปในหลักสูตรและการ เรียนการสอน ในทางปฏิบัติจริง ก็ พบว่า โรงเรียนเหล่านี้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับโรงเรียนที่มี คุณภาพของอเมริกา

4. นักศึกษามีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีกันในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ อยู่ในระดับเห็นด้วย อาจจะเนื่องจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในแต่ละ ชั้นมีกิจกรรมที่หลากหลาย โดยเฉพาะในชั้นที่ 1 สถานสัมพันธสัมพันธ์สามัคคี เป็นการเตรียมความพร้อมสู่การเรียนรู้ โดยใช้กิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น มีความสนุกสนาน สร้างความสามัคคี ลดความขัดแย้งในชั้นเรียน จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียนในชั้นนี้ นักศึกษามีความสนใจในกิจกรรม เกิดความกระตือรือร้น สนุกสนาน กล้าแสดงออก ปฏิบัติตามกิจกรรม และผู้เรียนเล็งเห็นความสำคัญของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ซึ่งสอดคล้องกับ ประโยชน์ของกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ของ Lewin (1959, pp. 271-299) ได้กล่าวเกี่ยวกับพลังกลุ่มหลักการ ไปใช้เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมปฏิบัติการทางสังคมอย่างกว้างขวางทั้งในด้านการพัฒนาตัวเอง พัฒนาสังคมและการแก้ปัญหาต่าง ๆ สร้างพัฒนาการทางด้านสังคมและอารมณ์ เมื่อคนเข้ากลุ่มก็จะเรียนรู้

เรื่องการปฏิบัติตัวในสังคม และรู้จักควบคุมอารมณ์ในการแสดงออกเพราะได้รับประสบการณ์จากสมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม ทำให้รู้และเห็นว่าสิ่งไหนควรหรือไม่ควรปฏิบัติ ทำให้เกิดการพัฒนาการทางด้านสังคม และอารมณ์ขึ้นในตัวสมาชิก สร้างพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ความสนใจและความสามารถมีโอกาสได้เข้าร่วมกลุ่มในการทำงานจะได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวให้เด่นชัดขึ้น ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้ เป็นขั้นการเรียนรู้เริ่มต้นด้วยนักศึกษา ศึกษาศาสตร์ศึกษาจากบทความวิชาการ ข่าว สถานการณ์ คลิปวิดีโอ หรือ วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียนซึ่งในขั้นนี้ มีกิจกรรมหลักการค้นพบ (Discovery learning) จะให้อิสระนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งในและนอกสถานที่ หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงในการเข้าใจความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต ในสังคมพหุวัฒนธรรม จากนั้นนักศึกษาและอาจารย์ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับกรณีศึกษา ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ สมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มจากนั้นร่วมกันปรึกษาหารือร่วมกันวางแผนแบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนนำเสนอผลการสืบค้นต่อกลุ่ม/ ระหว่างกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) นักศึกษาแต่ละคนมีโอกาสได้ ชักถาม และแสดงความคิดเห็นที่เพื่อนร่วมกลุ่มได้นำเสนอจากวิธีการคิดและตรวจสอบนั้นถูกต้อง ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา เป็นนักศึกษานำเสนอผลงานตามรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มตกลงกัน จากนั้นร่วมกันวิพากษ์ ผลการนำเสนอ ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนสรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบแผนผังความคิดจากนั้นประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม จากขั้นตอนการสอน 5 ขั้น ทำให้ผู้เรียน มีความสนุกสนาน สร้างพัฒนาการทางด้านทัศนคติ ความสนใจและความสามารถมีโอกาสได้เข้าร่วมกลุ่มในการทำงานจะได้มีโอกาสฝึกฝนและพัฒนาความสามารถที่มีอยู่ในตัวให้เด่นชัดขึ้นตามที่ ล้วน สายยศ (ม.ป.ป., หน้า 3-4; ถวิล ธาราโกชน, 2522, หน้า 85-88; Edwards, 1967, pp. 3-16 อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2542, หน้า 18-19) ได้กล่าวว่า การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการที่ใช้ตรวจสอบบุคคลอื่นโดยการเฝ้ามองและบันทึกพฤติกรรมของบุคคลอย่างมีแบบแผน เพื่อจะได้ทราบว่าคุณสมบัติที่เราสังเกตมีเจตคติความเชื่ออุปนิสัยเป็นอย่างไรและผู้เรียนมีทัศนคติที่ดีขึ้นต่อวัฒนธรรมที่หลากหลายในสังคม (Smolen et al., 2009; Wan, 2007) สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรไกร นันทบุรณย์ (2556, บทคัดย่อ) ศึกษาผลของการใช้กิจกรรมลอคคิดตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาที่มีต่อความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อเปรียบเทียบความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติศาสนาและวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนระหว่างก่อนสอนและหลังสอน โดยใช้กิจกรรมการลอคคิด และเพื่อศึกษา

การเปลี่ยนแปลงของความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรม ในประชาคมอาเซียนของนักเรียนที่เรียนโดยใช้กิจกรรมการลดอคติ พบว่า 1) นักเรียน มีการเปลี่ยนแปลงเจตคติความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) การเปลี่ยนแปลงเจตคติความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม เกิดจากการได้เรียนรู้เนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับความแตกต่าง หลากหลายทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม โดยมีทักษะทางสังคมมากขึ้น มีกระบวนการคิดและมีการเรียนรู้จากมุมมองของผู้อื่น จากการจัดกิจกรรมตามแนวคิดพัฒนาธรรมศึกษาโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือ การพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การอภิปรายกลุ่มย่อย การแสดงละคร การใช้บทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์จำลอง การใช้กรณีตัวอย่าง และการเผชิญสถานการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Cancilla (2002) ได้พัฒนาโครงการพัฒนาวัฒนธรรมในโรงเรียนระดับประถมศึกษา ในเขตชานกรุงนิวยอร์ก ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อส่งเสริมการยอมรับนับถือความเป็นเอกลักษณ์และความหลากหลาย (Respect for individuality and diversity) โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 4 ที่มีพื้นฐานทางวัฒนธรรมเชื้อชาติและสถานภาพทางเศรษฐกิจ สังคม แตกต่างกัน ภายหลังโครงการเสร็จสิ้น พบว่า นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง และมีเจตคติที่ดีต่อวัฒนธรรมที่ต่างจากตน (Cross-cultural) แต่ไม่พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความภาคภูมิใจในตน (Self-esteem) เพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ที่พัฒนาขึ้นตามกระบวนการ 6 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2) การศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) การยกร่างรูปแบบและกำหนดองค์ประกอบการเรียนการสอน 4) การจัดทำเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน 5) การตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการเรียนการสอน และเอกสารประกอบรูปแบบการเรียนการสอน 6) การปรับปรุงแก้ไขรูปแบบการเรียนการสอนและเอกสารประกอบ จากผลการดำเนินการดังกล่าวได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการเรียนการสอน มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้สามัคคี ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสามัคคี ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ขั้นที่ 5

สรุปและประเมินผล 4) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ 5) การวัดและประเมินผล ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถนำรูปแบบนี้ไปปรับใช้ในการพัฒนานักศึกษาให้เกิดความปรองดองสมานฉันท์ในพื้นที่

2. ผลจากการวิจัยครั้งนี้ พบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ส่งเสริมคุณลักษณะความสมานฉันท์ทั้ง 7 ด้าน โดยเรียงตามลำดับผลการวิจัย ได้แก่ ลำดับที่ 1) ความพอใจร่วมกัน ลำดับที่ 2) การเคารพความหลากหลายทางศาสนา วัฒนธรรม ลำดับที่ 3) การเคารพซึ่งกันและกัน ลำดับที่ 4) การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนร่วม ลำดับที่ 5) ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี ลำดับที่ 6) ความเห็นพ้องต้องกัน และลำดับสุดท้าย คือ การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน โดยภาพรวมและแต่ละด้านของคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับดี ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นส่งเสริมคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมของนักศึกษาได้ผลเป็นอย่างดี

3. จากการทำกิจกรรมตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์ ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล โดยในแต่ละขั้นตอนเน้นการทำกิจกรรมกลุ่มการทำงานร่วมกัน การยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน การสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน การศึกษาในสถานที่จริงเพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงในการเข้าถึงข้อมูลของสังคมพหุวัฒนธรรมพร้อมกับการฝึกให้ผู้เรียนมีจิตสาธารณะอยู่ในสังคมที่มีความแตกต่างได้แต่ไม่แบ่งแยก จากการทำกิจกรรมทั้ง 5 ขั้น ส่งผลต่อเจตคติของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในระดับเห็นด้วย ดังนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้น ดังกล่าว สามารถนำกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนำไปใช้ไปกับรายวิชาอื่นที่มีเนื้อหาสัมพันธ์ได้เป็นอย่างดี เพื่อเกิดความสมานฉันท์และทำให้นักศึกษาเกิดความสนใจในการเรียนรู้มากขึ้นด้วยกิจกรรมที่หลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนาคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมด้านที่มีผลการวิจัยอยู่ในลำดับรองสุดท้ายและลำดับสุดท้าย คือ ด้านความเห็นพ้องต้องกัน และด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

2. ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ด้านความสามารถในการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์ การสร้างองค์ความรู้ เพื่อให้ทราบว่าสามารถนำรูปแบบนี้ไปใช้ช่วยส่งเสริมผู้เรียนในด้านอื่น ๆ ได้อย่างไร

3. ควรมีการวิจัยและพัฒนา การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ต่อยอดโดยการพัฒนาจัดทำเป็นหลักสูตรการส่งเสริมความสมานฉันท์ของครูในสามจังหวัดชายแดนใต้

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *นโยบายและการแนะแนวการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ. (2546). *การรายงานการติดตามและการประเมินผลการใช้หลักสูตร สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ลาดพร้าว.
- กาญจนา ไชยพันธ์. (2549). *กระบวนการกลุ่ม*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ไข่มุก อุทยาวลี. (2552). วิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาของรัฐที่มีต่อการบูรณาการทางสังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 5(1), 51-82.
- คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. (2557). *หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (5 ปี)*. สงขลา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- โคทม อาริยา. (2546). *การส่งเสริมสันติวิธีเอกสาร 30 ปี 14 ตุลา จดหมายข่าวประชาชน*. เข้าถึงได้จาก <http://www.santipap.com/kotom.htm>. 05/10/2559
- จงรัก พลาศัย. (2552). การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อพัฒนาสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านกลไกการพัฒนามหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 1, 1-20.
- จรรยา จัวนาน. (2538). การศึกษาสำหรับสังคมหลายวัฒนธรรม. *วารสารรัฐสมิเล*, 16(1), 22-26.
- จิรโชค วีระชัย. (2536). *รัฐศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนาธิป พรกุล. (2554). *การสอน กระบวนการคิด ทฤษฎี และการนำไปใช้*. กรุงเทพฯ: วิ.พรีนซ์ (1991).
- ชรินทร์ มั่งคั่ง. (2549). *การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเพื่อเสริมสร้างบัณฑิตอุดมคติไทยสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี*. วิทยานิพนธ์การศึกษาคณะศึกษาศาสตร์, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ชญัญญา อภิบาลกุล. (2542). *กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการฝึกอบรมทางการศึกษา*. ขอนแก่น: ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาติชาย พิทักษ์ธนาคม. (2544). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาปรัชญาธรรมและจริยธรรม คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2547). *หลักการสอนทั่วไป*. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

- ชัยวัฒน์ สถาอานนท์. (2545). *สันติวิธี กรณีสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทย: ทำความเข้าใจปริศนาแนวคิดสมานฉันท์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document9540.htm>
- ชุมศักดิ์ อินทร์รัชย์. (2557). การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กชนเผ่า โรงเรียนประถมศึกษา พื้นที่ชายขอบภาคเหนือ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี๑๓ ฉบับพิเศษ*, 6(1), 1-6.
- ไชยรัตน์ ปรานี. (2549). *รายงานการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิธีวิทยาการวิจัยทางสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาและสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- ไชยรัตน์ ปรานี. (2552). *รายงานการวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะความสมานฉันท์ของเยาวชนไทย*. นครสวรรค์: คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ฐานิยา คล้ายทอง. (2551). *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เรื่อง การเสริมสร้างความสมานฉันท์และสันติสุข สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านนา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสงขลา เขต 3*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐอร วราพงษ์พิพัฒน์. (2554). *การจัดการชั้นเรียนของครูที่ตอบสนองต่อชั้นเรียนพหุวัฒนธรรมระดับประถมศึกษาตอนต้น: การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทยและประเทศสหรัฐอเมริกา*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐภรณ์ หลาวทอง. (2551). *การวัดและประเมินผลทางการศึกษา: เอกสารคำสอนรายวิชา 2757305*. กรุงเทพฯ. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุสิต หวันเหลี่ยม. (2552). *การพัฒนาแนวคิดวัฒนธรรมสมานฉันท์ของสังคมพหุวัฒนธรรมตามธรรมชาติของตำรวจตระเวนชายแดนที่มีประสบการณ์ปฏิบัติงานในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้*. สงขลา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- เดือนใจ แวงงาม. (2534). *พลวัตกรกลุ่มและการทำงานเป็นทีม*. กรุงเทพฯ: เม็ดทรายพริ้นติ้ง.
- ทองเรียน อมรัชกุล. (2520). *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน*. กรุงเทพฯ: พิณเนศการพิมพ์.

- ทิตินา เขมมณี. (2531). การทดลองรูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาโครงการวิจัยร่วม ภาควิชาการประถมศึกษา คณะครุศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับกองวิชาการ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ:
อักษรไทย.
- ทิตินา เขมมณี. (2545). กลุ่มสัมพันธ์เพื่อการทำงานและการจัดการเรียนการสอน. กรุงเทพฯ:
นิชินแอดเวอร์ไทซิ่ง กรุ๊ป.
- ทิตินา เขมมณี. (2552). ศาสตร์การสอน, องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา เขมมณี. (2554). รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา เขมมณี. (2559). ศาสตร์การสอน, องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มี
ประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีระยุทธ รัชชะ. (2556). รูปแบบพัฒนาการคิดเชิงสมานฉันท์สำหรับนักศึกษาครู
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและ
การเรียนการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2542). เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการวัดเจตคติ. อุบลราชธานี: ภาควิชา
ทดสอบและการวิจัยการศึกษา สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- นาคยา ปิลันธนานนท์. (2546). จากหลักสูตรสู่หน่วยการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- นิรันดร์ จุลทรัพย์. (2544). กลุ่มสัมพันธ์สำหรับการฝึกอบรม. สงขลา: งานส่งเสริมการผลิตตำรา
มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 1. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษามุสลิม คนที่ 2. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 3. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษามุสลิม คนที่ 4. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษามุสลิม คนที่ 5. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 6. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษามุสลิม คนที่ 7. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 8. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษามุสลิม คนที่ 9. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.
นักศึกษาไทย-พุทธ คนที่ 10. (2560, 26 พฤศจิกายน). นักศึกษสาขาวิชาภาษาไทย. การบันทึก.

- นิคม นามบุญมี. (2556). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบพหุวัฒนธรรมเรื่องทัศนศิลป์สะท้อนชีวิต
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บรรจง ฟ้างูสง. (2550). งานวิจัยเรื่อง นโยบายของรัฐเกี่ยวกับการศึกษา ในจังหวัดชายแดน
ภาคใต้ พ.ศ. 2540-2550. ปัตตานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บรรจง ฟ้างูสง, ไข่มุก อุทยาวลี และเอกรินทร์ สังข์ทอง. (2549). รายงานการวิจัย ประมวล
องค์ความรู้ในพหุวัฒนธรรมศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้. ปัตตานี: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญธรรม กิจปริดาบริสุทธิ. (2543). การวิจัยการวัดและประเมินผล. กรุงเทพฯ: โครงการการศึกษา
ต่อเนื่อง มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บัญญัติ ขงย่วน, จิระพันธ์ เดมะ และอินทรา หิรัญสาย. (2551). การสำรวจการยอมรับ
ความหลากหลายวัฒนธรรมของครูและนักเรียนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ
ประเทศไทย. สงขลา: คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- บัญญัติ ขงย่วน และชัยวัฒน์ ผดุงพงษ์. (2551). การใช้กิจกรรมศิลปะเพื่อส่งเสริมการยอมรับ
ความหลากหลายวัฒนธรรม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จังหวัดปัตตานี.
นครปฐม: สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนาเด็กและครอบครัว มหาวิทยาลัยมหิดล.
- บัญญัติ ขงย่วน. (2551). การส่งเสริมพัฒนาการเด็กในบริบทของความหลากหลายวัฒนธรรม.
เข้าถึงได้จาก <http://cf.mahidol.ac.th/autopage/file/SatAugust2008-16-17-47-4%>
- บัญญัติ ขงย่วน, ปันดดา ชนเศรษฐกร และวสุนันท์ ชุ่มเชื้อ. (2553). รายงานการวิจัย รูปแบบ
การจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา. สถาบันแห่งชาติเพื่อการพัฒนา
เด็กและครอบครัว, มหาวิทยาลัยมหิดล. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรม
แห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม.
- ประกอบ ประพันธ์วิทยา. (2527). ทักษะและเทคนิคการสอน. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและ
การสอน คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- ประดิษฐ์ เอกทัศน์. (2537). ความเป็นครูวิชาชีพ. มหาสารคาม: สาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ประสงค์ โตนด. (2556). การเสริมสร้างความสามัคคีกับการแก้ไขวิกฤตความขัดแย้ง ใน 3
จังหวัดชายแดนภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์,
บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- ประเวศ วะสี. (2548 ก). รายงาน “ประเวศ วะสี” บอกทุกคนเป็นนักสมานฉันท์, *มติชนรายวัน*, 28(10009), 2.
- ประเวศ วะสี. (2548 ข). *สามเหลี่ยมคัมภ์ไฟใต้*. กรุงเทพฯ: โครงการภาคีเสริมสร้างสันติสุข 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้.
- พงษ์พัชรินทร์ พุชวิฒนะ. (2550). บทบาทศึกษาศาสตร์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในจังหวัดชายแดนภาคใต้. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปี๑๓(๒)*, 113-136.
- พระราชวรมนู (ประยูทธ์ ปยุตโต). (2518). *ปรัชญาการศึกษาของไทย*. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.
- พระไพศาล วิสาโล. (2550). *วิถีสังคมไทย. สรรนิพนธ์ทางวิชาการเนื่องในวาระหนึ่งศตวรรษประวัติศาสตร์พนมยงค์*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิเด็ก.
- พระเทพวิสุทธิเมธี. (2529). *ธรรมสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). *วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- พิชิต ฤทธิจัญญ. (2552). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: แฮสส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- ไพศาล หวังพานิช. (2526). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพศาล วรคำ. (2561). *การวิจัยทางการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 5). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยหาดใหญ่. (2557). *ยุทธศาสตร์*. เข้าถึงได้จาก <http://www.hu.ac.th/objective.html>
- มุฮัมหมัดรอฟีอี มุซอ. (2549). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์และการจัดการความขัดแย้งในชุมชนมุสลิม: ศึกษากรณีบ้านสลาม จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สาขาวิชาสังคมวิทยา, คณะรัฐศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มาลินี จุฑะรพ. (2537). *จิตวิทยาการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: อักษรพิพัฒน์ .
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2541). *ความเป็นครู* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พรินดีงแฮสส์.
- เย็นจิตร ถิ่นขาม. (2550). *วัฒนธรรมกับการเปลี่ยนแปลง: ความหลากหลายบนความหลากหลาย*. เข้าถึงได้จาก <http://smf.sdmkku.com/index.php?topic=65.0>
- เยาวดี วิบูลย์ศรี. (2540). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบสัมฤทธิ์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การบริหารและการนิเทศการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา ระบบการพิมพ์.

- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2540). *การประกันคุณภาพทุกคนทำได้ไม่ยาก*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- รุ่งธรรม สุจิธรรมรักษ์. (2544). *สันติศึกษากับสันติภาพ ใน เอกสารการสอนชุดวิชาสันติศึกษา หน่วยที่ 1*. นนทบุรี: สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2542). *การวัดด้านจิตพิสัย*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). *การวัดด้านจิตพิสัย (พิมพ์ครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาสน์.
- วารินทร์ รัตมีพรหม. (2542). *การออกแบบและพัฒนาระบบการสอน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาเทคโนโลยีทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย แหวนเพชร. (2530). *เทคนิคและวิธีการสอนอุตสาหกรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะวิชาอุตสาหกรรมศึกษา วิทยาลัยครูพระนคร.
- วินัย พงศ์ศรีเพียร. (2548). *กฎหมายเทียบบาล ฉบับเฉลิมพระเกียรติ*. กรุงเทพฯ: โครงการวิจัยแม่ธีวิจัยอาวุโส สกว.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2555). *สถิติประยุกต์สำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 6)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556 ก). *การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับงานวิจัย: การวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมาย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2556 ข). *ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (Classical test theory) (พิมพ์ครั้งที่ 7)*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้. (2550). *ยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา*. ยะลา: ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จังหวัดยะลา.
- สมจิตร เรืองศรี. (2527). *การสร้างแบบ 3*. กรุงเทพฯ: คุณพินอักษรกิจ.
- สุคนธ์ สิ้นธพานนท์. (2554). *วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน (พิมพ์ครั้งที่ 3)*. กรุงเทพฯ: 9199 เทคนิคพรินต์ติ้งนิทาน.
- สุทิน ลีปิยะชาติ. (2553). *พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9*. เข้าถึงได้จาก <http://chaoprayanews.com/blog/article/2010/07>
- สุรยุทธ์ จุลานนท์. (2550). *การมอบนโยบายและแนวทางการปฏิบัติราชการในการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการประจำกิ่งอำเภอทั่วประเทศ*. ม.ป.ท.

- สุไรกร นันทบุรมย์. (2556). *ผลการใช้กิจกรรมลวดคอคติตามแนวคิดพหุวัฒนธรรมศึกษาที่มีต่อความเข้าใจในความหลากหลายทางเชื้อชาติ ศาสนาและวัฒนธรรมในประชาคมอาเซียนของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล เขียวแก้ว. (2540). *การสอนวิทยาศาสตร์ระดับมัธยมศึกษา*. ปัตตานี: ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สุเมธ เข้มนุ่น. (2550). *คืนสู่ความสมานฉันท์ แนวคิดจากเวทีอภิการบดี*. เข้าถึงได้จาก <http://www.matichon.co.th/khaosod>
- สุไรยา วานี. (2556). *การอยู่ร่วมกันของชุมชนในสังคมพหุวัฒนธรรม กรณีศึกษาดำบลทรายขาว อำเภอกอโกก โปธิ์ จังหวัดปัตตานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาความขัดแย้งและสันติศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เสริมศักดิ์ บุตรทอง. (2545). *การจัดการเรียนรู้ของครูสังคมศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติภาพ สำหรับผู้เรียนช่วงชั้นที่ 4 สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานราธิวาส เขต 1 และ 2*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสอนสังคมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). *แนวทางจัดการศึกษา ตาม พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ.
- สำนักงานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. (2560). *รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560*. เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549)*. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ. (2544). *สันติวิธี: ยุทธศาสตร์เพื่อความมั่นคง*. กรุงเทพฯ: สถาบันยุทธศาสตร์ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจแห่งชาติ.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 12. (2552). *ปาฐกถา การพัฒนาการศึกษา*. ปัตตานี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2548). *แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษา จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการสร้างสันติสุข ปี พ.ศ. 2548-2551*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.

- อรนุช ลิ้มตศิริ. (2555). *การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- อาภรณ์ ใจเที่ยง. (2553). *หลักการสอน*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อามัดไญนี คาโอะ. (2553). *การสอนพหุวัฒนธรรมในสามจังหวัดชายแดนใต้... จำ เป็นจริงหรือ*.
โรงเรียนแสงธรรมวิทยา จังหวัดนครราชสีมา. เข้าถึงได้จาก
<http://www.saengtham.com/collum5.pdf>
- อารี พันธุ์มณี. (2546). *จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: ใยไหมเอดดูเคท.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2552). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ในสังคมพหุวัฒนธรรม: การทบทวนแนวคิดทฤษฎีและการปฏิบัติ. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี*, 20(1), 1-16.
- เอกรินทร์ สังข์ทอง. (2555). พหุวัฒนธรรมศึกษา: อะไรคือสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนในสามจังหวัดชายแดนใต้ควรรู้. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 23(1), 17-34.
- อังคณา บุญสิทธิ์. (2548). *กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับวัฒนธรรมการระงับข้อพิพาทในท้องถิ่นไทย ชุด โครงการกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์กับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.).
- อัจฉรา เปรมปรีดา. (2558). *ผลของการใช้เกมและการสอนแบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5Es) ประกอบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และเจตคติด้านพหุวัฒนธรรม เรื่องระบบร่างกายมนุษย์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.
- อัญธิชา อินทรวงศ์. (2553). *การพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง หลักธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*.
- อัมมาร สยามวาลา. (2550). *ความขัดแย้งระหว่างการพัฒนา กับสภาพสังคมใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้*. กรุงเทพฯ: โนว์เลส พลัส.
- Anastasi, A. (1982). *Psychological testing*. New York: Macmillan.
- Arends, R. I. (1994). *Learning to teach* (3rd ed.). Singapore: McGraw-Hill Books.

- Bainbridge, J., Pantaleo, S., & Ellis, M. (1999). Multicultural picture books: Perspectives from Canada. *Social Studies, 90*, 183-188.
- Bank, J. A. (2001). *Cultural diversity and education: Foundations, curriculum, and teaching*. Boston: Allyn and Bacon.
- Bank, J. A. (2002). *Introduction to multicultural education* (3rd ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Banks, J. A. (2008). *An introduction multicultural education*. Boston: Pearson Education.
- Barnett, R. E. (1977). *Restitution: A new paradigm of criminal justice*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Bennett, C. I. (2007). *Comprehensive multicultural education: Theory and practice*. Boston: Pearson Education.
- Bennett, C. L. (2003). *Comprehensive multicultural education: Theory and practice* (5th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Boeree, C. G. (2006). *Personality theories: Abraham Maslow*. Retrieved from <http://www.ship.edu/~cgboeree/maslow.html>
- Brown, K. E., & Medway, F. J. (2007). School Climate and teacher beliefs in a school effectively serving poor South Carolina (USA) African-American students: A case study. *Teaching and Teacher Education, 23*(10), 529-540.
- Bruner, J. (1963). *Going beyond the information given*. New York: Norton.
- Buroody, A. J. (1993). *Problem solving, reasoning and communicating, k-8*. New York: Macmillan.
- Cancilla, J. M. (2002). *The development and evaluation of a school-based multi-cultural promote respect for individuality and diversity in elementary school children: A case study*. Doctor of psychology, Rutgers, the State University of New Jersey.
- Clive, H. (1996). *European integration theory in the 1990s*. London: University of North London Press.
- Cole, G. A. (1994). *Textbook of limnology* (4th ed.). Illinois: Waveland Press.
- Cortes, E. C. (1996). Preparing for multiculturalfuture. *Principle, 76*(1), 16-20.
- Cushner, K., McClelland, A., Safford, P. L. (2009). *Human diversity in education: An integrative approach/ Kenneth Cushner, Averil McClelland, Phil Safford*. New York: McGraw-Hill.

- D'Angelo, A. M., & Dixey, B. P. (2001). Using multicultural resources for teachers to combat racial prejudice in the classroom. *Early Childhood Education Journal*, 29(2), 83-87.
- Dick, W., & Carey, L. (1997). *The systematic design of instruction* (4th ed.). New York: Harper Collin.
- Dick, W., Carey, L., & Carey, J. O. (2001). *The systematic design of instruction* (5th ed.). New York: Pearson Education.
- Duffy, T. M., & Cunningham, D. J. (1996). *Constructivism: Implication for the design and delivery of instruction*. In *Handbook of research for educational communications and technology*. New York: Simon & Schuster Macmillan.
- Fogg, R. W. (1985). Dealing with conflict: A repertoire of creative, peaceful approaches. *Journal of Conflict Resolution*, 29(2), 330-358.
- Gall, M., Borg, R., & Gall, J. (2007). *Educational research an introduction* (8th ed.). New York: Pearson Education.
- Gardner, H. (1983). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences*. New York: Basic Books.
- Gates, K. D. (2006). *Multicultural education in public elementary school*. Retrieved from [http:// www.prquest.com](http://www.prquest.com)
- Grant, C. A., & Ladson-Billing, G. (1997). *Dictionary of multicultural education*. Phoenix, Arizona: Oryx Press.
- Gronlund, N. E. (1998). *Assessment of student achievement* (6th ed.). Boston: Allyn & Bacon.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education* (3rd ed.). New York: McGraw-Hill Book.
- Gorham, E. (2001). *Multicultural teaching competence as perceived by elementary school teachers*. Retrieved from [http:// www.prquest.com](http://www.prquest.com)
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1987). *Cooperation and competition: Theory and research*. Edina, MN: Interaction Book.
- Joyce, B., & Weil, M. (1996). *Models of teaching* (5th ed.). New York: Prentice-Hall.
- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2004). *Models of teaching* (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.

- Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2009). *Models of teaching* (8th ed.). New York: Pearson Education.
- Kagan, S. (1994). *Cooperative learning*. San Juan Capistrano: Resources for Teach.
- Kunzman, R. (2003). *Mutual understanding, the basic of respect and ethical education*. New York: State University of New York Press.
- Ledlow, S. (1999). *Cooperation learning in higher education*. Retrieved from http://www.hydroville.org/system/files/team_climate.pdf
- Lefrancois, R. G. (2000). *Theories of human learning* (4th ed.). Belmont: Wadsworth/Thomson Learning.
- Lewin, K. (1959). Pattern of aggressive behavior in experimentally created social climate. *Journal of Social Psychology*, 10(4), 271-299.
- Lopez, A. I. (2001). *Teaching strategies and adaptation of teachers in multiculturally diverse classrooms in seventh-day adventist K-8 schools in North America*. Retrieved from <http://proquest.umi.com>.
- Marks, A. N. (2007). *Cultural competence: What teachers know and perceive*. Doctoral Dissertations, Walden University.
- Morris, C. G. (1990). *Psychology: An introduction*. New Jersey: Prentice-Hall.
- Nieto, S. (2007). *Affirming diversity: The sociopolitical contexts of multicultural education* (2nd ed.). White Plains, NY: Longman.
- Peggy, P. (2006). *Multicultural education practices: Models from three authors*. n.p.
- Purnell, P. G., Ali, P., Begum, N., & Carter, M. (2007). Windows, bridges and mirrors: Building culturally responsive early childhood classrooms through the integration of literacy and the arts. *Early Childhood Education Journal*, 34(6), 419-424.
- Raffini, J. P. (1993). *Winners without losers structures and strategies for increasing student motivation*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Ramsey, Williams and Eugene Clark. (2003). *New ideas for effective school improvement vision, social capital, evaluation*. London: The Falmer Press.
- Saylor, J. G., Alexander, W. M., & Lewis, A. J. (1981). *Curriculum planning for better teaching and learning*. New York: Holt, Rinehart & Winston.

- Sax, G. (1980). *Principles of education and psychological measurement and evaluation*. Belmont: Wadsworth.
- Schunk, D. H. (2008). *Learning theories: An educational perspective* (5th ed.). Chapel Hill, NC: The University of North Carolina Press.
- Singh, M. (2006). *Promoting respect for cultural diversity in conflict resolution*. Retrieved from <http://www.docstoc.com/docs/35059238/Promoting-Respect-for-Cultural-Diversity-in-Conflict-Resolution>
- Slavin, R. E. (1995). *Cooperative learning: Theory, research*. Massachusetts: Allyn and Bacon.
- Sletter, C. E., & Grant, C. (1987). An analysis of multicultural education in the United States. *Harvard Education Review*, 57(4), 421-444.
- Smolen, L. A., Collins, L. J., & Still, K. L. (2009). Enhancing cultural understanding and respect with multicultural text sets in the k-8 classroom. *Ohio Journal of English Language Arts*, 48(2), 18-29.
- Tartwijk, J. W. F., Brok, P. J., Veldman, I. M. J., & Wubbels, T. (2009). Teachers' practical knowledge about classroom management in multicultural classrooms. *Teaching and Teacher Education*, 25(3), 453-460.
- Terence, D. (2000). Peace education in a divided society: Creating a culture of peace in Northern Ireland. *Prospects*, 30(1), 22.
- Tiansame, T. (1972). *A model for pre-service teacher training in human relations for Thailand*. Doctoral dissertation, Arizona State University.
- Tileston, D. W. (2010). *What every teacher should know about diverse learners/ Donna Walker Tileston* (2nd ed.). Thousand Oaks, Calif: Cawin.
- Titus, D. (1998). *Teaching tolerance and reduction*. Texas: San Antonio.
- Wan, G. (2006). Teaching diversity and tolerance in the classroom: A thematic storybook approach. *Education*, 127(1), 140-154.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย
- หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ทิพย์รัตน์ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหาดไทย
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาวาตรี พงศ์เทพ จิระโร อาจารย์ประจำภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาประยุกต์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3. ดร.วิภาวดี วิภาวิน อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ
4. ดร.ฤชชดา เทพยากุล อาจารย์ประจำภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
5. ดร.นิยอ บาสา ตำแหน่งศึกษานิเทศก์ ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 3
6. ดร.สมศิริ สิงห์หลพ ตำแหน่งอาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต “พิบูลบำเพ็ญ” มหาวิทยาลัยบูรพา

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๑๐๕๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนันต์ ทิพย์รัตน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงข้อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัด
การเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์
ดร.ปริญญา ทองสอน ประธานกรรมการ

ในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่า
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๖๖

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๑๓๘๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ นาวาตรี ดร.พงศ์เทพ จิระโร

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงข้อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา
ทองสอน ประธานกรรมการ

ในขณะที่อยู่ในขั้นตอนการสร้างเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่า
ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรง
ของเครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ **เชษฐ ศิริสวัสดิ์**

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๖๖

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๑๐๕๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.ฤชดา เทพยากุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย คำร้องขอวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา
ทองสอน ประธานกรรมการ

ในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๖๖

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๑๓๘๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.วิภาวดี ภิภาวิน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงข้อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา
ทองสอน ประธานกรรมการ

ในขณะที่อยู่ในขั้นตอนการสร้างเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๖๖

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๑๓๘๔

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.สมศิริ สิงห์ลพ

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงข่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา
ทองสอน ประธานกรรมการ

ในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ **เชษฐ ศิริสวัสดิ์**
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๖๖

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๑๐๕๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๑๒ มิถุนายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ดร.นิยอ บาสา

สิ่งที่ส่งมาด้วย เค้าโครงข่อวิทยานิพนธ์ และเครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตร และการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่” ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา
ทองสอน ประธานกรรมการ

ในขณะนี้อยู่ในขั้นตอนการสร้างเพื่อการวิจัย ในการนี้คณะศึกษาศาสตร์ ได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็น
ผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของ
เครื่องมือเพื่อการวิจัยของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ เชษฐ ศิริสวัสดิ์
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๘๖

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๒๑๘/ว ๑๓๖๐

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.สิงหนครบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาไถ่

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิบัณฑิต เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาไถ่ ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา
ทองสอน ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออนุญาตความสะดวกจากท่านในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต ที่ลงทะเบียนรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ
มหาวิทยาลัยมหาไถ่ปีการศึกษา ๒๕๖๐ สาขาวิชาภาษาไทย ระหว่างวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงวันที่
๒๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๐ อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของ
มหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ เชษฐ ศิริสวัสดิ์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)

รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน

ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๖

(สำเนา)

ที่ ศธ ๖๖๒๑/ว ๑๓๖๓

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
๑๖๕ ถ.ลงหาดบางแสน ต.แสนสุข
อ.เมือง จ.ชลบุรี ๒๐๑๓๑

๓๑ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน คณบดีคณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

สิ่งที่ส่งมาด้วย เครื่องมือเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วย นางสาวชุตินา ทศโร นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยบูรพา ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒินิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการ
เรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษา
หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ในความควบคุมดูแลของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญา
ทองสอน ประธานกรรมการ มีความประสงค์ขออนุญาตความสะดวกจากท่านในการเก็บข้อมูลจาก นักศึกษาระดับ
ปริญญาตรี ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตที่ลงทะเบียนรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ปี
การศึกษา ๑/๒๕๖๐ สาขาวิชาภาษาไทย ระหว่างวันที่ ๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ถึงวันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๖๐
อนึ่ง โครงการวิจัยนี้ได้ ผ่านขั้นตอนการพิจารณาทางจริยธรรมการวิจัยของมหาวิทยาลัยบูรพาเรียบร้อยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงจะได้รับ
ความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

ลงชื่อ **เชษฐ ศิริสวัสดิ์**
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เชษฐ ศิริสวัสดิ์)รองคณบดีฝ่ายบัณฑิตศึกษา ปฏิบัติการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์ ปฏิบัติการแทน
ผู้ปฏิบัติหน้าที่อธิการบดีมหาวิทยาลัยบูรพา

ภาควิชาการจัดการเรียนรู้

โทรศัพท์ ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๖, ๐-๓๘๑๐-๒๐๖๕

โทรสาร ๐-๓๘๓๕-๓๔๘๕

ชื่อผู้วิจัย ๐๘๖-๒๕๕๔๗๖๖

ภาคผนวก ข

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็น
ครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

**รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่**

เอกสารรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้อธิบายรายละเอียดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจสำหรับผู้สอนที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้สถานการณ์จริงได้เข้าใจ รายละเอียดในแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของรูปแบบการเรียนการสอนนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารรูปแบบการจัดการเรียนรู้ฉบับนี้ประกอบด้วยสาระสำคัญ ดังนี้

1. ความเป็นมาและความสำคัญ
2. แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
3. องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 3.1 หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 3.2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้
 - 3.3 กระบวนการเรียนการสอน
 - 3.4 สาระการเรียนรู้/ เนื้อหาการเรียนการสอน
 - 3.5 การวัดและการประเมินผลการเรียนการสอน

ความเป็นมาและความสำคัญ

การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม คือแนวคิดและแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจ มีความเท่าเทียม ความเสมอภาคและเสรีภาพ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 1, 4 และ 27 กล่าวถึงสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ภายใต้ราชอาณาจักรไทย ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 22 และ 23 มีเนื้อหาสาระการกระจายอำนาจการจัดการศึกษาไปสู่ท้องถิ่นที่มีวัฒนธรรมอันหลากหลาย โดยเฉพาะพื้นที่ในเขต 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งมีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรม หรือที่เรียกว่า “ พหุวัฒนธรรม “ ดังที่ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2550,

หน้า 2-4) กล่าวคือ กระบวนการพัฒนาและแก้ไขปัญหายังขาดความร่วมมือของคนในท้องถิ่น ทำให้ปัญหายังคงอยู่และยากต่อการแก้ไข โดยปัญหาที่ชัดเจนที่สุดใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ คือ ปัญหาการจัดการศึกษาของรัฐ

ทั้งนี้ปัจจุบันปัญหาความรุนแรงในภาคใต้ได้สะท้อนแนวทางที่ควรแก้ไขด้านการศึกษากล่าวคือ รัฐจำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์ระดับนโยบายด้านการศึกษาสำหรับจังหวัดชายแดนภาคใต้ อันนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยอยู่ในกรอบการมองสังคมพหุวัฒนธรรมของท้องถิ่น การพิจารณาระดับนโยบายเฉพาะการแก้ไขปัญหาโดยการส่งเสริมการศึกษาในพื้นที่เพื่อให้ผู้คนยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การจัดความเข้าใจที่ผิดพลาดระหว่างรัฐและชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินนโยบายการจัดการศึกษาในพื้นที่ และการสร้างให้เกิดความยุติธรรมทางการศึกษากล่าวคือผู้เรียนสามารถเข้าถึงการศึกษาได้อย่างเท่าเทียมกัน เช่นเดียวกับ ไข่มุก อุทยาวิไล (2552, หน้า 51) ที่กล่าวว่า พื้นฐานทางสังคมไทยพหุลักษณะที่มีลักษณะการใช้ชีวิตของคนหลากหลายวัฒนธรรมในสังคมเดียวกัน ดังนั้น การอาศัยอยู่ร่วมกันในท้องถิ่นเดียวกัน และการรักษาอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ต้องอาศัยการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม และแนวทางการศึกษาที่มีความเหมาะสมในพื้นที่ต้องมีการยึดหลักการบูรณาการทางสังคมพหุวัฒนธรรมในการจัดการศึกษา เพื่อไปสู่การยอมรับความหลากหลายในเอกลักษณ์ของชาติ นอกจากปัญหาการส่งเสริมบทบาทของชุมชน ท้องถิ่นในการจัดการศึกษา และปัญหาด้านผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งแก้ไข แนวทางแก้ไขเพื่อให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของแผนพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างสันติสุขและเสริมสร้างความมั่นคงในพื้นที่ภายใต้ความหลากหลายทางวัฒนธรรม โดยกำหนดหลักสูตรและจัดการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเสริมสร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน ไม่กีดกันกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เป็นชนกลุ่มน้อย นอกจากนี้ อัมมาร สยามวาลา (2550, หน้า 30) ได้กล่าวสรุป ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น เกิดจากความไม่เท่าเทียมกันด้านการศึกษา เศรษฐกิจ ความไม่เข้าใจซึ่งกันและกันด้านแนวคิด ความเชื่อ วัฒนธรรม ซึ่งมีการสะสมของปัญหามาช้านาน สิ่งหนึ่งที่สามารถคลี่คลายปัญหาความขัดแย้งดังกล่าวได้ คือ การศึกษา

ฉะนั้น การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรม คือแนวคิดและแนวปฏิบัติทางการศึกษาที่ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่ช่วยเตรียมผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาทั้งครู นักเรียนและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความแตกต่างด้านวัฒนธรรมให้อยู่ด้วยความเข้าใจ มีความเท่าเทียม ความเสมอภาคและเสรีภาพ มีความร่วมมือรวมใจกันมองเห็นประโยชน์ที่แท้จริงในการพึ่งพาอาศัยกัน การศึกษาแบบพหุวัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับทุกสถาบันการศึกษา ไม่ใช่เฉพาะ

สถาบันการศึกษาที่มีเด็กหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่มีความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรมมากเท่า นั้น เพราะทั้งผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุก ๆ คน จำเป็นต้องแลกเปลี่ยนความหลากหลายทางวัฒนธรรมในชาติเดียวกันเพื่อความเข้าใจกันและพึ่งพาอาศัยกัน ดังนั้นสถาบันการศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาได้ขยายขอบเขตของความหลากหลายทางวัฒนธรรมจากสิ่งที่ใกล้ชิดตัวออกไปสู่สิ่งที่ไกลตัว เป้าหมายของการศึกษาแบบพหุวัฒนธรรม คือ การปรองดองประสานกลมกลืนของคนในโลกด้วยการสำนึก เข้าใจและยอมรับนับถือในธรรมชาติของความแตกต่างละคล้ายคลึงในระหว่างวัฒนธรรมต่าง ๆ รู้ถึงความแตกต่างที่มีอยู่ภายในกลุ่มครอบครัวต่าง ๆ ที่มีความเหมือนและความแตกต่างทางวัฒนธรรมพัฒนาความเข้าใจที่ดีต่อธรรมชาติและผลกระทบของชาตินิยมรวมไปถึงผลของชาตินิยมทั้งทางบวกและทางลบการพัฒนาเจตคติที่ดีต่อเชื้อสายของบุคคล ยอมรับและใช้ภูมิหลังทางวัฒนธรรมเป็นแรงจูงใจเกื้อหนุนให้ ความสำคัญต่อสังคม การจัดและพัฒนาประสบการณ์ที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เด็ก ๆ มีการพัฒนาที่ดีขึ้นทั้งทางด้านทักษะ ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่จำเป็นต้องอาศัยอยู่ในสังคมที่มีเชื้อสายและวัฒนธรรมที่หลากหลาย (Cortes, 1996 p. 17) เช่นเดียวกัน พงษ์พัชรินทร์ พุทธิวัฒน์ (2550, หน้า 121) ที่มีแนวคิดว่า “การจัดการศึกษาในสังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัด ชัยแดนภาคใต้ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องมีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของคนในพื้นที่” การจัดการศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของผู้คนในพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันจึงเป็นประเด็นที่ ทำทนายสำหรับ นักการศึกษาในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความต้องการ และวิถีชีวิตของผู้คนที่ประกอบไปด้วยชาติพันธุ์ ภาษา ศาสนาและระดับของศักยภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน ซึ่งแนวทางหนึ่งที่น่าจะนำมาใช้แก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นได้ คือ “การสร้าง ความสามานฉันท์” เพื่อนำความสันติสุขมาสู่สังคม โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดชัยแดนภาคใต้ของ ประเทศไทยซึ่งเป็นปัญหาที่ยืดเยื้อมาเป็นเวลานานเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบในสามจังหวัด ชัยแดนภาคใต้ ดังที่ อามัดไญนี ดาโอะ (2553, หน้า 3) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจัยหนึ่งก็คือว่า ไม่ควรมองข้ามและหลายคนคงเห็นด้วย คือ วัฒนธรรม จะเห็นว่าประชาชนในสามจังหวัดชัยแดน ภาคใต้ มีความหลากหลายในด้านวัฒนธรรม หรือที่เรียกว่าพหุวัฒนธรรม ในเมื่อสังคมในสามจังหวัด ชัยแดนภาคใต้เป็นสังคมพหุวัฒนธรรมเราจะมีวิธีการจัดการศึกษาอย่างไรให้เหมาะสมเพื่อ ความปรองดองความเข้าใจและความสงบสุขของสังคมการจัดการศึกษาพหุวัฒนธรรมใน สามจังหวัดชัยแดนภาคใต้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะสร้างความเข้าใจระหว่างบุคคลต่างวัฒนธรรม หลายปีที่ผ่านมา นักวิชาการและหน่วยงานต่าง ๆ ก็ได้พูดถึงความสำคัญและความหลากหลายของ วัฒนธรรมในสามจังหวัดชัยแดนภาคใต้และเป็นปัจจัยหนึ่งที่ไม่ควรมองข้ามเพื่อความปรองดอง ในสังคม

บริบทของกลุ่มนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ซึ่งนักศึกษามีความหลากหลายทั้งเชื้อชาติ ศาสนา และวิถีการดำเนินชีวิต ทั้งนี้เพื่อนำให้นักศึกษามีความสมานฉันท์สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน เพื่อแก้ปัญหาด้านการแบ่งแยกเชื้อชาติ ศาสนา ในสถานศึกษา ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ปัญหาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน และการมีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครูและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ในอนาคต โดยมีความสนใจในการพัฒนารูปแบบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ทั้งนี้ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เน้นการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครู การปลูกฝังจิตวิญญาณความเป็นครู ตลอดจนการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียนที่ส่งเสริมการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ซึ่งเนื้อหาจะครอบคลุมสิ่งที่พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่จะมุ่งเน้นการจัดการศึกษาที่เน้นการยอมรับความแตกต่าง ทางภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต บนพื้นฐานของการยอมรับสิทธิเสรีภาพ และหน้าที่ของแต่ละบุคคล โดยการพยายามหลอมรวมเพื่อนำไปสู่ความเท่าเทียมกันของทุกคนในสังคม ดังนั้นการพัฒนาให้มีความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนภายใต้ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นเพราะครูคือบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการที่จะช่วยเสริมสร้างเจตคติที่ถูกต้องให้กับผู้เรียน โดยผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ฉะนั้นครูจำเป็นต้องมีความคิดในเชิงบวกและทัศนคติที่ดีเกี่ยวกับเชื้อชาติและวัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและความหลากหลายของแต่ละคน (Titus, 1998, pp. 40-45) โดยกล่าวได้ว่า ในสังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ครูมีความสำคัญอย่างยิ่งยวดในการสร้างเจตคติในเรื่องการยอมรับในบุคคลที่มีความแตกต่างจากตนเอง ไม่ว่าจะแตกต่างด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา วัฒนธรรม และความคิด ให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน ฉะนั้น ครูเองจะต้องเป็นผู้ที่มีความคิดดี เข้าอกเข้าใจและยอมรับในแนวคิดเรื่องความแตกต่างทางวัฒนธรรม เชื้อชาติ ศาสนา ของผู้เรียน นอกจากนี้สถานศึกษาควรมีความรับผิดชอบทางสังคม ทั้งการให้บริการทางวิชาการ งานวิจัย ขณะเดียวกันสถานศึกษาควรเป็นตัวอย่างของการเป็นผู้สร้างสังคมสมานฉันท์ ในฐานะที่เราเป็นผู้สร้างและปลูกฝังเยาวชน โดยสถานศึกษาจะต้องสร้างให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นพลเมืองที่ดี มีคุณธรรม ยึดมั่นในการสร้างสันติ (สุเมธ แยม์นุ่น, 2550, หน้า 2) ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่เป็จุดเด่นคุณลักษณะของความเป็นครู ครูดี ครูเก่ง พัฒนาสังคม ของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ เพื่อเป็นอีกแนวทางในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้มีความสามารถนำพาวิชาชีพไปสู่การเปลี่ยนแปลงไม่มีอคติต่อกัน ไม่เกิดการแบ่งแยกและเลือกปฏิบัติ

เพื่อความสมานฉันท์ลดความขัดแย้งระหว่างกัน สนับสนุนความเข้าใจและเคารพใน
ความหลากหลายทางเชื้อชาติและวัฒนธรรมที่จะเกิดขึ้นกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน

ดังนั้น รูปแบบในการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
จึงต้องเน้นกระบวนการเรียนการสอนที่พัฒนาส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ มีทักษะ และเจตคติ
ที่ดีต่อการอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย โดยยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลทั้งใน
เอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลและการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์ในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม รวมถึงพัฒนา
ศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียนและส่งเสริมให้มีปฏิสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอื่น ๆ และสามารถ
ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยรูปแบบได้นำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎี
กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอ
เจอร์ส และทฤษฎีพหุปัญญา ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 สานสัมพันธ์ผู้
สมานฉันท์ ขั้นที่ 2 ขั้นเสริมพลังการเรียนรู้ ขั้นที่ 3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์ ขั้นที่ 4
ขั้นเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมินผล

แนวคิดทฤษฎีพื้นฐานของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต
มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ได้รับการพัฒนาขึ้น โดยการสังเคราะห์หลักการ แนวคิดและทฤษฎีมาใช้ใน
การจัดการเรียนการสอนตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์
ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส ทฤษฎีพหุปัญญา
โดยมีสาระสำคัญของแนวคิดทฤษฎีพอสังเขป ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Slavin (1995, p. 2) ได้กล่าวถึง การร่วมมือกันเรียนรู้ หมายถึง รูปแบบการเรียนการสอน
กำหนดให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ โดยแต่ละกลุ่ม ประกอบด้วยสมาชิกที่มีความรู้
ความสามารถและคุณลักษณะที่สำคัญอื่น ๆ เพื่อให้สมาชิกของกลุ่มแต่ละคนได้ช่วยเหลือ
ซึ่งกันและกันในการเรียนรู้เนื้อหาวิชาและทำกิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกัน ผู้เรียนแต่ละคน
ต่างได้รับการคาดหวังว่าจะเป็นผู้ให้การช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มเดียวกัน มีการอภิปรายด้วย
เหตุผลระหว่างกัน ให้การประเมินความรู้ของสมาชิกในกลุ่ม รวมทั้งเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจ
แก่เพื่อนในกลุ่ม

หลักการของการเรียนรู้แบบร่วมมือ

Johnson and Johnson (1987, pp. 45-46) ได้สรุปว่า Cooperative learning มีองค์ประกอบของหลักการ ที่สำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันในทางบวก (Positive interdependent) หมายถึง การพึ่งพากันในทางบวก แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การพึ่งพากันเชิงผลลัพธ์ คือการพึ่งพากันในด้าน การได้รับผลประโยชน์จากความสำเร็จของกลุ่มร่วมกัน ซึ่งความสำเร็จของกลุ่มอาจจะเป็นผลงาน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่ม ในการสร้างการพึ่งพากันในเชิงผลลัพธ์ได้คั้นั้น ต้องจัด กิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนทำงาน โดยมีเป้าหมายร่วมกัน จึงจะเกิดแรงจูงใจให้ผู้เรียน มีการพึ่งพาซึ่งกันและกัน สามารถร่วมมือกันทำงานให้บรรลุผลสำเร็จได้ และการพึ่งพาในเชิง วิธีการ คือ การพึ่งพากันในด้านกระบวนการทำงานเพื่อให้งานกลุ่มสามารถบรรลุได้ตามเป้าหมาย ซึ่งต้องสร้างสภาพการณ์ให้ผู้เรียนแต่ละคนในกลุ่มได้รับรู้ว่าตนเองมีความสำคัญต่อความสำเร็จของกลุ่มในการสร้างสภาพการพึ่งพากันในเชิงวิธีการ มีองค์ประกอบ ดังนี้

1.1 การทำให้เกิดการพึ่งพาทรัพยากรหรือข้อมูล (Resource interdependence) คือ แต่ละบุคคลจะมีข้อมูลความรู้เพียงบางส่วนที่เป็นประโยชน์ต่องานของกลุ่ม ทุกคนต้องนำข้อมูลมารวมกันจึงจะทำให้งานสำเร็จได้ ในลักษณะที่เป็นการให้งานหรืออุปกรณ์ที่ทุกคนต้องทำหรือใช้ร่วมกัน

1.2 ทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงบทบาทของสมาชิก (Role interdependence) คือ การกำหนดบทบาทของการทำงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่ม และการทำให้เกิดการพึ่งพาเชิงภาระงาน (Task interdependence) คือ แบ่งงานให้แต่ละบุคคลในกลุ่มมีทักษะที่เกี่ยวข้องกัน ถ้าสมาชิกคนใด คนหนึ่งทำงานของตนไม่เสร็จ จะทำให้สมาชิกคนอื่นไม่สามารถทำงานในส่วนที่ต่อเนื่องได้

2. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ส่งเสริมกันระหว่างสมาชิกภายในกลุ่ม (Face to face promotive interdependence) หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนช่วยเหลือกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กัน การอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิด การอธิบายให้สมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกในกลุ่ม การมีปฏิสัมพันธ์โดยตรงระหว่างสมาชิกในกลุ่มได้เกิดการเรียนรู้ การรับฟังเหตุผลของสมาชิกภายในกลุ่ม จะก่อให้เกิดการพัฒนากระบวนการคิดของผู้เรียน เป็นการเปิดโอกาสให้ ผู้เรียน ได้รู้จักการทำงานร่วมกันทางสังคม จากการช่วยเหลือสนับสนุนกัน การเรียนรู้เหตุผลของกันและกัน ทำให้ได้รับข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับ การทำงานของตนเองจากการตอบสนองทางวาจา และท่าทางของเพื่อนสมาชิกช่วยให้รู้จักเพื่อนสมาชิก ได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

3. ความรับผิดชอบของสมาชิกแต่ละบุคคล (Individual accountability) หมายถึง ความรับผิดชอบในการเรียนรู้ของสมาชิกแต่ละคน โดยต้องทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ ต้องรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเองและเพื่อนสมาชิก ให้ความสำคัญเกี่ยวกับความสามารถและความรู้ที่แต่ละคนจะได้รับ มีการตรวจสอบเพื่อความแน่ใจว่า ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือไม่ โดยประเมินผลงานของสมาชิกแต่ละคน ซึ่งรวมกันเป็นผลงานของกลุ่มให้ข้อมูลย้อนกลับทั้งกลุ่มและรายบุคคลให้สมาชิกทุกคนรายงานหรือมีโอกาสดำเนินการความคิดเห็น โดยทั่วถึง ตรวจสอบรูปผลการเรียนเป็นรายบุคคลหลังจบบทเรียน เพื่อเป็นการประกันว่าสมาชิกทุกคนในกลุ่มรับผิดชอบทุกอย่างร่วมกับกลุ่ม ทั้งนี้สมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีความมั่นใจ และพร้อมที่จะได้รับการทดสอบเป็นรายบุคคล

4. การใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและทักษะการทำงานกลุ่มย่อย (Interpersonal and small group skills) หมายถึง การมีทักษะทางสังคม (Social skill) เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข คือ มีความเป็นผู้นำ รู้จักตัดสินใจ สามารถสร้างความไว้วางใจ รู้จักติดต่อสื่อสาร และสามารถแก้ไขปัญหาข้อขัดแย้งในการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานร่วมกันที่จะช่วยให้การทำงานกลุ่มประสบความสำเร็จ

5. กระบวนการทำงานของกลุ่ม (Group processing) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ของกลุ่ม โดยผู้เรียนจะต้องเรียนรู้จากกลุ่มให้มากที่สุด มีความร่วมมือทั้งด้านความคิด การทำงาน และความรับผิดชอบร่วมกันจนสามารถบรรลุเป้าหมายได้ การที่จะช่วยให้การดำเนินงานของกลุ่มเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมายนั้น กลุ่มจะต้องมีหัวหน้าที่ดี สมาชิกดีและกระบวนการทำงานดี นั่นคือ มีการเข้าใจในเป้าหมายการทำงานร่วมกัน

ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์

ทองเรียน อมรัชกุล (2520, หน้า 28-29) กล่าวถึงหลักการของกลุ่มสัมพันธ์ไว้ ดังนี้

1. การเคารพต่อความเป็นสมาชิกของแต่ละบุคคลและช่วยให้สมาชิกได้พัฒนาอย่างเต็มที่ ภายใต้กลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยถือว่าสมาชิกได้พัฒนาอย่างเต็มที่ ภายใต้กลุ่มที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้โดยถือว่าสมาชิกทุกคนมีสมรรถภาพในตัวเอง และย่อมจะแสดงตัวออกมาได้ในลักษณะที่อยู่ในกลุ่ม

2. ประสบการณ์กลุ่มเป็นวิถีทางที่จะตอบสนองความต้องการของบุคคลในแง่การยอมรับนับถือ การหาประสบการณ์ใหม่ การเห็นพ้องด้วย และการสร้างความมั่นคงปลอดภัยให้สมาชิก

3. สมาชิกทุกคนต้องยอมรับบทบาทอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตนจะต้องแสดงออก ซึ่งมีผลต่อการที่จะให้กลุ่มบรรลุความมุ่งหมาย

4. สมาชิกทุกคนควรจะมีควมรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมในกลุ่มทุกคนต้องยอมรับการเป็นหัวหน้าเมื่อกลุ่มต้องการให้เป็นเช่นนั้น ลักษณะหัวหน้ากลุ่มจะต้องดำเนินดำเนินไปในรูปการเป็นที่ปรึกษา สนับสนุน และแนะแนวให้สมาชิกในกลุ่มได้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มอย่างเต็มที่

5. สมาชิกทุกคนจะต้องรับฟังผู้อื่น เปิดเผยตัวเองในกลุ่ม รู้จักยอมรับและมีความพึงพอใจต่อการที่สมาชิกที่สมาชิกมีส่วนร่วมในกลุ่ม

6. สมาชิกควรจะได้รับแรงหนุนกำลังเมื่อได้มีส่วนร่วมในกลุ่มอย่างแท้จริง นอกจากนี้แล้วสมาชิกจะต้องถือว่า คนจะมีคุณค่าก็ต่อเมื่อได้ทำงานให้แก่กลุ่มอย่างเต็มความสามารถ

7. สมาชิกในกลุ่มต้องมองเห็นคุณค่าของบุคลิกภาพที่แตกต่างกันออกไปทั้งนี้โดยถือว่าความแตกต่างของบุคลิกภาพดังกล่าวนี้ จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อความสำคัญและความมั่นคงของกลุ่ม

8. สมาชิกในกลุ่มที่มีความแตกต่างกันออกไป ย่อมจะช่วยให้สมาชิกได้มีโอกาสมีส่วนร่วมตามความถนัดและความสนใจของตน ทั้งนี้จะทำให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันอย่างกว้างขวาง

9. สมาชิกทุกคนจะต้องเอาใจใส่และมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของกลุ่มความสำเร็จของการแก้ปัญหาขึ้นอยู่กับความเอาใจจริงเอาใจของสมาชิกในกลุ่ม ถ้าสมาชิกในกลุ่มเข้าใจในหลักการของกลุ่มสัมพันธ์ ก็จะช่วยให้การทำการกิจกรรมร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่ม เป็นไปโดยรวดเร็วและประสบความสำเร็จเป็นอย่างดี

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

Bruner (1963, pp. 22-23) ได้เสนอแนวคิดที่ว่ามนุษย์เราสามารถเรียนรู้ รับรู้ เกิดจากกระบวนการคิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ทดลองและหาสาเหตุด้วยตนเองในด้านการจัดการเรียนการสอนควรให้ผู้เรียนได้คิดค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ครูควรเป็นเพียงผู้ให้ความช่วยเหลือ และแนะนำเท่านั้น ครูสามารถจัดเตรียมประสบการณ์ที่จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมได้ โดยไม่ต้องรอให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมขึ้นเองทั้งตามธรรมชาติ ถ้าการกระตุ้นหรือนำเสนอ ตรงกับการรับรู้ของผู้เรียน โดยใช้วิธีการที่เหมาะสม และในการเรียนรู้นั้นผู้เรียนเกิดกระบวนการ 3 อย่าง เกิดขึ้นพร้อม ๆ กัน ได้แก่

1. การได้มาของข้อมูลใหม่ โดยข้อมูลเหล่านั้นได้มาจากสิ่งที่ผู้เรียนรับรู้มาก่อน ทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. การเกิดการเรียนรู้เป็นการเปลี่ยนแปลงกระบวนการจัดการกับความรู้อันใหม่ให้เหมาะสมกับความรู้อันใหม่

3. การประเมินผล เพื่อประเมินว่าการจัดการกับข้อมูลมีความเหมาะสมกับข้อมูลหรือไม่

กระบวนการสอนตามทฤษฎีหลักการเรียนรู้ของบรูเนอร์ (ทิสนา แจมมณี, 2545, หน้า 66-68)

1. ครูผู้สอนควรวิเคราะห์และจัดโครงสร้างเนื้อหา สาระการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน

2. ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ค้นพบการเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย

3. ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดอย่างอิสระ เพื่อช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับผู้เรียน

4. ครูผู้สอนควรสอนเด็กให้เกิดความคิดรวบยอด

5. ครูผู้สอนสร้างแรงจูงใจภายในให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน เพราะเป็นสิ่งจำเป็นในการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส

Boeree (2006, p. 7) ได้อธิบายถึง การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส ได้เน้นเกี่ยวกับผู้เรียนและสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนรู้ตามหลักสำคัญต่อไปนี้ มีอิสระในการทำงาน ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา และมีสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน ดังนั้น แนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของรอเจอร์ส ด้านการจัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมจึงมีความสำคัญต่อผู้เรียนในการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนต้องให้ความอบอุ่น ปลอดภัย ไม่น่ากลัว จะทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ผู้เรียนมีความสำคัญ ผู้สอนช่วยแนะนำ อำนวยความสะดวกเข้าใจผู้เรียนตลอดเวลา เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพของตนเอง

ทฤษฎีพหุปัญญา

Garner (1983, p. 88) ได้เสนอแนวคิดในด้านสติปัญญาของมนุษย์โดยคนเราทุกคนมีความสามารถทางด้านสติปัญญา หรือเชาว์ปัญญาอย่างน้อย 8 ด้าน และสามารถนำสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยสติปัญญาแต่ละด้านเป็นอิสระซึ่งกันและกัน ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาไปใช้ในการสร้างสรรค์แก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ โดยสติปัญญาแต่ละด้านเป็นอิสระซึ่งกันและกัน ทุกคนสามารถพัฒนาสติปัญญาต่าง ๆ เหล่านี้ได้ โดยมีรายละเอียดพหุปัญญา 8 ด้านดังต่อไปนี้

1. ด้านภาษา (Linguistic intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสารได้ดี ทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ดู จดจำสิ่งต่าง ๆ นำมาถ่ายทอดได้

2. ด้านการใช้เหตุผล (Logical intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการใช้เหตุผลทั้งในด้านการคิดคำนวณ เหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และเหตุผลเชิงตรรกะ (logic)
3. ด้านการเคลื่อนไหว (Kinesthetic intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการลงมือปฏิบัติ กระทำกิจกรรมและสิ่งต่าง ๆ ด้วยการ ใช้สัมผัสต่าง ๆ การเคลื่อนไหวร่างกายอย่างคล่องแคล่ว คิดค้น สร้างสรรค์ ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ
4. ด้านดนตรี (Musical intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการรับรู้ วิเคราะห์ วิจารณ์สนองตอบดนตรี เสียงเพลงต่าง ๆ ได้ สร้างงานด้านดนตรี ถ่ายทอดออกมาได้
5. ด้านการมองเห็นมิติสัมพันธ์ (Spatial intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการมอง เข้าใจ กำหนดตำแหน่งทิศทาง ขนาด ระยะทาง พื้นที่ มิติของสิ่งต่าง ๆ ได้ดี และอย่างถูกต้องมีจินตนาการ และสร้างสรรค์งานที่เกี่ยวกับมิติสัมพันธ์เหล่านี้ได้
6. ด้านการเข้ากับผู้อื่น (Interpersonal intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการเข้ากับผู้อื่น ปรับตัวได้ดี รักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ทำงานและอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นได้ แม้จะแตกต่างจากตน
7. ด้านการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงถึงความสามารถในการควบคุมตนเอง ทั้งอารมณ์ ความคิด รู้จักข้อดี ข้อด้อยของตน เห็นคุณค่าของตน พัฒนาบุคลิกภาพของตน แสดงออกได้อย่างเหมาะสม ทำอะไรได้ด้วยตนเอง
8. ด้านความเข้าใจในธรรมชาติ (Naturalist intelligence) เป็นปัญญาที่แสดงความสามารถในการจำแนกสิ่งต่าง ๆ ในสภาพแวดล้อมที่อยู่ในธรรมชาติ และเข้าใจว่าสิ่งเหล่านั้นมีความสัมพันธ์กันและกันอย่างไร

องค์ประกอบของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพสำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอนประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ กระบวนการเรียนการสอน สารการเรียนรู้/เนื้อหาการเรียน การสอนและการวัดและประเมินผล มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

หลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยผู้วิจัยสังเคราะห์หลักการ แนวคิด และทฤษฎีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ตาม

แนวทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์ ทฤษฎีการเรียนรู้ของโรเจอร์ส ทฤษฎีกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ ทฤษฎีพหุปัญญา และแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในจังหวัดชายแดนใต้ แนวการเรียนรู้กระบวนการกลุ่มและการเรียนแบบร่วมมือ (Group process and cooperative learning) (Johnson and Johnson, 1987) และแนวคิดโดยการค้นพบ (Discovery learning) (Bruner, 1973) โดยมีหลักการของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

1. การจัดการเรียนรู้ส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม โดยอาศัยการจัดกิจกรรมละลายพฤติกรรมที่หลากหลาย กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ รวมทั้งการเข้ากับผู้อื่น การปรับตัวได้ดี การรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น ไม่แบ่งแยก ปลุกฝังเจตคติทางเชื้อชาติในทิศทางบวกและปลุกฝังเจตคติค่านิยม ความเป็นประชาธิปไตยให้เกิดในตัวผู้เรียนซึ่งผู้สอนสามารถบูรณาการเนื้อหาวัฒนธรรมของนักศึกษา เข้าไปในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพได้ เพื่อให้นักศึกษาเกิดการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่าง ทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต

2. หลักการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยการให้ผู้เรียนเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย ด้วยการพึ่งพาในความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แบ่งหน้าที่ให้สมาชิกรับผิดชอบทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม ใช้ทักษะการปฏิสัมพันธ์กันทางสังคม (Interpersonal and small group skills for social skills) และการใช้กระบวนการกลุ่ม (Group processing)

3. การจัดสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวกเกิดการเรียนรู้โดยมีศึกษานอกสถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมการให้กำลังใจ การชื่นชม ส่งเสริมการแสดงความคิดเห็นอย่างมีหลักการและมีเหตุผล

วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ ดังนี้

1. เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

2. เพื่อเสริมสร้างความรู้เนื้อหารายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

3. เพื่อเสริมสร้างเจตคติที่ดีต่อรูปแบบรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

กระบวนการจัดการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ ประกอบด้วยขั้นตอนกระบวนการเรียนการสอนมี 5 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 สถานสัมพันธ์ผู้สามัคคี

การเตรียมความพร้อมผู้เรียนโดยใช้กิจกรรมละลายพฤติกรรมเป็นกิจกรรม กลุ่มสัมพันธ์เพื่อให้นักศึกษาเกิดความกระตือรือร้น มีความสนุกสนาน สร้างความสามัคคี ลดความขัดแย้งในชั้นเรียน โดยกิจกรรมดังกล่าว แบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน (โดยศิลปะ ศาสนา เชื้อชาติ) จากเล่นเกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ โดยอาจารย์อธิบายกฎกติกา และวิธีการเล่น โดยในแต่ละกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กำหนดเวลาให้กลุ่มละไม่เกิน 15 นาที เมื่อกลุ่มใดดำเนินการเสร็จได้ทันเวลาที่กำหนดอาจารย์ผู้สอนให้แรงเสริมหรือของรางวัลต่าง ๆ จากนั้น อาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ของการเล่นเกม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (หมายเหตุ: เกมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในแต่ละคาบสอนต้อง มีความหลากหลายไม่ซ้ำและการแบ่งกลุ่มสมาชิกในกลุ่มไม่ซ้ำกลุ่มเดิม)

ขั้นที่ 2 เสริมพลังการเรียนรู้

ขั้นการเรียนรู้เริ่มต้นด้วยนักศึกษา ศึกษากรณีศึกษาจากบทความวิชาการ ข่าว สถานการณ์ คลิปวิดีโอ หรือ วิทยากรผู้เชี่ยวชาญ ที่เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน โดยอาจารย์ผู้สอน เป็นผู้นำเสนอสื่อเหล่านั้น จากนั้นนักศึกษาและอาจารย์ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับกรณีศึกษา โดยเชื่อมโยงเข้าสู่เนื้อหาที่เรียน ต่อจากนั้นอาจารย์ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาลักษณะกว้าง ๆ เพื่อให้ นักศึกษาศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม โดยอาจารย์ผู้สอนกำหนดหัวข้อประเด็นในการศึกษา กลุ่มละ 1 หัวข้อ หรือ จากใบงาน โดยการแบ่งนักศึกษาออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน (โดยศิลปะ ศาสนา เชื้อชาติ) ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมจากในขั้นที่ 1 ข้างต้น นักศึกษาศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองโดยใช้หลักการ ค้นพบ (Discovery learning) โดยการแบ่งเป็นกลุ่มนั้นอาจารย์ผู้สอนจะให้อิสระนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ทั้งในและนอกสถานที่ หรือแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ การสร้างบรรยากาศ ในการเรียนรู้ โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ตามสภาพจริงในการเข้าใจความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ทั้งทางด้านภาษา ขนบประเพณี ความเชื่อ ศาสนา และวิถีชีวิต ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ขั้นที่ 3 เสริมสร้างความปรองดองสามัคคี

สมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่มจากนั้นร่วมกันปรึกษาหารือร่วมกันวางแผน แบ่งหน้าที่รับผิดชอบต่อชิ้นงานที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม สมาชิกแต่ละคนนำเสนอผลการสืบค้น ต่อกลุ่ม/ ระหว่างกลุ่ม (กลุ่มบ้าน/ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ) นักศึกษาแต่ละคนมีโอกาสได้ ชักถาม และ

แสดงความคิดเห็นที่เพื่อนร่วมกลุ่มได้นำเสนอจากวิธีการคิดและตรวจสอบนั้นถูกต้อง ชัดเจน หรือไม่ จากนั้นสมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดวิธีการนำเสนอผลงานของกลุ่ม โดยวิธีการนำเสนอแบบ บทบาทสมมุติ การสร้างสถานการณ์จำลอง หรือบรรยายสรุป เป็นต้น

อาจารย์ผู้สอน ถาม-ตอบ สมาชิกในกลุ่มนั้น ๆ โดยสมาชิกในกลุ่มช่วยกันตอบคำถาม และอภิปรายร่วมกัน กลุ่มใดตอบคำถามถูกได้คะแนน กลุ่มใดตอบไม่ถูกให้นำเสนอกิจกรรม สันทนาการหน้าชั้นเรียน เช่น เต้นมดแดง เต้นรถตุ๊กตุ๊ก เต้นไก่ย่าง ฯลฯ หรือการบำเพ็ญประโยชน์ ต่อสังคม เช่น การทำความสะอาดวัด มัสยิด เป็นต้น

ขั้นที่ 4 เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

นักศึกษานำเสนอผลงานตามรูปแบบการนำเสนอที่กลุ่มตกลงกัน จากนั้นร่วมกันวิพากษ์ ผลการนำเสนอ แล้วนักศึกษานำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่น มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในดีขึ้นก่อนที่จะส่งมอบงานให้กับอาจารย์ผู้สอน จากนั้นอาจารย์ ผู้สอนให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานร่วมกัน ภายในกลุ่มตนเองมีจุดเด่นและจุดปรับปรุงอย่างไร

ขั้นที่ 5 สรุปและประเมินผล

นักศึกษาและอาจารย์ผู้สอนสรุปองค์ความรู้ที่เรียนมาในรูปแบบแผนผังความคิดจากนั้น ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่ม ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินคุณลักษณะความสามัคคี ประเมินจากชิ้นงานและแบบทดสอบ

เนื้อหาสาระการเรียนรู้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ มีเนื้อหา ของหลักสูตร 10 หน่วยการเรียนรู้ ดังนี้

1. ความสำคัญของวิชาชีพครู
2. บทบาทหน้าที่และภาระงานของครู
3. พัฒนาการของวิชาชีพครู
4. คุณลักษณะของครูที่ดี
5. การสร้างทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
6. การเสริมสร้างศักยภาพและสมรรถภาพความเป็นครู
7. การเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และการเป็นผู้นำทางวิชาการ
8. เกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู
9. จรรยาบรรณของวิชาชีพครู

10. กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา

การวัดประเมินผล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย มีการวัดและประเมินผลทั้งก่อนเรียน ระหว่างเรียนและหลังการจัดการเรียนการสอน ดังนี้

1. การวัดและประเมินผลก่อนการจัดการเรียนรู้ใช้การประเมินจากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

2. การวัดและประเมินผลระหว่างการจัดการเรียนรู้ใช้การประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม การเข้าร่วมทำกิจกรรม การตอบคำถาม การอภิปรายในชั้นเรียน ชิ้นงานจากการปฏิบัติงานทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม

3. การวัดและประเมินผลหลังการจัดการเรียนรู้ใช้การประเมินจากแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาดไทย โดยมีการประเมินจากตัวนักศึกษาประเมินตนเอง อาจารย์ผู้สอน อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้ปกครอง และประเมินจากการทดสอบวัดความรู้ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ และการวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมด้วยแบบวัดเจตคติที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างแผนการจัดการเรียนรู้รูปแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามานฉันท์
ในสังคมพหุวัฒนธรรม ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตร
ศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

แผนการสอน

รหัสวิชา 600-212 ชื่อรายวิชา 600-212 ความเป็นครูวิชาชีพ
 สัปดาห์ที่ 1 วันที่ เดือน สิงหาคม ปี พ.ศ. 2560 คาบที่ 1-2 เวลา 3 ชั่วโมง/ สัปดาห์
 ผู้สอน อาจารย์ชุตินา ทศโร
 เรื่อง ความสำคัญของวิชาชีพครู

สาระสำคัญ

อาชีพครูมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครูมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญ มั่นคง และก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งก็ได้แก่เยาวชนของชาติ เสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่าสมบูรณ์ทุกด้าน จึงจะสามารถช่วยกันสร้าง ความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้

ครู คือ บุคคลที่สั่งสอนอบรมวิชาความรู้ต่าง ๆ นอกจากนั้นแล้วครูจะต้องคอยดูแลเอาใจ ใส่ต่อสุขทุกข์ของศิษย์ ความ เจริญก้าวหน้าของศิษย์และคอยปกป้องมิให้ศิษย์กระทำความชั่วต่าง ๆ อีกด้วย นอกจากนั้นครูเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อสังคมและประเทศชาติอย่างยิ่งเพราะ ครูเป็นทั้ง ผู้สร้าง และผู้กำหนดอนาคตของเยาวชน สังคมและประเทศชาติให้พัฒนาไปในทิศทางที่ต้องการ และถูกต้อง ดังนั้นครูต้องพัฒนางานสู่วิชาชีพที่มีคุณภาพเพื่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพครู ที่เป็นวิชาชีพต่อองค์กรวิชาชีพครู

1. สาระการเรียนรู้

- 1.1 ความหมายและความสำคัญของวิชาชีพครู
- 1.2 อาชีพครูเป็นวิชาชีพ
- 1.3 การพัฒนางานสู่วิชาชีพ
- 1.4 สถานภาพของวิชาชีพครู
- 1.5 คุณภาพครู
- 1.6 การก่อก่อให้เกิดความภาคภูมิใจใน อาชีพครูที่เป็นวิชาชีพ
- 1.7 องค์กรวิชาชีพครู

2. วัตถุประสงค์การเรียนรู้

- 2.1 เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของวิชาชีพครู
- 2.2 เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีทักษะการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและการทำงาน
- 2.3 เพื่อให้ นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน

เป็นทีม

3. คุณลักษณะความสมานฉันท์ ที่พึงประสงค์

- 3.1 ความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี
- 3.2 ความพอใจร่วมกัน
- 3.3 ความเคารพซึ่งกันและกัน
- 3.4 การช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
- 3.5 การมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม
- 3.6 ความเห็นพ้องต้องกัน
- 3.7 การเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม

4. กิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้สอนชี้แจงนักศึกษาเกี่ยวกับกฎ ระเบียบ ข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และรายละเอียดของรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ จากนั้น แจ้างวัตถุประสงค์การเรียนการสอนและดำเนินการจัดการเรียนการสอนตามขั้นตอนและกิจกรรมการเรียนรู้ตามลำดับ ดังนี้

ขั้นที่ 1: สานสัมพันธ์ผู้สมานฉันท์

1. นักศึกษาทำสมาธิ 5 นาที จากนั้นนักศึกษแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 4-5 คน (โดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ร่วมเล่นเกมจิ๊กซอสัมพันธ์ ซึ่งเป็นกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ในการละลายพฤติกรรม โดยอาจารย์อธิบายกฎกติกาและวิธีการดำเนินการดังนี้

1.1 ผู้นำกิจกรรมแบ่งผู้เล่นออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน แล้วแจกตัวต่อจิ๊กซอ 50 ชิ้น ให้กลุ่มละ 1 ชุด

1.2 ให้แต่ละกลุ่มวางแผนต่อให้เสร็จ เมื่อกลุ่มใดต่อเสร็จให้ปรบมือพร้อมกัน

1.3 ให้เวลากลุ่มละไม่เกิน 10 นาทีเมื่อหมดเวลาก็มีการเดินตรวจและให้คะแนน

2. นักศึกษาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์ในการทำกิจกรรมเกมจิ๊กซอสัมพันธ์

ขั้นที่ 2: เสริมพลังการเรียนรู้

1. นักศึกษา ศึกษากรณีศึกษาจากคลิปวิดีโอเกี่ยวกับครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และฟังเพลงเกี่ยวกับครู จากนั้นร่วมกันแสดงความคิดเห็นและความรู้สึกเป็นรายบุคคลที่มีต่อกรณีศึกษาจากสิ่งที่ดูและได้ฟัง จากนั้นอาจารย์และนักศึกษาร่วมกันอภิปรายและสรุปกรณีศึกษา (ใบงานที่ 1)

2. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน (โดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ) ซึ่งเป็นกลุ่มเดิมที่ร่วมกิจกรรมในขั้นที่ 1 จากนั้นสมาชิกในกลุ่มร่วมกันสืบค้นและศึกษาค้นคว้า โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีอิสระในการค้นคว้าความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ โดยมีอาจารย์ผู้สอนเป็นที่ปรึกษา โดยกำหนดหัวข้อในการศึกษาดังต่อไปนี้ (ใบงาน 2)

- 2.1 ความหมายของ ครู
- 2.2 ความสำคัญของ ครู
- 2.3 อาชีพครูเป็นวิชาชีพ
- 2.4 การพัฒนางานสู่วิชาชีพ

3. อาจารย์ร่วมอภิปรายซักถามเกี่ยวกับหัวข้อที่นักศึกษาค้นคว้า และตั้งคำถาม-ตอบ โดยนักศึกษาร่วมกันตอบ หลังจากนั้นทุกคนร่วมกันสรุปในรูปแบบแผนผังความคิด

ขั้นที่ 3: เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์

1. นักศึกษาแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 7-8 คน (โดยคณะ เพศ ศาสนา เชื้อชาติ) สมาชิกในแต่ละกลุ่มเลือกประธานกลุ่ม จากนั้นนักศึกษาในแต่ละกลุ่มเลือกศึกษาหัวข้อเรื่อง กลุ่มละ 1 หัวข้อ ที่กำหนด ดังนี้ (ใบงานที่ 3)

- 1.1 สถานภาพของวิชาชีพครู
- 1.2 คุณภาพครู
- 1.3 การก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพครูที่เป็นวิชาชีพ
- 1.4 องค์กรวิชาชีพครู

2. สมาชิกในกลุ่มวางแผนกระบวนการทำงานและแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน จากนั้นสมาชิกในกลุ่มร่วมกันศึกษาหัวข้อเรื่องที่ได้รับมอบหมายของกลุ่ม (กลุ่มบ้าน) โดยทำความเข้าใจกับเนื้อหาและอภิปรายร่วมกัน

3. สมาชิกในกลุ่มบ้านแยกกลุ่มเพื่อออกไปร่วมกลุ่มกับสมาชิกในกลุ่มบ้านอื่น ๆ เพื่อศึกษาหัวข้อเรื่องที่กลุ่มตนเองไม่ได้ศึกษาค้นคว้า โดยมีการร่วมกลุ่มใหม่อีกครั้ง เรียกว่ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละกลุ่มต้องประกอบด้วยสมาชิกกลุ่มบ้านที่มีความรู้ในหัวข้อ

เรื่องสถานภาพของวิชาชีพครู คุณภาพครู การก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพครูที่เป็นวิชาชีพ และองค์กรวิชาชีพครู ซึ่งสมาชิกได้รับความรู้มาจากกลุ่มเดิมที่ได้รับผิดชอบอย่างทอ่งแท้

4. สมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนนำเสนอความรู้ของตนเองที่ได้จากการศึกษาคนคว้ามมาจากกลุ่มบ้านโดยสมาชิกร่วมกลุ่มมีการรับฟัง การนำเสนอแนวคิด แต่ละคนมีโอกาสดัซักถาม และแสดงความคิดเห็น และบันทึกข้อมูล

5. สมาชิกในกลุ่มผู้เชี่ยวชาญแยกกลุ่มกลับกลุ่มเดิมคือกลุ่มบ้าน จากนั้นสมาชิกแต่ละคนมีโอกาสดัซักถาม และแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนร่วมกลุ่มได้นำเสนอคิดและมีตรวจสอบนั้นถูกต้อง ชัดเจนหรือไม่ จากนั้นสมาชิกในกลุ่มร่วมกันคิดวิธีการนำเสนอผลงานของกลุ่ม

6. อาจารย์ผู้สอน ถาม-ตอบ สมาชิกในแต่ละกลุ่ม โดยสมาชิกในกลุ่มช่วยกันตอบคำถามและอภิปรายร่วมกัน กลุ่มใดตอบคำถามถูกได้คะแนน กลุ่มใดตอบไม่ถูกให้นำเสนอกิจกรรมสันทนการหน้าชั้นเรียน เช่น เต็มมดแดง เต็มรถตุ๊กตุ๊ก เต็มไก่อ่าง ฯลฯ หรือการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม

ขั้นที่ 4: เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา

1. สมาชิกในกลุ่มนำเสนอผลงานจากการศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับคุณภาพครู การก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพครูที่เป็นวิชาชีพ และ องค์กรวิชาชีพครู

2. ตัวแทนของสมาชิกในกลุ่มที่นำเสนอ ตั้งคำถามเพื่อน ๆ และ เปิดโอกาสให้เพื่อน ๆ ซักถามข้อสงสัยจากนั้นสมาชิกในกลุ่มที่นำเสนอช่วยกันตอบคำถาม

3. อาจารย์ผู้สอนและเพื่อน ๆ ร่วมกันวิพากษ์ผลการนำเสนองาน จากนั้นสมาชิกในกลุ่มนำข้อเสนอแนะจากการวิพากษ์ของอาจารย์ผู้สอนและเพื่อนกลุ่มอื่นมาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในดีขึ้นก่อนที่จะส่งมอบงานให้กับอาจารย์ผู้สอน

4. อาจารย์ผู้สอนให้สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับกระบวนการทำงานร่วมกันภายในกลุ่มตนเองมีจุดเด่นและจุดที่ต้องพัฒนาอย่างไร

ขั้นที่ 5: ขึ้นสรุปและประเมินผล

1. อาจารย์และนักศึกษาให้ข้อมูลย้อนกลับกับกลุ่มต่าง ๆ ที่นำเสนอผลงาน และ ร่วมกันสรุปองค์ความรู้ที่เรียนเกี่ยวกับเรื่อง ความสำคัญของวิชาชีพครู

2. นักศึกษาประเมินตนเองและประเมินเพื่อนในชั้นเรียน

5. สื่อ/ เอกสารเสริม-ประกอบการเรียนการสอน

5.1 กรณีศึกษาจากคลิปวิดีโอเกี่ยวกับครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2 เพลงเกี่ยวกับครู

5.3 เกมสัจจิกซอสัมพันธ์

5.4 Internet

5.5 ใบความรู้เรื่อง ความสำคัญของวิชาชีพครู

5.6 ใบงานที่ 1, 2, 3

5.7 เอกสารและตำรา

ดำรง ประเสริฐกุล. (2542). *ความเป็นครู*. พิษณุโลก: คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏ
พิบูลสงคราม.

ธีรศักดิ์ อัครบวร. (2538). *ความเป็นครูไทย*. กรุงเทพฯ: ก. พลพิมพ์ (1996).

ปรียาภรณ์ ยุติธรรมภิญโญ. (2555). *เอกสารประกอบการสอน รายวิชา พื้นฐานวิชาชีพครู รหัสวิชา
กศ 012002*. เพชรบูรณ์: คณะศึกษาศาสตร์ สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตเพชรบูรณ์.

พสิน ไชยสงคราม. (2542). *ความเป็นครู*. อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.

รัตนวดี โชติพาณิชย์. (2553). *ภาษาและความเป็นครู*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สันติ บุญภิรมย์. (2557). *ความเป็นครู (Self-actualization for teachers)*. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล
เอ็ดดูเคชั่น.

สุวิทย์ มูลคำ. (2543). *เรียนรู้สู่ครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: ที.พี.พรินท์.

สำลี รักสุทธี. (2543). *ทางก้าวสู่ครูมืออาชีพ*. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

Ampro, L. S. (1998). *Foundation of education*. Manila: Rex.

Anderson, L. W. (1989) . *The effective teacher*. Metro Manila: Navotas.

6. การวัดผลและการประเมินผล

สิ่งที่ต้องประเมิน	เครื่องมือ
ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของ วิชาชีพครู	แบบทดสอบ
การทำงานกลุ่มร่วมกัน	แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม
การนำเสนอ	แบบประเมินการนำเสนอ
การอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	แบบสังเกตการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น
ชิ้นงานหรือผลงาน	แบบประเมินชิ้นงาน
คุณลักษณะความสมานฉันท์	แบบสังเกตพฤติกรรมความสมานฉันท์

7. สรุปผลการสอน

7.1 ผลการจัดการเรียนรู้

.....
.....

7.2 ปัญหาและอุปสรรค

.....
.....

7.3 ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....
.....

7.4 บันทึกเพิ่มเติม

.....
.....

(ลงชื่อ)ผู้สอน

(วัน เดือน ปี)/...../.....

ใบความรู้

เรื่อง ความสำคัญของวิชาชีพครู

ภาพแสดง: การทุ่มเทพลังสติปัญญาและความสามารถในการสอน
ที่มา: <http://blog.eduzones.com/enn/122032> (วันที่สืบค้น 19 มีนาคม 2560)

ครู อาชีพครู วิชาชีพครู งานที่มีเกียรติและเป็นงานที่สร้างคนให้กับสังคม ครู คือบุคคลที่มีหน้าที่ หรือมีอาชีพในการสอนนักเรียน เกี่ยวกับวิชาความรู้ หลักการคิดการอ่าน รวมถึงการปฏิบัติและแนวทางในการทำงาน โดยวิธีในการสอนจะแตกต่างกันออกไปโดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ ความสามารถและเป้าหมายของนักเรียนแต่ละคน ปัจจุบันบุคคลที่จะทำอาชีพนี้จะต้องได้ใบประกอบวิชาชีพครูด้วยคล้าย ๆ กับหมอ ความหมายของคำว่าครู

พระเทพวิสุทธีเมธี (2529, หน้า 92) ได้อธิบายคำว่า “ครู” มีความหมายลึกซึ้งกว้างขวางมากนัก แต่ถ้าดูจากรากศัพท์ ภาษาบาลีว่า “ครู” หรือ ภาษาสันสกฤตว่า “ครู” นั้น มีความหมายว่า “ผู้สั่งสอนศิษย์ หรือ ผู้ควรได้รับการเคารพ” ซึ่งได้มีนักวิชาการและนักการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า “ครู” ไว้หลายประการ เช่น “ครู” คือ ผู้ทำหน้าที่สอนและให้ความรู้แก่ศิษย์ เพื่อให้ศิษย์เกิดความรู้ ความก้าวหน้าในสาขาวิชานั้น ๆ

ยนต์ ชุ่มจิต (2541, หน้า 29) ได้อธิบายคำว่า “ครู” ดังนี้ 1. ครู เป็นผู้นำทางศิษย์ไปสู่คุณธรรมชั้นสูง 2. ครู คือ ผู้อบรมสั่งสอนถ่ายทอดวิชาความรู้ให้แก่ศิษย์ เป็นผู้มีความหนักแน่น

ควรแก่การเคารพของลูกศิษย์ 3. ครู คือผู้ประกอบอาชีพอย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่สอน มักใช้กับผู้สอนในระดับต่ำกว่าวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยหรือสถาบันอุดมศึกษา

นอกจากนี้ คำว่า “ครู” ยังมีความหมายอื่น ๆ ได้อีก ดังนี้

1. “ครู คือ ปุชนียบุคคล” หมายถึง ครูที่เสียสละ เอาใจใส่เพื่อความเจริญของศิษย์ ซึ่งเป็นบุคคลที่ควรเคารพเทิดทูน

2. “ครู คือ แม่พิมพ์ของชาติ” หมายถึง การเป็นแบบอย่างที่ดีของลูกศิษย์ที่จะ ปฏิบัติตัวตามอย่างครู

3. “ครู คือ ผู้แจวเรือจ้าง” หมายถึง อาชีพครูเป็นอาชีพที่ไม่ก่อให้เกิดความ รำรวย ครูต้องมีความพอใจในความเป็นอยู่อย่างสงบเรียบร้อยอย่างหาวัน ไหวต่อลาภยศความ สะดวกสบาย โดยสรุปอาจกล่าวได้ว่า ครู คือ ผู้ที่ทำหน้าที่สอนให้ศิษย์เกิดความรู้ และมี คุณธรรม จริยธรรมที่ดี นำประโยชน์ให้แก่สังคมได้ในอนาคต

รุ่ง แก้วแดง (2540, 147-149) ได้แบ่งครูเป็น 5 ประเภท คือ

1. ครูโดยอรรถศาสตร์ หรือครูโดยวัฒนธรรม หมายถึง ผู้สั่งสอนเยาวชนในรูปแบบ การศึกษาตามอรรถศาสตร์ ซึ่งมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และจะมีต่อไปในอนาคต ได้แก่ พ่อ แม่ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา พระภิกษุ และผู้มีความรู้ในท้องถิ่น เป็นต้น

2. ครูโดยอาชีพ หมายถึง ผู้ที่ประกอบอาชีพครูซึ่งสำเร็จการศึกษาจากสถาบัน การฝึกหัดครูหรือสถานศึกษาอื่น ๆ ซึ่งต่อไปบุคคลที่จะเป็นครูได้ ต้องมีใบประกอบวิชาชีพครูตาม พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

3. ครูโดยธรรมชาติ หมายถึง ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และประสบการณ์แก่มนุษย์

4. ครูโดยเทคโนโลยี หมายถึง เทคโนโลยีสารสนเทศ (Information technology) ที่ช่วย ให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว กว้างขวาง หลากหลาย และไร้พรมแดนพร้อมทั้งจะก่อให้เกิด เครื่องข่ายการเรียนรู้ และทำให้บุคคลได้เรียนเร็วหรือช้าตามอัตราความสามารถของตนเอง

5. ครูโดยตนเอง หมายถึง ความใฝ่รู้ ใฝ่เรียน และการที่แต่ละคนสามารถสอนหรือ เรียนรู้ด้วยตนเองได้ อันจะก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ความสำคัญของวิชาชีพครู

ทุกอาชีพย่อมมีความสำคัญต่อบุคคลและสังคมด้วยกันทั้งนั้น เป็นการยากที่จะบ่งบอกว่า อาชีพใดสำคัญกว่าอาชีพใด แต่ในที่นี้เราจะพิจารณาเฉพาะอาชีพครูว่ามีความสำคัญต่อสังคมและ ประเทศชาติเพียงใด จึงขออัญเชิญพระราชโองการของสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราช กุมารี ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จ การศึกษาจากวิทยาลัยครู ณ อาคารใหม่สวนอัมพร

วันที่ 18 พฤษภาคม พ.ศ. 2526 ความตอนหนึ่งว่า “.....อาชีพครูถือว่าสำคัญอย่างยิ่ง เพราะครู มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาประเทศ ให้เจริญมั่นคง และก่อนที่จะพัฒนาบ้านเมืองให้เจริญได้นั้น จะต้องพัฒนาคน ซึ่งได้แก่ เยาวชนของชาติเสียก่อน เพื่อให้เยาวชนเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณค่า สมบูรณ์ทุกด้านจึงสามารถ ช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้.....” จากพระราชโอรสของ สมเด็จพระเทพฯ ตามที่ได้อัญเชิญมากล่าวไว้ข้างต้น เป็น เครื่องยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของครู ที่มีต่อความเจริญของบุคคล และชาติบ้านเมือง เป็นอย่างยิ่ง ชาติบ้านเมืองจะเจริญได้เพราะ ประชาชนในชาติได้รับการศึกษาที่ดี และมีครู ที่มีคุณภาพ

หน้าที่และความรับผิดชอบของครู

1. สอนศิลปวิทยาให้แก่ศิษย์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่สำคัญสำหรับครู ครูที่ดีต้องทำการสอน อย่างมีประสิทธิภาพ มีการพัฒนาการสอนให้สอดคล้องกับความสามารถและความสนใจของ นักเรียน นอกจากนั้นต้องสามารถให้บริการแนะแนวในด้านการเรียน การครองตน และรักษา สุขภาพอนามัย จัดทำและใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งสามารถปรับหลักสูตร การเรียนการสอนให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นและสถานการณ์ บ้านเมืองในปัจจุบัน

2. แนะนำการศึกษาและอาชีพที่เหมาะสมให้แก่ศิษย์ เพื่อช่วยให้ศิษย์ของตนสามารถ เลือกรวิชาเรียนได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ครูต้องคำนึงถึงสติปัญญา ความสามารถ และความถนัด ของบุคลิกภาพของศิษย์ด้วย

3. พัฒนาและส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ โดยการจัดกิจกรรม ซึ่งมีทั้งกิจกรรม การเรียนการสอนในหลักสูตร และกิจกรรมการเรียนการสอนนอกหลักสูตร

4. ประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ เพื่อจะได้ทราบว่า ศิษย์ได้พัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใดแล้ว การประเมินผลความเจริญก้าวหน้าของศิษย์ควรทำอย่าง สม่ำเสมอ

5. อบรมคุณธรรม จริยธรรม ความมีระเบียบวินัย และค่านิยมที่ดีงามให้แก่ศิษย์ เพื่อศิษย์ จะได้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีของสังคมในวันหน้า

6. ปฏิบัติตามกฎระเบียบของหน่วยงานและสถานศึกษา ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติครู และจรรยาบรรณครู เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ศิษย์

7. ตรงต่อเวลา โดยการเข้าสอนและเลือกสอนตามเวลา ทำงานสำเร็จครบถ้วนตามเวลา และรักษาเวลาที่นัดหมาย

8. ปฏิบัติงาน ทำงานในหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

9. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถของคน โดยการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ เพิ่มเติมอยู่เสมอครูไทยในสมัยกรุงสุโขทัยถึงกรุงรัตน โกสินทร์ตอนต้นคือพระภิกษุ สมัยนั้น

ภาระหน้าที่ของพระภิกษุที่เป็นครู คือต้องบิณฑบาตมาเลี้ยงดูศิษย์อบรมศิษย์ในทางศาสนา นอกจากนั้นครูจะสอนเขียนอ่านหนังสือไทยและบาลีกิจกรรมในแต่ละวันจะแสดงให้เห็นทราบดีถึงหน้าที่ของพระที่เป็นครูคือในช่วงเช้าหลังจากที่ท่านฉันข้าวเสร็จ มีการเรียนเขียนอ่าน ต่อหนังสือท่องบ่น ตอนก่อนเพล เด็กก็จะต้องเตรียมการให้พระฉันเพลหลังอาหารกลางวันเด็กก็ฝึกหัดเขียนอ่าน ท่องบ่น พระก็จำวัด พอถึงเวลาบ่าย 1 โมง หรือ 2 โมง พระก็ตื่นนอนมาตรวจให้และสอบดูผู้เขียนอ่านไปตอนเช้าว่าถูกต้องเพียงใด คนที่แม่นยาก็ได้เรียนต่อ ช่วยกันสร้างความเจริญให้แก่ชาติต่อไปได้.....”

จากพระราโชวาทของสมเด็จพระเทพฯ ตามที่ได้ัญเชิญมากล่าวไว้ข้างต้น เป็นเครื่องยืนยันให้เห็นถึงความสำคัญของครูที่มีต่อความเจริญของบุคคล และชาติบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง ชาติบ้านเมืองจะเจริญได้เพราะประชาชนในชาติได้รับการศึกษาที่ดี และมีครูที่มีคุณภาพ

เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ ได้เขียนกลอนยกย่องครูไว้ในชื่อว่า “ใครคือครู” มีใจความ ดังนี้

ใครคือครู
 ใครคือครูครูคือใครในวันนี้
 ใซ่อยู่ที่ปริญญามหาศาล
 ใซ่อยู่ที่เรียกว่าครู-อาจารย์
 ใซ่อยู่นานสอนนานในโรงเรียน
 ครูคือผู้ชี้ทางความคิด
 ใให้รู้ถูกรู้ผิดคิดอ่านเขียน
 ใให้รู้ทุกขรู้ยากรู้พากเพียร
 ใให้รู้เปลี่ยนแปลงสู้สร้างงาน
 ครูคือผู้ยกระดับวิญญาณมนุษย์
 ใให้สูงสุดกว่าสัตว์เดรัจฉาน
 ครูคือผู้สั่งสมอุดมการณ์
 มีดวงมานเพื่อมวลชนใช้ตนเอง
 ครูจึงเป็นนักสร้างผู้ใหญ่อิ่ง
 สร้างคนจริงสร้างคนกล้าสร้างคนเก่ง
 สร้างคนใให้ได้เป็นตัวของตัวเอง
 ขอมอบเพลงนี้มาบูชาครู

แบบสังเกตพฤติกรรมการทำงานกลุ่ม

กิจกรรมที่สังเกต คือ.....วันที่สังเกต...../...../.....

ชื่อ กลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

1.....2.....

3.....4.....

5.....6.....

รายการประเมิน	ผลการสังเกต		คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
	(1 คะแนน)	(0คะแนน)		
1. ก่อนทำกิจกรรม				
- การวางแผนทำกิจกรรม	มี	ไม่มี	1	
- การแบ่งงานให้สมาชิก	ครบ	ไม่ครบ	1	
- การไต่ถามตรงทบทวนแผน	ทำ	ไม่ทำ	1	
2. ขณะทำกิจกรรม	ครบ	ไม่ครบ		
- การร่วมแสดงความคิดเห็น			1	
- การยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างระหว่างบุคคล	ได้	ไม่ได้	1	
- การร่วมมือในการทำกิจกรรมกลุ่ม	ทุกคน	ไม่ทุกคน	1	
- การแก้ปัญหาในระหว่างทำกิจกรรม	ได้	ไม่ได้	1	
- ผลงานเสร็จภายในวันเวลาที่กำหนด	สมบูรณ์	ไม่สมบูรณ์	1	
3. การสรุปงาน	สมบูรณ์	ไม่สมบูรณ์		
- การสรุปประเด็นต่าง ๆ			1	
- ประธานนำเสนอข้อสรุปให้สมาชิกฟัง	ทำ	ไม่ทำ	1	
รวม			(10)	

แบบสังเกตการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

กิจกรรมที่สังเกต คือ.....วันที่สังเกต...../...../.....

ชื่อ กลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. สมาชิกในกลุ่มมีการปรึกษาหารือกัน				
2. เปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มทุกคน แสดงความคิดเห็นร่วมกัน				
3. ยอมรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกใน กลุ่ม				
4. แสดงความคิดเห็นที่สร้างสรรค์และ แตกต่างกัน				
5. สมาชิกในกลุ่มร่วมกันตัดสินใจ				
รวม				

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพ ดังนี้

0 หมายถึง ต้องปรับปรุง

1 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง ดี

แบบสังเกตคุณลักษณะความสามัคคีที่พึงประสงค์

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

ลำดับ ที่	คุณลักษณะ ความสามัคคี ชื่อ-สกุล	ด้าน ความสามัคคี	ด้านความพอใจ ร่วมกัน	ด้าน การเคารพ ซึ่งกันและกัน	ด้าน การช่วยเหลือ เกื้อกูลกัน	ด้าน การมีจิตสำนึก เพื่อส่วนรวม	ด้าน ความเห็นพ้อง ต้องกัน	การเคารพ ความหลากหลายทาง ศาสนาและวัฒนธรรม	หมายเหตุ

หมายเหตุ ให้บันทึกโดยใช้เครื่องหมาย

/ หมายถึง มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคาดหวัง

X หมายถึง มีพฤติกรรมไม่สอดคล้องตามคาดหวัง

เกณฑ์การประเมิน นักศึกษามีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามคาดหวังตั้งแต่ 5 รายการขึ้นไป

ผ่านเกณฑ์การประเมิน

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน
วัน/ เดือน/ ปี.....ที่ประเมิน

แบบประเมินการนำเสนอผลงาน

เรื่องที่นำเสนอ

วันที่...../...../.....

ชื่อกลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

1.....2.....

3.....4.....

5.....6.....

รายการประเมิน	คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้	หมายเหตุ
1. ความพร้อมเพียงในการนำเสนอ	3		
2. ความน่าสนใจในการนำเสนอผลงาน	3		
3. การเรียบเรียงเนื้อหาในการนำเสนอผลงาน	3		
4. สื่อ/อุปกรณ์ในการนำเสนอ	3		
5. ระยะเวลาเสร็จตามกำหนดในการนำเสนอผลงาน	3		

เกณฑ์การประเมิน

- ผ่านเกณฑ์การประเมินตั้งแต่ 8 คะแนน ขึ้นไป
- ระดับพอใช้ 9-12 คะแนน
- ระดับดี 13 คะแนน ขึ้นไป

แบบประเมินผลงาน/ ชิ้นงาน

เรื่องที่น่าเสนอ

วันที่...../...../.....

ชื่อ กลุ่ม.....

สมาชิกในกลุ่ม ดังนี้

1..... 2.....

3..... 4.....

5..... 6.....

รายการประเมิน	ระดับคุณภาพ			หมายเหตุ
	0	1	2	
1. เนื้อหาครบถ้วนสมบูรณ์				
2. มีความถูกต้อง				
3. มีความสะอาด สวยงาม				
4. มีความเป็นระเบียบ				
5. เสร็จทันเวลาที่กำหนด				
รวม				

เกณฑ์การประเมิน ระดับคุณภาพ ดังนี้

0 หมายถึง ต้องปรับปรุง

1 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง ดี

ใบงานที่ 1

เรื่อง ความสำคัญของวิชาชีพครู

คำชี้แจง นักศึกษาสรุปกรณีศึกษาจาก เรื่อง ครูในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ข้อคิดที่ได้รับจากกรณีศึกษา

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. นักศึกษาสามารถนำข้อคิดที่ได้รับ ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ใบงานที่ 2

เรื่อง ความสำคัญของวิชาชีพครู

คำชี้แจง นักเรียนแบ่งกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน และ ศึกษา ค้นคว้า โดยอธิบายหัวข้อในประเด็นต่อไปนี้

1. ความหมายของครู คือ

.....

.....

.....

2. ความสำคัญของครู คือ

.....

.....

.....

.....

3. อาชีพครูเป็นวิชาชีพ คือ

.....

.....

.....

.....

4. การพัฒนางานสู่วิชาชีพครู คือ

.....

.....

.....

.....

สมาชิกในกลุ่ม

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ใบงานที่ 3

เรื่อง ความสำคัญของวิชาชีพครู

คำชี้แจง นักศึกษาแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 7-8 คน และ ศึกษา ค้นคว้า ตอบคำถามในหัวข้อประเด็นต่อไปนี้

1. จงอธิบายสถานภาพของวิชาชีพครู

.....

.....

.....

2. จงอธิบายคุณภาพครูมีลักษณะอย่างไร

.....

.....

.....

3. จงอธิบายการก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในอาชีพครูที่เป็นวิชาชีพส่งผลต่อความสุขด้านใดบ้าง

.....

.....

.....

4. จงสรุปสาระสำคัญขององค์การวิชาชีพ

.....

.....

.....

สมาชิกในกลุ่ม

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ชื่อ.....นามสกุล.....รหัส.....

ภาคผนวก ง

- แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ
- แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ (ฉบับนักศึกษา)
- แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ (ฉบับผู้ปกครอง)
- แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ (ฉบับอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์ผู้สอน)
- แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

การศึกษาภาคที่ 1

ปีการศึกษา 2560

รหัสวิชา 600-212

วิชา ความเป็นครูวิชาชีพ

หน่วยกิต 3 หน่วยกิต

Section 2-4

คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์

เวลาสอบ 1 ชั่วโมง คะแนน 30 คะแนน

อาจารย์ ชุตินา ทักโร ผู้ออกข้อสอบ

คำชี้แจง ข้อสอบปรนัย จำนวน 30 ข้อ รวม 30 คะแนน

จงเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียวลงในกระดาษคำตอบที่กำหนดให้

1. ข้อใดคือความหมายของการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
 - ก. บุคคลที่สร้างวัฒนธรรมการทำงานแบบสร้างและสะสมความรู้
 - ข. บุคคลที่สร้างวัฒนธรรมการประเมินหรือพัฒนาตนเอง
 - ค. บุคคลที่นำข้อมูล ประสบการณ์มาพิจารณาไตร่ตรอง เกิดความเข้าใจ สามารถประยุกต์ความรู้ไปสู่การปฏิบัติเป็นวิถีชีวิตของตน
 - ง. บุคคลที่ได้ดำเนินชีวิตประจำวันโดยใช้ความรู้เป็นฐาน
 - จ. บุคคลที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน ปรับตัวให้เข้ากับกระแสโลกและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
2. ข้อใดไม่ใช่วัตถุประสงค์ของการพัฒนาบุคคลแห่งการเรียนรู้
 - ก. เพื่อเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการพัฒนาตนเอง
 - ข. เพื่อฝึกฝนให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ รักการอ่าน
 - ค. เพื่อสร้างสังคมให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้
 - ง. เพื่อให้บุคคลสร้างสรรค์ผลงานหรือชิ้นงาน
 - จ. เพื่อให้บุคคลแต่ละคนรู้เท่าทันบุคคลอื่น ๆ ในสังคมที่มีความหลากหลาย
3. ข้อใดไม่ใช่ทักษะพื้นฐานสำคัญต่อการเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้
 - ก. ทักษะการคิด
 - ข. ทักษะการเขียน
 - ค. ทักษะการอ่าน
 - ง. ทักษะการสร้างสรรค์
 - จ. ทักษะการปฏิบัติ

4. ข้อใดไม่ใช่รูปแบบการเรียนรู้ของบุคคล
 - ก. นักทฤษฎี
 - ข. นักวิเคราะห์
 - ค. นักกิจกรรม
 - ง. นักวางแผน
 - จ. นักปฏิบัติ
5. ข้อใดคือความหมายของผู้นำที่ถูกต้องที่สุด
 - ก. บุคคลคนเดียวหรือมากกว่าที่ใช้อิทธิพลต่อสมาชิกในกลุ่ม
 - ข. บุคคลคนเดียวหรือมากกว่าที่มีอิทธิพลในความสัมพันธ์ที่มีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
 - ค. บุคคลที่มีอิทธิพลต่อสมาชิกกลุ่มในลักษณะการชักนำ ชี้นำ และกระตุ้นเกิดการปฏิบัติ
 - ง. คนหนึ่งที่มีอำนาจในการสั่งการและตัดสินใจในการปฏิบัติงานของสมาชิกในกลุ่ม
 - จ. คนเดียวหรือมากกว่าหนึ่งคนที่ใช้อิทธิพลหรืออำนาจทำการ โดยใช้ระบบเผด็จการและการร่วมมือกัน
6. ข้อใดไม่ใช่ความหมายของวิชาการ
 - ก. วิชาความรู้สาขาใดสาขาหนึ่ง หรือหลายสาขา
 - ข. สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยเฉพาะที่เรียนในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย
 - ค. เป็นเรื่องความรู้ในสาขาศิลปศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้ได้ทุกยุคทุกสมัยที่สัมพันธ์กัน
 - ง. เป็นเรื่องของความนึกคิด ความคิดเห็น แผนการ วิธีการ ความเข้าใจ ความเชื่อ และเป้าหมาย
 - จ. สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี
7. ข้อใดไม่ใช่เป็นคุณความดีสำหรับผู้นำทางวิชาการ
 - ก. การให้
 - ข. การมีวาจางาม
 - ค. การให้เพื่อนร่วมงานได้รับประโยชน์
 - ง. ความสม่ำเสมอในการวางตัว
 - จ. การอดทน
8. ข้อใดไม่ใช่คุณลักษณะของผู้นำทางวิชาการในแนวทางใหม่
 - ก. Visionary Leader
 - ข. Chairsmatic Leader
 - ค. Transactional Leader
 - ง. Transformation Leader

- จ. Teach Leader
9. วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงหรือเป็นวิชาชีพควบคุม จากพระพระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้บัญญัติไว้ในมาตราใด
- ก. มาตรา 45 และ มาตรา46
- ข. มาตรา 46 และ มาตรา48
- ค. มาตรา 46 และ มาตรา47
- ง. มาตรา 47 และ มาตรา 48
- จ. มาตรา 48 และ มาตรา49
10. องค์กรใด ที่มีหน้าที่ควบคุมและรักษามาตรฐานวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา
- ก. กระทรวงศึกษาธิการ
- ข. ครูสภา
- ค. ทบวงมหาวิทยาลัย
- ง. สำนักนายกรัฐมนตรี
- จ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
11. ข้อใดกล่าวถูกต้อง
- ก. มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นข้อบังคับ
- ข. มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นข้อกำหนด
- ค. มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นข้อบัญญัติ
- ง. มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นข้อปฏิบัติ
- จ. มาตรฐานวิชาชีพครูเป็นกฎระเบียบ
12. มาตรฐานวิชาชีพครูในข้อใดที่กำหนดให้เป็นจรรยาบรรณของวิชาชีพ
- ก. มาตรฐานการปฏิบัติตน
- ข. มาตรฐานการปฏิบัติงาน
- ค. มาตรฐานความรู้
- ง. มาตรฐานการสอน
- จ. มาตรฐานประสบการณ์วิชาชีพ

13. มาตรฐานวิชาชีพครู มีจำนวนกี่มาตรฐาน
- 3 มาตรฐาน
 - 4 มาตรฐาน
 - 5 มาตรฐาน
 - 6 มาตรฐาน
 - 7 มาตรฐาน
14. มาตรฐานตำแหน่งและมาตรฐานวิทยฐานะของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ประเภทบุคลากรทางการศึกษาอื่น คือสายงานข้อใด
- การสอน
 - บริหารสถานศึกษา
 - บริหารการศึกษา
 - นิเทศการศึกษา
 - บุคลากรทางการศึกษา
15. ข้อใดไม่ใช่สาระความรู้และสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพครูตามมาตรฐานความรู้
- ภาษาและเทคโนโลยีสำหรับครู
 - การพัฒนาหลักสูตร
 - การจัดการเรียนรู้
 - การพัฒนาผู้เรียน
 - การบริหารจัดการในห้องเรียน
16. ถ้านักศึกษาได้บรรจุเป็นครูผู้ช่วยและสามารถเลือกโรงเรียนได้ โรงเรียนในข้อใดที่ท่านจะเลือกบรรจุแล้วจะทำให้ท่านนักเรียนอ่านออกเขียนได้ โรงเรียนพัฒนา และชุมชนเป็นสุขได้มากที่สุด
- โรงเรียนบ้านหนองบัววิทยา ผู้อำนวยการเป็นผู้หญิงเป็น โสด มีครู 3 ท่าน ครูชาย 1 ครูหญิง 2 นักเรียน 62 คน อยู่บนเขา นโยบายของผู้อำนวยการ คือ การเรียนดี กีฬาเด่น เน้นวินัย วิทยฐานะของโรงเรียน ภายในปี พ.ศ. 2561 โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ นักเรียนมีคุณธรรมนำความรู้ ครูเป็นครูมืออาชีพ จัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
 - โรงเรียนบ้านดินขาว ผู้อำนวยการเป็นผู้ชาย อายุ 58 ปี มีครู 5 คน นักเรียน 57 คน อยู่ใกล้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา นโยบายผู้อำนวยการ คุณธรรมนำความรู้ วิทยฐานะของโรงเรียน ภายในปี พ.ศ. 2560 โรงเรียนจัดการศึกษาเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นผู้นำด้านเทคโนโลยี สารสนเทศ ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

- ค. โรงเรียนบ้านโคกสูง ผู้บริหารไม่มี ตำแหน่งว่างรอบรรจุ ครู 2 ท่าน เป็นสามีภรรยา กัน เป็น คนในหมู่บ้าน นักเรียน 48 คน อยู่ห่างจากตัวอำเภอ 30 กิโลเมตร วิทยาลัยของโรงเรียน โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ชุมชนเป็นผู้นำในการจัดการศึกษา ครูเป็น มือชีพ
- ง. โรงเรียนบ้านหนอง ผู้บริหารเป็นผู้ชาย ครู 10 คน นักเรียน 200 คน นักการภารโรง 1 คน นโยบายการทำงานของผู้บริหาร นักเรียนดี โรงเรียนเด่น ครูเก่งวิชาการ วิทยาลัยการทำงาน โรงเรียนเป็นแหล่งเรียนรู้ นักเรียนมีคุณธรรมนำความรู้ ครูเป็นครูมืออาชีพ ทุกคนที่สำเร็จ การศึกษาต้องมีความรู้ประกอบอาชีพอยู่ในชุมชนได้อย่างมีความสุข
- จ. เลือกโรงเรียนใดก็ได้
17. จรรยาบรรณ มีความหมาย ตรงกับข้อใดมากที่สุด
- ก. แบบแผนที่สังคมวิชาชีพกำหนดขึ้น
- ข. ความประพฤติที่ผู้ประกอบวิชาชีพต่าง ๆ กำหนด
- ค. ข้อปฏิบัติของสมาชิกในวิชาชีพนั้น ๆ
- ง. ความประพฤติ กิริยาที่ควรปฏิบัติในหมู่คณะ
- จ. ถูกทุกข้อ
18. จรรยาบรรณวิชาชีพมีความสำคัญอย่างไร
- ก. ควบคุมมาตรฐานรับประกันคุณภาพ
- ข. ควบคุมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพ
- ค. ช่วยลดปัญหาอาชญากรรม ลดปัญหาการคดโกง น้อฉล เอารัดเอาเปรียบ
- ง. ส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบอาชีพและผู้ผลิต
- จ. ถูกทุกข้อ
19. ข้อใดคือความหมายของคำว่า จรรยาบรรณวิชาชีพครู
- ก. แบบแผนที่ข้าราชการครูควรประพฤติปฏิบัติ
- ข. แบบแผนที่ข้าราชการครูต้องประพฤติปฏิบัติ
- ค. แบบแผนที่ข้าราชการครูยึดประพฤติปฏิบัติ
- ง. แบบแผนในการปฏิบัติตน
- จ. ถูกทุกข้อ

20. ครูมีจรรยาบรรณวิชาชีพ หมายถึงข้อใด
- ครูมีมาตรฐานความรู้
 - ครูมีมาตรฐานประสบการณ์
 - ครูมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - ครูมีมาตรฐานการปฏิบัติตน
 - ครูมีมาตรฐานวิชาชีพทางการศึกษา
21. ข้อใดเป็นจรรยาบรรณต่อตนเองของวิชาชีพครู
- ร่วมมือกับผู้อื่นในชุมชนอย่างสร้างสรรค์
 - มีวินัยและพัฒนาตนเองอยู่เสมอ
 - ศรัทธาในอาชีพครู
 - ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี
 - เมตตา เอาใจใส่ ช่วยเหลือให้กำลังใจแก่ศิษย์
22. โทษที่ร้ายแรงที่สุดสำหรับประพฤติผิดจรรยาบรรณวิชาชีพครู
- ว่ากล่าวตักเตือน
 - ภาคทัณฑ์
 - พักใช้ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
 - เพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
 - ดำเนินการตามกฎหมาย
23. ครูสมพร ช่วยเหลือ เกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ แสดงว่าครูต้องมีจรรยาบรรณข้อใด
- จรรยาบรรณต่อตนเอง
 - จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ
 - จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
 - จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
 - จรรยาบรรณต่อสังคม
24. ครูสุภา: ขยันขันแข็ง มีน้ำใจ ช่วยเหลือนักเรียน
- ครูวิระภาพ: พบปะผู้ปกครองนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมกันพัฒนานักเรียน
- ครูนารี: แต่งตัวสวยใจดีสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียนการสอน
- ครูวิจิ: เข้าร่วมอบรมเทคนิควิธีสอนใหม่และผลงานอย่างเป็นระบบ

- ท่านชื่นชมพฤติกรรมของครู 2 คนใดมากที่สุด
- ครูนารี กับ ครูวีระภาพ
 - ครูนริน กับ ครูวินิจ
 - ครูวีระภาพ กับ ครูนริน
 - ครูวินิจ กับ ครูศุภา
 - ครูวีระภาพ กับ ครูวินิจ
25. ครูดวงใจรัก เมตตาเอาใจใส่ ให้กำลังใจแก่ลูกศิษย์แสดงว่าครูดวงใจมีจรรยาบรรณข้อใด
- จรรยาบรรณต่อตนเอง
 - จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ
 - จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ
 - จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ
 - จรรยาบรรณต่อสังคม
26. บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการประพฤติดจรรยาบรรณของวิชาชีพของผู้ได้รับใบอนุญาตมีสิทธิกล่าวหาผู้ได้รับอนุญาต สิทธิกล่าวโทษสิ้นสุดเมื่อระยะเวลาตามข้อใด นับแต่กล่าวโทษรู้เรื่องการประพฤติดจรรยาบรรณของวิชาชีพครู และรู้ตัวผู้ประพฤติด
- พ้น 1 ปี
 - พ้น 2 ปี
 - พ้น 3 ปี
 - พ้น 4 ปี
 - พ้น 5 ปี
27. ข้อใดไม่เป็นโทษของผู้ประพฤติดจรรยาบรรณของวิชาชีพครู
- ยกข้อกล่าวหา
 - ตัดเตือน
 - ภาคทัณฑ์
 - ตัดเงินเดือน
 - เพิกถอนใบอนุญาต

28. ข้อใดกล่าวถูกต้องตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับปัจจุบัน
- ก. การจัดสรร โอกาสเข้าศึกษาต่อจะใช้วิธีการเดียวกันทั่วประเทศ
 - ข. สถานศึกษาจะต้องได้รับการประกันคุณภาพภายนอกอย่างน้อย 1 ครั้ง ทุก 2 ปี
 - ค. สถานศึกษาแต่ละแห่งจะมีการจัดทำหลักสูตรเป็นของตนเอง
 - ง. จะเน้นความรู้ทักษะด้านภาษาต่างประเทศในการเรียนการสอนมากกว่าวิชาอื่น ๆ
 - จ. บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 9 ปี
29. คุณสมบัติตามมาตรฐานความรู้ และประสบการณ์วิชาชีพครู มีกี่ด้าน
- ก. 6 ด้าน
 - ข. 7 ด้าน
 - ค. 8 ด้าน
 - ง. 9 ด้าน
 - จ. 10 ด้าน
30. เลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มีอำนาจตามข้อใด
- ก. บรรจุพนักงาน เจ้าหน้าที่
 - ข. แต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่งพนักงาน เจ้าหน้าที่
 - ค. ตัดเงินเดือนพนักงาน เจ้าหน้าที่
 - ง. วางระเบียบเกี่ยวกับการดำเนินงานของสำนักงานสวัสดิการฯ
 - จ. ถูกทุกข้อ

เฉลยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
รหัสวิชา 600-212 วิชา ความเป็นครูวิชาชีพ จำนวน 30 ข้อ

1. ก	16. ก
2. ง	17. จ
3. ง	18. จ
4. ง	19. ข
5. ค	20. ง
6. จ	21. ข
7. จ	22. ง
8. จ	23. ง
9. ง	24. ง
10. ข	25. ค
11. ก	26. ก
12. ก	27. ง
13. ก	28. ค
14. ง	29. ง
15. ง	30. จ

**แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
ความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล (ฉบับนักศึกษา)**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ฉบับนี้มีความมุ่งหมายในการประเมินคุณลักษณะเพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งไม่มีผลต่อคะแนนของนักศึกษาแต่อย่างใด โดยขอให้นักศึกษาพิจารณารายการประเมินคุณลักษณะในการเรียนรู้ของตนเอง โดยพิจารณาว่านักศึกษาสามารถปฏิบัติตามรายการประเมินนั้นอยู่ในระดับใด ผลที่ได้จากการตอบแบบประเมินในครั้งนี้ จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์นี้มีทั้งหมด 42 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ขอให้นักศึกษาอ่านรายการประเมินให้เข้าใจแล้วจึงตอบแบบประเมิน ด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามระดับความสามารถจริงของนักศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับ ดีมาก
- 4 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับ ดี
- 3 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับ พอใช้
- 1 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์อยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
ด้านความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี						
1	ข้าพเจ้าช่วยเหลือเพื่อนและทำงานกลุ่มหรือกิจกรรมต่างๆ ของห้องได้เป็นอย่างดี					
2	ถ้าเพื่อนในห้องทะเลาะกันข้าพเจ้าจะเป็นคนไปห้ามและไกล่เกลี่ยเพื่อให้เพื่อนทำความเข้าใจกัน					
3	ข้าพเจ้ามีความขัดแย้งกับเพื่อนในชั้นเรียนและไม่สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
4	ข้าพเจ้าเลือกทำงานกลุ่มเฉพาะเพื่อนที่นับถือศาสนาเดียวกัน มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เหมือนกัน					
5	ข้าพเจ้าสนิทสนมกลมเกลียวกับเพื่อนในห้องเรียนและทำกิจกรรมพร้อมเพียงกัน					
6	ข้าพเจ้าชอบทำงานเดี่ยวไม่ชอบทำงานกลุ่ม					
ด้านความพอใจร่วมกัน						
7	ข้าพเจ้ายอมรับ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่ อย่างเคร่งครัด					
8	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตกลงพอใจร่วมกันในการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน					
9	ข้าพเจ้ายอมรับข้อปฏิบัติในวิถีชีวิต และหลักคำสอนของแต่ละศาสนาในชุมชน					
10	ข้าพเจ้ามีความสุขเต็มใจที่มีความสัมพันธ์ที่ดีจากการได้เรียนรู้ และอยู่ร่วมกันกับเพื่อนต่างศาสนา					
11	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับการเรียนรู้ ให้เกิดความรัก ความสามัคคี และความเข้าใจ อันดี ระหว่างศาสนิกต่างศาสนา					
12	ข้าพเจ้าไม่ปฏิบัติตามความเชื่อ ในศาสนาของตน เช่น การสวดมนต์/ การระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าที่ตนเองนับถือ เป็นต้น					
ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน						
13	ข้าพเจ้าเคารพและให้เกียรติกับเพื่อนในห้องที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี					
14	ข้าพเจ้ายอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มและสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้					
15	ข้าพเจ้าพูดจาไม่ไพเราะ ชอบเถียง และตะโกนใส่อาจารย์และเพื่อนในชั้นเรียน					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
16	ข้าพเจ้าเคารพกฎ ระเบียบของห้องเรียนและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด					
17	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับเสียงส่วนมากของสมาชิกในกลุ่ม เพราะไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก					
18	ข้าพเจ้าไม่สนใจความคิดเห็นหรือข้อดีของคนของ อาจารย์และเพื่อน ๆ					
19	ข้าพเจ้าช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและ อาจารย์โดยไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ที่มีความต่างกับ ข้าพเจ้าในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี					
20	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่มหาวิทยาลัย จัดขึ้น					
21	ข้าพเจ้าช่วยเหลือและมีน้ำใจเฉพาะเพื่อนและ อาจารย์ที่นับถือศาสนาเดียวกัน					
22	ข้าพเจ้าไม่ชอบให้เพื่อนยืมอุปกรณ์สิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการเรียน					
23	รายวิชาใดที่ข้าพเจ้าเข้าใจ จะอาสาช่วยสอนการบ้านให้เพื่อนในชั้นเรียน					
24	ข้าพเจ้าช่วยเหลือ แบ่งปัน ข้าวของให้กับคนที่ลำบากกว่า					
ด้านการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม						
25	ข้าพเจ้าบริจาคสิ่งของให้กับผู้ประสบทุกข์ภัยโดยไม่คำนึงถึงศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม					
26	ข้าพเจ้าเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมในชุมชนของตน					
27	ข้าพเจ้าจะกระทำสิ่งใด ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับเป็นสำคัญก่อนอันดับแรก					
28	ข้าพเจ้าไม่ยินดีที่สละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
29	ข้าพเจ้า สำนึกรักบ้านเกิด และ อนุรักษ์ จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน					
30	ข้าพเจ้าเคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว					
ด้านความเห็นพ้องต้องกัน						
31	ข้าพเจ้าสามารถลงความเห็นด้วยความยินยอมพร้อมใจ ร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเสมอ					
32	ข้าพเจ้าไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจได้ทุกเรื่อง					
33	ข้าพเจ้ายอมรับ และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม					
34	ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่ม					
35	ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากสมาชิกในกลุ่ม และมีข้อขัดแย้งกันตลอด					
36	ข้าพเจ้าไม่ปฏิบัติตามความเห็นของเพื่อนในกลุ่ม ที่ตกลงกัน					
การเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม						
37	ข้าพเจ้ามีความชื่นชมและสนใจในความแตกต่างของ เพื่อนในท้องถิ่นในด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม					
38	ข้าพเจ้าเคารพและให้เกียรติคนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม					
39	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับเพื่อนในชุมชน ที่มีความแตกต่างด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม					
40	ข้าพเจ้าชอบพูดดูถูกต่อเสียดศาสนาอื่นที่ตนไม่ได้นับถือ					
41	ข้าพเจ้าเข้าร่วมงานกิจกรรมของศาสนาอื่น เช่น งานวัด/ งานมัสยิด เป็นต้น					
42	ข้าพเจ้าให้เกียรติต่อสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ตน ไม่ได้นับถือ					

**แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความ
สมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ (ฉบับผู้ปกครอง)
คำชี้แจง**

1. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ฉบับนี้มีความมุ่งหมายในการประเมินคุณลักษณะเพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งไม่มีผลต่อคะแนนของนักศึกษาแต่อย่างใด โดยขอให้นักศึกษาพิจารณารายการประเมินคุณลักษณะในการเรียนรู้ของตนเอง โดยพิจารณาว่านักศึกษาสามารถปฏิบัติตามรายการประเมินนั้นอยู่ในระดับใด ผลที่ได้จากการตอบแบบประเมินในครั้งนี้ จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์นี้มีทั้งหมด 42 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ขอให้ผู้ปกครองอ่านรายการประเมินให้เข้าใจแล้วจึงตอบแบบประเมินด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงตามระดับความสามารถจริงของนักศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ดีมาก
- 4 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ดี
- 3 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ พอใช้
- 1 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
ด้านความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี						
1	นักศึกษาช่วยเหลือพ่อแม่ในการทำงานบ้านหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของครอบครัวได้เป็นอย่างดี					
2	สมาชิกในครอบครัวทะเลาะกันนักศึกษาจะเป็นคนไปห้ามและไกล่เกลี่ยเพื่อให้ทำความเข้าใจกัน					
3	นักศึกษามีความขัดแย้งกับสมาชิกในครอบครัวและไม่สามารถทำงานร่วมกับสมาชิกในครอบครัวได้					
4	นักศึกษาเลือกทำกิจกรรมในชุมชนเฉพาะกับบุคคลที่นับ					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
	ถือศาสนาเดียวกัน มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เหมือนกัน					
5	นักศึกษาและครอบครัวไม่มีเวลาได้ทำกิจกรรมร่วมกัน ระหว่างสมาชิกในครอบครัว					
6	นักศึกษาศนิกชนมกลมเกลียวกับสมาชิกในครอบครัว และทำกิจกรรมพร้อมเพรียงกัน					
ด้านความพอใจร่วมกัน						
7	นักศึกษายอมรับ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ จารีต ประเพณี วัฒนธรรมและศาสนาของครอบครัวตนเองที่นับถือ					
8	นักศึกษาและสมาชิกในครอบครัวมีความขัดแย้ง ไม่พอใจ ในด้านความคิด ความเชื่อ ที่แตกต่างกัน					
9	นักศึกษายอมรับข้อปฏิบัติในวิถีชีวิต และหลักคำสอนของแต่ละศาสนาในชุมชน					
10	นักศึกษามีความสุข มีความสัมพันธ์ที่ดีจากการได้เรียนรู้ และอยู่ร่วมกันกับเพื่อน ต่างศาสนา					
11	นักศึกษาไม่ยอมรับการเรียนรู้ ให้เกิดความรัก ความสามัคคี และความเข้าใจ อันดี ระหว่างศาสนิกต่างศาสนา					
12	นักศึกษาไม่ปฏิบัติตามความเชื่อ ในศาสนาของตน เช่น การสวดมนต์/ การระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าที่ตนเองนับถือ					
ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน						
13	นักศึกษาเชื่อฟังพ่อแม่ เคารพและให้เกียรติสมาชิกในครอบครัว					
14	นักศึกษายอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในครอบครัว และสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่าง โดยสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่นได้					
15	นักศึกษาพูดจาไม่ไพเราะ ชอบเถียง และตะโกน ใส่อุบาย และสมาชิกในครอบครัว					
16	นักศึกษาเคารพกฎ ระเบียบของครอบครัวและปฏิบัติตาม					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
	อย่างเคร่งครัด					
17	นักศึกษาไม่ยอมรับเสียงส่วนมากของสมาชิกในครอบครัว เพราะไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก					
18	นักศึกษาไม่สนใจความคิดเห็นหรือข้อดีของคนใน ครอบครัว					
ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน						
19	นักศึกษาช่วยเหลืองานบ้านและแบ่งปันสิ่งของให้กับ สมาชิกในครอบครัว					
20	นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางชุมชนจัด ขึ้น					
21	นักศึกษาช่วยเหลือและมีน้ำใจเฉพาะเพื่อนและบุคคลที่นับ ถือศาสนาเดียวกัน					
22	นักศึกษาไม่ชอบให้เพื่อนบ้านยืมอุปกรณ์และสิ่งของ					
23	นักศึกษาอาสาช่วยเหลือทำงานและกิจกรรมในครอบครัว โดยไม่ต้องร้องขอ					
24	นักศึกษาช่วยเหลือ แบ่งปัน ข้าวของให้กับคนที่ลำบากกว่า					
ด้านกรมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม						
25	นักศึกษาบริจาคสิ่งของให้กับผู้ประสบทุกข์ภัย โดยไม่คำนึงถึงศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม					
26	นักศึกษาเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคม ในชุมชนของตน					
27	นักศึกษาจะกระทำสิ่งใด ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ ตนเองได้รับเป็นสำคัญ					
28	นักศึกษาไม่ยินดีที่สละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อ ประโยชน์ส่วนรวม					
29	นักศึกษาสำนึกรักบ้านเกิด และ อนุรักษ์ จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน					
30	นักศึกษาเคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
ด้านความเห็นพ้องต้องกัน						
31	นักศึกษาสามารถลงความเห็นด้วยความยินยอมพร้อมใจร่วมกับสมาชิกในครอบครัวเสมอ					
32	นักศึกษาไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจในครอบครัวได้					
33	นักศึกษายอมรับ และปฏิบัติตามข้อตกลง					
34	นักศึกษาไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของพ่อและแม่					
35	นักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากสมาชิกในครอบครัวอยู่เสมอ					
36	นักศึกษาขัดขืน ไม่ปฏิบัติตามความเห็นของพ่อแม่					
การเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม						
37	นักศึกษามีความชื่นชมและสนใจในความแตกต่างของเพื่อนในห้องด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม					
38	นักศึกษาเคารพและให้เกียรติคนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม					
39	นักศึกษาไม่สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับเพื่อนในชุมชนที่มีความแตกต่างด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม					
40	นักศึกษาชอบพุดูถูกส่อเสียดศาสนาอื่นที่ตนไม่ได้นับถือ					
41	นักศึกษาเข้าร่วมงานกิจกรรมของศาสนาอื่น เช่น งานวัด/งานมัสยิด เป็นต้น					
42	นักศึกษาให้เกียรติต่อสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนไม่ได้นับถือ					

**แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความ
สมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษา
ศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (ฉบับอาจารย์ที่ปรึกษา-อาจารย์ผู้สอน)**

คำชี้แจง

1. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ ฉบับนี้มีความมุ่งหมายในการประเมินคุณลักษณะเพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งไม่มีผลต่อคะแนนของนักศึกษาแต่อย่างใด โดยขอให้นักศึกษาพิจารณารายการประเมินคุณลักษณะในการเรียนรู้ของตนเอง โดยพิจารณาว่านักศึกษาสามารถปฏิบัติตามรายการประเมินนั้นอยู่ในระดับใด ผลที่ได้จากการตอบแบบประเมินในครั้งนี้ จะนำไปใช้เพื่อการวิจัยในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์นี้มีทั้งหมด 42 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ขอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอ่านรายการประเมินให้เข้าใจแล้วจึงตอบแบบประเมินด้วยการทำเครื่องหมาย/ ลงในช่องที่ตรงตามระดับความสามารถจริงของนักศึกษา ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ดีมาก
- 4 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ดี
- 3 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ พอใช้
- 1 หมายถึง มีคุณลักษณะความสมานฉันท์ อยู่ในระดับ ควรปรับปรุง

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
ด้านความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี						
1	นักศึกษาช่วยเหลือเพื่อนและทำงานกลุ่มหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องได้เป็นอย่างดี					
2	ถ้าเพื่อนในห้องทะเลาะกันจะมีนักศึกษาเป็นคนไปห้ามและไกล่เกลี่ยเพื่อให้ทำความเข้าใจกัน					
3	มีนักศึกษาที่มีความขัดแย้งกับเพื่อนในชั้นเรียนและไม่สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
4	นักศึกษาเลือกทำงานกลุ่มเฉพาะเพื่อนที่นับถือศาสนาเดียว มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เหมือนกัน					
5	นักศึกษาชอบทำงานเดี่ยวมากกว่าการทำงานกลุ่ม					
6	นักศึกษาศนิตสนมกลมเกลียวกับเพื่อนในห้องและทำกิจกรรมพร้อมเพรียงกัน เช่น ไปเที่ยว ไปทานข้าว ไปทำศาสนากิจของแต่ละศาสนาด้วยกัน เป็นต้น					
ด้านความพอใจร่วมกัน						
7	นักศึกษาพอใจในการอยู่ร่วมกันในชั้นเรียน และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ จารีตประเพณี วัฒนธรรมและศาสนาของตนเองที่นับถือ					
8	นักศึกษามีความขัดแย้ง ไม่พอใจ ในด้านความคิด ความเชื่อ ที่แตกต่างกัน					
9	นักศึกษายอมรับข้อปฏิบัติในวิถีชีวิต และหลักคำสอนของแต่ละศาสนาในชุมชน					
10	นักศึกษาพอใจที่มีความสัมพันธ์ที่ดีจากการได้เรียนรู้และอยู่ร่วมกันกับเพื่อน ต่างศาสนา					
11	นักศึกษาไม่ยอมรับผู้ที่ได้รับตำแหน่งหัวหน้าห้อง					
12	นักศึกษาไม่พอใจเพื่อนที่มีความเชื่อ การนับถือศาสนาที่แตกต่างไปจากตน					
ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน						
13	นักศึกษาเชื่อฟังครู อาจารย์ และ มีมารยาทในการอยู่ร่วมกัน					
14	นักศึกษายอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่มและสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างโดยสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น ได้					
15	นักศึกษาศุขใจไม่ไพเราะ ชอบเถียง และตะโกนใส่เพื่อนและครูผู้สอน					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
16	นักศึกษาเคารพกฎ ระเบียบมหาวิทยาลัยขนาดใหญ่และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด เช่น การแต่งกายที่ถูกระเบียบวินัย					
17	นักศึกษาไม่ยอมรับเสียงส่วนมากของสมาชิกในกลุ่ม เพราะไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก					
18	นักศึกษาไม่สนใจความคิดเห็นหรือข้อตักเตือนของอาจารย์					
ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน						
19	นักศึกษาช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและอาจารย์โดยไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ที่มีความแตกต่างกับตนเองในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม					
20	นักศึกษาไม่เข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางสาขาวิชา คณะ หรือ มหาวิทยาลัยขนาดใหญ่					
21	นักศึกษาช่วยเหลือและมีน้ำใจเฉพาะเพื่อนและบุคคลที่นับถือศาสนาเดียวกัน					
22	นักศึกษาไม่ขอใบให้เพื่อนในห้องยืมอุปกรณ์การเรียน และสิ่งของ					
23	นักศึกษาสละเวลาว่างช่วยเหลืออาจารย์ ในการทำงาน และทำกิจกรรมของสาขาวิชา					
24	อาจารย์ต้องร้องขอให้นักศึกษาช่วยถือของ ลบกระดาน					
ด้านการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม						
25	นักศึกษาบริจาคสิ่งของให้กับผู้ประสบทุกข์ภัย					
26	นักศึกษาเสียสละเป็นตัวแทนของกลุ่มในการนำเสนอหน้าห้องเรียน					
27	นักศึกษาจะกระทำสิ่งใด ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับเป็นสำคัญ					
28	นักศึกษาไม่ยินดีที่สละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม					

ข้อที่	คุณลักษณะความสมานฉันท์	ระดับพฤติกรรมที่แสดงออก				
		5	4	3	2	1
29	นักศึกษาไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมโครงการอนุรักษ์ธรรมชาติที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น					
30	นักศึกษาเคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว					
ด้านความเห็นพ้องต้องกัน						
31	นักศึกษาสามารถลงความเห็นด้วยความยินยอมพร้อมใจร่วมกับสมาชิกในชั้นเรียน					
32	นักศึกษาไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจ					
33	นักศึกษายอมรับ และปฏิบัติตามข้อตกลงของกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียน					
34	นักศึกษามีความคิดเห็นขัดแย้งกันแบ่งเป็นฝักแบ่งเป็นฝ่าย					
35	นักศึกษามีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากสมาชิกในชั้นเรียนอยู่เสมอ					
36	นักศึกษาไม่เห็นด้วยกับการปฏิบัติตามคำตักเตือนของอาจารย์					
การเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม						
37	นักศึกษามีความชื่นชมและสนใจในความแตกต่างของเพื่อนในห้วงด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม					
38	นักศึกษาเคารพและให้เกียรติคนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม					
39	นักศึกษาไม่สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับเพื่อนในชุมชนที่มีความแตกต่างด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม					
40	นักศึกษาชอบพูดดูถูกล้อเสียดศาสนาอื่นที่ไม่ได้นับถือ					
41	นักศึกษาเข้าร่วมงานกิจกรรมของศาสนาอื่น เช่น งานวัด/ งานมัสยิด เป็นต้น					
42	นักศึกษาให้เกียรติต่อสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนไม่ได้นับถือ					

แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมใน รายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

คำชี้แจง

1. แบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ฉบับนี้มีความมุ่งหมายในการสำรวจความคิดเห็น ความรู้สึกของนักศึกษาที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ซึ่งไม่มีต่อผลคะแนนของนักศึกษาแต่อย่างใด โดยสามารถแสดงความคิดเห็นหรือแสดงความรู้สึกได้อย่างอิสระ และขอให้ตรงกับความคิดเห็นของนักศึกษามากที่สุด ผลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้ จะนำไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

2. แบบวัดเจตคติฉบับนี้มีทั้งหมด 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ขอให้นักศึกษาอ่านข้อความให้เข้าใจแล้วจึงตอบตามความรู้สึกหรือความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อข้อความนั้นด้วยการทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นมากที่สุด

5 หมายถึง มีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง

4 หมายถึง มีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ระดับเห็นด้วย

3 หมายถึง มีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ระดับเห็นไม่แน่ใจ

2 หมายถึง มีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ระดับไม่เห็นด้วย

1 หมายถึง มีเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ระดับไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

ลำดับ	รายการข้อความ	ระดับความรู้สึก				
		5	4	3	2	1
1	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ ทำให้นักศึกษารู้สึกมุ่งมั่นอยากเป็นครู					
2	จากการเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษารู้สึกว่าการเป็นครูเป็นเรื่องที่ยากเกินไป					
3	จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทำให้นักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพด้วยความเต็มใจ					

ลำดับ	รายการข้อความ	ระดับความรู้				
		5	4	3	2	1
4	การจัดรูปแบบกิจกรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เป็นกิจกรรมที่ทำให้เสียเวลามาก					
5	ถ้าเลือกได้นักศึกษาจะไม่เรียนตามรูปแบบกิจกรรม การเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ					
6	นักศึกษารู้สึกรักในวิชาชีพครูมากขึ้นเมื่อปฏิบัติตาม รูปแบบกิจกรรมการเรียนในรายวิชาความเป็นครู วิชาชีพ					
7	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครู วิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกมั่นใจในตัวเองและ กล้าแสดงออก					
8	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา ความเป็นครู มีความจำเป็นต่อการประกอบอาชีพครู					
9	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ เป็นการเปิดโลกทัศน์ในมุมมอง ของความเป็นครู					
10	นักศึกษาคิดว่าสามารถนำความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ ตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ ไปปรับใช้ในการประกอบวิชาชีพ ครู					
11	นักศึกษารู้สึกเครียดและสับสนในการเข้าร่วมตาม กิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาความเป็นครู วิชาชีพ					
12	นักศึกษาชอบทำกิจกรรมกลุ่มและการมีส่วนร่วมใน การอภิปรายในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ					
13	กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เป็นเรื่องไร้สาระ					

ลำดับ	รายการข้อความ	ระดับความรู้				
		5	4	3	2	1
14	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพไม่ส่งเสริมให้นักศึกษาทำงานกลุ่ม					
15	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษารู้สึกยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น					
16	กิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษามีความสามัคคีมากขึ้น					
17	นักศึกษาคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ น่าจะเรียนเฉพาะเนื้อหาเท่านั้นไม่ควรมีกิจกรรมกลุ่ม					
18	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษามีความรู้ลึกคิดต่อเพื่อนร่วมชั้นมากขึ้น					
19	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายและส่งเสริมความสามัคคี					
20	นักศึกษารู้สึกเบื่อและง่วงนอนในการปฏิบัติตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ					
21	นักศึกษารู้สึกเสียใจเมื่อต้องงดเรียนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ เพราะไม่ได้ทำกิจกรรมที่สนุกและทำท่ายความสามัคคี					
22	รูปแบบกิจกรรมของรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพทำให้นักศึกษาเข้าใจเพื่อนและปรับตัวเข้ากับเพื่อนได้มากขึ้น					
23	กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ มีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในวิชาชีพครู					

ลำดับ	รายการข้อความ	ระดับความรู้สึก				
		5	4	3	2	1
25	นักศึกษา รู้สึกว่าการส่งเสริมความสามัคคี มีความจำเป็นต่อรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ					
26	นักศึกษา รู้สึกว่าเวลาผ่านไปเร็วเมื่อปฏิบัติตามรูปแบบ การเรียนการสอนในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ					
27	รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ มีข้อตกลงในการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนมากเกินไป					
28	การเข้าเรียนทำกิจกรรมตามรูปแบบการเรียนการสอน ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ นักศึกษาชอบที่จะ เตรียมตัวก่อนเข้าเรียนอยู่เสมอ					
29	นักศึกษาคิดว่ารูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน ในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพเป็นกิจกรรม ที่สานความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนมากขึ้นและ เป็นกิจกรรมที่ทุกคนมีส่วนร่วม					
30	นักศึกษา รู้สึกไม่มีความสุขในการทำกิจกรรม ตามรูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชา ความเป็นครูวิชาชีพ					

ภาคผนวก จ

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ
- ผลการประเมินความสอดคล้องแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
- ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหารายวิชาโดยผู้เชี่ยวชาญ
- ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหารายวิชา
- ค่าอำนาจจำแนกแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม
- ค่าอำนาจจำแนกแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ตารางที่ 19 ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้การจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในสังคมพหุวัฒนธรรมโดยผู้เชี่ยวชาญ

รายการประเมินรูปแบบ	ค่าเฉลี่ย (\bar{X})	ส่วน	
		เบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความเหมาะสม
1. ทฤษฎี/แนวคิด	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
2. หลักการของรูปแบบ	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
3. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4. กระบวนการจัดการเรียนรู้ของรูปแบบ	4.60	.55	มีความเหมาะสมมาก
4.1 ขั้นสานสัมพันธ์สู่สามัคคี			
4.2 ขั้นเสริมพลังการเรียนรู้	4.60	.55	มีความเหมาะสมมาก
4.3 ขั้นเสริมสร้างความปรองดองสามัคคี	4.60	.55	มีความเหมาะสมมาก
4.4 ขั้นเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	4.60	.55	มีความเหมาะสมมากที่สุด
4.5 ขั้นสรุปและประเมินผล	4.80	.45	มีความเหมาะสมมากที่สุด
5. ผลที่ผู้เรียนจะได้รับจากการเรียนตามรูปแบบ	5.00	.00	มีความเหมาะสมมากที่สุด

องค์ประกอบของรูปแบบและกระบวนการเรียนการสอนของรูปแบบมีความเหมาะสมทุกองค์ประกอบ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, $SD = 0.31$)

ตารางที่ 20 ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผน
โดยผู้เชี่ยวชาญ

องค์ประกอบของแผน	ค่าเฉลี่ย (\bar{x})	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (SD)	ระดับ ความเหมาะสม
1. สาระสำคัญ	4.80	.45	มีเหมาะสมมากที่สุด
2. สาระการเรียนรู้	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
3. วัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
4. คุณลักษณะความสมานฉันท์ ที่พึงประสงค์	4.80	.45	เหมาะสมมากที่สุด
5. กิจกรรมการเรียนการสอน			
ขั้นที่ 1: สานสัมพันธ์สู่สมานฉันท์	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ขั้นที่ 2: เสริมพลังการเรียนรู้	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ขั้นที่ 3: เสริมสร้างความปรองดองสมานฉันท์	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ขั้นที่ 4: เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
ขั้นที่ 5: ขั้นสรุปและประเมินผล	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
6. สื่อ/ เอกสารเสริม-ประกอบการเรียนการสอน	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด
7. การวัดผลและการประเมินผล	4.60	.55	เหมาะสมมากที่สุด

แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 15 แผนมีความเหมาะสมทุกประเด็นในการพิจารณา โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{x} = 4.65$, $SD = 0.48$)

ผลการประเมินความสอดคล้อง
แบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความ
สมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ
สำหรับนักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยหาดใหญ่ โดยผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์การให้คะแนน

- +1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการประเมินสอดคล้องกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ที่ต้องการวัด
- 0 หมายถึง ไม่แน่ใจรายการประเมินสอดคล้องกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ที่ต้องการวัด
- 1 หมายถึง แน่ใจว่ารายการประเมินไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะความสมานฉันท์ที่ต้องการวัด

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			IOC
		+1	0	-1	
ด้านความร่วมมือร่วมใจหรือความสามัคคี					
1	ข้าพเจ้าช่วยเหลือเพื่อนและทำงานกลุ่มหรือกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องได้เป็นอย่างดี	5			1.00
2	ถ้าเพื่อนในห้องทะเลาะกันข้าพเจ้าจะเป็นคนไปห้ามและไกล่เกลี่ยเพื่อให้เพื่อนทำความเข้าใจกัน	5			1.00
3	ข้าพเจ้ามีความขัดแย้งกับเพื่อนในชั้นเรียนและไม่สามารถทำงานร่วมกับเพื่อนในกลุ่มได้	5			1.00
4	ข้าพเจ้าเลือกทำงานกลุ่มเฉพาะเพื่อนที่นับถือศาสนาเดียวกัน มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เหมือนกัน	5			1.00
5	ข้าพเจ้าสนิทสนมกลมเกลียวกับเพื่อนในห้องเรียนและทำกิจกรรมพร้อมเพียงกัน	5			1.00
6	ข้าพเจ้าชอบทำงานเดี่ยวไม่ชอบทำงานกลุ่ม				1.00
ด้านความพอใจร่วมกัน					
7	ข้าพเจ้ายอมรับ และปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ ของมหาวิทยาลัยหาดใหญ่ อย่างเคร่งครัด	5			1.00

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			IOC
		+1	0	-1	
8	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่จะต้องตกลงพอใจร่วมกันในการทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน	5			1.00
9	ข้าพเจ้ายอมรับข้อปฏิบัติในวิถีชีวิต และหลักคำสอนของแต่ละศาสนาในชุมชน	5			1.00
10	ข้าพเจ้ามีความสุขเต็มใจที่มีความสัมพันธ์ที่ดีจากการได้เรียนรู้ และอยู่ร่วมกันกับเพื่อนต่างศาสนา	5			1.00
11	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับการเรียนรู้ ให้เกิดความรัก ความสามัคคี และความเข้าใจ อันดี ระหว่างศาสนิกต่างศาสนา	5			1.00
12	ข้าพเจ้าไม่ปฏิบัติตามความเชื่อ ในศาสนาของตน เช่น การสวดมนต์/ การระลึกถึงพระผู้เป็นเจ้าของนับถือ เป็นต้น	5			1.00
ด้านการเคารพซึ่งกันและกัน					
13	ข้าพเจ้าเคารพและให้เกียรติกับเพื่อนในห้องที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	5			1.00
14	ข้าพเจ้ายอมรับความคิดเห็นของสมาชิกในกลุ่ม และสามารถแสดงความคิดเห็นที่แตกต่างได้	5			1.00
15	ข้าพเจ้าพูดจาไม่ไพเราะ ชอบเถียง และตะโกนใส่อาจารย์และเพื่อนในชั้นเรียน	5			1.00
16	ข้าพเจ้าเคารพกฎ ระเบียบของห้องเรียนและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	5			1.00
17	ข้าพเจ้าไม่ยอมรับเสียงส่วนมากของสมาชิกในกลุ่ม เพราะไม่เห็นด้วยและไม่ปฏิบัติตามเสียงส่วนมาก	5			1.00
18	ข้าพเจ้าไม่สนใจความคิดเห็นหรือข้อขัดเคืองของอาจารย์และเพื่อน ๆ	5			1.00

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			IOC
		+1	0	-1	
ด้านการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน					
19	ข้าพเจ้าช่วยเหลือและแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนและอาจารย์โดยไม่เลือกปฏิบัติกับผู้ที่มีความต่างกับข้าพเจ้าในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี	5			1.00
20	ข้าพเจ้าเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้น	5			1.00
21	ข้าพเจ้าช่วยเหลือและมีน้ำใจเฉพาะเพื่อนและอาจารย์ที่นับถือศาสนาเดียวกัน	5			1.00
22	ข้าพเจ้าไม่ชอบให้เพื่อนยืมอุปกรณ์และสิ่งของที่เกี่ยวข้องกับการเรียน	5			1.00
23	รายวิชาใดที่ข้าพเจ้าเข้าใจ จะอาสาช่วยสอนการบ้านให้เพื่อนในชั้นเรียน	5			1.00
24	ข้าพเจ้าช่วยเหลือ แบ่งปัน ข้าวของให้กับคนที่ลำบากกว่า	5			1.00
ด้านการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม					
25	ข้าพเจ้าบริจาคสิ่งของให้กับผู้ประสบทุกข์โดยไม่คำนึงถึงศาสนา เชื้อชาติ และวัฒนธรรม	5			1.00
26	ข้าพเจ้าเข้าร่วมทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสังคมในชุมชนของตน	5			1.00
27	ข้าพเจ้าจะกระทำสิ่งใด ๆ โดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่ตนเองได้รับเป็นสำคัญก่อนอันดับแรก	5			1.00
28	ข้าพเจ้าไม่ยินดีที่สละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	5			1.00
29	ข้าพเจ้า สำนึกกรักบ้านเกิด และ อนุรักษ์ จารีต ประเพณี และวัฒนธรรมของชุมชน	5			1.00
30	ข้าพเจ้าเคยนำของส่วนรวมมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว	5			1.00

ข้อที่	รายการประเมิน	ผลการประเมิน			IOC
		+1	0	-1	
ด้านความเห็นพ้องต้องกัน					
31	ข้าพเจ้าสามารถลงความเห็นด้วยความยินยอมพร้อมใจร่วมกับสมาชิกในกลุ่มเสมอ	5			1.00
32	ข้าพเจ้าไม่สามารถแสดงความคิดเห็นหรือตัดสินใจได้ทุกเรื่อง	5			1.00
33	ข้าพเจ้ายอมรับ และปฏิบัติตามข้อตกลงของกลุ่ม	4	1		0.80
34	ข้าพเจ้าไม่เห็นด้วยกับการตัดสินใจของสมาชิกในกลุ่ม	5			1.00
35	ข้าพเจ้ามีความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากสมาชิกในกลุ่มและมีข้อขัดแย้งกันตลอด	5			1.00
36	ข้าพเจ้าไม่ปฏิบัติตามความเห็นของเพื่อนในกลุ่มที่ตกลงกัน	5			1.00
ด้านการเคารพความหลากหลายทางศาสนาและวัฒนธรรม					
37	ข้าพเจ้ามีความชื่นชมและสนใจในความแตกต่างของเพื่อนในท้องถิ่นในด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม	5			1.00
38	ข้าพเจ้าเคารพและให้เกียรติคนในชุมชนที่มีความแตกต่างกันในด้านศาสนา เชื้อชาติ วัฒนธรรม	5			1.00
39	ข้าพเจ้าไม่สามารถปรับตัวและอยู่ร่วมกับเพื่อนในชุมชนที่มีความแตกต่างด้านศาสนา เชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม	5			1.00
40	ข้าพเจ้าชอบพูดดูถูกสื่อเสียดศาสนาอื่นที่ตนไม่นับถือ	5			1.00
41	ข้าพเจ้าเข้าร่วมงานกิจกรรมของศาสนาอื่น เช่น งานวัด/งานมัสยิด เป็นต้น	5			1.00
42	ข้าพเจ้าให้เกียรติต่อสถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาที่ตนไม่นับถือ	5			1.00

แบบประเมินคุณลักษณะความสามัคคี (ฉบับนักศึกษา) มีค่า IOC ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ นำไป Tryout หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ .98

**ผลการประเมินความสอดคล้องของแบบสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหารายวิชา
โดยผู้เชี่ยวชาญ**

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนน +1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงเนื้อหา
ให้คะแนน 0	หมายถึง	ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงเนื้อหา
ให้คะแนน -1	หมายถึง	แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ตรงเนื้อหา

ข้อที่	ผลการประเมิน			IOC	ข้อที่	ผลการประเมิน			IOC
	+1	0	-1			+1	0	-1	
1	5			1.00	31	5			1.00
2	5			1.00	32	5			1.00
3	5			1.00	33	5			1.00
4	5			1.00	34	5			1.00
5	5			1.00	35	5			1.00
6	5			1.00	36	5			1.00
7	5			1.00	37	5			1.00
8	5			1.00	38	5			1.00
9	5			1.00	39	5			1.00
10	5			1.00	40	4	1		0.80
11	5			1.00	41	5			1.00
12	5			1.00	42	5			1.00
13	5			1.00	43	5			1.00
14	5			1.00	44	5			1.00
15	5			1.00	45	5			1.00
16	5			1.00	46	5			1.00
17	5			1.00	47	5			1.00
18	5			1.00	48	5			1.00
19	5			1.00	49	5			1.00
20	5			1.00	50	5			1.00

ข้อที่	ผลการประเมิน			IOC	ข้อที่	ผลการประเมิน			IOC
	+1	0	-1			+1	0	-1	
21	5			1.00	51	5			1.00
22	5			1.00	52	5			1.00
23	5			1.00	53	5			1.00
24	5			1.00	54	5			1.00
25	5			1.00	55	5			1.00
26	5			1.00	56	5			1.00
27	5			1.00	57	5			1.00
28	5			1.00	58	5			1.00
29	5			1.00	59	5			1.00
30	4		1	0.67	60	5			1.00

ข้อสอบมีค่า IOC ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00

คัดเลือกข้อสอบที่ผ่านเกณฑ์ IOC .50 ขึ้นไป ได้ข้อสอบ จำนวน 60 ข้อ

ตารางที่ 21 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดความรู้ด้านเนื้อหารายวิชา
จำนวน 60 ข้อ

ข้อ ที่	ค่าความยาก (p)	แปลความหมาย	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	แปลความหมาย	ผลการคัดเลือก
1	.73	ค่อนข้างง่าย	.11	อำนาจจำแนกต่ำ	ตัดทิ้ง
2	.67	ค่อนข้างง่าย	-.26	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
3	.83	ง่ายมาก	.00	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
4	.77	ค่อนข้างง่าย	.27	พอใช้	ใช้ได้
5	.50	ยากพอเหมาะ	-.01	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
6	.67	ค่อนข้างง่าย	.09	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
7	.57	ยากพอเหมาะ	.34	พอใช้	ใช้ได้
8	.67	ค่อนข้างง่าย	.14	ต่ำ	ตัดทิ้ง
9	.67	ค่อนข้างง่าย	.18	ต่ำ	ใช้ได้
10	.73	ค่อนข้างง่าย	.38	พอใช้	ใช้ได้
11	.63	ค่อนข้างง่าย	.35	พอใช้	ใช้ได้
12	.83	ง่ายมาก	.17	ต่ำ	ตัดทิ้ง
13	.70	ค่อนข้างง่าย	.60	ดีมาก	ใช้ได้
14	.47	ยากพอเหมาะ	.15	ต่ำ	ใช้ได้
15	.57	ยากพอเหมาะ	.13	ต่ำ	ตัดทิ้ง
16	.43	ยากพอเหมาะ	.18	ต่ำ	ใช้ได้
17	.77	ค่อนข้างง่าย	.32	พอใช้	ใช้ได้
18	.77	ค่อนข้างง่าย	-.06	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
19	.57	ยากพอเหมาะ	.24	พอใช้	ใช้ได้
20	.73	ค่อนข้างง่าย	.05	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
21	.67	ค่อนข้างง่าย	.41	ดี	ใช้ได้
22	.73	ค่อนข้างง่าย	.37	พอใช้	ใช้ได้
23	.50	ยากพอเหมาะ	.08	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
24	.83	ง่ายมาก	.11	ต่ำ	ตัดทิ้ง
25	.63	ค่อนข้างง่าย	.38	พอใช้	ใช้ได้
26	.37	ค่อนข้างยาก	.34	พอใช้	ใช้ได้

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	ค่าความยาก (p)	แปลความหมาย	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	แปลความหมาย	ผลการคัดเลือก
27	.60	ค่อนข้างง่าย	.46	อำนาจจำแนกดี	ใช้ได้
28	.83	ง่ายมาก	.02	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
29	.43	ยากพอเหมาะ	-.02	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
30	.63	ค่อนข้างง่าย	.06	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
31	.60	ค่อนข้างง่าย	.207	พอใช้	ใช้ได้
32	.57	ยากพอเหมาะ	.206	พอใช้	ใช้ได้
33	.70	ค่อนข้างง่าย	.331	พอใช้	ใช้ได้
34	.37	ค่อนข้างยาก	.527	ดี	ใช้ได้
35	.50	ยากพอเหมาะ	.167	ต่ำ	ใช้ได้
36	.53	ยากพอเหมาะ	.282	พอใช้	ใช้ได้
37	.53	ยากพอเหมาะ	.327	พอใช้	ใช้ได้
38	.40	ยากพอเหมาะ	.141	ต่ำ	ตัดทิ้ง
39	.67	ค่อนข้างง่าย	.278	พอใช้	ใช้ได้
40	.40	ยากพอเหมาะ	-.261	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
41	.63	ค่อนข้างง่าย	.222	พอใช้	ใช้ได้
42	.57	ยากพอเหมาะ	.185	ต่ำ	ใช้ได้
43	.43	ปานกลาง	-.032	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
44	.67	ค่อนข้างง่าย	.211	พอใช้	ใช้ได้
45	.53	ยากพอเหมาะ	-.095	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
46	.50	ยากพอเหมาะ	-.050	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
47	.40	ยากพอเหมาะ	.423	ดี	ใช้ได้
48	.70	ค่อนข้างง่าย	.037	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
49	.20	ค่อนข้างยาก	.027	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
50	.67	ค่อนข้างง่าย	.155	ต่ำ	ใช้ได้
51	.83	ง่ายมาก	.216	พอใช้	ตัดทิ้ง

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ข้อ ที่	ค่าความยาก (p)	แปลความหมาย	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	แปลความหมาย	ผลการคัดเลือก
52	.73	ค่อนข้างง่าย	.125	ต่ำ	ตัดทิ้ง
53	.70	ค่อนข้างง่าย	-.122	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
54	.53	ยากพอเหมาะ	.133	ต่ำ	ตัดทิ้ง
55	.60	ค่อนข้างง่าย	.347	พอใช้	ใช้ได้
56	.37	ค่อนข้างยาก	.269	พอใช้	ใช้ได้
57	.63	ค่อนข้างง่าย	.089	ต่ำมาก	ตัดทิ้ง
58	.77	ค่อนข้างง่าย	.334	พอใช้	ใช้ได้
59	.83	ง่ายมาก	.216	พอใช้	ใช้ได้
60	.73	ค่อนข้างง่าย	.297	พอใช้	ใช้ได้

หมายเหตุ ตัดข้อสอบที่ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 27 ข้อ เหลือข้อสอบ 33 ข้อ นำไปหาค่าความเชื่อมั่น
ทั้งฉบับได้เท่ากับ .815 ผู้วิจัยทำการตัดข้อสอบข้อที่ 57, 58, 9 ออกอีก 3 ข้อ ทำการวิเคราะห์หาค่า
ความเชื่อมั่นอีกครั้ง ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ เท่ากับ .822 จำนวนข้อสอบ 30 ข้อ

เกณฑ์การแปลความหมายค่าความยากของข้อสอบ (ลิวน สายยศ และอังคณา สายยศ,
2543, หน้า 185)

ความยากของข้อสอบ	ความหมาย
0.81-1.00	ง่ายมาก (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
0.60-0.80	ค่อนข้างง่าย (ดี)
0.40-0.59	ยากพอเหมาะ (ดีมาก)
0.20-0.39	ค่อนข้างยาก (ดี)
0-0.19	ยากมาก (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)

เกณฑ์การแปลความหมายค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบ

อำนาจจำแนกของข้อสอบ	ความหมาย
0.60-1.00	อำนาจจำแนกดีมาก
0.40-0.59	อำนาจจำแนกดี
0.20-0.39	อำนาจจำแนกพอใช้
0.10-0.19	อำนาจจำแนกต่ำ (ควรปรับปรุงหรือตัดทิ้ง)
-1.00-0.09	อำนาจจำแนกต่ำมาก หรือ ติดลบ (ควรตัดทิ้ง)

ตารางที่ 22 ค่าอำนาจจำแนกแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ตามรูปแบบการจัด
การเรียนรู้เพื่อส่งเสริมความสมานฉันท์ในสังคมพหุวัฒนธรรม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.56	22	0.90
2	0.63	23	0.74
3	1.26	24	0.78
4	1.14	25	0.57
5	0.73	26	0.57
6	1.01	27	1.26
7	0.60	28	0.80
8	1.27	29	0.67
9	0.61	30	1.21
10	0.56	31	0.68
11	1.19	32	1.10
12	0.97	33	0.63
13	0.52	34	0.89
14	0.47	35	0.98
15	0.97	36	0.82
16	0.84	37	0.73
17	1.01	38	0.61

ตารางที่ 22 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)
18	0.79	39	0.70
19	0.78	40	0.53
20	0.63	41	1.26
21	1.73	42	0.73

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์ เท่ากับ 0.70
ค่าอำนาจจำแนกของแบบประเมินคุณลักษณะความสมานฉันท์เท่ากับ 0.40 ขึ้นไป

ตารางที่ 23 ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริม
ความสมานฉันท์ใน สังคมพหุวัฒนธรรมในรายวิชาความเป็นครูวิชาชีพ

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.35	16	0.48
2	1.39	17	1.10
3	0.57	18	0.70
4	1.14	19	0.68
5	0.63	20	0.81
6	0.62	21	0.96
7	0.56	22	0.57
8	0.35	23	0.53
9	0.41	24	1.08
10	0.63	25	0.68
11	0.99	26	0.85
12	0.81	27	0.99
13	0.71	28	0.55
14	0.77	29	0.57
15	0.65	30	0.67

หมายเหตุ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.91
ค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดเจตคติต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เท่ากับ 0.30 ขึ้นไป